

Uniwersytet
Wrocławski

Dobrosława Antonów

Szczególne opłaty administracyjne

100-LECIE
SĄDU
NAJWYŻSZEGO
I SĄDOWNICTWA
POWSZECHNEGO
1917 - 2017

Szczególne opłaty administracyjne

Dobrosława Antonów

Uniwersytet Wrocławski

Szczególne opłaty administracyjne

Wrocław 2017

Kolegium Redakcyjne

prof. dr hab. Leonard Górnicki – przewodniczący

dr Julian Jezioro – zastępca przewodniczącego

mgr Aleksandra Dorywała – sekretarz

mgr Bożena Górna – członek

mgr Tadeusz Juchniewicz – członek

Recenzent: *dr hab. Elżbieta Feret, prof. UR*

Stan prawny na dzień 7 sierpnia 2017 r.

© Copyright by Dobrosława Antonów

Korekta: *Joanna Kokocińska*

Projekt i wykonanie okładki: *Andrzej Malenda*

Skład i opracowanie techniczne: *Bartłomiej Siedlarz* eBooki.com.pl

Druk: *Drukarnia Beta-druk*, www.betadruk.pl

Wydawca

E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa.

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

ISBN 978-83-65431-70-7 (druk)

ISBN 978-83-65431-71-4 (online)

Spis treści

Wykaz skrótów	13
Wprowadzenie	19
ROZDZIAŁ I	
ISTOTA SZCZEGÓLNYCH OPLAT ADMINISTRACYJNYCH	25
1. Opłata jako kategoria danin publicznych	25
2. Pojęcie opłat administracyjnych	28
3. Cechy szczególnych opłat administracyjnych	32
ROZDZIAŁ II	
METODOLOGIA BADAŃ NAD SZCZEGÓLNYMI OPLATAMI ADMINISTRACYJNYMI	35
1. Założenia badawcze	35
2. Koncepcja klasyfikacji szczególnych opłat administracyjnych	37
3. Opłaty za czynności kontrolne i specjalistyczne badania przeprowadzane przez uprawnione organy oraz opłaty egzaminacyjne	39
4. Szczególne opłaty administracyjne a inne świadczenia pieniężne związane z działalnością administracji publicznej i innych podmiotów publicznych	45
5. Podatki, które pozostają w związku z czynnościami urzędowymi administracji publicznej	48
ROZDZIAŁ III	
OPLATY WYODRĘBNIONE ZE WZGLĘDU NA RODZAJ CZYNNOŚCI URZĘDOWEJ	51
1. Opłaty za udzielenie koncesji	51
1.1. Opłata za udzielenie koncesji – regulacja ogólna	51
1.2. Opłata za udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych	52
1.3. Opłata ponoszona przez przedsiębiorców, którzy uzyskali koncesję na poszukiwanie lub rozpoznawanie złoża kopaliny, kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla albo złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża	53
1.4. Opłata za udzielenie koncesji na prowadzenie kasyna	55
2. Opłaty za wydanie zezwolenia, pozwolenia, zgody, licencji itp.	55
2.1. Opłata od wniosku o wydanie zezwolenia na działalność w przedmiocie środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów kategorii I i 4	55

2.2. Opłata za wydanie pozwolenia na uprawianie żeglugi	56
2.3. Opłaty za wydanie i korzystanie z zezwoleń udzielanych na podstawie u.w.t.p.a.	57
2.4. Opłata za wydanie zezwolenia na urządzenie gier hazardowych	59
2.5. Opłata za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego	59
2.6. Opłata od wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności w przedmiocie elektrowni jądrowej	61
2.7. Opłata za wydanie zezwolenia lub zgody na podstawie u.g.t.	61
2.8. Opłaty za wydanie pozwolenia i licencji na podstawie u.w.k.	62
2.9. Opłata za wydanie licencji detektywa	62
2.10. Opłaty za wydanie zezwoleń, pozwoleń i zgód na działalność w branży farmaceutycznej	63
2.11. Opłata za wydanie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym	67
2.12. Opłata za wydanie zezwolenia i certyfikatu na podstawie u.w.p.p.	68
2.13. Opłata rejestracyjna za wydanie pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji powodującej znaczne zanieczyszczenie środowiska	68
3. Opłaty związane z wpisami do rejestrów, ewidencji i na listy	70
3.1. Opłata za wpis do rejestru działalności regulowanej – ogólna zasada	70
3.2. Opłata za wydanie certyfikatu o dokonaniu wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia	70
3.3. Opłata za wpis do rejestru żłobków i klubów dziecięcych	71
3.4. Opłata za wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia	71
3.5. Opłaty za wpisy do rejestrów i ewidencji prowadzonych na podstawie u.k.p.	72
3.6. Opłata za wpis programu do rejestru programów	73
3.7. Opłaty rejestrowe w postępowaniu w sprawach rejestrowych statków morskich	74
3.8. Opłata za ocenę wniosku o wpis na krajową listę chronionych oznaczeń geograficznych napojów alkoholowych	75
3.9. Opłata za wpis do rejestru administracyjnego polskich statków żeglugi śródlądowej	76
3.10. Opłata za wpis do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą	76
3.11. Opłaty związane z wpisem do krajowego rejestru odmian	77
3.12. Opłata za wpis do rejestru działalności lobbingowej	79
3.13. Opłata za wpis do rejestru organizatorów wyścigów konnych	79
3.14. Opłata od wniosku o wpis na listę rzeczników patentowych	80
3.15. Opłaty za wpisy do rejestrów działalności farmaceutycznej	81
3.16. Opłata za wniosek o wpis na listę podmiotów uprawnionych do pełnienia funkcji zewnętrznego zapewniania jakości wobec instytucji certyfikujących	82

3.17. Opłata rejestrowa za wpis do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami	83
4. Opłaty za wypisy, odpisy i wyciągi z ewidencji i rejestrów publicznych oraz inne formy udostępniania danych	84
4.1. Opłaty za odpisy i wyciągi z rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych oraz z rejestru związków uczelni publicznych	84
4.2. Opłata za wypis z Rejestru Zastawów Skarbowych	85
4.3. Opłaty za udostępnienie danych z ewidencji ludności	85
4.4. Opłata za udostępnianie materiałów z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego	87
4.5. Opłaty za udostępnianie danych oraz dokumentacji związanej z dowodami osobistymi	90
4.6. Opłaty za udostępnianie danych z katastru wodnego	91
4.7. Opłata za odpisy i wyciągi z ewidencji partii politycznych	92
4.8. Opłata za odpisy i wyciągi z rejestrów prowadzonych na podstawie u.m.o.g.z.	93
4.9. Opłaty za wypisy itp. z Krajowego Rejestru Leśnego Materiału Podstawowego	93
5. Opłaty za wydanie zaświadczeń i poświadczeń	94
5.1. Opłata za wydanie zaświadczenia o spełnieniu wymogów zdolności zawodowej przewoźnika w zakresie zarobkowego przewozu ładunków statkami żeglugi śródlądowej	94
5.2. Opłata za wydanie zaświadczenia z rejestru okrętowego	94
5.3. Opłata za wydanie poświadczenia potwierdzającego dodatkowe wymagania w zakresie prawa jazdy	95
5.4. Opłaty za wydanie zaświadczenia z rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych i rejestru związków uczelni publicznych	95
5.5. Opłata za wydanie zaświadczenia potwierdzającego posiadanie kwalifikacji zawodowych oraz za wydanie zaświadczenia stwierdzającego charakter działalności prowadzonej w RP	96
5.6. Opłata za wydanie zaświadczenia potwierdzającego uprawnienia do wykonywania publicznego transportu zbiorowego	96
5.7. Opłata za wydanie zaświadczenia ADR	97
6. Opłaty od wniosku o wydanie interpretacji urzędowej	98
6.1. Opłaty od wniosku o wydanie interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów – ogólna zasada	98
6.2. Opłata od wniosku o wydanie interpretacji podatkowej	99
7. Opłaty związane z wydawaniem opinii	100
7.1. Opłata od wniosku o wydanie opinii zabezpieczającej	100
7.2. Opłata od wniosku o wydanie opinii w przedmiocie działalności z zakresu telekomunikacji	101

7.3. Opłata od wniosku o wydanie opinii o celowości inwestycji polegającej na utworzeniu podmiotu leczniczego lub podmiotu wykonującego działalność leczniczą	102
7.4. Opłata za wydanie wyprzedzającej opinii dotyczącej lokalizacji obiektu jądrowego	102
8. Opłaty związane z dokumentami	102
8.1. Opłaty związane z dokumentem prawa jazdy i pozwolenia na kierowanie tramwajami	102
8.2. Opłata za wydanie karty pojazdu, dowodu rejestracyjnego, tablic rejestracyjnych itp.	103
8.3. Opłata za wydanie świadectwa homologacji	104
8.4. Opłata za wydanie karty parkingowej	105
8.5. Opłaty za wydanie dokumentów paszportowych	105
8.6. Opłaty za dokumenty wydawane cudzoziemcom	108
8.7. Opłata za wystawienie dokumentu sprzedaży	110
8.8. Opłata za wydanie dziennika połowowego	111
8.9. Opłata za wydanie dokumentu rejestracyjnego statku	111
8.10. Opłata za wydanie dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego	112
9. Opłaty od wniosków o przeprowadzenie innych czynności i postępowań	113
9.1. Opłata od wniosku o objęcie refundacją i ustalenie urzędowej ceny zbytu leku	113
9.2. Opłata za ocenę wniosku o objęcie ochroną nazwy wyrobu winiarskiego..	114
9.3. Opłata od wniosku o włączenie kwalifikacji rynkowej do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji	114
9.4. Opłata od wniosku o nadanie uprawnień do certyfikowania	115
9.5. Opłata od wniosku o przydział uprawnień do emisji (opłata rejestracyjna)	115
9.6. Opłaty od wniosków w postępowaniu w sprawie porozumień cenowych	116
9.7. Opłata od wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego	117
9.8. Opłata za ocenę wniosków w postępowaniu rejestracyjnym nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych i gwarantowanych tradycyjnych specjalności produktów rolnych lub środków spożywczych	118
9.9. Opłaty za przeprowadzenie postępowania akredytacyjnego i wydanie certyfikatu w związku z działalnością szkół pielęgniarstwa i szkół położnych	119
10. Opłaty za różne inne czynności urzędowe	120
10.1. Opłaty za czynności administracyjne określone w u.t.d.	120
10.2. Opłata za otwarcie rachunku posiadania operatora	123
10.3. Opłata za wydanie decyzji o czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu	124
10.4. Opłata za przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego	124
10.5. Opłata za przyjęcie protestu morskiego	125
10.6. Opłaty za wydanie potwierdzenia zgłoszenia przewozu	126
10.7. Opłata od decyzji w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu regulowanego	127

ROZDZIAŁ IV

OPLATY WYODRĘBNIONE ZE WZGLĘDU NA ORGAN DOKONUJĄCY CZYNNOŚCI URZĘDOWYCH	129
1. Oplaty konsularne	129
2. Oplaty pobierane za czynności organów administracji miar i administracji pro- bierczej	131
2.1. Oplaty pobierane na podstawie Pr.m.	131
2.2. Oplaty pobierane na podstawie Pr.p.	134
2.3. Oplaty pobierane na podstawie u.s.t.c.	135
3. Oplaty pobierane za czynności organów administracji morskiej	136
3.1. Oplaty pobierane na podstawie u.o.m.	136
3.2. Oplaty pobierane na podstawie K.m.	137
3.3. Oplaty pobierane na podstawie u.o.ż.p.m.	138
3.4. Oplaty pobierane na podstawie u.z.z.m.s.	139
4. Oplaty pobierane za czynności Urzędu Patentowego	139
5. Oplaty pobierane za czynności Dyrektora Transportowego Dozoru Techniczne- go	142
6. Oplaty pobierane za czynności Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego	143
7. Oplaty pobierane za czynności Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego	146
8. Oplaty pobierane za czynności Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczni- czych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych	148
8.1. Oplaty pobierane na podstawie u.p.b.	148
8.2. Oplaty pobierane na podstawie u.w.m.	150

ROZDZIAŁ V

OCENA SYSTEMOWA SZCZEGÓLNYCH OPLAT ADMINISTRACYJNYCH W POLSKIM PO- RZĄDKU PRAWNYM	151
1. Miejsce szczególnych opłat administracyjnych w systemie prawa	151
2. Kategorie czynności urzędowych podlegających szczególnym opłatom admini- stracyjnym	161
3. Konstrukcja prawna szczególnych opłat administracyjnych	165
4. Wysokość szczególnych opłat administracyjnych	171
5. Podział wpływów z tytułu szczególnych opłat administracyjnych	177
Zakończenie	181
Wykaz aktów prawnych	187
Literatura	197
Orzecznictwo i pisma urzędowe	201

Wykaz skrótów

Konstytucja RP	– ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.
K.m.	– ustawa z dnia 18 września 2001 r. Kodeks morski, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 66.
K.p.a.	– ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1257.
O.p.	– ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 201 ze zm.
Pr.a.	– ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 576 ze zm.
Pr.a.s.c.	– ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2064.
Pr.b.	– ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1332.
Pr.e.	– ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 220 ze zm.
Pr.f.	– ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2142 ze zm.
Pr.g.g.	– ustawa z dnia 9 stycznia 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1131 ze zm.
Pr.g.k.	– ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1629 ze zm.
Pr.k.	– ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne, Dz. U. z 2015 r., poz. 1274 ze zm.
Pr.l.	– ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 959 ze zm.
Pr.m.	– ustawa z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 884 ze zm.
Pr.o.ś.	– ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.
Pr.p.	– ustawa z dnia 1 kwietnia 2011 r. Prawo probiercze, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 886.
Pr.r.d.	– ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1260 ze zm.
Pr.sz.w.	– ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1842 ze zm.
Pr.t.	– ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1489 ze zm.
Pr.w.	– ustawa z dnia 18 lipca 2004 r. Prawo wodne, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1121.
Pr.w.p.	– ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 776.
r.n.e.o.sz.k.	– rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 7 marca 2016 r. w sprawie numeru ewidencyjnego ośrodka szkolenia kierowców i innego podmiotu prowadzącego szkolenie, wzorów dokumentów i pieczęci związanych z utworzeniem i działalnością ośrodka szkolenia kierowców oraz wysokości opłaty za wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia kierowców i opłaty za wydanie poświadczenia potwierdzającego spełnianie dodatkowych wymagań przez ośrodek szkolenia kierowców, Dz. U. poz. 327.
r.o.cz.a.m.s.t.c.	– rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 stycznia 2006 r. w sprawie opłat za czynności organów administracji miar wykonywane w ramach systemu tachografów cyfrowych, Dz. U. Nr 8, poz. 46.

-
- r.o.cz.u.o.a.m. – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2013 r. w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy, Dz. U. poz. 808.
- r.o.k. – rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie opłat konsularnych, Dz. U. poz. 2237.
- r.r.o.p.r. – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie rejestru okrętowego i postępowania rejestrowego, Dz. U. Nr 47, poz. 400.
- r.s.k.w.p.d. – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 1 kwietnia 2010 r. w sprawie szkolenia kierowców wykonujących przewóz drogowy, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 151.
- r.s.p.r.u.n. – rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie sposobu prowadzenia oraz szczegółowego trybu udostępniania rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych, Dz. U. Nr 207, poz. 1234.
- r.s.p.r.z.u.p. – rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia oraz szczegółowego trybu udostępniania rejestru związków uczelni publicznych, Dz. U. poz. 1377.
- r.w.o.r. – rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie wysokości opłat rejestracyjnych, Dz. U. poz. 1183.
- r.w.o.w.d.p.t.z. – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 lutego 2011 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie dokumentów związanych z wykonywaniem publicznego transportu zbiorowego oraz wzorów tych dokumentów, Dz. U. Nr 40, poz. 205 ze zm.
- u.b.m. – ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 281 ze zm.
- u.c. – ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1990 ze zm.
- u.d.i.p. – ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1764.
- u.d.o. – ustawa z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1464.
- u.d.p. – ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 758.
- u.dz.a.rz. – ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, t.j. Dz. U. 2017 r., poz. 888 ze zm.
- u.dz.l. – ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1638 ze zm.
- u.dz.l.p.s.p. – ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 248.
- u.e.l. – ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 657.
- u.e.r. – ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 888 ze zm.
- u.f.p. – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1870 ze zm.
- u.g.h. – ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 471 ze zm.
- u.g.t. – ustawa z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1127 ze zm.
- u.i.dz.p.r.z.p. – ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 570.

u.i.w.	– ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1077 ze zm.
u.j.h.a.r.s.	– ustawa z dnia 21 grudnia 2001 r. o jakości handlowej artykułów rolnospożywczych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1604 ze zm.
u.k.	– ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1255 ze zm.
u.k.d.r.	– ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 785 ze zm.
u.k.p.	– ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 978.
u.k.r.k.	– ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 678.
u.k.s.e	– ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ek zarządzania i audytu (EMAS), Dz. U. z 2011 r., Nr 178, poz. 1060.
u.k.w.h.	– ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i o hipotecę, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1007.
u.l.d.r.	– ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 883.
u.l.m.r.	– ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o leśnym materiale rozmnożeniowym, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 116.
u.m.o.g.z.	– ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 806 ze zm.
u.m.w.p.	– ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 847.
u.n.	– ustawa z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 633.
u.n.b.p.	– ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1373.
u.n.r.k.	– ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1480.
u.o.	– ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1987.
u.o.dz.	– ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157 ze zm.
u.o.k.k.	– ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 229 ze zm.
u.o.m.	– ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2145 ze zm.
u.o.r.	– ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2041 ze zm.
u.o.r.r.	– ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o organizacji rynku rybnego, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1970 ze zm.
u.o.s.	– ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1827 ze zm.
u.o.z.w.	– ustawa z dnia 17 listopada 2006 r. o systemie oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa, Dz. U. Nr 235, poz. 1700 ze zm.
u.o.ż.p.m.	– ustawa z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żegluga i portów morskich, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 49 ze zm.

u.p.a.	– ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 43 ze zm.
u.p.b.	– ustawa z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych, Dz. U. poz. 1926 ze zm.
u.p.e.a.	– ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1201.
u.p.i.s.	– ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1261.
u.p.n.	– ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 783.
u.p.p.	– ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 876 ze zm.
u.p.p.p.k.t.n.	– ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1000.
u.p.t.n.	– ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1834 ze zm.
u.p.t.u.	– ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1221 ze zm.
u.p.t.z.	– ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1867 ze zm.
u.p.w.i.s.p.	– ustawa z dnia 25 lutego 2016 r. o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, Dz. U. poz. 352.
u.p.z.i.r.p.	– ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1065 ze zm.
u.r.l.	– ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1536 ze zm.
u.r.m.	– ustawa z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim, Dz. U. z 2015 r., poz. 222 ze zm.
u.r.o.n.o.p.r.	– ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1168.
u.r.t.	– ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1414.
u.r.z.s.z.o.n.	– ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2046 ze zm.
u.rz.p.	– ustawa z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1314.
u.s.ch.m.	– ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1203 ze zm.
u.s.dz.g.	– ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1829 ze zm.
u.s.h.u.e.g.c.	– ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 568 ze zm.
u.s.o.z.n.r.	– ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1398.
u.s.p.	– ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1068.

u.s.t.c.	– ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 891.
u.s.z.e.g.c.	– ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 286.
u.ś.o.z.	– ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1793 ze zm.
u.t.d.	– ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1907 ze zm.
u.t.k.	– ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1727 ze zm.
u.u.d.	– ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 556.
u.u.i.ś.	– ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1405.
u.w.b.	– ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1570 ze zm.
u.w.k.	– ustawa z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 194.
u.w.m.	– ustawa z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 211 ze zm.
u.w.n.s.	– ustawa z dnia 18 października 2006 r. o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 822.
u.w.p.p.	– ustawa z dnia 17 października 2003 r. o wykonywaniu prac podwodnych, t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1389 ze zm.
u.w.r.w.w.	– ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrotie tymi wyrobami i organizacji rynku wina, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 859.
u.w.t.p.a.	– ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 ze zm.
u.w.r.u.s.t.	– ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1537 ze zm.
u.z.p.p.	– ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1251 ze zm.
u.z.s.k.	– ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 986.
u.z.u.k.z.	– ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Dz. U. z 2016 r., poz. 65.
u.z.z.m.s.	– ustawa z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczania morza przez statki, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 434 ze zm.
u.ż.ś.	– ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej, t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1458 ze zm.

Wprowadzenie

Niniejsza monografia poświęcona jest szczególnym opłatom administracyjnym i stanowi kolejny efekt badań Autorki nad opłatami publicznymi w polskim porządku prawnym¹.

W pierwszej kolejności, jako wprowadzenie do podjętych i opisanych badań, na wyjaśnienie zasługuje brzmienie tytułu niniejszej monografii – „Szczególne opłaty administracyjne”. Tytuł ten należy rozumieć zgodnie z założeniami teorii opłat, gdzie opłaty stanowiące daniny publiczne (opłaty publiczne) klasyfikowane są według podstawowego kryterium ich przedmiotu na dwie zasadnicze kategorie: opłaty za usługi i opłaty

¹ Dotychczasowe efekty badań Autorki zostały przedstawione w monografii *Oplata skarbowa w polskim porządku prawnym*, Warszawa 2017, oraz w cyklu artykułów poświęconych tematyce opłat publicznych, w tym m.in.: *Charakter prawny opłat publicznych na przykładzie opłaty skarbowej*, „Wrocławsko-Lwowskie Zeszyty Prawnicze” 2012, nr 3, s. 369-379; *Opłaty w systemie dochodów jednostek samorządu terytorialnego*, [w:] *Problemy pravotvorčestva i pravoprimenenija v gosudarstwach Central'noj i Vostočnoj Evropy. Sbornik naučnych statej*, red. N. V. Sil'čenko, Minsk, 2012, s. 166-172; *Uchwała rady gminy w sprawie opłaty skarbowej jako przedmiot nadzoru regionalnych izb obrachunkowych*, „Finanse Komunalne” 2012, nr 4, s. 33-42; *Oplata skarbowa od pełnomocnictwa w świetle orzecznictwa sądowego – wybrane problemy*, „Przegląd Radcowski” 2013, nr 1, s. 32-43; *Cele opłat publicznych*, [w:] *Instytucje prawnofinansowe w warunkach kryzysu gospodarczego*, red. naukowa W. Miemieć, K. Sawicka, Warszawa 2014, s. 134-145; *Oplata skarbowa jako dochód własny gminy*, „Prawo i Administracja dla Regionu” 2014, nr 1, red. P. Borszowski, R. Kowalczyk, s. 111-124; *Oplata skarbowa od wydania zezwolenia (pozwolenia, koncesji)*, [w:] *Podatkowy slalom przedsiębiorcy*, „Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Studia Finansowoprawne” 2014, nr 3, red. P. Borszowski i A. Huchla, s. 27-37; *Oplata skarbowa w systemie prawa PRL na przykładzie ustawy z dnia 13 grudnia 1957 roku o opłacie skarbowej*, „Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem” 2014, nr 3, t. 36, s. 7-23; *Pojęcie opłaty administracyjnej w polskim języku prawnym i prawniczym*, [w:] *XXV lat przeobrażeń w prawie finansowym i prawie podatkowym. Ocena dokonań i wnioski na przyszłość*, red. Z. Ofiarski, Szczecin 2014, s. 367-377; *Realizacja zobowiązania podatkowego z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa*, „Przegląd Radcowski” 2014, nr 2, s. 71-83; *Opłaty na gruncie ustawy o publicznym transporcie zbiorowym – wybrane problemy*, [w:] *Finanse samorządowe po 25 latach samorządności – diagnoza i perspektywy*, red. nauk. W. M. Miemieć, Warszawa 2015, s. 372-382; *Opłaty publiczne na gruncie prawa unijnego – wybrane problemy*, [w:] *Prawo finansowe wobec wyzwań XXI wieku*, red. nauk. J. Gliniecka, A. Drywa, E. Juchniewicz, T. Sowiński, Warszawa 2015, s. 469-479; *Opłaty publiczne w działalności gospodarczej na przykładzie branży transportu drogowego*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia” 2016, vol. 50, nr 1, s. 537-546; *Świadczenia pieniężne związane z działalnością administracji publicznej*, [w:] *Jednostka wobec działań administracji publicznej*, red. naukowa E. Ura, E. Feret, S. Pieprzny, Rzeszów 2016, s. 685-702; *Charakter prawny opłaty reklamowej*, „Finanse Komunalne” 2017, nr 1-2, s. 106-118; *Influence of stamp duty on undertaking and running economic activity*, „Oeconomia i Prawo. Economics and law” 2017, vol. 16, Issue 1, s. 5-19; *Pojęcie opłaty w polskim języku prawnym*, [w:] *Księga jubileuszowa ku czci Profesor Krystyny Sawickiej. Gromadzenie i wydatkowanie środków publicznych. Zagadnienia finansowoprawne*, red. naukowa W. Miemieć, Wrocław 2017, s. 483-498.

za czynności urzędowe. Opłaty za czynności urzędowe, najogólniej mówiąc, utożsamiane są w przeważającej mierze z działalnością administracji publicznej. Są to daniny publiczne pobierane z tytułu różnych czynności urzędowych organów administracji publicznej. Z racji przedmiotu tych świadczeń i ich związku ze sferą działalności administracji publicznej są one nazywane opłatami administracyjnymi². Jednym z problemów rozważanych w teorii opłat jest wielość i różnorodność opłat administracyjnych oraz ich znaczne rozproszenie w systemach prawnych poszczególnych państw. Na różnych etapach kilkusetletniej historii kształtowania się systemu³ danin publicznych z wyodrębnionymi już opłatami, formułowany był więc postulat koncentracji opłat administracyjnych – koncentracji świadczeń pobieranych z tytułu różnych czynności organów administracji publicznej w ramach jednej daniny publicznej. Postulat ten wynika przede wszystkim z doświadczeń i potrzeb praktyki w przedmiocie uproszczenia i uporządkowania przepisów z zakresu danin pobieranych za czynności organów administracji publicznej. W polskim porządku prawnym status takiej daniny (określanej jako ogólna opłata administracyjna) na przestrzeni wieków zachowywała opłata stemplowa, zastąpiona następnie przez opłatę skarbową – obecnie pobieraną na podstawie ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej⁴. Opłata ta przez wzgląd na jej rozległy przedmiot stanowi główną – podstawową ogólną opłatę administracyjną, która jest pobierana z tytułu większości odpłatnych czynności urzędowych w Polsce⁵. Obok opłaty skarbowej w polskim porządku prawnym występuje jednak nadal wiele innych opłat, które podobnie jak opłata skarbową są pobierane za czynności urzędowe administracji publicznej. Dla tej kategorii opłat, na potrzeby niniejszej monografii, przyjęto określenie „szczególne opłaty administracyjne”, aby dać wyraz ich szczególnego charakteru i wyodrębnienia względem ogólnej opłaty administracyjnej (opłaty skarbowej).

Kolejną istotną kwestią wymagającą wyjaśnienia we wprowadzeniu do opisanych badań nad szczególnymi opłatami administracyjnymi są ich cele.

Pierwszym celem jest wskazanie szczególnych opłat administracyjnych w polskim porządku prawnym. Na tak ogólnie określony cel, w pierwszej kolejności, składa się analiza całości polskiego porządku prawnego w zakresie tej kategorii opłat, polegająca na wskazaniu aktów prawnych (a tym samym sfer działalności administracji publicznej, z którymi związana jest odpłatność w formie opłaty administracyjnej), w których uregu-

² Na temat opłat administracyjnych D. Antonów, *Pojęcie opłaty administracyjnej...*, s. 367 i n. oraz literatura tam powołana.

³ Pojęcie systemu w odniesieniu do danin publicznych (system danin publicznych), opłat publicznych (system opłat publicznych) i opłat administracyjnych (system opłat administracyjnych) jest w niniejszej monografii stosowane umownie na potrzeby określenia pewnej całości (grupy) tych danin. Nie przesądza zaś o charakterze systemowym łączących ich relacji (system – układ elementów mający określoną strukturę i stanowiący logicznie uporządkowaną całość, www.sjp.pwn.pl [dostęp z dnia: 30.06.2017]).

⁴ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1827 ze zm.

⁵ Na temat koncepcji unifikacji (koncentracji) opłat administracyjnych oraz opłaty skarbowej jako ogólnej opłaty administracyjnej D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, s. 506-514.

lowane są te opłaty, a następnie wskazanie konkretnych przepisów regulujących ich konstrukcję i zasady poboru.

Celem drugim jest propozycja klasyfikacji szczególnych opłat administracyjnych w polskim porządku prawnym. Klasyfikacja taka służyć ma, po pierwsze, próbie wyodrębnienia różnych kategorii tych opłat i ujawnienia zarówno ich różnorodności, jak i podobieństw. Po drugie zaś, klasyfikacja ta może pozwolić na wskazanie przypuszczalnych przesłanek decydujących o wyodrębnieniu tych opłat względem ogólnej opłaty administracyjnej – opłaty skarbowej. Oczekuje się, że analiza poszczególnych aktów prawnych, w których uregulowane są szczególne opłaty administracyjne, może ukazać szerszy kontekst systemowy tych opłat i być może dostarczyć argumentów na potrzeby ustalenia motywów decyzji prawodawcy o poborze takich opłat, pomimo obecności w systemie prawa ogólnej opłaty administracyjnej – opłaty skarbowej.

Zamierzonym efektem realizacji powyższych celów jest możliwość sformułowania wniosków na temat stanu prawodawstwa polskiego w przedmiocie szczególnych opłat administracyjnych oraz ewentualnych kierunków zmian w tym zakresie.

Dla realizacji tak zdefiniowanych celów badawczych istotne znaczenie ma przyjęcie jednoznacznych założeń teoretycznych. Służą temu syntetyczne, porządkujące rozważania podjęte w rozdziałach: I i II. W rozdziale I zdefiniowano opłaty administracyjne jako daniny publiczne oraz omówiono koncepcję ich podziału na ogólną opłatę administracyjną i szczególne opłaty administracyjne. W efekcie, zakres dalszych badań został zawężony do szczególnych opłat administracyjnych. W rozdziale II omówiona została przyjęta w pracy metodologia badań nad szczególnymi opłatami administracyjnymi, w tym szczegółowe kryteria wyodrębnienia tych opłat i ich rozgraniczenie względem innych świadczeń podobnych, związanych z różnymi sferami działań administracji publicznej. Tam również zaproponowana została koncepcja klasyfikacji szczególnych opłat administracyjnych obowiązująca w dalszej systematyce pracy.

Zasadniczą część pracy stanowią rozdziały III i IV, w których wskazane i uporządkowane zostały regulacje prawne w przedmiocie szczególnych opłat administracyjnych. Celowym zamierzeniem było ograniczenie się jedynie do prezentacji regulacji prawnych, z pominięciem ich pogłębionej analizy. Służy to, po pierwsze, próbie systemowego (całościowego) spojrzenia na polski porządek prawny w zakresie szczególnych opłat administracyjnych, w celu ujawnienia występujących w nim opłat tego typu. Po drugie, zwróceniu uwagi na ich znaczną liczbę (co świadczy o skali problemu badawczego). Po trzecie, wskazaniu różnego zakresu regulacji prawnych (kompleksowy lub szczątkowy charakter regulacji), ich złożoności normatywnej, zróżnicowania nazewnictwa oraz podobieństw i różnic w ich konstrukcji prawnej (zwłaszcza przedmiotu).

Zaznaczyć więc należy, że praca (w swej zasadniczej części – rozdziały III i IV) nie jest próbą pogłębionej analizy charakteru prawnego poszczególnych opłat. Stanowi ona formę systemowego spojrzenia na całość polskiego porządku prawnego z punktu widzenia odpłatności za czynności urzędowe administracji publicznej. Ma więc charakter porządkujący. Adekwatnie do tego założenia, również wnioski wynikające z przedmiotowych badań mają charakter ogólny i odnoszą się do całości regulacji w przedmiocie opłat administracyjnych, a więc w przedmiocie systemu opłat administracyjnych rozumianego na potrzeby niniejszego opracowania jako całość (zbiór) opłat za czynności organów administracyjnych pobieranych w Polsce. Refleksje tego typu są możliwe do sformułowania w oparciu o szerszą zakresowo prezentację poszczególnych regulacji prawnych, pozwalającą, po pierwsze, na całościowe, systemowe spojrzenie na analizowany problem, po drugie, na dostrzeżenie podobieństw, pewnej typizacji świadczeń i ich cech i po trzecie, na próbę odnalezienia tendencji oraz sformułowania postulatów ewentualnych zmian prawodawczych. Efektu tego nie można byłoby uzyskać na podstawie badań szczegółowych (pogłębionych merytorycznie badań nad poszczególnymi opłatami). Pewne zależności, cechy, tendencje i podziały widoczne są dopiero z dalszej perspektywy – analizy systemowej (zakresu i struktury systemu).

Zastrzeżenia wymaga również, że praca uwzględnia większość najważniejszych – najbardziej charakterystycznych dla wyodrębnionych w pracy kategorii – opłat. O ile zakres i dobór analizowanych regulacji prawnych gwarantuje reprezentatywność badań, o tyle jednak z pewnością nie jest to opracowanie w pełni wyczerpujące. Zaznaczyć także należy, że w zakresie poszczególnych opłat przywołano większość najistotniejszych regulacji prawnych dotyczących ich konstrukcji prawnej. Zabieg ten ma swój cel, a mianowicie ujawnienie dysproporcji, jeśli chodzi o zakres (kompleksowość) regulacji w przedmiocie poszczególnych opłat.

Analiza regulacji prawnych w rozdziałach III i IV posłużyła do oceny systemowej poszczególnych opłat administracyjnych w polskim porządku prawnym przeprowadzonej w rozdziale V. Rozważania tam przedstawione traktować należy w kategoriach wniosków ogólnych w odniesieniu do całości systemu analizowanych opłat. Nie są więc one próbą oceny charakteru prawnego poszczególnych z nich. Stanowią one jedynie podstawę i punkt wyjścia dla badań tego typu.

Ze względu na ocenny charakter rozdziału V, opis badań zamyka syntetyczne zakończenie.

Niniejsza praca może mieć wymiar zarówno praktyczny, jak i teoretyczny. Z punktu widzenia potrzeb praktyki może być ona postrzegana jako przejrzysty (uporządkowany) wybór regulacji prawnych. Z punktu widzenia teorii opłat, praca stanowi systemowe spojrzenie na całość regulacji prawnych w przedmiocie poszczególnych opłat administra-

cyjnych oraz próbę ich systematyki, zgodnie z przyjętym dla tych badań kryterium ich wyodrębnienia względem ogólnej opłaty administracyjnej. Rozważania te mogą stanowić wkład w teorię opłat również w zakresie uporządkowania kategorii odpłatnych czynności urzędowych, ich nazewnictwa oraz stanu prawodawstwa (w tym przede wszystkim kompletności regulacji) w przedmiocie opłat administracyjnych.

Zaznaczyć należy, że opisane w pracy badania nad szczególnymi opłatami administracyjnymi przeprowadzone zostały z perspektywy założeń, problemów i wyzwań prawa daninowego, a nie prawa administracyjnego. W tym zakresie niniejsza monografia uzupełnia dorobek doktryny prawa daninowego. Z racji złożonej natury opłat administracyjnych – ich cech jako danin publicznych i ich przedmiotu związanego ściśle z różnymi sferami działań administracji publicznej, częściej stanowią one przedmiot badań z perspektywy nauki prawa administracyjnego. Najczęściej są pobocznym przedmiotem badań przy okazji analizy różnych problemów z zakresu materialnego prawa administracyjnego, związanych z istotą merytoryczną czynności stanowiących przedmiot opłat. Wówczas jednak przede wszystkim eksponowane są cechy opłat wynikające z ich przedmiotu, a więc związki tych opłat z materialnym prawem administracyjnym. Cechy jako danin publicznych schodzą zaś na dalszy plan. Ewentualnie, problematyka szczególnych opłat administracyjnych podejmowana jest z perspektywy procesowej, przy okazji szerszych badań nad opłatami i kosztami postępowania administracyjnego⁶. Szczególne opłaty administracyjne dość rzadko stanowią zaś przedmiot badań przedstawicieli nauki prawa daninowego (podczas gdy ogólna opłata administracyjna – opłata skarbową – jest zbadać i opisana kompleksowo⁷), a jeśli – to badania te mają charakter szczegółowy i poświęcone są wybranym problemom pojedynczych opłat⁸. Niewątpliwie zauważalny jest brak analiz systemowych obejmujących poszukiwanie, porządkowanie i klasyfikację całości systemu opłat administracyjnych⁹. Propozycją uzupełnienia w tym zakresie jest niniejsza praca, która może być pierwszym krokiem i podstawą do dalszych pogłębień

⁶ Jako przykład tego typu prac wskazać można P. Dobosz, *Zasady i tryb ustalania, wymierzania oraz egzekwowania opłat i kosztów w postępowaniu przed organami administracji publicznej (korelacja pomiędzy humanitaryzmem a legalizmem)*, „Causus” 1999, nr 4; *Koszty i opłaty w postępowaniach administracyjnych i postępowaniu sądowoadministracyjnym*, red. A. Treła, M. Swora, Warszawa 2007.

⁷ Kompleksowa analiza ewolucji, konstrukcji i charakteru prawnego opłaty skarbowej opisana została w monografii D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...* Wskazać również należy wnikliwe komentarze do ustawy o opłacie skarbowej: Z. Ofiarski, *Ustawy: o opłacie skarbowej, o podatku od czynności cywilnoprawnych. Komentarz*, Warszawa 2009; P. Borszowski, A. Małecka, *Ustawa o opłacie skarbowej. Komentarz*, Warszawa 2014; S. Bogucki, A. Dumas, S. Presnarowicz, K. Winiarski, *Opłata skarbową. Komentarz dla praktyków*, Gdańsk 2015; R. Skwarło, *Ustawa o opłacie skarbowej. Komentarz*, Warszawa 2008.

⁸ Tytułem przykładu wskazać można następujące prace: L. Etel, *Opłata administracyjna za wpis do ewidencji działalności gospodarczej*, „Przegląd Podatkowy” 2001, nr 6; D. Fleszer, *Zasady pobierania opłat za udostępnianie informacji publicznej*, „Causus” 2011, nr 3.

⁹ Jako przykład nielicznych rozważań o charakterze systemowym, ale dotyczących opłat publicznych w ogólności, a nie tylko opłat za czynności urzędowe wskazać można J. Gliniecką, *Opłaty publiczne*, [w:] *System prawa finansowego*, t. III *Prawo daninowe*, red. L. Etel, Warszawa 2010, s. 883-898.

badan nad charakterem prawnym i zasadnošci poboru poszczególnych opłat administracyjnych. Stanowić może ona również wkład w dyskusję na temat rozwiązań systemowych w przedmiocie opłat administracyjnych w Polsce (w tym wypracowania jednolitej koncepcji normatywnej opłat administracyjnych) i opłat publicznych w ogólności.

Rozdział I

Istota szczególnych opłat administracyjnych

1. Opłata jako kategoria danin publicznych

Artykuły 84 i 217 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej¹⁰ stanowią o obowiązkach wobec państwa związanych z ponoszeniem ciężarów i świadczeń publicznych. Zgodnie z art. 84 Konstytucji RP każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie, zaś na podstawie art. 217 Konstytucji RP nakładanie podatków, innych danin publicznych, określanie podmiotów, przedmiotów opodatkowania i stawek podatkowych, a także zasad przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatków, następuje w drodze ustawy. Wykładnia powyższych przepisów Konstytucji RP pozwala przyjąć, że w najogólniejszym zakresie kreują one również koncepcję systemu danin publicznych, wyodrębniając w nim podatki oraz inne daniny publiczne¹¹. Koncepcję tę poszerza art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹², gdzie w kontekście regulacji w przedmiocie środków publicznych i ich kategorii – dochodów publicznych ustawodawca wyodrębnił daniny publiczne oraz dokonał ich przykładowego wyliczenia. Regulacja ta ma charakter otwartej definicji zakresowej i obejmuje: podatki, składki, opłaty, wpłaty z zysku przedsiębiorstw państwowych i jednoosobowych spółek Skarbu Państwa

¹⁰ Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.

¹¹ Na temat roli tych przepisów w zakresie kształtowania systemu danin publicznych T. Dębowska-Romanowska, *Prawo finansowe. Część konstytucyjna wraz z częścią ogólną*, Warszawa 2010, s. 123-183; A. Krzywoń, *Podatki i inne daniny publiczne w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2011, *passim*; A. Bień-Kacała, *Zasada władztwa daninowego w Konstytucji RP z 1997 r.*, Toruń 2005, *passim*; D. Antonów, *Cechy danin publicznych w polskim systemie prawa*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio G, Ius” 2016, vol. 63, no 1, s. 7-22.

¹² T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1870 ze zm.

oraz banków państwowych, a także inne świadczenia pieniężne, których obowiązek ponoszenia na rzecz państwa, jednostek samorządu terytorialnego, państwowych funduszy celowych oraz innych jednostek sektora finansów publicznych wynika z odrębnych ustaw.

Wykładnia art. 5 ust. 2 pkt 1 u.f.p. w zgodzie z art. 217 Konstytucji RP umiejscawia opłaty w szerszej kategorii danin publicznych oraz klasyfikuje je (obok innych danin takich jak np. składki), jako „inne daniny publiczne” wyodrębnione względem podatku, który ma charakter podstawowej daniny publicznej. Oznacza to, że opłaty wykazują wszystkie cechy danin publicznych. Są zatem świadczeniami publicznymi, przymusowymi, bezzwrotnymi, wynikają z ustawy i są ponoszone na rzecz beneficjenta publicznego (na rzecz państwa, jednostek samorządu terytorialnego, i innych podmiotów publicznych)¹³. Przepisy art. 217 Konstytucji RP określają również elementy konstrukcji prawnej podatków i innych danin publicznych. Oznacza to, że opłata powiela odpowiednio nie tylko cechy, ale także elementy konstrukcji prawnej podatku wskazane w tym artykule.

Wynikający z genezy i istoty władztwa daninowego państwa status podatku jako daniny podstawowej¹⁴ i dominującej, polski ustawodawca wzmacnia poprzez jego wskazanie w Konstytucji RP oraz jego klasyczną definicję normatywną w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa¹⁵. Zgodnie z art. 6 O.p. podatkiem jest publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej. Przyjmując, że koncepcja pozostałych danin publicznych (niepodatkowych) wzorowana jest na koncepcji podatku, jego definicja normatywna stanowić może punkt wyjścia także do definiowania tych pozostałych danin publicznych¹⁶. Tak jest przede wszystkim w przypadku opłat.

Opłaty stanowią najbardziej liczną, zróżnicowaną i niejednorodną kategorię danin publicznych. Cechuje je znaczna kazuistyka, trudno poddać je klasyfikacji¹⁷, a ponadto są one rozproszone w systemie prawa w różnych jego obszarach¹⁸, co oznacza, że pozostają w związku z różnymi (pod względem przedmiotu) stosunkami społecznymi. Zwraca się również uwagę na szeroki zakres i różnorodność przyczyn, dla których ustanawia się opłaty publiczne¹⁹. W literaturze podkreśla się, że przedmiot opłat to, najogólniej mówiąc, „wielopred-

¹³ D. Antonów, *Cechy...*, s. 12 i n.

¹⁴ T. Dębowska-Romanowska, *op. cit.*, s. 129; E. Juchniewicz, *Pojęcie podatku jako jeden z głównych elementów konstytucyjnych przepisów podatkowych*, [w:] *Konstytucyjne uwarunkowania tworzenia i stosowania prawa finansowego i podatkowego*, red. P.J. Lewkowicz, J. Stankiewicz, Białystok 2010, s. 121.

¹⁵ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 201 ze zm.

¹⁶ T. Dębowska-Romanowska, *op. cit.*, s. 130.

¹⁷ B. Kucia-Guściora, [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, red. P. Smoleń, Warszawa, 2014, s. 111.

¹⁸ Uwagę na to zwraca np. również E. Kornberger-Sokołowska, [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Komentarz*, red. W. Misiąg, Warszawa 2017, s. 24.

¹⁹ C. Kosikowski, *Nowa ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 48

miotowa działalność organów publicznowładczych”²⁰. W konsekwencji przyjmuje się, że z legislacyjnego punktu widzenia na system prawny opłat składają się liczne ustawy i akty wykonawcze²¹. Złożoność badań nad opłatami pogłębia brak definicji normatywnej opłaty oraz jej nazwa, która nie została (zarówno w języku prawnym, jak i prawniczym), zarezerwowana wyłącznie dla odpłatnych danin publicznych i jest powszechnie stosowana w porządku prawnym oraz w obrocie prywatnym w odniesieniu do różnego rodzaju świadczeń pieniężnych²². Charakter prawny i miejsce opłaty w systemie danin publicznych ustalić więc można jedynie w oparciu o teoretyczną koncepcję opłaty²³.

Koncepcja teoretyczna opłaty zakłada, że danina ta wykazuje wszystkie cechy podatku, poza jedną – nieodpłatnością. Jest zatem wyodrębniona spośród danin publicznych w oparciu o kryterium odpłatności²⁴. W efekcie jest definiowana jako publicznoprawne, przymusowe, bezzwrotne, odpłatne świadczenie pieniężne wynikające z ustawy na rzecz podmiotów publicznych. Odpłatność wskazywana jest więc jako cecha wyróżniająca opłaty wśród danin publicznych²⁵.

Odpłatność definiowana jest w teorii opłat jako wzajemność świadczeń polegająca na tym, że opłata pobierana jest za wzajemne zindywidualizowane świadczenie ze strony podmiotów publicznych (państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz reprezentujących ich organów i jednostek organizacyjnych)²⁶. Odpłatność opłat kreuje więc relację dwustronną, w której podmiot reprezentujący państwo realizuje zindywidualizowane świadczenie na rzecz jednostki, jednostka ta jest z kolei zobowiązana do poniesienia opłaty za to świadczenie. Teoria opłat zakłada, że państwo w zakresie władztwa daninowego powinno kreować obowiązek ponoszenia opłat jedynie z tytułu takich świadczeń,

²⁰ J. Gliniecka, *Opłaty publiczne w Polsce. Analiza prawna i funkcjonalna*, Bydgoszcz–Gdańsk 2007, s. 68.

²¹ C. Kosikowski, *Nowa...*, s. 49.

²² D. Antonów, *Pojęcie opłaty w polskim...*, s. 483-498.

²³ Szeroko na temat stanu nauki polskiej w przedmiocie opłat publicznych, ze wskazaniem nurtów badawczych i założeń teorii opłat D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, s. 25-53.

²⁴ Na temat podziału danin, również w oparciu o to kryterium, np. A. Krzywoń, *op. cit.*, s. 28; A. Bień-Kacała, *op. cit.*, s. 130.

²⁵ Takie cechy opłaty, ze szczególnym uwzględnieniem odpłatności wymienia większość autorów definicji doktrynalnej opłaty, tak np. L. Adam, *Podatki i opłaty w kapitalizmie*, Warszawa 1962, s. 78; J. Gliniecka, *Opłaty publiczne w Polsce...*, s. 12; L. Adam, M. Mazurkiewicz, *Opłaty [w:] System instytucji prawno-finansowych PRL, t. III Instytucje budżetowe*, red. M. Weralski, Wrocław 1985, s. 466; C. Kosikowski, *Nowa...*, s. 48; A. Drwiłło, *Opłaty jako dochody niepodatkowe, [w:] Finanse publiczne i prawo finansowe*, red. E. Ruśkowski, C. Kosikowski, Warszawa 2003, s. 621; B. Kucia-Guściora, *op. cit.*, s. 110 i n.; E. Kornberger-Sokołowska, *op. cit.*, s. 23, na temat odpłatności szerzej D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, s. 482 i n.

²⁶ Na temat istoty odpłatności szerzej D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, s. 37 i n., 43 i n., 482 i n.; T. Dębowska-Romanowska, *op. cit.*, s. 138; J. Jaśkiewiczowa, *Elementy podatkowe opłat publicznych w Polsce, [w:] Studia podatkowe i budżetowe*, red. Z. Jaśkiewicz, Toruń 1964, s. 8; L. Kurowski, *Prawo finansowe*, Warszawa 1955, s. 423; L. Adam, *op. cit.*, s. 77-78; B. Brzeziński, *Wprowadzenie do prawa podatkowego*, Toruń 2008, s. 38; S. Owsiak, *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, Warszawa 2001, s. 162; A. Borodo, *Polskie prawo finansowe. Zarys ogólny*, Toruń 2005, s. 102.

„które się do tego nadają”, a więc mają charakter zindywidualizowany – są adresowane do wyodrębnionego podmiotu i dotyczą jego zindywidualizowanej sprawy²⁷.

2. Pojęcie opłat administracyjnych

Analiza genezy opłat jako danin publicznych dowodzi, że najbardziej pierwotną formą świadczeń, za które pobierano opłaty były różnego rodzaju czynności organów reprezentujących państwo (władzę), które w najogólniejszym zakresie odpowiadają współczesnemu rozumieniu czynności urzędowych organów administracji publicznej²⁸. Ta kategoria opłat określana jest jako opłaty za czynności. Dopiero w dalszej kolejności ukształtowała się koncepcja poboru opłat za usługi świadczone przez państwowe (publiczne) jednostki organizacyjne. Opłaty te nazywane są opłatami za usługi²⁹. Wśród wielu różnic zachodzących pomiędzy opłatami za czynności i usługi wskazać można między innymi, że opłaty za usługi są związane z rzeczami – środkami produkcji lub środkami świadczenia usług. Opłaty za czynności organów administracji publicznej pobierane są zaś za wykorzystanie osobowego aparatu administracyjnego³⁰.

Wymienione kategorie świadczeń, za które pobierane są opłaty – a więc czynności urzędowe i usługi – stanowią podstawowe kryterium podziału opłat zaliczanych do danin publicznych. Opłaty za czynności są więc wyodrębnione spośród opłat publicznych w oparciu o kryterium przedmiotu opłaty³¹.

Czynność urzędowa jako przedmiot opłaty (świadczenie, za które jest ona pobierana) nawiązuje do sfery działalności administracji publicznej. Przesądza o tym zarówno językowe³² rozumienie określenia „czynność urzędowa”, jak i doktrynalne, zgodnie z którym o czynnościach różnego rodzaju mówi się w kontekście działalności administracji publicznej, której przejawem są różne formy prawne jej działań. Formy prawne działania administracji publicznej definiowane są zaś jako określony prawem typ czynności konwencyjnej lub faktycznej, bądź zespół takich czynności określonego, powołanego do

²⁷ L. Adam, *op. cit.*, s. 78 i n.

²⁸ Na temat genezy i ewolucji opłat szerzej D. Antonów, *Oplata skarbową w polskim...*, s. 53-111, a także np. Z. Fedorowicz, *Instytucje finansowe*, Warszawa 1964, s. 194; S. Głąbiński, *Wykład nauki skarbowości*, Lwów 1984, s. 240 i n.; F. Konieczny, *Dzieje administracji w Polsce*, Wilno 1924, s. 139 i n.; K.H. Rau, *Grundsätze der Finanzwissenschaft*, [w:] *Lehrbuch der politischen Oekonomie*, t. 3, Heidelberg 1864, K.H. Hansmeyer, D. Fürst, *Die Gebühren*, Stuttgart – Berlin – Köln – Mainz 1968, s. 12 i n.

²⁹ F. Kirchhof, *Die Höhe der Gebühr*, Berlin 1981, s. 24.

³⁰ *Ibidem*, s. 24.

³¹ Na temat kryterium przedmiotowego klasyfikacji opłat szeroko np. J. Gliniecka, *Opłaty publiczne w Polsce...*, s. 68 i n.

³² Na podstawie słownika języka polskiego „czynność” to wykonywanie czegoś, praca (*Uniwersalny słownik języka polskiego*, red. S. Dubisz, t. 1, Warszawa 2003, s. 538), a „urzędowy” to „dotyczący urzędu, spraw załatwianych przez urząd, pochodzący z urzędu, stosowany w urzędzie” (*Uniwersalny słownik języka polskiego*, red. S. Dubisz, t. 4, Warszawa 2003, s. 1024).

wykonywania zadań z zakresu administracji publicznej podmiotu w celu wykonywania zadań z zakresu administracji publicznej³³. Podobnie w orzecznictwie przyjmuje się, „że czynność urzędowa to pojęcie szerokie, obejmujące wszystkie formy działania administracji publicznej, w tym czynności prawne i inne działania administracji, niebędące czynnościami prawnymi. W tych ostatnich mieszczą się czynności materialno-techniczne (np. dokonywanie wpisów w rejestrach i ewidencjach) czy zaświadczenia”³⁴. Zarówno więc analiza poglądów doktryny, jak i spojrzenie z perspektywy praktyki stosowania prawa, pozwala na utożsamianie czynności urzędowych z różnymi formami działalności administracji publicznej³⁵. Stąd opłaty pobierane za czynności organów administracji publicznej (czynności urzędowe – różne formy prawne działań administracji publicznej), określane są jako opłaty administracyjne³⁶.

Powyższe cechy opłat administracyjnych stanowią o ich złożonej naturze. Opłaty te wykazują bowiem przede wszystkim cechy i konstrukcję danin publicznych omówione we wcześniejszym podrozdziale, a więc cechy przesądzające o ich daninowej naturze. Jednocześnie jednak, przedmiot tych opłat – czynności urzędowe organów administracji publicznej i ich istota merytoryczna (treść tych czynności) przesądza o ścisłych związkach tych opłat z obszarem prawa administracyjnego (materialnego, proceduralnego i ustrojowego). Cechy tego prawa w największym stopniu przesądzają więc o różnorodności tych opłat, ich liczebności i rozproszeniu w systemie prawa. W doktrynie bardzo trafnie podkreśla się, że „czynność wniesienia opłaty o charakterze administracyjnym towarzyszy wielu formom działania administracji publicznej i często wpływa na ich skuteczność. System opłat obowiązuje powszechnie i dotyczy niemal każdej sfery działalności jednostki w relacjach z administracją publiczną, co sprawia, że zakres opłat, zarówno przedmiotowy, jak i podmiotowy, jest bardzo szeroki, a kompetencje do pobierania opłat mają organy administracji rządowej, i jednostek samorządu terytorialnego”³⁷. Rozległość i różnorodność przedmiotu regulacji prawa administracyjnego, różnorodność form działania administracji, struktura instytucjonalna podmiotów realizujących zadania administracji publicznej to przesłanki, które determinują strukturę systemu opłat administracyjnych. Niemniej jednak z zasadniczego pola widzenia nie powinna znikać natura daninowa tych świadczeń. Pomimo

³³ K. M. Ziemiński, *Indywidualny akt administracyjny jako forma prawna działania administracji*, Poznań 2005, s.138.

³⁴ Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 1 grudnia 2010 r., sygn. akt I SA/Gd 811/10, CBOSA.

³⁵ Na temat pojęcia i klasyfikacji prawnych form działania administracji obszernie [w:] *System Prawa Administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, t. 5. *Prawne formy działania administracji*, Warszawa 2013 oraz literatura tam powołana. Szerzej na temat czynności urzędowych jako przedmiotu opłaty D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, s. 151 i n.

³⁶ Szerzej na temat pojęcia opłaty administracyjnej w polskim języku prawnym D. Antonów, *Pojęcie opłaty administracyjnej...*, s. 367 i n.

³⁷ L. Klat-Wertelecka, [w:] E. Klat-Górska [et al.], *Opłaty w prawie administracyjnym*, Wrocław 2013, s. 15.

że są one związane z działalnością administracji publicznej i uregulowane w przepisach prawa administracyjnego, to są daninami publicznymi i ich konstrukcja oraz zasady gromadzenia powinny być oceniane przede wszystkim w tych kategoriach.

Pojęcie opłaty administracyjnej (lub podobne, np. opłata za czynności administracyjne, opłata za czynności urzędowe administracji publicznej) występuje powszechnie w teorii opłat (zarówno w polskiej, jak i światowej doktrynie z zakresu problematyki danin publicznych³⁸), w doktrynie prawa administracyjnego³⁹, a nawet w nielicznych przypadkach w polskim prawodawstwie⁴⁰. Z racji złożonej natury tych świadczeń (ich związków z prawem administracyjnym) należy jednak zauważyć, że na gruncie nauki prawa administracyjnego rozgranicza się (całkowicie zasadnie) opłaty za czynności administracyjne (czyli opłaty administracyjne zgodnie z terminologią przyjętą w teorii opłat w nauce prawa daninowego i w niniejszej monografii) od pojęcia szerszego – opłat w prawie administracyjnym⁴¹. Dostrzega się bowiem złożoną naturę opłat w materialnym i proceduralnym prawie administracyjnym. Opłaty administracyjne rozumiane jako opłaty w prawie administracyjnym łączy się z administracyjnym sposobem regulacji prawnej, przy czym podkreśla się, że w prawie administracyjnym nie ma jednolitego modelu opłaty. Opłaty administracyjne rozumie się w związku z tym jako administracyjny obowiązek pieniężny uregulowany w prawie administracyjnym – materialnym i procesowym⁴². Do tak zdefiniowanych opłat administracyjnych zalicza się opłaty za czynności urzędowe, ale również opłaty za korzystanie z urządzeń i obiektów publicznych, za udzielanie praw i inne⁴³.

Opłaty za czynności urzędowe (opłaty administracyjne) utożsamiane są z odpłatnością za szeroko pojętą działalność administracji publicznej. Ze względu na przedmiot opisanych w niniejszej monografii badań zasadnym jest zasygnalizować, iż ta cecha wymienionej kategorii opłat zbliża ją do innych, podobnych świadczeń pieniężnych. Dotyczy to przede wszystkim opłat sądowych oraz instytucji zwrotu kosztów postępowania.

Relacja pomiędzy opłatami administracyjnymi i opłatami sądowymi kształtuje się na gruncie rozgraniczenia administracji publicznej względem organów wymiaru spra-

³⁸ Tak np. na gruncie doktryny niemieckiej opłaty administracyjne są określane jako należności za czynności urzędowe (czynności administracyjne) i przyporządkowuje się je do „działalności urzędów” F. Kirchhof, *op. cit.*, s. 25; K.H. Hansmeyer, D. Fürst, *op. cit.*, s. 18 i n. Na temat pojęcia opłata administracyjna w doktrynie polskiej szerzej D. Antonów, *Pojęcie opłaty administracyjnej...*, s. 367-377 oraz powołana tam literatura.

³⁹ Opłaty są np. klasyfikowane jako finansowe instrumenty prawa administracyjnego (tak J. Supernat, *Instrumenty działania administracji publicznej. Studium z nauki administracji*, Wrocław 2003). Podkreśla się, że pojęcie opłaty administracyjnej powinno być powiązane z administracyjnym sposobem regulacji prawnej oraz, że opłata administracyjna (opłata o charakterze administracyjnym) jest administracyjnym obowiązkiem pieniężnym uregulowanym w przepisach prawa administracyjnego (materialnego i procesowego) (tak L. Klat-Wertelecka, *op. cit.*, s. 26 i 27).

⁴⁰ D. Antonów, *Pojęcie opłaty administracyjnej...*, s. 367 i n.

⁴¹ Na ten temat praca E. Klat-Górska [*et al.*], *op. cit.*

⁴² L. Klat-Wertelecka, *op. cit.*, s. 26 i 27.

⁴³ *Ibidem, passim.*

wiedliwości. Na temat relacji opłat administracyjnych i opłat sądowych jest wiele poglądów⁴⁴. Opowiedzieć się należy jednak za takim, który zakłada rozgraniczenie tych kategorii świadczeń. Świadczenia te łączy wprawdzie koncepcja odpłatności z tytułu różnych form działalności organów władzy publicznej, jednakże opłaty administracyjne są związane z działalnością organów administracyjnych, a opłaty sądowe dotyczą czynności sądów – a więc organów władzy sądowniczej. Poza przesłankami instytucjonalnymi (inna kategoria organów realizujących czynności podlegające opłacie) za takim rozróżnieniem przemawiają również przesłanki przedmiotowe, a więc inny charakter czynności podejmowanych przez wymiar sprawiedliwości. Ponadto, w doktrynie wskazuje się argumenty wynikające z istoty, celu i przebiegu postępowania przed sądami i postępowania przed organami administracji publicznej, a także pewną wymierność czynności sądów⁴⁵. Zauważa się również, że opłaty pobierane w związku z działalnością wymiaru sprawiedliwości podlegają innym zasadom, w większym stopniu realizują postulaty zasady ekwiwalencji i zasady pokrycia kosztów, są uzależnione od pewnej wartości. Ze względu na prawo do sądu oraz równość wobec prawa, w przypadku tych świadczeń nie są dopuszczalne zasady odnoszące się do sterowania społecznego (np. unikanie procesu ze względu na wysokie opłaty koliduje z prawem do sądu)⁴⁶. W badaniach nad opłatami publicznymi za czynności urzędowe uwzględnić jedynie można opłaty pobierane w związku z działalnością wymiaru sprawiedliwości w zakresie, w jakim jego organy realizują czynności publiczno- prawno- administracyjne⁴⁷.

Opłaty za czynności urzędowe należy również rozgraniczyć względem instytucji zwrotu kosztów w postępowaniu przed organami administracji publicznej. Opłaty i instytucję zwrotu kosztów łączy związek z działalnością administracji publicznej. Obie kategorie świadczeń zakwalifikować więc można jako świadczenia pieniężne związane z działalnością administracji publicznej⁴⁸. Kryterium je różnicujące wynika zaś z zasad ich naliczania. Najogólniej mówiąc, ustawodawca daje prawo do poboru opłat i zwrotu kosztów w celu wyrównania korzyści, jakie uzyskał beneficjent działań administracji publicznej. Często ustawodawca łączy obie instytucje odzyskując na rzecz społeczeństwa nakłady poczynione w celu zaspokojenia interesu indywidualnego jednostki niezależnie w dwóch formach: opłaty i zwrotu kosztów. Opłaty są jednak pobierane jako „koszty przypadające przeciętnie na każde świadczenie”. Koszty są zaś pobierane w przypadku nadzwyczajnych nakładów, które można ustalić precyzyjnie⁴⁹. Wysokość opłaty ustala ustawodawca w oparciu o me-

⁴⁴ Na ten temat np. L. Adam, *op. cit.* 90-94; J. Jaśkiewiczowa, *op. cit.*, s. 14; J. Harasimowicz, *Finanse i prawo finansowe*, Warszawa 1980, s. 159; J. Gliniecka, *Opłaty publiczne w Polsce...*, s. 69.

⁴⁵ L. Adam, *op. cit.*, s. 92.

⁴⁶ F. Kirchhof, *op. cit.*, s. 20.

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ Na ten temat szerzej D. Antonów, *Świadczenia...*, s. 685 i n.

⁴⁹ F. Kirchhof, *op. cit.*, s. 18.

chanizm generalizowania przypadków podlegających opłacie (schematyczne stany rzeczy). Zwrot kosztów zaś koncentruje się na wyliczeniu kosztów w indywidualnym przypadku. Nie są to koszty przeciętne, ale suma faktycznych nakładów. Koszty są wyliczane po poniesieniu nakładów, należność opłatowa jest zaś określana pośrednio poprzez abstrakcyjnie sformułowany współczynnik naliczania (wartość świadczenia lub korzyść z niej wynikająca) lub jako opłata stała (z góry określona dla każdego przypadku wartość)⁵⁰.

3. Cechy szczególnych opłat administracyjnych

W teorii opłat znany jest podział opłat administracyjnych na ogólne i szczegółowe⁵¹ (szczególne⁵², specjalne⁵³)⁵⁴.

Podział ten wynika z postulatu unifikacji opłat⁵⁵, znanego również jako problem koncentracji i dekoncentracji opłat publicznych⁵⁶. Zgodnie z postulatem unifikacji opłat jednako- we (co do ich istoty) czynności urzędowe realizowane przez wszystkie resorty administracji publicznej powinny podlegać jednakowym opłatom⁵⁷. Koncepcję tę określić można w skrócie jako ideę jednej opłaty za wszystkie czynności urzędowe pobierane niezależnie od treści merytorycznej tych czynności i organu je realizującego. Analiza ewolucji opłat administracyjnych w Polsce dowodzi⁵⁸, że próby takiej unifikacji czy koncentracji rodziły niezmiennie trudności. Różne były tego przyczyny, np. trudna do pokonania kwestia podziału wpływów z tytułu poszczególnych opłat⁵⁹. Ostatecznie, nigdy nie udało się wprowadzić jednej – jednolitej opłaty, za czynności urzędowe różnych organów administracji publicznej. W największym stopniu, na przestrzeni lat, do miana ogólnej opłaty administracyjnej aspirowała opłata stemplowa, oprócz niej nadal jednak pobierane były różne rodzaje opłat⁶⁰.

Status ogólnej opłaty administracyjnej w miejsce opłaty stemplowej zyskała opłata skarbową⁶¹. Na gruncie obecnie obowiązującej u.o.s. status tej opłaty jako ogólnej opła-

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ L. Adam, *op. cit.*, s. 90-94.

⁵² D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, *passim*; C. Kosikowski, *Nowa...*, s. 49.

⁵³ J. Jaśkiewiczowa, *op. cit.*, s. 20; L. Klat-Wertelecka, *op. cit.*, s. 31; L. Kurowski, *Wstęp do nauki prawa finansowego*, Warszawa 1976, s.185.

⁵⁴ Na temat koncepcji wyodrębnienia opłaty skarbowej jako ogólnej opłaty administracyjnej D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, s. 506 i n.

⁵⁵ O unifikacji opłat pisał L. Adam, *op. cit.*, s. 93.

⁵⁶ O koncentracji i dekoncentracji opłat pisała J. Jaśkiewiczowa, *op. cit.*, s. 20.

⁵⁷ L. Adam, *op. cit.*, s. 93.

⁵⁸ Na temat ewolucji prawodawstwa w przedmiocie opłat administracyjnych szerzej D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, s. 53-111.

⁵⁹ Na taki problem zwracał uwagę np. L. Adam, *op. cit.*, s. 93.

⁶⁰ J. Jaśkiewiczowa, *op. cit.*, s. 20.

⁶¹ Tak np. L. Adam, *op. cit.*, 92 i n.; L. Kurowski, *Wstęp...*, s. 185; C. Kosikowski, *Naprawa finansów publicznych w Polsce*, Białystok 2011, s. 313.

ty administracyjnej ma charakter normatywny⁶². Zgodnie z art. 3 u.o.s. nie podlega opłacie skarbowej dokonanie czynności urzędowej, wydanie zaświadczenia oraz zezwolenia (pozwolenia, koncesji), jeżeli na podstawie odrębnych przepisów podlegają innym opłatom o charakterze publicznoprawnym lub są od tych opłat zwolnione. Ponadto, na podstawie art. 3a ust. 1 u.o.s. nie podlega opłacie skarbowej dokonanie czynności urzędowej lub wydanie zaświadczenia, jeżeli dokonanie tej czynności lub wydanie zaświadczenia następuje na podstawie zgłoszenia lub na wniosek, które przekazane zostały za pośrednictwem polskiego konsula albo, jeżeli doręczenie dokumentu potwierdzającego dokonanie czynności urzędowej lub zaświadczenia dokonywane jest za pośrednictwem polskiego konsula, za pobraniem opłaty konsularnej. Przepisy te rozgraniczają zatem opłatę skarbową od innych opłat o charakterze publicznoprawnym, w tym opłat konsularnych. Rozgraniczenie to w dużym skrócie oznacza, że za czynności urzędowe, takie jak objęte zakresem przedmiotowym opłaty skarbowej, pobierana jest co do zasady ta opłata. Nie jest ona jednak pobierana wówczas, gdy za te czynności są pobierane inne opłaty o charakterze publicznoprawnym, które odpowiadają kategorii szczególnych opłat administracyjnych w rozumieniu przyjętym w niniejszej pracy.

Konkurencyjność opłaty skarbowej względem innych opłat o charakterze publicznoprawnym kształtuje przedmiot opłaty skarbowej. Zgodnie z art. 1 ust. 1 u.o.s. opłacie skarbowej podlega w sprawach indywidualnych z zakresu administracji publicznej: dokonanie czynności urzędowej na podstawie zgłoszenia lub na wniosek, wydanie zaświadczenia na wniosek, wydanie zezwolenia (pozwolenia, koncesji). Opłacie tej podlega również złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury albo jego odpisu, wypisu lub kopii – w sprawie z zakresu administracji publicznej lub w postępowaniu sądowym. Na podstawie art. 2 ust. 2 u.o.s. opłacie skarbowej podlega również dokonanie czynności urzędowej, wydanie zaświadczenia oraz zezwolenia (pozwolenia) przez podmiot inny niż organ administracji rządowej i samorządowej, w związku z wykonywaniem zadań z zakresu administracji publicznej, a także złożenie w takim podmiocie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa lub prokury albo jego odpisu, wypisu lub kopii.

W oparciu o wykładnię systemową art. 1 u.o.s. i art. 3 i 3a u.o.s. przyjąć należy zatem, że szczególne opłaty administracyjne (opłaty o charakterze publicznoprawnym w rozumieniu art. 3 u.o.s.) są to opłaty pobierane na podstawie odrębnych ustaw (innych niż u.o.s.) z tytułu czynności urzędowych (w tym koncesji, zezwoleń, pozwoleń, zaświadczeń i innych czynności urzędowych), wykonywanych na wniosek lub na podstawie zgłoszenia w sprawach indywidualnych z zakresu administracji publicznej⁶³.

⁶² Na ten temat szeroko D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, s. 506 i n.

⁶³ Praktyka stosowania prawa do tak rozumianych opłat konkurencyjnych zalicza np. opłaty pobierane na podstawie Pr.r.d. (Pismo Urzędu Miasta w Biłgoraju z 20.03.2007 r. Opłata skarbową w sprawach komunikacyjnych, Fn.3120/2/p/2007, www.mofnet.gov.pl [dostęp z dnia: 30.06.2017.]), Pr.g.k. (np. uchwała 5

Podział opłat administracyjnych na ogólną opłatę administracyjną – opłatę skarbową oraz inne opłaty o charakterze publicznoprawnym (szczególne opłaty administracyjne) skłania do pytania o stan obecny polskiego prawodawstwa w przedmiocie tej drugiej kategorii opłat.

Jak już wcześniej zauważono, szczególne opłaty administracyjne są rozproszone w licznych aktach prawnych⁶⁴. Analiza dorobku doktryny dowodzi, że dość często stawiane jest pytanie o przypuszczalne powody, dla których poszczególne z tych opłat zostały wyodrębnione względem opłaty skarbowej. Znane są nieliczne koncepcje odpowiedzi na to pytanie. Wskazać warto najpowszechniejszą, zgodnie z którą wyodrębnienie takie czerpie swoją genezę ze szczególnego charakteru działalności administracyjnej albo z odrębności niektórych działów administracji państwowej⁶⁵, lub też ta sama koncepcja nieco inaczej określona, zakłada, że decyduje o tym treść czynności urzędowych polegających na opłacie lub kryterium ministerstwa⁶⁶. Znana jest również koncepcja opierająca się na kryterium proceduralnym, zgodnie z którą opłata skarbową, co do zasady, pobierana jest we wszystkich typach postępowań administracyjnych (niezależnie od ich przedmiotu). Szczególne opłaty administracyjne pobierane są zaś w przypadku niektórych odrębnych postępowań⁶⁷.

Przywołane przykładowo koncepcje teoretyczne na temat szczególnych opłat administracyjnych wymagają weryfikacji w oparciu o analizę obecnego stanu prawodawstwa w przedmiocie tej kategorii danin. Dla zachowania przejrzystości badań w tym zakresie oraz zapewnienia ich wymierności przyjęte muszą zostać jednoznaczne założenia badawcze.

sędziów NSA z dnia 6 maja 2003 r., sygn. akt FPK 11/02, ONSA 2003/3, poz. 92, wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 30 listopada 2011 r., sygn. akt II SA/Rz 773/11, Lex nr 1101484), opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (np. wyrok NSA z dnia 30 września 2015 r., sygn. akt II FSK/2049/13, Lex nr 1986327, wyrok NSA z dnia 15 maja 2013 r., sygn. akt II GSK 359/12, Lex nr 1328168, wyrok WSA w Opolu z dnia 10 kwietnia 2013 r., sygn. akt I SA/Op 106/13, Lex nr 1309942).

⁶⁴ Tak również zauważa np. C. Kosikowski, *Naprawa...*, s. 313.

⁶⁵ J. Jaśkiewiczowa, *op. cit.*, s. 21.

⁶⁶ L. Adam, *op. cit.*, s. 92-93.

⁶⁷ D. Mączyński, [w:] *Koszty i opłaty w postępowaniach administracyjnych i postępowaniu sądowo-administracyjnym*, red. A. Trela, M. Swora, Warszawa 2007, s. 38-39.

Rozdział II

Metodologia badań nad szczególnymi opłatami administracyjnymi

1. Założenia badawcze

Dla badań nad szczególnymi opłatami administracyjnymi w polskim porządku prawnym zasadnicze znaczenie ma przyjęcie jednoznacznych założeń badawczych.

Z racji tematyki podjętej w niniejszej pracy przedmiotem badań objęte zostały świadczenia pieniężne, daniny publiczne o charakterze odpłatnym, pobierane za czynności (w związku z czynnościami urzędowymi) administracji publicznej. Przedmiotem badań są więc opłaty administracyjne w rozumieniu przyjętym we wcześniejszym rozdziale. Zgodnie z ustaleniami tam poczynionymi, badania te koncentrują się na szczególnych opłatach administracyjnych. Oznacza to, że poza zakresem badań pozostaje ogólna opłata administracyjna – opłata skarbową.

Jako kolejne założenie przyjęto, że w badaniach nad szczególnymi opłatami administracyjnymi uwzględnione zostaną te spośród nich, których zasadniczy element nazwy brzmi „opłata”. Elementy dodatkowe nazw tych opłat – np. opłaty rejestrowe, koncesyjne, za wydanie zaświadczenia, konsularne itp., które wskazują na przedmiot opłaty (czynność urzędową, za którą opłata jest pobierana) – posłużyły jako kryterium klasyfikacji tych opłat. W klasyfikacji tej zachowano podział opłat zgodny z nazewnictwem nadanym przez ustawodawcę. Zazwyczaj nazewnictwo to ma charakter opisowy, np. opłata za wydanie zezwolenia na obrót hurtowy napojami alkoholowymi. Starano się jednak wy-

eksponować jako kryterium podziału opłat element nazwy wskazujący na zasadniczy przedmiot opłat, a więc ogólnie określone czynności urzędowe (np. zezwolenia, koncesje, wypisy z ewidencji).

Kryterium formalne nazwy („opłata” oraz rozszerzenie tej nazwy) stanowiło pierwszy wyznacznik poszukiwań analizowanych świadczeń w polskim porządku prawnym w obszarze regulacji związanych, najogólniej mówiąc, z działalnością administracji publicznej. Zgodnie bowiem z następnym założeniem badawczym, wskazane na podstawie tego kryterium świadczenia poddane zostały weryfikacji w oparciu o ich przedmiot. Krytyczna ocena nazwanych opłatami świadczeń pieniężnych związanych z działalnością administracji publicznej stanowiła drugi etap badań. Na tym etapie rozgraniczono świadczenia nazwane opłatami pobierane za działalność organów administracji publicznej (w związku z tą działalnością) przyjmującą formę czynności urzędowych od pozostałych świadczeń za inne formy działalności administracji publicznej, korzystanie z urządzeń i infrastruktury publicznej⁶⁸ lub korzystanie z działalności zakładów administracji publicznej⁶⁹. Następnie wśród opłat związanych z czynnościami urzędowymi administracji publicznej wyodrębniono opłaty za czynności urzędowe – odpowiadające teoretycznej koncepcji opłat administracyjnych omówionej w poprzednim rozdziale. Dostrzeżono wówczas grupę świadczeń, które w pewnym sensie przypominają opłaty za czynności urzędowe, w pewnym zaś opłaty np. za usługi administracji publicznej. Przy tym jednak nie można ich bez zastrzeżeń zakwalifikować do żadnej z tych grup. Ujawniono również, że wśród analizowanych opłat związanych z różnymi formami prawnymi działań administracji publicznej występują takie, które w rzeczywistości stanowią podatki. Odnaleziono także opłaty, które w istocie stanowią formę zwrotu kosztów faktycznie poniesionych przez administrację publiczną. Te kategorie świadczeń zostały poza zakresem dalszych badań i klasyfikacji opłat administracyjnych. Niemniej jednak, krótkim uwagom na ich temat poświęcone zostały kolejne podrozdziały niniejszego rozdziału. Mają one na celu przede wszystkim zwrócenie uwagi na podobieństwa i różnice świadczeń pieniężnych pobieranych z tytułu różnych form prawnego działania administracji publicznej. Niektóre z tych świadczeń (głównie opłaty za działalność opiniotwórczą, badania i kontrole) z racji ich pewnych podobieństw do opłat administracyjnych można (zgodnie z propozycją opisaną w dalszych fragmentach) nazwać opłatami paraadministracyjnymi.

Opłaty wyodrębnione zgodnie z przedstawionymi założeniami badawczymi zostały następnie poddane klasyfikacji według kryteriów, które z racji ich znaczenia dla niniejszych badań omówiono w odrębnym (kolejnym) podrozdziale. Zabieg ten stanowi przed-

⁶⁸ Na temat odpłatności w związku z korzystaniem z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej M. Tabernacka, *Prawne zasady korzystania z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej*, Warszawa 2013.

⁶⁹ Na temat odpłatności za korzystanie z usług zakładów administracji publicznej P. Chmielnicki, *Zakłady administracyjne w Polsce. Ustrój wewnętrzny*, Warszawa 2008.

ostatni etap przedmiotowych badań. Etapem ostatnim jest zaś próba oceny przeprowadzonej analizy systemowej szczególnych opłat administracyjnych – ich cech (w tym konstrukcji), a także między innymi oceny z punktu widzenia kwestii ich wyodrębnienia względem ogólnej opłaty administracyjnej. Na potrzeby niniejszych rozważań wyodrębnienie to rozumieć należy umownie, jako pewien skrót myślowy na określenie stanu prawodawstwa, w którym obok ogólnej opłaty administracyjnej (o dość uniwersalnym szerokim zakresie podmiotowym i przedmiotowym, pobieranej za wiele różnych czynności urzędowych uregulowanych w różnych aktach prawnych), występują również inne opłaty administracyjne pobierane za podobne czynności urzędowe. Ocena ta służyć może, po pierwsze, próbie ustalenia przesłanek decydujących o takim wyodrębnieniu, a po drugie, ocenie jego zasadności. Finalnie oczekuje się zatem możliwości sformułowania wniosków o stanie prawodawstwa w przedmiocie szczególnych opłat administracyjnych, w tym między innymi o ich cechach, konstrukcji i stopniu unifikacji. Zauważyć jednocześnie należy, że ustalenia w powyższym zakresie mogą mieć charakter ogólny i szczegółowy. Rozważania o charakterze szczegółowym wymagają pogłębionej analizy charakteru prawnego poszczególnych opłat administracyjnych oraz istoty czynności urzędowych, za które są pobierane⁷⁰. Rozważania o charakterze ogólnym zwracają uwagę na rozwiązania systemowe i taki też walor ma niniejsze opracowanie. Jego przedmiotem są bowiem wszystkie przedstawione w pracy opłaty – jako ogólna kategoria danin – szczególne opłaty administracyjne. Ocena ta w żadnym razie nie stanowi i nie aspiruje do oceny charakteru prawnego poszczególnych opłat lub ich miejsca w porządku prawnym. Badania szczegółowe tego typu stanowić mogą kolejny etap badań nad opłatami administracyjnymi, do czego przydatne mogą być omówione w niniejszej pracy założenia systemowe.

2. Koncepcja klasyfikacji szczególnych opłat administracyjnych

Wskazane w polskim porządku prawnym szczególne opłaty administracyjne zostały poddane próbie klasyfikacji. Zgodnie z kolejnym założeniem badawczym o klasyfikacji tej miał zadecydować stan prawodawstwa w zakresie ich wyodrębnienia normatywnego względem ogólnej opłaty administracyjnej. Przyjęto również założenie, że poszukuje się możliwie najbardziej ogólnego kryterium.

Powyższe oznacza, że wówczas gdy niniejsze badania rozpoczynały się, kryterium podziału opłat nie istniało. Jednym z celów badań było jego ustalenie. W związku z tym, jak już zaznaczono, prace nad niniejszym opracowaniem przebiegały w kilku etapach. Jednym z nich była ocena aktów prawnych, w których uregulowane są te opłaty z punk-

⁷⁰ Przykładem takich badań szczegółowych jest ocena opłat pobieranych na podstawie u.p.t.z. – D. Antonów, *Opłaty na gruncie ustawy...*

tu widzenia ich miejsca w porządku prawnym. Następnie, ocena kontekstu systemowego, w jakim osadzone są przepisy dotyczące tych opłat w poszczególnych aktach prawnych. W oparciu o te ustalenia stwierdzić należy, że dominującą metodą w tym zakresie jest regulacja w przedmiocie opłat za czynności urzędowe połączona z regulacją w przedmiocie istoty merytorycznej czynności urzędowych, za które opłaty są pobierane (np. opłaty za wydanie koncesji są uregulowane w przepisach dotyczących zasad prowadzenia koncesjonowanej działalności oraz zasad przyznawania koncesji). Pozwala to postawić tezę, że ustawodawca umiejscawia w systemie prawa przepisy dotyczące opłat administracyjnych w szeroko rozumianym kontekście przedmiotowym, a więc w kontekście przedmiotu tych opłat – poszczególnych czynności urzędowych.

Jako drugie kryterium ujawniono kryterium podmiotowe, rozumiane jako kryterium podmiotu sfery administracji publicznej realizującego czynności urzędowe podlegające opłacie. W niektórych aktach prawnych – w szerszym kontekście kompetencji tych podmiotów – zamieszczone zostały wyodrębnione fragmenty (w tym np. całe rozdziały) poświęcone wyłącznie opłatom za czynności urzędowe przez nie realizowane. W tym przypadku wydaje się, że ustawodawca eksponuje podmiot realizujący czynności urzędowe (jego szczególne kompetencje i miejsce w strukturze administracji publicznej), a nie istotę czynności.

Przyjęto, że powyższe kryteria mogą stanowić przypuszczalne uzasadnienie dla poboru odrębnej opłaty – szczególnej opłaty administracyjnej. Oznaczałoby to, że ustawodawca prawdopodobnie zdecydował o poborze takiej opłaty (nie włączając pewnych czynności w zakres przedmiotowy ogólnej opłaty administracyjnej, jak czyni to w przypadku innych czynności urzędowych), ze względu na charakter tych czynności lub status podmiotu świadczącego te czynności. Szczegółowe badania dawałyby szansę na ocenę, czy ten charakter czynności lub status podmiotu jest na tyle wyjątkowy (np. ze względów instytucjonalnych, treści czynności, specjalnych procedur itp.), aby takie wyodrębnienie przyjąć. Na poziomie analizy systemowej stwierdzić można jedynie różne konteksty normatywne, w których ustawodawca osadza przepisy dotyczące opłat. Jest to więc kontekst przedmiotu opłaty (czynności podlegającej opłacie), lub kontekst podmiotowy (podmiotu, którego czynności podlegają opłacie).

W dalszej części pracy, szczególne opłaty administracyjne zostały podzielone w oparciu o powyższe kryteria. Jej dalsza struktura wskazuje zatem wyraźnie na dwie części. W części pierwszej (rozdział III) zaprezentowane zostały opłaty wyodrębnione w systemie prawa ze względu na rodzaj czynności urzędowej podlegającej opłacie (przedmiot opłaty). W części kolejnej (rozdział IV) zaprezentowano katalog opłat wyodrębnionych ze względu na podmiot realizujący czynności urzędowe podlegające opłacie.

Oba rozdziały zostały poddane dalszej systematyce i tu ponownie zadecydował rzeczywisty stan prawodawstwa. W rozdziale III przyjęto podział dwustopniowy. W pierwszej kolejności dokonano podziału ze względu na grupy podobnych czynności urzędowych

(np. opłaty za wydanie zezwolenia, pozwolenia itd.). Następnie w ramach tego podziału wyróżniono konkretne kategorie opłat (np. opłata za wydanie zezwolenia na urządzanie gier hazardowych, opłata za wydanie pozwolenia na uprawianie żeglugi).

W klasyfikacji przyjętej w ramach rozdziału III eksponowane z nazwy są opłaty pobierane za konkretne czynności urzędowe, a nie akty prawne, w których są one uregulowane. Zachowano przy tym przyjętą przez ustawodawcę terminologię, w celu zwrócenia uwagi na niekonsekwencję w zakresie określeń istoty przedmiotu opłaty: np. opłata za wydanie zezwolenia – opłata od wniosku o wydanie zezwolenia.

W rozdziale IV również przyjęto podział dwustopniowy. W pierwszej kolejności dokonano podziału odpowiadającego kategoriom podmiotów, za których czynności pobierane są opłaty, a więc zgodnie z drugim dominującym kryterium wyodrębnienia szczególnych opłat administracyjnych. W przypadku, gdy czynności tych podmiotów podlegają opłatom na podstawie różnych ustaw, drugim stopniem podziału tego rozdziału są poszczególne ustawy.

W rozdziałach prezentujących stan prawodawstwa w przedmiocie opłat zamieszczono większość najważniejszych przepisów dotyczących konstrukcji i zasad zapłaty poszczególnych opłat. Dysproporcje objętości rozdziału III i IV są wyraźnie zauważalne. Zróznicowanie obszerności regulacji zamieszczonych w pracy w odniesieniu do poszczególnych opłat obrazuje więc różny stopień (intensywność, zakres) regulacji normatywnej oraz potencjalne braki (luki, niejednoznaczności) w prawodawstwie w tym zakresie. To zaś stanowić może kolejny argument w dyskusji nad zasadnością zachowania w porządku prawnym szczątkowych (niepełnych i niewystarczających) regulacji prawnych w przedmiocie niektórych szczególnych opłat administracyjnych.

3. Opłaty za czynności kontrolne i specjalistyczne badania przeprowadzane przez uprawnione organy oraz opłaty egzaminacyjne

Analiza systemu prawa w poszukiwaniu szczególnych opłat administracyjnych ujawniła różne świadczenia, które spełniają kryterium formalne nazwy „opłata” oraz są pobierane w związku ze zindywidualizowanym świadczeniem organu administracji publicznej na rzecz jednostki, których przedmiotem nie są jednak czynności urzędowe. Do tej grupy zaliczyć można niektóre opłaty za czynności kontrolne i specjalistyczne badania przeprowadzane przez uprawnione organy, a także opłaty egzaminacyjne. Z racji przyjętych założeń badawczych wymienione kategorie świadczeń są wyłączone z zakresu badań nad szczególnymi opłatami administracyjnymi. Analiza systemu prawa dowodzi jednak obecności takich świadczeń i tego, że ustawodawca poświęca im sporo uwagi, łącząc je niejednokrotnie z opłatami za czynności urzędowe. Ich podobieństwo w pewnym zakre-

sie do opłat administracyjnych uzasadnia potrzebę syntetycznej ich oceny z jednoczesnym rozgraniczeniem względem opłat administracyjnych.

Do tej kategorii należą w pierwszej kolejności bardzo liczne opłaty za czynności kontrolne i specjalistyczne badania przeprowadzane przez uprawnione organy. Wyodrębnienie takiej kategorii świadczeń pieniężnych skłania do postawienia pytania o ich charakter prawny i relację względem opłat administracyjnych. Zauważyć należy bowiem, że podmioty publiczne (organy administracji publicznej i inne podmioty sektora publicznego) na podstawie przepisów prawa dysponują uprawnieniami do przeprowadzania różnego rodzaju czynności kontrolnych oraz badań. Często takie kontrole i badania są przeprowadzane na wniosek i są odpłatne. Podmioty te pobierają opłaty (niekiedy ustawodawca świadczenia te nazywa cenami), które mają pokrywać faktyczne koszty przeprowadzonych czynności kontrolnych i badań (np. badań laboratoryjnych, poboru i badania próbek różnego rodzaju materiałów, oceny technicznej urządzeń). Ustawodawca poświęca wiele uwagi temu, aby opłaty te faktycznie (z zachowaniem ekwiwalentności) pokrywały koszty tej działalności. Ich kosztowego charakteru dowodzi to, że niejednokrotnie ich wysokość nie jest znana „z góry”, ale dopiero po przeprowadzeniu tych czynności i ustalana w oparciu o faktyczne ich koszty. W ustawie lub (najczęściej) w rozporządzeniu wykonawczym wydanym na podstawie ustawy, określone są jednak zasady ustalania wysokości takich opłat, np. poprzez określenie stawek, zasad obliczania kosztów, wysokości maksymalnej lub minimalnej takiej opłaty (podobnie jak ma to miejsce w odniesieniu do opłat administracyjnych). Zazwyczaj opłaty te (w większości) stanowią dochód budżetu państwa. Nie są więc one raczej klasyfikowane jako przychody jednostek prowadzących takie badania lub czynności kontrolne pochodzące z prowadzonej przez nie działalności. Biorąc pod uwagę wymienione cechy tej kategorii opłat, należałoby przyjąć, że stanowią one pewną formę zwrotu kosztów działalności podmiotów ze sfery administracji publicznej. Przeważające znaczenie dla takiej ich kwalifikacji ma to, że ich wysokość nie jest znana z góry (przed rozpoczęciem badań lub kontroli). Znane są stawki opłat za poszczególne czynności lub zasady (mechanizmy) obliczenia tej wysokości, jednak ostateczna wysokość świadczenia zależy od faktycznego zakresu i przebiegu czynności podejmowanych przez administrację publiczną. Opłaty te nabierają zatem również cech odpłatności za usługi podmiotów publicznych.

Z drugiej jednak strony, należy zwrócić uwagę na przyczyny podejmowania takich badań i kontroli oraz ich cel. Czynności podlegającej tego typu opłatom (czynności kontrolne, badania) pozostają w bezpośredniej relacji z czynnościami urzędowymi. Czynności kontrolne i badania tego typu są przeprowadzane w związku z podjęciem czynności urzędowej polegającej np. na udzieleniu zezwolenia, certyfikacji, wpisu do ewidencji.

Najogólniej mówiąc, warunkują one legalizację określonej działalności lub obrotu wyrobami. Stanowią element (etap) w ciągu czynności składających się na szeroko pojętą czynność urzędową. Etap badań i kontroli jest elementem koniecznym w postępowaniu kończącym się wydaniem różnego rodzaju aktów administracyjnych – zazwyczaj przyzwalających. Takie czynności (np. wydanie zezwolenia) są przy tym niekiedy wolne od opłat. A zatem, opłaty pobierane za czynności kontrolne i badania, których przeprowadzenie jest niezbędne do realizacji czynności urzędowej, mają złożony charakter prawny. Wykazują cechy zbliżające je do instytucji zwrotu kosztów postępowania oraz opłat za usługi podmiotów sfery publicznej. Jednocześnie jednak analiza przesłanek, warunków i treści czynności urzędowej, której służy przeprowadzenie kontroli lub badań, wskazuje, że kontrole te pozostają w bezpośrednim związku z taką czynnością urzędową. Przy tym również ustawodawca czasami (nie zawsze) rezygnuje z poboru szczególnej opłaty administracyjnej za przeprowadzenie czynności urzędowej (np. wydanie zezwolenia), wiążąc ciężar świadczenia pieniężnego wyłącznie ze sferą działań technicznych (np. badania, kontrole) warunkujących realizację tej czynności urzędowej. Ze względu na niejednoznaczną naturę tych świadczeń zasadne wydaje się wyodrębnienie ich na tle opłat publicznych jako odrębnej kategorii świadczeń, zbliżonych do opłat administracyjnych, które jednak opłatami administracyjnymi nie są. Przyczyny podejmowania takich czynności odpłatnych (czynności kontrolnych, badań laboratoryjnych itp.) wynikają z procedury realizacji czynności urzędowej. Poza kontekstem takich procedur (np. procedur ubiegania się o uzyskanie zezwolenia, pozwolenia, legalizacji obrotu towarami itp.) takie kontrole i badania byłyby bezcelowe. W tym zatem sensie należy i warto uwzględnić tę kategorię opłat jako pozostających w pewnym związku z czynnościami urzędowymi, choć niebędącymi opłatami administracyjnymi w rozumieniu przyjętym w niniejszej monografii. Stąd zaproponować można ich określenie np. jako opłaty paraadministracyjne.

Przykładu tej kategorii opłat dostarcza ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej⁷¹. Państwowa Inspekcja Sanitarna pobiera na podstawie art. 36 ust. 1-3a u.p.i.s. opłaty w wysokości kosztów ich wykonania za badania laboratoryjne oraz inne czynności w związku ze sprawowaniem bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, za czynności związane ze sprawdzeniem danych podanych we wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie zakładu inżynierii genetycznej, wniosku o wydanie zgody na zamknięte użycie mikroorganizmów genetycznie zmodyfikowanych i wniosku o wydanie zgody na zamknięte użycie organizmów genetycznie zmodyfikowanych w zakresie warunków dotyczących higieny pracy, przeprowadzane na podstawie ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych⁷² oraz

⁷¹ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1261.

⁷² T.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 806 ze zm.

za badania laboratoryjne i inne czynności związane z wydaniem oceny o kosmetykach przywożonych z zagranicy w celu wprowadzenia do obrotu lub produkcji, wykonywane w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego. Wszystkie wymienione opłaty są pobierane za badania konieczne dla realizacji różnego rodzaju czynności urzędowych: wydawania zezwoleń, zgód i ocen w legalizacji obrotu towarami. Czynności techniczne (badania) warunkujące przeprowadzenie tych czynności urzędowych (np. wydania zezwolenia) są odpłatne i stanowią zwrot faktycznych kosztów przeprowadzonych badań. Ustawodawca rozgraniczył przy tym odpłatność za tego typu badania i czynności związane z realizacją czynności urzędowych od badań prowadzonych w charakterze usług komercyjnych – badań odpłatnych na zlecenie. Zgodnie z art. 36 ust. 3b u.p.i.s. niezależnie od opłat, o których mowa w ust. 1–3a tego artykułu, stacje sanitarno-epidemiologiczne mogą pozyskiwać środki finansowe z tytułu sprzedaży usług zleconych, w szczególności np. w zakresie badań laboratoryjnych, badań i pomiarów środowiskowych i innych czynności dotyczących oceny jakości zdrowotnej i bezpieczeństwa zdrowotnego. Środki pochodzące z wykonywanych przez stacje sanitarno-epidemiologiczne takich usług stanowią dochody budżetu państwa (art. 36 ust. 3c u.p.i.s.).

Do wskazanej kategorii opłat za badania i kontrole zaliczyć można również:

- opłaty pobierane na podstawie art. 30 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej⁷³ m.in. za kontrole (np. zwierząt, produktów, weterynaryjne kontrole graniczne), nadzór (np. nad ubojem zwierząt rzeźnych, rozbiorem, przechowywaniem, przetwórstwem mięsa i produktów mlecznych, jaj), badania (np. mięsa zwierząt łownych, laboratoryjne próbek pobranych w trakcie postępowania związanego z wykryciem substancji niedozwolonych, kontrolne zakażeń zwierząt w kierunku bonamiozy i marteiliozy). Czynności tego typu (kontrole, badania) są związane m.in. z procesem legalizacji obrotu tego typu produktami;
- opłaty pobierane m.in. na podstawie art. 17b ustawy z dnia 21 grudnia 2001 r. o jakości handlowej artykułów rolnospożywczych⁷⁴ za czynności związane z oceną mięsa wołowego i przeprowadzenie badań laboratoryjnych związane z wydawaniem świadectw;
- opłaty pobierane na podstawie art. 32 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin⁷⁵ za przeprowadzenie granicznej kontroli fitosanitarnej;
- opłaty pobierane na podstawie art. 17 ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach⁷⁶ z tytułu kontroli i weryfikacji spełniania zasad Dobrej Praktyki Laboratoryjnej przez jednostki badawcze;

⁷³ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1077 ze zm.

⁷⁴ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1604 ze zm.

⁷⁵ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2041 ze zm.

⁷⁶ T.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1203 ze zm.

- opłaty pobierane na podstawie art. 34c ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej⁷⁷ z tytułu inspekcji technicznej statku, przeprowadzanej w celu wydania wspólnotowego świadectwa zdolności żeglugowej;
- opłaty pobierane na podstawie art. 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych⁷⁸ w związku z krajową oceną techniczną wyrobu budowlanego;
- opłaty pobierane na podstawie art. 7f ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym⁷⁹ z tytułu przeprowadzonych badań lub analiz wyrobów akcyzowych albo samochodów osobowych, w przypadku gdy rozpatrzenie wniosku o wydanie WIA (decyzja wydawana na potrzeby opodatkowania wyrobu akcyzowego) wymaga przeprowadzenia badania lub analizy;
- opłaty pobierane na podstawie art. 8 ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku⁸⁰ za czynności związane z obowiązkową oceną zgodności wyrobów (badania i certyfikacje) wprowadzanych do obrotu lub oddawanych do użytku (ocenie takiej podlegają wyroby, dla których określono wymagania w bezpośrednio stosowanym unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym lub przepisach wdrażających unijne prawodawstwo harmonizacyjne);
- opłata pobierana na podstawie art. 21 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym⁸¹ związana z kosztami postępowania opiniodawczego w związku z postępowaniem o wydanie pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej;
- opłaty za przeprowadzenie inspekcji, kontroli, sprawdzenia itp. w celu wydania świadectwa wolnej burty itp. czynności urzędowych, pobierane np. na podstawie art. 17 lub 23 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim⁸²;
- opłaty związane z procedurą certyfikacji win pobierane na podstawie art. 44 ust. 5–6 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina⁸³;
- opłaty pobierane za certyfikację wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa pobierane na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 listopada 2006 r. o systemie oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa⁸⁴.

Podobne refleksje jak opłaty pobierane za badania i czynności kontrolne mogą rodzić niektóre opłaty związane z egzaminowaniem i innymi formami weryfikacji wiedzy i umie-

⁷⁷ T.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1458 ze zm.

⁷⁸ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1570 ze zm.

⁷⁹ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 43 ze zm.

⁸⁰ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1398.

⁸¹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1842 ze zm.

⁸² T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 281 ze zm.

⁸³ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 859.

⁸⁴ Dz. U. Nr 235, poz. 1700 ze zm.

jętności na potrzeby przeprowadzenia czynności urzędowych związanych z nadaniem uprawnień do wykonywania różnego rodzaju działalności. Przykładu takiego dostarcza również u.p.i.s. Na podstawie art. 34 ust. 1 u.p.i.s. Główny Inspektor Sanitarny może osobie posiadającej wymagane kwalifikacje nadać, w określonym zakresie oraz cofnąć uprawnienie rzeczoznawcy do spraw sanitarnohigienicznych do uzgadniania w imieniu państwowego inspektora sanitarnego dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Zgodnie z ust. 4 tego artykułu za przyznanie uprawnienia rzeczoznawcy pobierana jest opłata. Wysokość i rzeczywisty charakter prawny tej opłaty wynika z § 16 wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w u.p.i.s. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie rzeczoznawców do spraw sanitarnych⁸⁵. Zgodnie z tym przepisem wysokość opłaty wnoszonej przez kandydata w związku z przyznaniem uprawnienia rzeczoznawcy stanowi w istocie opłatę egzaminacyjną i wynosi: za część pisemną egzaminu – 150% najniższego wynagrodzenia; za rozpatrzenie wniosku, o którym mowa w § 9 ust. 5 tego rozporządzenia – 50% najniższego wynagrodzenia; oraz za część ustną egzaminu – 60% najniższego wynagrodzenia.

W kontekście powyższych regulacji zauważyć należy, że na poziomie regulacji ustawowej ustawodawca określa odpłatność za przyznanie uprawnień rzeczoznawcy do spraw sanitarnohigienicznych. Wyraźnie więc określona została relacja odpłatności pomiędzy opłatą a czynnością urzędową o charakterze przyzwalającym polegającą na nadaniu uprawnień. Na poziomie aktu wykonawczego opłata ta została zaś powiązana z egzaminami – opłata egzaminacyjna. Opłaty tego rodzaju są raczej klasyfikowane jako przychody jednostek sektora finansów publicznych pochodzące z prowadzonej przez nie działalności i pochodzące z innych źródeł⁸⁶. Niemniej jednak, wydaje się, że warto wziąć pod uwagę to, iż ustawodawca zarówno w ustawie, jak i w rozporządzeniu posługuje się określeniem „opłata ponoszona w związku z przyznaniem uprawnienia rzeczoznawcy do spraw sanitarnohigienicznych”. Podobnie jak często w przypadku opłat za kontrole i badania, sama czynność nadania uprawnień jest więc w zasadzie wolna od opłat, ale warunkiem nadania tych uprawnień jest przeprowadzenie egzaminu, który jest odpłatny. Egzamin podlegający opłacie stanowi więc konieczny element (etap) procedury nadawania uprawnień. Stąd, podobne refleksje jak opłaty za badania mogą rodzić niektóre opłaty związane z egzaminowaniem i innymi formami weryfikacji wiedzy. Niektóre z nich (jak ta przywołana jako przykład) mają niejednoznaczny charakter prawny i są w pewnym stopniu zbliżone do opłat administracyjnych. Być może również w przypadku tych opłat zasadne byłoby wskazanie dla nich odrębnej kategorii w teorii opłat.

⁸⁵ Dz. U. Nr 210, poz. 1792.

⁸⁶ Tak np. świadczenia związane z usługami edukacyjnymi i egzaminacyjnymi klasyfikuje E. Kornberger-Sokołowska, *op. cit.*, s. 26; C. Kosikowski, *Nowa...*, s. 55.

4. Szczególne opłaty administracyjne a inne świadczenia pieniężne związane z działalnością administracji publicznej i innych podmiotów publicznych

Jednym z podstawowych założeń w badaniach nad szczególnymi opłatami administracyjnymi było wyraźne rozgraniczenie tej kategorii danin od innych świadczeń pieniężnych związanych z działalnością administracji publicznej. Analiza całości porządku prawnego dowodzi bowiem, że w związku z działalnością szeroko pojętej administracji publicznej pobierany jest szereg świadczeń pieniężnych o różnej, często niejednoznacznej naturze prawnej. Najczęściej łączą je trzy cechy: nazwa „opłata”, charakter pieniężny i związek z działalnością administracji publicznej. Okazuje się też, że nie zawsze ich odrębność względem opłat administracyjnych jest oczywista i wynika wprost z ich konstrukcji prawnej. Przy okazji badań nad opłatami administracyjnymi w polskim porządku prawnym dostrzeżono wiele takich świadczeń.

W pierwszej kolejności warto przywołać tytułem przykładu opłatę, które w rzeczywistości stanowią zwrot kosztów. Wykazują więc względem opłat administracyjnych różnice (dostrzegane i analizowane w teorii opłat i omówione we wcześniejszym rozdziale) dotyczące zasad ustalenia ich wysokości. Przykład takiego świadczenia stanowi opłata za sporządzenie kopii dokumentów. W art. 270b O.p. znajduje się upoważnienie dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłaty za sporządzenie przez organy podatkowe kopii oraz odpisu dokumentów, mając na uwadze szacunkowe nakłady pracy z tym związane oraz koszty wykorzystanych materiałów. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie wysokości opłaty za sporządzenie kopii oraz odpisu dokumentów⁸⁷. Na podstawie § 1 tego rozporządzenia opłata pobierana jest od strony i jest zróżnicowana w zależności od formatu dokumentu. Wynosi od 0,40 do 1,20 zł. Pomimo że ustawodawca świadczenie to nazwał opłatą, w istocie stanowi ono zwrot kosztów. Takim przykładem jest również regulacja z art. 15 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej⁸⁸, zgodnie z którą jeżeli w wyniku udostępnienia informacji publicznej na wniosek, podmiot obowiązany do udostępnienia ma ponieść dodatkowe koszty związane ze wskazanym we wniosku sposobem udostępnienia lub koniecznością przekształcenia informacji w formę wskazaną we wniosku, podmiot ten może pobrać od wnioskodawcy opłatę w wysokości odpowiadającej tym kosztom. Podmiot ten w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, powiadomi wnioskodawcę o wysokości opłaty. W tym przypadku wysokość opłaty ustalana jest adekwatnie do faktycznie poniesionych kosztów i znana jest dopiero po wykonaniu czynności przez organ

⁸⁷ Dz. U. poz. 2182 ze zm.

⁸⁸ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1764.

administracji publicznej. Świadczy to o tym, że w istocie opłata ta również stanowi zwrot kosztów, a nie opłatę publiczną. Podobnie jest w przypadku opłat pobieranych na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁸⁹. W ustawie tej opłatom poświęcony jest w Dziale II Rozdział 4 „Opłaty”. Co do zasady, zgodnie z art. 26 ust. 1 u.u.i.ś. wyszukiwanie i przeglądanie w siedzibie władz publicznych dokumentów wyszczególnionych w publicznie dostępnym wykazie jest bezpłatne. Jednakże na podstawie ust. 2 tego artykułu za wyszukiwanie informacji, a także za przekształcanie informacji w formę wskazaną we wniosku, sporządzanie kopii dokumentów lub danych oraz ich przesłanie władze publicznej pobierają opłaty w wysokości odzwierciedlającej związane z tym uzasadnione koszty. Zbliżony charakter mają opłaty za ponowne wykorzystanie informacji sektora publicznego uregulowane w Rozdziale 4 ustawy z dnia 25 lutego 2016 r. o ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego⁹⁰. Na potrzeby określenia wysokości tych opłat ustawodawca nawiązuje do faktycznych kosztów różnych czynności, wskazując wprost np., w art. 18 u.p.w.i.s.p., że łączna wysokość opłaty nie może przekroczyć sumy kosztów z rozsądnym zwrotem z inwestycji.

Na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej⁹¹, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego został upoważniony do tego, aby w porozumieniu z właściwymi naczelnymi organami administracji państwowej, opracować podstawowe do określenia przebiegu i opisu procesów gospodarczych i społecznych standardowe klasyfikacje i nomenklatury, wzajemne relacje między nimi oraz ich interpretacje. Na tej podstawie wydany został komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 10 września 1999 r. w sprawie trybu wydawania opinii interpretacyjnych według obowiązujących standardów klasyfikacyjnych⁹². Zgodnie z pkt 1 tego komunikatu zasadą jest, że zainteresowany podmiot, a w szczególności producent sam klasyfikuje swoje produkty (wyroby i usługi) według zasad metodycznych określonych w poszczególnych klasyfikacjach i nomenklaturach. W przypadku trudności w ustaleniu właściwego grupowania zainteresowany podmiot może zwrócić się do właściwego dla siedziby podmiotu urzędu statystycznego (pkt 2 komunikatu). W odpowiedzi na ten wniosek urzędy statystyczne wydają opinię (pkt 3 komunikatu). Za czynności przygotowania i wydawania opinii na wniosek zainteresowanego podmiotu urzędy statystyczne pobierają opłatę w wysokości od 50 do 200 PLN + VAT za jedną pozycję klasyfikacyjną (pkt 7 komunikatu). Okazuje się więc, że nie ustawa, a dopiero akt wykonawczy ujawnia naturę świadczenia za określone usługi administracji publicznej. Niezależnie od nazwy „opłata” świadczenie

⁸⁹ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1405.

⁹⁰ Dz. U. poz. 352.

⁹¹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1068.

⁹² Dz. Urz. GUS z 1999 r., Nr 9, poz. 89.

pobierane za tego typu czynności jest w istocie ceną za usługę wyrażoną jako cena netto podlegająca opodatkowaniu podatkiem VAT. Jest to więc kolejne świadczenie, które pomimo nazwy w zupełności odbiega od natury opłat administracyjnych.

Od opłat administracyjnych odróżnić należy również inne świadczenia o niejednoznacznej naturze, które w pewnym sensie mają charakter represyjny, nie można ich jednak bez zastrzeżeń zakwalifikować do kar pieniężnych. Pozostają one w pewnym związku z działalnością administracji publicznej, ale nie są opłatami administracyjnymi. Przykład stanowi opłata legalizacyjna pobierana na podstawie art. 49 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁹³. Opłata legalizacyjna jest związana z legalizacją samowoli budowlanej. Jedną z przesłanek wydania decyzji pozwalającej na wznowienie robót budowlanych jest zapłata opłaty legalizacyjnej (art. 49 ust. 1 Pr.b.). Brak uiszczenia opłaty legalizacyjnej skutkuje wydaniem decyzji nakazującej rozbiorę obiektu budowlanego lub jego części lub wstrzymanie prowadzenia robót budowlanych (art. 49 ust. 3 Pr.b.). W pewnym sensie opłata ta jest związana z wydaniem decyzji administracyjnej, nie jest to jednak opłata za wydanie tej decyzji. Obowiązek jej poniesienia wynika z samowoli budowlanej, a więc jest związana z naruszeniem przepisów Pr.b.⁹⁴.

Szczególne opłaty administracyjne muszą być również wyodrębnione względem opłat pobieranych za czynności urzędowe innych podmiotów publicznych (organów innych niż organy władzy wykonawczej). Rzecz dotyczy przede wszystkim rozgraniczenia opłat administracyjnych i opłat sądowych. Przykłady z polskiego porządku prawnego potwierdzają założenia teorii opłat o podobieństwie, ale i rozróżnieniu opłat administracyjnych i opłat sądowych. Na okoliczność powyższego zagadnienia wskazać można dwa przykłady.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym⁹⁵ utworzony został Krajowy Rejestr Karny. Zgodnie z art. 24 ust. 1 u.k.r.k. za wydanie z Krajowego Rejestru Karnego informacji o osobie lub o podmiocie zbiorowym pobiera się opłatę stanowiącą dochód budżetu państwa. Na podstawie § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie opłat za wydanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego⁹⁶ opłata za wydanie informacji o osobie albo o podmiocie zbiorowym wynosi 30 zł, przy czym w przypadku złożenia wniosku lub zapytania za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wynosi 20 zł. Na podstawie § 4 tego rozporządzenia opłatę wnosi się w formie znaków opłaty sądowej, gotówką w kasie Ministerstwa Sprawiedliwości lub sądu albo na wskazany rachunek bankowy Ministerstwa Sprawiedliwości. Pomimo że opłata ta jest pobierana za czynności związane z wydaniem informacji z rejestru publicznego (w systemie prawa występuje wiele opłat tego rodzaju), to jednak

⁹³ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1332.

⁹⁴ D. Antonów, *Pojęcie opłaty w polskim...*, s. 483-498.

⁹⁵ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 678.

⁹⁶ Dz. U. poz. 861 ze zm.

forma jej zapłaty (znaki opłaty sądowej) wskazuje, że należałoby ją jednak zakwalifikować jako opłatę sądową. Podobnie jest w przypadku opłaty pobieranej na podstawie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i o hipotecę⁹⁷. Zgodnie z art. 36⁴ ust. 1–3 u.k.w.h. informacji z centralnej bazy danych ksiąg wieczystych udziela Centralna Informacja Ksiąg Wieczystych. Centralna Informacja Ksiąg Wieczystych wydaje na wniosek odpisy z ksiąg wieczystych, wyciągi z ksiąg wieczystych oraz zaświadczenia o zamknięciu ksiąg wieczystych. Odpisy, wyciągi i zaświadczenia wydawane przez Centralną Informację Ksiąg Wieczystych mają moc dokumentów wydawanych przez sąd. Zgodnie z art. 36⁵ u.k.w.h. Centralna Informacja Ksiąg Wieczystych pobiera opłaty od wniosków o wydanie odpisu księgi wieczystej, wyciągu z księgi wieczystej, zaświadczenia o zamknięciu księgi wieczystej oraz od wniosku o wyszukanie ksiąg wieczystych. Opłata od wniosku o wydanie odpisu przypomina opłaty, pobierane za podobne czynności realizowane przez organy administracji publicznej. Co jednak ważne i decydujące w kwestii zakwalifikowania tej opłaty – dokumenty wydawane w odpowiedzi na tak opłacony wniosek mają moc dokumentów wydawanych przez sąd. Wydaje się więc zasadne stwierdzenie, że istota świadczenia podlegającego opłacie (wydanie dokumentu o mocy dokumentu wydanego przez sąd) przesądza, że czynność tę osadzić należy w sferze działalności władzy sądowniczej i odpowiednio opłatę za wniosek o wydanie takiego dokumentu zakwalifikować również jako opłatę sądową.

5. Podatki, które pozostają w związku z czynnościami urzędowymi administracji publicznej

Wątpliwościom co do charakteru prawnego świadczeń pieniężnych nazwanych przez ustawodawcę opłatami doktryna poświęca relatywnie sporo uwagi. Wyróżnia się przede wszystkim świadczenia nazwane opłatami, które w istocie są podatkami. Ta ich negatywna weryfikacja jako opłat wynika przede wszystkim z braku świadczenia zwrotnego odpowiadającego opłacie, co oznacza, że opłaty takie nie mają cechy odpłatności. Przykład stanowią opłaty lokalne, np. opłata targowa, które są klasyfikowane jako podatki⁹⁸. Kategoria opłat, które pozostają w związku z szeroko pojętą działalnością administracji publicznej (opłaty administracyjne), zazwyczaj nie generuje tego typu wątpliwości. Kontekst świadczenia (czynność urzędowa realizowana przez organy administracji publicznej), w którym osadzona jest odpłatność w formie opłaty, wskazuje na istnienie pewnego zindywidualizowanego świadczenia zwrotnego, za które opłata ta może być pobierana. Daje to prosty przekaz, iż opłata jest świadczeniem odpłatnym, gdyż jest pobierana za jakieś

⁹⁷ T.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1007.

⁹⁸ Tak np. R. Mastalski, *Prawo podatkowe*, Warszawa 2016, s. 654 i n.

świadczenie pochodzące od administracji publicznej. Nie zawsze jest to jednak tak jednoznaczna zależność. Pogłębiona analiza takich opłat, które pozostają w związku z działalnością administracji publicznej niekiedy ujawnia ich podatkowy charakter. Tak jest np. w przypadku ogólnej opłaty administracyjnej – opłaty skarbowej pobieranej z tytułu złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa⁹⁹. Podobnie badania nad szczególnymi opłatami administracyjnymi ujawniły istnienie opłat, które (tak, jak określono je w sposób opisowy w tytule niniejszego podrozdziału), pozostają w związku z czynnościami urzędowymi administracji publicznej, ale w istocie są podatkami. Opłaty te nie mogą więc być zaliczone do szczególnych opłat administracyjnych. Przywołanie kilku ich przykładów dowodzi potrzeby krytycznej oceny charakteru opłat, które zostały przez ustawodawcę osadzone w kontekście czynności urzędowych administracji publicznej.

Pierwszego przykładu dostarcza ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne¹⁰⁰, która przewiduje rozwiązanie zbliżone do odpłatności za wydanie koncesji. Zgodnie z art. 32 Pr.e. na wymienione w tym przepisie rodzaje działalności gospodarczej (wytwarzanie, magazynowanie, przesyłanie, dystrybucję, obrót paliwami lub energią) wymagana jest koncesja. Zgodnie z art. 34 ust. 1 Pr.e. przedsiębiorstwa energetyczne, którym została udzielona koncesja, wnoszą coroczne opłaty do budżetu państwa, obciążające koszty ich działalności. Co jest istotne, opłata ta nie jest pobierana za wydanie koncesji (za czynność urzędową). Obowiązek z tytułu opłaty aktualizuje fakt uzyskania koncesji, co oznacza, że obowiązek uiszczenia opłaty jest w pewnym sensie konsekwencją uzyskania koncesji. Co istotne również, opłata ta nie jest jednorazowa, a coroczna. Kolejna ważna cecha tego świadczenia dotyczy tego, że ustawodawca podkreśla, iż opłata obciąża działalność podmiotów prowadzących działalność koncesjonowaną. W istocie ustawodawca przesądza więc o podatkowym charakterze tej daniny. Rzeczywisty charakter prawny tej opłaty ujawnia rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 maja 1998 r. w sprawie wysokości i sposobu pobierania przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki corocznych opłat wnoszonych przez przedsiębiorstwa energetyczne, którym została udzielona koncesja¹⁰¹. Zgodnie z jego § 1 wysokość corocznej opłaty, wnoszonej przez przedsiębiorstwo energetyczne, któremu została udzielona koncesja stanowi iloczyn przychodów przedsiębiorstwa energetycznego, uzyskanych ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług) lub towarów w zakresie jego działalności objętej koncesją, osiągniętych w roku poprzedzającym ustalenie opłaty, oraz współczynników opłat określonych w tabeli stanowiącej załącznik do rozporządzenia. Tak naprawdę jest to zatem podatek od przychodów osiągniętych dzięki uprawnieniom wynikającym z otrzymanej koncesji.

⁹⁹ Na temat podatkowego charakteru opłaty skarbowej z tytułu tej czynności szerzej D. Antonów, *Opłata skarbowa w polskim...*, s. 194-238.

¹⁰⁰ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 220 ze zm.

¹⁰¹ Dz. U. Nr 60, poz. 387 ze zm.

Podobnego przykładu dostarcza ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne¹⁰². W odrębnym Dziale Pr.t. (Dział IX) uregulowane zostały opłaty telekomunikacyjne: roczna opłata telekomunikacyjna związana z realizacją zadań w zakresie telekomunikacji przez organy administracji (art. 183 Pr.t.), roczna opłata za prawo do wykorzystywania zasobów numeracji (art. 184 Pr.t.) oraz roczna opłata za prawo do dysponowania częstotliwością (art. 185 Pr.t.). I tak np., na podstawie art. 183 ust. 1–4 Pr.t. przedsiębiorca telekomunikacyjny uiszcza roczną opłatę telekomunikacyjną związaną z realizacją zadań w zakresie telekomunikacji przez organy administracji, w tym z: prowadzeniem rejestru przedsiębiorców telekomunikacyjnych; wydawaniem decyzji administracyjnych, z wyłączeniem decyzji, za które odrębne przepisy przewidują pobieranie opłat; badaniem, weryfikacją i kontrolą rynków właściwych wyrobów i usług telekomunikacyjnych; rozstrzyganiem sporów między przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi; współpracą z instytucjami wspólnotowymi i międzynarodowymi w zakresie wynikającym z przepisów obowiązującego prawa krajowego i wspólnotowego oraz zawartych umów międzynarodowych, a także pozostałymi zadaniami związanymi z funkcjonowaniem Urzędu Komunikacji Elektronicznej i ministra właściwego do spraw informatyzacji, z wyłączeniem prowadzenia gospodarki zasobami numeracji i częstotliwości. Wysokość tej opłaty stanowi iloczyn rocznych przychodów z tytułu prowadzenia działalności telekomunikacyjnej przedsiębiorcy telekomunikacyjnego obowiązującego do uiszczenia opłaty, uzyskanych w roku obrotowym poprzedzającym o 2 lata rok, za który ta opłata jest należna, i wskaźnika opłaty. Wysokość ta nie może przekroczyć 0,05% rocznych przychodów przedsiębiorcy telekomunikacyjnego, z tytułu prowadzenia działalności telekomunikacyjnej, uzyskanych w roku obrotowym poprzedzającym o 2 lata rok, za który ta opłata jest należna. Opłatę tę uiszcza się po upływie 2 lat od dnia rozpoczęcia prowadzenia tej działalności. Opłatę uiszcza przedsiębiorca telekomunikacyjny, którego przychody z tytułu prowadzenia działalności telekomunikacyjnej osiągnięte w roku obrotowym poprzedzającym o 2 lata rok, za który ta opłata jest należna, przekroczyły kwotę 4 milionów złotych. Ustawodawca w art. 183 Pr.t. łączy w pewnym sensie pobór opłaty z szeroko pojętymi kompetencjami organów administracji publicznej w zakresie zadań związanych z telekomunikacją. Zakres tych zadań jest jednak określony w sposób abstrakcyjny (jest to zbiór kompetencji). Ponadto, są to zadania, które nie są powiązane z indywidualnym ich beneficjentem. Trudno jest więc wykazać bezpośredni związek pomiędzy tą opłatą a zindywidualizowanym świadczeniem zwrotnym na rzecz podmiotu, na którym ciąży obowiązek uiszczenia opłaty. Przede wszystkim jednak o charakterze podatkowym tej opłaty świadczy mechanizm ustalenia jej wysokości w oparciu o przychody przedsiębiorcy. Opłata ta stanowi zatem również formę opodatkowania przychodów.

¹⁰² T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1489 ze zm.

Rozdział III

Opłaty wyodrębnione ze względu na rodzaj czynności urzędowej

1. Opłaty za udzielenie koncesji

1.1. Opłata za udzielenie koncesji – regulacja ogólna

Zgodnie z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej¹⁰³ za udzielenie koncesji lub jej zmianę oraz za udzielenie promesy pobiera się opłatę skarbową, chyba że przepisy odrębnych ustaw stanowią inaczej, z zastrzeżeniem ust. 2 tego artykułu. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli koncesji udzielono w trybie przetargu, za udzielenie koncesji pobiera się opłatę w wysokości, o której mowa w art. 54 ust. 1 lub ust. 2 u.s.dz.g. Przepis ten wprowadza ogólną zasadę, zgodnie z którą czynność urzędowa polegająca na udzieleniu koncesji jest dokonywana odpłatnie. Odpłatność może potencjalnie przyjąć trzy formy. Co do zasady, udzielenie koncesji podlega opłacie skarbowej, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. W drugiej kolejności, jeśli nie powstaje obowiązek z tytułu opłaty skarbowej, odpłatność za udzielenie koncesji stanowią szczególne opłaty przewidziane w odrębnych ustawach. Po trzecie zaś, w przypadku przewidzianym w art. 52 u.s.dz.g. odpłatność może stanowić opłata administracyjna ustalona w drodze przetargu. Na podstawie art. 52 u.s.dz.g., jeżeli liczba przedsiębiorców, spełniających warunki do udzielenia koncesji i dających rękojmię prawidłowego wykonywania działalności objętej koncesją, jest większa niż liczba koncesji przewidzianych do udzielenia, organ koncesyjny zarządza przetarg, którego przedmiotem jest udzielenie koncesji. W postępowaniu o udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych organ koncesyjny zarządza taki przetarg, jeżeli w wyniku do-

¹⁰³ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1829 ze zm.

konania oceny wniosków w trybie art. 36 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji¹⁰⁴ liczba przedsiębiorców pozostaje większa niż liczba koncesji. Na podstawie art. 53 ust. 2 i 5 u.s.dz.g. w ogłoszeniu o konieczności przeprowadzenia przetargu organ koncesyjny określa również między innymi minimalną opłatę, za którą może być udzielona koncesja – nie niższą niż opłata skarbową albo inna opłata o charakterze publicznoprawnym, przewidziana w odrębnych przepisach za udzielenie koncesji. Odpowiednio, oferta powinna zawierać między innymi deklarowaną wysokość opłaty za udzielenie koncesji. W trybie przewidzianym w art. 54 u.s.dz.g. organ koncesyjny dokonuje wyboru ofert, kierując się wysokością zadeklarowanych opłat za udzielenie koncesji. W przypadku gdy kilku przedsiębiorców zadeklarowało opłatę w takiej samej wysokości, organ koncesyjny wzywa tych przedsiębiorców do ponownego zadeklarowania wysokości opłaty i wybiera ofertę przedsiębiorcy, który zadeklarował wyższą opłatę. Zgodnie z art. 62 ust. 3 u.s.dz.g. opłatę, o której mowa w art. 54 ust. 1 lub ust. 2 u.s.dz.g., wnosi się na rachunek organu koncesyjnego, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

1.2. Opłata za udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych

Zgodnie z art. 33 u.r.t. rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych, z wyjątkiem programów publicznej radiofonii i telewizji, wymaga uzyskania koncesji. Na podstawie art. 40 ust. 1 u.r.t. za udzielenie koncesji lub jej zmianę pobiera się opłatę. Na podstawie art. 39b ust. 2 i 3 u.r.t. z opłaty za udzielenie lub zmianę koncesji zwolniony jest nadawca społeczny w rozumieniu art. 4 pkt 10 u.r.t. W art. 40 ust. 2 u.r.t. określona została maksymalna wysokość opłaty, zróżnicowana ze względu na sposób rozpowszechniania programów radiowych lub telewizyjnych (analogowo lub cyfrowo). Poszczególne stawki opłaty mieszczą się w przedziale pomiędzy 6 158 785 a 25 890 000 zł. W art. 40 ust. 3 u.r.t. ustawodawca przyjął ponadto odrębną kategorię opłat za udzielenie koncesji dla rozpowszechniania programu radiowego lub telewizyjnego w sposób rozsiewczy satelitarny lub w sieciach telekomunikacyjnych. Opłata ta w zależności od sposobu rozpowszechniania wynosi od 500 do 10 000 zł. W przypadku rozpowszechniania programu radiowego lub telewizyjnego różnymi sposobami opłatę za udzielenie koncesji ustala się jako sumę należności za poszczególne sposoby rozpowszechniania tych programów (art. 40 ust. 4 u.r.t.).

Na podstawie art. 40 ust. 6 u.r.t. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określa, w drodze rozporządzenia (nie wyższą niż określona w art. 40 ust. 2 u.r.t.), wysokość opłaty za udzielenie koncesji oraz sposób wyliczania tej opłaty. Upoważnienie ustawowe zawiera zalecenie, aby

¹⁰⁴ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1414.

wysokość opłat została ustalona z uwzględnieniem wielu różnych przesłanek, w tym np. czasu emisji reklam; liczby mieszkańców w zasięgu programów. Wysokość opłat za wydanie koncesji podlega waloryzacji w każdym roku o średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w poprzednim roku kalendarzowym, ogłaszany przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. W przypadku gdy wskaźnik ten ma wartość ujemną, stawki opłat nie ulegają zmianie (art. 40 ust. 8 u.r.t.). Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, nie później niż do dnia 31 października każdego roku, ogłasza na rok następny, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wysokość tych opłat, zaokrąglając je w górę do pełnych złotych (art. 40 ust. 9 u.r.t.).

Wysokość opłaty reguluje obecnie rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie wysokości opłat za udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych oraz sposobu ich wyliczania¹⁰⁵. Opłata za udzielenie koncesji nie może być w roku 2017 wyższa od ustalonej w ogłoszeniu Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 24 października 2016 r. w sprawie wysokości opłat za udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych w 2017 r.¹⁰⁶

Opłatę za udzielenie koncesji uiszcza się jednorazowo lub w równych rocznych ratach płatnych w kolejnych latach obowiązywania koncesji. Sposób uiszczania opłaty określa się, na podstawie wniosku, w decyzji o udzieleniu koncesji (art. 40 ust. 10 u.r.t.). Opłatę albo pierwszą ratę opłaty uiszcza się w terminie 60 dni od dnia doręczenia decyzji o udzieleniu koncesji. W przypadku rozłożenia opłaty na raty, w decyzji o udzieleniu koncesji, ustala się opłatę prolongacyjną na podstawie przepisów O.p. (art. 40 ust. 11 u.r.t.).

W przypadku uchylenia albo cofnięcia koncesji całość opłaty w zakresie, w jakim nie została uiszczona, staje się wymagalna i jest uiszczana w terminie 60 dni od dnia doręczenia decyzji o uchyleniu albo cofnięciu koncesji (art. 40 ust. 11 u.r.t.).

Opłaty za udzielenie koncesji stanowią dochód budżetu państwa (art. 40 ust. 13 u.r.t.).

1.3. Opłata ponoszona przez przedsiębiorców, którzy uzyskali koncesję na poszukiwanie lub rozpoznawanie złoża kopaliny, kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla albo złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża

W ustawie z dnia 9 stycznia 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze¹⁰⁷ przewidziany został cały Dział VII – „Opłaty” – poświęcony opłatom. Zgodnie z art. 133 ust. 1 Pr.g.g. przedsiębiorca, który uzyskał koncesję zgodnie z art. 21 Pr.g.g. na: poszukiwanie lub rozpoznawanie złoża kopaliny, poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziem-

¹⁰⁵ Dz. U. poz. 1370.

¹⁰⁶ M. P. z 2016 r., poz. 1011.

¹⁰⁷ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1131 ze zm.

nego składowania dwutlenku węgla albo na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża, wnosi opłatę ustaloną w koncesji jako iloczyn stawki opłaty oraz wyrażonej w kilometrach kwadratowych powierzchni terenu objętego koncesją.

Wysokość stawek opłaty jest zróżnicowana ze względu na przedmiot działalności objętej koncesją (art. 133 ust. 2–3c Pr.g.g.), przy czym opłata za działalność polegającą na rozpoznawaniu złóż jest pobierana jako dwukrotność opłaty za poszukiwanie złóż (ta zaś uzależniona jest od rodzaju surowca i wynosi za km kwadratowy: dla węgla kamiennego i rud uranu 558,56 zł, dla węgla brunatnego 223,43 zł, dla pozostałych kopalin z wyłączeniem węglowodorów 111,72 zł, a dla kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla 105,81 zł). Zgodnie z art. 136 Pr.g.g. stawki tych opłat podlegają corocznej zmianie, stosownie do średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, planowanego w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy. Na podstawie tego wskaźnika minister właściwy do spraw środowiska ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” stawki opłat obowiązujące na następny rok kalendarzowy, zaokrąglając je w górę do pełnych groszy.

Organ koncesyjny, wydłużając czas obowiązywania koncesji lub czas trwania fazy poszukiwania i rozpoznawania w przypadku koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża, ponownie ustala opłatę za tę działalność (art. 133 ust. 5 Pr.g.g.).

Opłata ma charakter jednorazowy i jest wnoszona w terminie 14 dni od dnia, w którym koncesja stała się ostateczna. Dowód wniesienia opłaty przedsiębiorca niezwłocznie przedstawia organowi koncesyjnemu (art. 133 ust. 4 Pr.g.g.).

Ustawa reguluje również podział wpływów z tytułu opłaty za udzielenie koncesji. I tak, zgodnie z art. 141 Pr.g.g. wpływy z tytułu opłat w 60% stanowią dochód gminy, na której terenie jest prowadzona działalność, a w 40% dochód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, przy czym, wpływy z tytułu opłat w zakresie węglowodorów w 60% stanowią dochód gminy, w 15% dochód powiatu, w 15% dochód województwa, na których terenie jest prowadzona działalność, a w 10% dochód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jeżeli działalność jest prowadzona na terenie więcej niż jednej gminy, jednego powiatu lub jednego województwa, opłaty stanowią ich dochód proporcjonalnie odpowiednio do wielkości powierzchni terenu objętego działalnością albo ilości wydobytej kopaliny, ilości wprowadzonej do górotworu substancji, odpadów albo dwutlenku węgla. Wpływy z tytułu opłat za działalność prowadzoną w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej w całości stanowią dochód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Omawiana opłata jest jedną z niewielu, co do których ustawodawca wypowiedział się w kwestii właściwej procedury. I tak, zgodnie z art. 142 ust. 1 i 2 Pr.g.g., do opłat tych stosuje się odpowiednio przepisy O.p. dotyczące zobowiązań podatkowych. Określone tymi przepisami uprawnienia organów podatkowych przysługują wierzycielom (gminie, powiatowi, województwu oraz Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).

1.4. Opłata za udzielenie koncesji na prowadzenie kasyna

W ustawie z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych¹⁰⁸ opłatom poświęcony jest odrębny Rozdział 6 „Opłaty”. Na podstawie art. 68 ust. 1–3 u.g.h. podmiot urządzający gry hazardowe uiszcza (między innymi) za udzielenie koncesji lub jej zmianę opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa.

Poboru opłaty za wydanie koncesji dokonuje organ udzielający koncesji (art. 68 ust. 4 u.g.h.). Wysokość opłaty została określona w art. 69 u.g.h. Ustawodawca określił stawki procentowe opłaty – jako procent kwoty bazowej. Zgodnie z art. 70 u.g.h. kwota bazowa dla danego roku kalendarzowego jest równa kwocie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego w obwieszczeniu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Głównego Urzędu Statystycznego. Zgodnie z art. 69 ust. 1 pkt 1 u.g.h. opłata za udzielenie koncesji na prowadzenie kasyna gry wynosi 32 000% kwoty bazowej, zaś zgodnie z art. 69 ust. 1a pkt 1 u.g.h. opłata za zmianę koncesji wynosi 400% kwoty bazowej. Opłaty zaokrągla się do pełnego złotego w ten sposób, że kwoty wynoszące mniej niż 50 groszy pomija się, a kwoty wynoszące 50 groszy i więcej podwyższa się do pełnych złotych (art. 69 ust. 4. u.g.h.).

2. Opłaty za wydanie zezwolenia, pozwolenia, zgody, licencji itp.

2.1. Opłata od wniosku o wydanie zezwolenia na działalność w przedmiocie środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów kategorii 1 i 4

Zgodnie z art. 39 ust. 8 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii¹⁰⁹ za złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na wytwarzanie, przetwarzanie, przerób, dystrybucję, obrót hurtowy, uprawę, zbiór albo stosowanie do badań oraz pozwolenia na przywóz, wywóz, wewnątrzwspólnotowe nabycie i wewnątrzwspólnotową dostawę środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów kategorii 1 i 4, a także

¹⁰⁸ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 471 ze zm.

¹⁰⁹ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 783.

zmianę tych zezwoleń lub pozwoleń, są pobierane opłaty. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa. Opłaty wnosi się na rachunek bieżący organu zezwalającego (art. 39 ust. 9 u.p.n.). Dowód wniesienia opłaty dołącza się do wniosku o wydanie zezwolenia. W przypadku braku dowodu uiszczenia opłaty wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia (art. 39 ust. 10 u.p.n.). Wysokość opłat została określona w art. 39 ust. 9 u.p.n. i w zależności od przedmiotu wniosku, wynosi od 50 do 750 zł.

2.2. Opłata za wydanie pozwolenia na uprawianie żeglugi

Zgodnie z art. 15 u.ż.ś. żeglugę na polskich śródlądowych drogach wodnych może uprawiać m.in. statek innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego oraz statek państwa trzeciego, także wówczas, gdy brak jest umowy międzynarodowej zawartej przez Rzeczpospolitą Polską z państwem przynależności statku w przedmiocie zasad uprawiania żeglugi. W takiej sytuacji warunek stanowi jednak uzyskanie pozwolenia ministra właściwego do spraw żeglugi śródlądowej (w przypadku prowadzenia regularnej żeglugi między polskimi portami lub między portem polskim a portem państwa trzeciego) lub dyrektora urzędu żeglugi śródlądowej właściwego terytorialnie dla miejsca przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej (w pozostałych przypadkach) (art. 15 ust. 2 u.ż.ś.). Za wydanie pozwolenia pobiera się opłatę w wysokości określonej w załączniku do ustawy (art. 15 ust. 7 u.ż.ś.).

W art. 70 u.ż.ś. ustawodawca posługuje się kategorią płatnika opłaty, o której mowa w art. 15 ust. 2 u.ż.ś., którym jest armator.

Stawki opłaty określone w załączniku do u.ż.ś. zostały określone kwotowo i zróżnicowane ze względu na okres podróży. Opłata za pozwolenie na uprawianie żeglugi obcym statkiem po polskich śródlądowych drogach wodnych – na jedną podróż wynosi 100 zł, a na określony czas lub wielokrotne podróże – wynosi 200 zł. Wydanie wtórника pozwolenia podlega opłacie w wysokości 20 zł.

Stawki opłat, ulegają podwyższeniu w wypadku wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych o ponad 15%, w stopniu odpowiadającym wzrostowi tych cen. Wskaźnik wzrostu cen ustala się na podstawie komunikatów Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w terminie 30 dni po upływie każdego kwartału. Stawki kwotowe opłat zaokrągla się w górę do pełnego złotego (art. 69 ust. 1–2 u.ż.ś.). Minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” stawki kwotowe opłat obliczone zgodnie z powyższymi zasadami (art. 69 ust. 4 u.ż.ś.).

Opłaty te pobierają organy administracji żeglugi śródlądowej (art. 70 ust. 2 u.ż.ś.) i stanowią one dochód budżetu państwa (art. 70 ust. 4 u.ż.ś.).

2.3. Oplaty za wydanie i korzystanie z zezwoleń udzielanych na podstawie u.w.t.p.a.

W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi¹¹⁰ uregulowane zostały m.in. zasady organizacji obrotu napojami alkoholowymi. W związku z organizacją tego obrotu wydawane są różnego rodzaju zezwolenia podlegające opłatom.

Pierwszą kategorię stanowią zezwolenia na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi (art. 9 ust. 1 i 2 u.w.t.p.a.). Zezwolenia na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości powyżej 18% alkoholu udziela minister właściwy do spraw gospodarki, zaś na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu marszałek województwa. Za wydanie tych zezwoleń, a także decyzji wprowadzających w zezwoleniach zmiany, oraz duplikatów zezwoleń są pobierane opłaty (art. 9² ust. 1 u.w.t.p.a.). Opłaty te są, co do zasady, wnoszone (po złożeniu pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży hurtowej napojów alkoholowych w ostatnim roku kalendarzowym) przed wydaniem zezwolenia lub decyzji na rachunek organu wydającego zezwolenie (art. 9² ust. 2 i 5 u.w.t.p.a.). Zgodnie z art. 9² ust. 3–4 i 7–14 u.w.t.p.a. opłaty za wydanie zezwolenia na obrót hurtowy wyrobami alkoholowymi zostały określone kwotowo (w niektórych przypadkach jako kwota od określonej w ustawie ilości wyrobu alkoholowego) i zróżnicowane ze względu na kilka różnych kryteriów: zawartość alkoholu w wyrobie alkoholowym, miejsce prowadzenia obrotu takimi wyrobami, skalę rocznego obrotu. Przy uwzględnieniu wymienionych kryteriów opłata jest pobierana w kwotach mieszczących się w przedziale od 1000 do 22 500 zł. W niektórych przypadkach jest pobierana opłata stanowiąca procent obrotu. Za wydanie duplikatu zezwolenia pobiera się opłatę w wysokości 50 zł, a za decyzję wprowadzającą zmiany w zezwoleniu w wysokości 200 zł. Ustawodawca zaznaczył przy tym, że zezwolenia i decyzje tego rodzaju nie podlegają opłacie skarbowej (art. 9² ust. 15 u.w.t.p.a.).

Cechą charakterystyczną regulacji w przedmiocie opłaty za wydanie zezwolenia na obrót hurtowy wyrobami alkoholowymi jest to, że ustawodawca określił kierunki wydatkowania wpływów z tych opłat. Zgodnie z art. 9³ u.w.t.p.a. opłaty te mogą być wykorzystane przez zarządy województw wyłącznie na finansowanie zadań wymienionych w ustawie związanych z profilaktyką antyalkoholową.

Drugą kategorię stanowią zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży, wydawane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) (art. 18–art. 18¹ u.w.t.p.a.). Warunkiem prowadzenia sprzedaży na podstawie tego zezwolenia jest wniesienie opłaty, o której mowa w art. 11¹ u.w.t.p.a. (art. 18 ust. 7 u.w.t.p.a.). Opłata ta nie jest pobierana za wydanie zezwolenia, ale za korzy-

¹¹⁰ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 ze zm.

stanie z zezwolenia. Niemniej jednak ze względu na istotę świadczenia, za które jest pobierana i jego związek z czynnością urzędową wydania zezwolenia, jest ona omówiona w niniejszym rozdziale. Zgodnie z art. 11¹ ust. 1–5 u.w.t.p.a. w celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4¹ ust. 1 u.w.t.p.a.¹¹¹, gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18 u.w.t.p.a. Opłatę tę wnosi się na rachunek gminy, przed wydaniem zezwolenia. Jest ona pobierana w wysokości określonej kwotowo w u.w.t.p.a. i zróżnicowanej według następujących kryteriów: czy przedsiębiorca rozpoczyna działalność gospodarczą w tym zakresie, czy też ją kontynuuje, ze względu na rodzaj napojów alkoholowych (zawartość alkoholu w napojach) oraz ze względu na roczną wartość sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów. Jest to 525 lub 2100 zł (od przedsiębiorców rozpoczynających działalność) lub 1,4% albo 2,7% ogólnej wartości sprzedaży tych napojów w roku poprzednim (od przedsiębiorców kontynuujących działalność). Opłata ta jest wnoszona na rachunek gminy w każdym roku kalendarzowym objętym zezwoleniem, w trzech równych ratach w terminach do 31 stycznia, 31 maja i 30 września danego roku kalendarzowego. W roku nabycia zezwolenia lub utraty jego ważności, opłaty dokonuje się w wysokości proporcjonalnej do okresu ważności zezwolenia (art. 11¹ ust. 7 i 8 u.w.t.p.a.).

Zgodnie z art. 18² u.w.t.p.a. dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 u.w.t.p.a. lub art. 18¹ u.w.t.p.a. oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ u.w.t.p.a. wykorzystywane będą (i nie mogą być przeznaczane na inne cele) na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 u.p.n., i zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Trzecią kategorię stanowi zezwolenie (na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy) na wyprzedaż posiadanych, zinwentaryzowanych zapasów napojów alkoholowych (art. 18⁴ ust. 1–2 u.w.t.p.a.). Jest ono wydawane na wniosek przedsiębiorcy, którego zezwolenie wygasło z przyczyn wymienionych w art. 18 ust. 12 u.w.t.p.a. Za zezwolenie tego rodzaju pobierana jest opłata, która również jest wnoszona na rachunek gminy w wysokości stanowiącej procent (1,4% lub 2,7% w zależności od zawartości alkoholu) wartości sprzedaży zinwentaryzowanych napojów.

Ustawodawca podkreślił, że zezwolenia, o których mowa w art. 18 u.w.t.p.a., 18¹ u.w.t.p.a. oraz 18⁴ u.w.t.p.a., nie podlegają opłacie skarbowej (art. 11¹ ust. 10 u.w.t.p.a.).

¹¹¹ Zadania własne gmin w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.

2.4. Opłata za wydanie zezwolenia na urządzenie gier hazardowych

Na podstawie art. 68 ust. 1 i 2 u.g.h. podmiot zarządzający gry hazardowe uiszcza, stanowiące dochód budżetu państwa, opłaty za udzielenie, przedłużenie lub zmianę zezwoleń wydawanych na zasadach przewidzianych w tej ustawie. Są to liczne zezwolenia wydawane na podstawie wielu przepisów rozproszonych w u.g.h (np. na podstawie art. 6 u.g.h.).

Poboru opłaty za wydanie zezwolenia dokonuje organ udzielający zezwolenia (art. 68 ust. 4 u.g.h.). Wysokość opłaty została określona w art. 69 u.g.h. Ustawodawca określił stawki procentowe opłaty – jako procent kwoty bazowej. Zgodnie z art. 70 u.g.h. kwota bazowa dla danego roku kalendarzowego jest równa kwocie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego w obwieszczeniu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Głównego Urzędu Statystycznego. Zgodnie z art. 69 u.g.h. opłata za udzielenie zezwolenia jest zróżnicowana ze względu na przedmiot działalności i wynosi od 50 do 5500% kwoty bazowej, a za zmianę zezwolenia 10 lub 200% kwoty bazowej. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa (art. 68 ust. 3 u.g.h.).

2.5. Opłata za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego

Kolejną kategorię opłat za zezwolenie reguluje ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym¹¹². Zgodnie z art. 64 Pr.r.d. ruch pojazdu nienormatywnego jest dozwolony (między innymi) pod warunkiem uzyskania zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego odpowiedniej kategorii, wydawanego, w drodze decyzji administracyjnej, przez właściwy organ, a w przypadku pojazdu nienormatywnego należącego do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej pod warunkiem uzyskania zezwolenia wojskowego na przejazd drogowy, wydawanego przez właściwy organ wojskowy. Zezwolenia wydaje się w kilku kategoriach – od I do VII. Do wniosku o wydanie zezwolenia dołącza się dowód wniesienia opłaty. Zezwolenia wydaje się po uiszczeniu opłaty, w terminie 3 lub 7 (w zależności od kategorii zezwolenia) dni roboczych od dnia złożenia wniosku o jego wydanie lub przed wydaniem zezwolenia (w przypadku kategorii VII zezwolenia). W przypadku niewydania zezwolenia kategorii III–VI zwraca się wniesioną opłatę (art. 64a–64d Pr.r.d.).

Opłatę za wydanie zezwolenia kategorii VII ustala się zgodnie ze wzorem określonym w art. 64d ust. 11 Pr.r.d.:

$O_n = p_j + (n - 1) \times 0,7 \times p_j$, w którym poszczególne symbole oznaczają: O_n – wysokość opłaty za wydanie zezwolenia, n – liczbę przejazdów pojazdu nienormatywnego, p_j – stawkę opłaty za wydanie zezwolenia na jednokrotny przejazd pojazdu nienormatywnego.

¹¹² T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1260 ze zm.

Prawo o ruchu drogowym reguluje maksymalne stawki opłaty za wydanie zezwolenia, zróżnicowane ze względu na kategorię zezwolenia. Najniższa wynosi 240 zł, a najwyższa 5800 (art. 64f ust. 1 Pr.r.d.). Maksymalne stawki opłat za wydanie zezwolenia ulegają corocznie zmianie na następny rok kalendarzowy w stopniu odpowiadającym średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, ogłaszanemu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Minister właściwy do spraw transportu został upoważniony w art. 64f ust. 3 Pr.r.d. do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłat za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego w poszczególnych kategoriach zezwoleń, z uwzględnieniem okresu, na jaki będą wydawane, kosztów wydania zezwolenia i stopnia oddziaływania przejazdu pojazdu nienormatywnego na infrastrukturę drogową. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego¹¹³. Wysokość opłat za wydanie zezwolenia została w tym rozporządzeniu zróżnicowana ze względu na kategorię zezwolenia, a następnie (odrębnie dla każdej kategorii) w zależności od okresu, na jaki jest wydane zezwolenie (z wyjątkiem kategorii II), a dla kategorii VII w zależności od wymiarów, masy i nacisku osi pojazdu. Opłaty te mieszczą się w przedziale kwot pomiędzy opłatą najniższą 50 zł do wysokości najwyższej 4800 zł.

Prawo o ruchu drogowym reguluje również szczegółowo zasady podziału wpływów z tytułu opłat pobieranych za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdów nienormatywnych. Zgodnie z art. 64g ust. 1 i 2 Pr.r.d. opłaty za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego są przekazywane do budżetów właściwych jednostek samorządu terytorialnego (za zezwolenia kategorii I–III), do budżetu powiatu właściwego ze względu na siedzibę naczelnika urzędu celno-skarbowego (za zezwolenia kategorii III); na wyodrębniony rachunek bankowy Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (za zezwolenia kategorii IV–VII); do budżetu miasta (za zezwolenia kategorii VII). Środki z opłat gromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad są przekazywane w terminie pierwszych 2 dni roboczych następujących po tygodniu, w którym wydano zezwolenie, na rachunek Krajowego Funduszu Drogowego, z przeznaczeniem na budowę lub przebudowę dróg krajowych, drogowych obiektów inżynierskich i przepraw promowych oraz na zakup urządzeń do ważenia pojazdów.

Ustawa przewiduje również prowizję od opłat (art. 64g ust. 3–5 Pr.r.d.). Urzędy celno-skarbowe otrzymują prowizję od pobranych opłat za wydanie zezwolenia w wysokości 12% pobranej opłaty. Prowizja taka stanowi dochód budżetu państwa. Od opłat

¹¹³ Dz. U. poz. 366.

za wydanie zezwolenia urzędy celno-skarbowe odliczają prowizję, a pozostałą część opłaty, w terminie 4 dni po upływie każdego kolejnych 10 dni miesiąca, przekazują odpowiednio do podmiotów wymienionych w ust. 1 pkt 2 i 3 tego artykułu.

2.6. Opłata od wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności w przedmiocie elektrowni jądrowej

Zezwolenie to wydawane jest na podstawie ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe¹¹⁴. Zgodnie z art. 39 Pr.a. Prezes Państwowej Agencji Atomistyki rozpatruje wnioski o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności związanej z narażeniem, polegającej na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji elektrowni jądrowej po uiszczeniu przez wnioskodawcę opłaty. Opłata ta zgodnie z art. 39 ust. 3 Pr.a. stanowi dochód budżetu państwa i jest wnoszona na rachunek Państwowej Agencji Atomistyki. Ustawodawca określił w ust. 2 tego artykułu wysokość tej opłaty (kwota opłaty w złotych). Wysokość opłaty jest zróżnicowana w zależności od przedmiotu działalności objętej zezwoleniem. I tak, opłata od wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności związanej z narażeniem, polegającej na budowie elektrowni jądrowej wynosi 5 000 000 zł; rozruchu elektrowni jądrowej wynosi 1 900 000 zł; eksploatacji elektrowni jądrowej wynosi 1 900 000 zł, a likwidacji elektrowni jądrowej wynosi 2 000 000 zł.

2.7. Opłata za wydanie zezwolenia lub zgody na podstawie u.g.t.

Zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 26 ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych¹¹⁵, w której Rozdział 5 zatytułowany „Opłaty” poświęcony jest wyłącznie opłatom, udzielenie zezwolenia lub zgody przewidzianej tą ustawą podlega opłacie w wysokości nie większej niż równowartość w złotych 4500 euro.

Zezwolenia i zgody, o których mowa w powyższym przepisie, wydawane są na podstawie przepisów rozproszonych w całej ustawie. Są to zezwolenia na prowadzenie: giełdy (art. 7 u.g.t.), platformy aukcyjnej (art. 5 ust. 2f u.g.t.), giełdowej izby rozrachunkowej (art. 14 u.g.t.), działalności maklerskiej (art. 38 u.g.t.), rachunków lub rejestrów towarów giełdowych (art. 50b ust. 4 u.g.t.), oraz zgody na: zmianę statutu spółki i regulaminu giełdowego (art. 12 u.g.t.), nabycie lub objęcie udziałów lub akcji towarowego domu maklerskiego w liczbie, która spowoduje osiągnięcie lub przekroczenie 10%, 20%, 33% lub 50% głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu (art. 48 ust. 1 u.g.t.).

Zgodnie z art. 26 ust. 7 u.g.t. przeznaczenie i rozdysponowanie wpływów z opłat, o których mowa w ust. 1–6, oraz ustalenie wysokości, naliczanie i uiszczanie tych opłat

¹¹⁴ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 576 ze zm.

¹¹⁵ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1127 ze zm.

następuje na zasadach, w trybie i na warunkach określonych w art. 17 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym¹¹⁶.

2.8. Opłaty za wydanie pozwolenia i licencji na podstawie u.w.k.

Na podstawie art. 21b ustawy z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych¹¹⁷ kierowanie stajnią wyścigową wymaga pozwolenia Prezesa Polskiego Klubu Wyścigów Konnych. Zgodnie z art. 3 ust. 2 u.w.k. Polski Klub Wyścigów Konnych jest państwową osobą prawną.

Zgodnie z art. 21c–21e u.w.k. licencji wymaga zaś: trenowanie koni w danym roku kalendarzowym, dosiadanie (powożenie) koni w danym roku kalendarzowym oraz pełnienie funkcji sędziego wyścigowego (odrębnie dla funkcji sędziego startera; sędziego u celownika; sędziego u wagi; sędziego u zegara; sędziego obserwatora; sędziego – członka komisji technicznej i komisji odwoławczej).

Na podstawie art. 21f u.w.k. minister właściwy do spraw rolnictwa został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłat na rzecz Polskiego Klubu Wyścigów Konnych za udzielenie pozwolenia na kierowanie stajnią wyścigową i licencji na trenowanie koni oraz dosiadanie (powożenie) koni, a także pełnienie funkcji sędziego wyścigowego, różnicując je w zależności od przedmiotu licencji. W wydanym na podstawie tego przepisu rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 września 2011 r. w sprawie wysokości opłat z tytułu organizowania wyścigów konnych oraz uczestnictwa w tych wyścigach¹¹⁸ – w załączniku określono wysokość tych opłat. Opłaty te zostały określone kwotowo i zróżnicowane ze względu na przedmiot czynności (udzielenie pozwolenia lub licencji) i wynoszą od 50 do 300 zł.

2.9. Opłata za wydanie licencji detektywa

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych¹¹⁹ wykonywanie usług detektywistycznych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wymaga posiadania licencji detektywa. Detektywem jest osoba posiadająca licencję. Tytułu zawodowego „detektyw” może używać wyłącznie osoba posiadająca licencję. Licencję wydaje, odmawia jej wydania, zawiesza lub cofa, w drodze decyzji administracyjnej, komendant wojewódzki Policji właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o wydanie licencji, a w przypadku osoby niemającej miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – Komendant Stołeczny Policji (art. 35 ust. 1 u.u.d.). Za wydanie licencji pobiera się opłatę (art. 35 ust. 3 u.u.d.).

¹¹⁶ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1480.

¹¹⁷ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 194.

¹¹⁸ Dz. U. Nr 214, poz. 1272.

¹¹⁹ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 556.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych, został upoważniony do tego, aby w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określić, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty za licencję oraz tryb jej wnoszenia, uwzględniając w szczególności termin wnoszenia opłaty i podmiot uprawniony do jej pobierania, a także okoliczność, że opłata powinna zapewniać pokrycie kosztów związanych z wydaniem licencji (art. 35 ust. 4 u.u.d.). Na podstawie powyższego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie wysokości i trybu wnoszenia opłaty za wydanie licencji detektywa¹²⁰. Zgodnie z jego § 1 opłatę za wydanie licencji detektywa ustala się w wysokości 50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z ostatniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Opłata za wydanie duplikatu licencji detektywa wynosi 20% tej kwoty. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa. Wnosi się je przed wydaniem licencji detektywa lub jej duplikatu do kasy lub na rachunek bankowy właściwej terytorialnie komendy wojewódzkiej Policji. Licencję detektywa lub jej duplikat wydaje się po okazaniu dowodu wpłaty do kasy lub na rachunek bankowy komendy wojewódzkiej Policji (§ 2 tego rozporządzenia).

2.10. Opłaty za wydanie zezwoleń, pozwoleń i zgód na działalność w branży farmaceutycznej

Na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne¹²¹ pobierany jest szereg opłat za wydanie różnego rodzaju zezwoleń, pozwoleń i zgód.

Na podstawie art. 36 Pr.f. podmiot odpowiedzialny¹²² wnosi opłatę związaną z dopuszczeniem do obrotu produktu leczniczego. Zgodnie z ust. 1 tego artykułu opłata ta jest pobierana w istocie za złożenie wniosku (między innymi) o wydanie wymienionych w tym przepisie pozwoleń, przedłużenia terminu ważności pozwolenia, zmianę danych stanowiących podstawę wydania pozwolenia, sporządzenie lub aktualizację raportu oceniającego. Podmiot odpowiedzialny, który uzyskał przedłużenie okresu ważności pozwolenia na czas nieokreślony, wnosi opłatę w okresie ważności tego pozwolenia, za każdy rok jego ważności (art. 36 ust. 3 Pr.f.). Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa (art. 36 ust. 4 Pr.f.).

W art. 36a Pr.f. ustawodawca upoważnił ministra właściwego do spraw zdrowia (w odniesieniu do produktów leczniczych weterynaryjnych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa) do tego, aby określił, w drodze rozporządzenia, szcze-

¹²⁰ Dz. U. Nr 186, poz. 1557.

¹²¹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2142 ze zm.

¹²² Podmiotem odpowiedzialnym jest przedsiębiorca w rozumieniu u.s.dz.g. lub podmiot prowadzący działalność gospodarczą w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, który wnioskuję lub uzyskał pozwolenie na dopuszczenie do obrotu produktu leczniczego (art. 2 pkt 24 Pr.f.).

główny sposób ustalania tych opłat, oraz sposób ich uiszczania, uwzględniając wysokość opłaty w państwach członkowskich Unii Europejskiej o zbliżonym produkcie krajowym brutto na jednego mieszkańca oraz nakład pracy związanej z wykonaniem danej czynności i poziom kosztów ponoszonych przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. Na podstawie tego upoważnienia zostało wydane rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu ustalania i uiszczania opłat związanych z dopuszczeniem do obrotu produktu leczniczego¹²³. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia opłaty są ustalane na podstawie tabeli stanowiącej załącznik do rozporządzenia. W załączniku zostały przewidziane stawki kwotowe opłaty zróżnicowane ze względu na rodzaj produktu leczniczego w wysokości pomiędzy 420 a 84 000 zł. W zależności od zakresu wnioskowanej czynności pobierane są opłaty w wysokości stanowiącej procent (np. 70%, 30%) opłaty za złożenie pojedynczego wniosku (§ 3 – § 12 tego rozporządzenia). Opłaty uiszcza się na rachunek bieżący dochodów Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych przelewem lub przekazem pocztowym. Potwierdzenie uiszczenia opłaty składa się wraz z wnioskiem o dopuszczenie do obrotu produktu leczniczego, z wnioskiem o dokonanie zmian w pozwoleniu i dokumentacji dotyczącej wprowadzenia do obrotu produktu leczniczego lub z wnioskiem o przedłużenie terminu ważności pozwolenia na dopuszczenie do obrotu, z zastrzeżeniem § 12 ust. 2 rozporządzenia (§ 13 ust. 1 i 3 tego rozporządzenia).

Analogiczne regulacje zawiera drugie, wydane na podstawie upoważnienia z art. 36a Pr.f., rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lipca 2015 r. w sprawie sposobu ustalania i uiszczania opłat związanych z dopuszczeniem do obrotu produktu leczniczego weterynaryjnego¹²⁴, przy czym nieco inaczej kształtuje się rozpiętość stawek opłaty pomiędzy minimalną 420 i maksymalną 58 800 zł.

Na podstawie przepisów Pr.f. opłatę pobiera się również od wniosku o rozpoczęcie badania klinicznego (art. 37m ust. 3 Pr.f.). Na podstawie art. 37w Pr.f. minister właściwy do spraw zdrowia został upoważniony do określenia w drodze rozporządzenia między innymi wysokości opłat, o których mowa w art. 37m ust. 3 Pr.f., oraz sposobu ich uiszczania, biorąc pod uwagę w szczególności fazę badania klinicznego, nakład pracy związanej z wykonywaniem danej czynności, poziom kosztów ponoszonych przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych oraz wysokość opłaty w państwach członkowskich Unii Europejskiej o zbliżonym produkcie krajowym brutto na jednego mieszkańca, a także czy badanie kliniczne jest badaniem klinicznym niekomercyjnym. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 maja 2012 r. w sprawie wzorów dokumentów przedkładanych

¹²³ Dz. U. poz. 958.

¹²⁴ Dz. U. poz. 988.

w związku z badaniem klinicznym produktu leczniczego oraz w sprawie wysokości i sposobu uiszczania opłat za złożenie wniosku o rozpoczęcie badania klinicznego¹²⁵. Zgodnie z § 6 tego rozporządzenia wysokość opłat za złożenie wniosku do Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych o rozpoczęcie badania klinicznego produktu leczniczego określa załącznik nr 4 do rozporządzenia. Zgodnie z treścią tabeli zawartej w załączniku wysokość opłaty jest zróżnicowana w zależności od fazy i rodzaju badania klinicznego i wynosi od 2000 do 8000 zł. Opłaty te uiszcza się na rachunek Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych gotówką, przelewem lub przekazem pocztowym. Opłaty należne z różnych tytułów uiszcza się oddzielnie.

Na podstawie art. 37ah ust. 3 Pr.f. opłatę pobiera się także od wniosku o wydanie pozwolenia na przeprowadzenie badania klinicznego weterynaryjnego. Jej wysokość oraz sposób uiszczenia, przy uwzględnieniu nakładu pracy związanego z daną czynnością, określa na podstawie upoważnienia zawartego w art. 37aj Pr.f. minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie Centralnej Ewidencji Badań Klinicznych w zakresie badanych produktów leczniczych weterynaryjnych¹²⁶. Zgodnie z jego § 7 wysokość opłat za złożenie wniosku określa załącznik nr 2 do rozporządzenia. Zgodnie z tabelą zamieszczoną w załączniku wysokość opłaty jest zróżnicowana w zależności od tego jakiego produktu dotyczy pozwolenie i wynosi 4000 lub 7000 zł. Opłaty za złożenie wniosku uiszcza się na rachunek bankowy Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych przelewem lub przekazem pocztowym. Opłaty należne z różnych tytułów uiszcza się oddzielnie. Potwierdzenie uiszczenia opłaty składa się wraz z wnioskiem.

Na podstawie art. 38a ust. 5 Pr.f. podjęcie wytwarzania produktów leczniczych terapii zaawansowanej wymaga zgody Głównego Inspektora Farmaceutycznego. Za wydanie tej zgody pobierana jest opłata, która stanowi dochód budżetu państwa. Wysokość opłaty nie może być wyższa niż siedmiokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Opłaty tej zgodnie z art. 38a ust. 5a Pr.f. nie pobiera się od podmiotów posiadających pozwolenie, o którym mowa w art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów¹²⁷. Jej wysokość, zgodnie z ust. 6 tego artykułu, określa (uwzględniając zakres wytwarzania) w drodze rozporządzenia minister właściwy do spraw zdrowia. Jest to rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29

¹²⁵ Dz. U. poz. 491.

¹²⁶ Dz. U. poz. 1363.

¹²⁷ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1000.

czerwca 2011 r. w sprawie wysokości oraz sposobu pobierania opłaty za wydanie zgody na wytwarzanie produktów leczniczych terapii zaawansowanej¹²⁸. Zgodnie z jego § 1 i 2 opłata za udzielenie zgody na wytwarzanie produktów leczniczych terapii zaawansowanej wynosi 5800 zł. Jest ona wnoszona na rachunek bieżący dochodów Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego.

Na podstawie art. 41 ust. 4 Pr.f. opłatę pobiera się za złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na wytwarzanie lub import produktu leczniczego albo o zmianę zezwolenia na wytwarzanie lub import produktu leczniczego. Stanowi ona dochód budżetu państwa. Jej wysokość i sposób poboru, w drodze rozporządzenia, określa na podstawie ust. 5 tego artykułu minister właściwy do spraw zdrowia, uwzględniając w szczególności, że wysokość opłat nie może być wyższa niż siedmiokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, a także zakres wytwarzania i importu. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie wysokości oraz sposobu pobierania opłat za złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na wytwarzanie lub import produktu leczniczego albo o zmianę zezwolenia na wytwarzanie lub import produktu leczniczego¹²⁹. Zgodnie z § 1 tego rozporządzenia pobiera się opłatę zróżnicowaną ze względu na rodzaj produktu leczniczego w wysokości od 2300 do 7800 zł. Za złożenie wniosku o zmianę zezwolenia wnosi się opłatę w wysokości 200 zł (§ 2 rozporządzenia). Opłatę uiszcza się na rachunek bieżący dochodów Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego przelewem lub przekazem pocztowym. Potwierdzenie uiszczenia opłaty składa się wraz z wnioskiem o wydanie zezwolenia na wytwarzanie lub import produktu leczniczego albo z wnioskiem o zmianę zezwolenia na wytwarzanie lub import produktu leczniczego (§ 3 rozporządzenia).

Zgodnie z art. 70 ust. 4 i 6 Pr.f. prowadzenie punktów aptecznych wymaga uzyskania zezwolenia, za którego udzielenie lub zmianę pobierane są opłaty stanowiące dochód budżetu państwa. Zgodnie z ust. 7 tego artykułu minister właściwy do spraw zdrowia określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat, uwzględniając w szczególności rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej, przy czym wysokość ta nie może być wyższa niż dwukrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Jest to rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie wysokości opłat za udzielenie zezwolenia na prowadzenie punktu aptecznego oraz za zmianę zezwolenia na prowadzenie punktu aptecznego¹³⁰.

¹²⁸ Dz. U. Nr 144, poz. 864.

¹²⁹ Dz. U. poz. 986.

¹³⁰ Dz. U. Nr 150, poz. 1072.

Opłata za udzielenie zezwolenia na prowadzenie punktu aptecznego wynosi 1800 zł, a za zmianę zezwolenia na prowadzenie punktu aptecznego wynosi 900 zł.

Podjęcie działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia hurtowni farmaceutycznej wymaga (zgodnie z art. 74 ust. 1 Pr.f.) uzyskania zezwolenia Głównego Inspektora Farmaceutycznego. Zgodnie z art. 74 ust. 6–6b Pr.f. za udzielenie zezwolenia na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej i hurtowni farmaceutycznej produktów leczniczych weterynaryjnych pobierana jest opłata. Za zmianę zezwolenia lub jego przedłużenie w przypadku wydania zezwolenia na czas ograniczony pobiera się opłatę w wysokości połowy kwoty opłaty za wydanie zezwolenia. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa. W art. 74 ust. 7 Pr.f. minister właściwy do spraw zdrowia, a w odniesieniu do produktów leczniczych weterynaryjnych minister właściwy do spraw rolnictwa został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłaty, o której mowa w ust. 6 tego artykułu, uwzględniając w szczególności rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej, przy czym wysokość tej opłaty nie może być wyższa niż siedmiokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Na tej podstawie wydane zostały dwa rozporządzenia. Zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2008 r. w sprawie wysokości opłaty za udzielenie zezwolenia na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej¹³¹, opłata za udzielenie zezwolenia na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej wynosi 6756 zł. Zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 grudnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty za udzielenie zezwolenia na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej produktów leczniczych weterynaryjnych¹³² opłata za udzielenie zezwolenia na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej produktów leczniczych weterynaryjnych wynosi 3000 zł.

Zgodnie z art. 105 Pr.f. za udzielenie zezwolenia na prowadzenie apteki pobierana jest opłata w wysokości pięciokrotnego minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Za zmianę zezwolenia lub jego przedłużenie w przypadku wydania zezwolenia na czas ograniczony pobiera się opłatę w wysokości 20% powyższej kwoty. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa.

2.11. Opłata za wydanie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym

Na podstawie art. 109 ust. 1, 3–4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami¹³³ starosta wydaje zezwolenie (lub przedłuża jego ważność albo rozszerza jego zakres) na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym, w drodze decyzji administracyjnej,

¹³¹ Dz. U. Nr 171, poz. 1064.

¹³² Dz. U. Nr 242, poz. 1777.

¹³³ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 978.

za opłatą. Opłata ta stanowi dochód powiatu. Na podstawie art. 111 u.k.p. minister właściwy do spraw transportu uzyskał upoważnienie do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłaty za wydanie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym, przy czym wysokość tej opłaty nie może przekraczać 100 zł. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 maja 2013 r. w sprawie kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne¹³⁴. Zgodnie z § 16 tego rozporządzenia opłata wynosi 50 zł.

2.12. Opłata za wydanie zezwolenia i certyfikatu na podstawie u.w.p.p.

Ustawa z dnia 17 października 2003 r. o wykonywaniu prac podwodnych¹³⁵ określa warunki wykonywania prac podwodnych oraz zasady i tryb nabywania uprawnień do ich wykonywania (art. 1 u.w.p.p.). W ustawie tej przewidziano kilka różnych rodzajów opłat za czynności urzędowe, których cechą wspólną jest to, że ich wysokość została ustalona w załączniku jako określona wartość jednostek taryfowych (j.t.). Wszystkie one stanowią również dochód budżetu państwa. Są to opłaty pobierane między innymi za wydanie zezwolenia na wykonywanie prac podwodnych na obszarach morskich i śródlądowych drogach wodnych (art. 6 ust. 3 u.w.p.p.) i za wydanie lub (przedłużenie ważności) certyfikatu bezpieczeństwa konstrukcji i wyposażenia obiektu zanurzalnego (art. 10 ust. 5 u.w.p.p.). W załączniku do u.w.p.p. w sposób jednolity ustalono wysokość opłat za wymienione czynności poprzez ustalenie odpowiedniej dla nich wielkości j.t. (od 20 do 1350 j.t.). Zgodnie z treścią załącznika wartość złotową jednostki taryfowej stanowi równowartość 0,2 SDR – Specjalnych Praw Ciągnięcia (jednostki rozrachunkowej Międzynarodowego Funduszu Walutowego), liczona według średniego kursu walutowego z poprzedniego tygodnia, podanego w tabelach kursowych Narodowego Banku Polskiego, zgodnie z art. 17 ust. 4 pkt 2 i art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim¹³⁶.

2.13. Opłata rejestracyjna za wydanie pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji powodującej znaczne zanieczyszczenie środowiska

Zgodnie z art. 201 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹³⁷ prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (z wyłączeniem instalacji lub ich

¹³⁴ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 140.

¹³⁵ T.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1389 ze zm.

¹³⁶ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1373.

¹³⁷ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.

części stosowanych wyłącznie do badania, rozwoju lub testowania nowych produktów lub procesów technologicznych), wymaga pozwolenia zintegrowanego. Warunkiem rozpatrzenia wniosku o wydanie takiego pozwolenia jest wniesienie opłaty rejestracyjnej (art. 210 ust. 1 Pr.o.ś.). Do wniosku dołącza się dowód uiszczenia opłaty (art. 208 ust. 6 Pr.o.ś.). Zgodnie z art. 210 ust. 3 Pr.o.ś. wysokość opłaty rejestracyjnej nie może być wyższa niż 12 000 zł. Opłatę rejestracyjną wnosi się również w przypadku zmiany pozwolenia zintegrowanego w związku z dokonaniem istotnych zmian w instalacji objętej tym pozwoleniem. Opłata ta wynosi 50% opłaty rejestracyjnej, która byłaby wymagana w przypadku wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego dla tej instalacji (art. 210 ust. 3a Pr.o.ś.). Na podstawie ust. 4 tego artykułu minister właściwy do spraw środowiska uzyskał upoważnienie ustawowe do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłaty rejestracyjnej. Został on zobowiązany do tego, aby kierować się przy tym zakresem dokumentacji niezbędnej do wydania pozwolenia ze względu na skalę i rodzaj działalności prowadzonej w instalacjach oraz koniecznością zgromadzenia środków umożliwiających wykonywanie zadań, o których mowa w art. 206 Pr.o.ś. i 212 Pr.o.ś. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie wysokości opłat rejestracyjnych¹³⁸. Rozporządzenie to wprowadza w § 1 złożone zasady obliczania opłaty rejestracyjnej według wzoru:

$O = B \times WR / WP$ – gdzie: O – wysokość opłaty rejestracyjnej, B – wysokość bazowej stawki opłaty rejestracyjnej ustalonej dla danego rodzaju instalacji, WR – maksymalna teoretyczna (możliwa teoretycznie do osiągnięcia) wielkość parametru charakteryzującego skalę działalności prowadzonej w danej instalacji, WP – progowa wielkość parametru charakteryzującego skalę działalności prowadzonej w instalacji danego rodzaju.

Jeżeli w oparciu o powyższy wzór wysokość opłaty zostanie ustalona poniżej 12 000 zł, opłatę wnosi się w wysokości 12 000 zł (§ 2 ust. 3 tego rozporządzenia). W obszernym załączniku do rozporządzenia (w zapisie tabelarycznym) określona została wysokość bazowych stawek opłaty rejestracyjnej ustalonych dla danego rodzaju instalacji oraz progowe wielkości parametrów charakteryzujących skalę działalności prowadzonej w instalacji danego rodzaju. Wielkości te zostały ustalone w oparciu o złożone parametry techniczne instalacji (z uwzględnieniem rodzaju instalacji wymagającej pozwolenia zintegrowanego), progowej wielkości parametru WP (odpowiednio dla rodzaju instalacji) oraz bazowej stawki opłaty rejestracyjnej wyrażonej w złotych (od 800 do 4000 zł).

¹³⁸ Dz. U. poz. 1183.

3. Opłaty związane z wpisami do rejestrów, ewidencji i na listy

3.1. Opłata za wpis do rejestru działalności regulowanej – ogólna zasada

Podobnie jak w przypadku koncesji, u.s.dz.g. przewiduje w art. 64 ogólną zasadę, zgodnie z którą jeżeli przepis odrębnej ustawy stanowi, że dany rodzaj działalności jest działalnością regulowaną w rozumieniu u.s.dz.g., przedsiębiorca może wykonywać tę działalność, jeżeli spełnia szczególne warunki określone przepisami tej odrębnej ustawy i po uzyskaniu wpisu w rejestrze działalności regulowanej. Wpis do rejestru działalności regulowanej podlega opłacie skarbowej, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Przepis ten ma charakter ogólnej zasady, zgodnie z którą jeżeli przepisy szczególne przewidują, że dany rodzaj działalności jest działalnością regulowaną, to wpis do odpowiedniego rejestru działalności regulowanej podlega, co do zasady, opłacie skarbowej. Jeżeli jednak przepisy odrębne wskazują, że czynność taka podlega odrębnej opłacie administracyjnej, wówczas pobierana jest ta opłata, a nie opłata skarbową.

3.2. Opłata za wydanie certyfikatu o dokonaniu wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia

Na podstawie art. 18 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹³⁹ działalność gospodarcza w zakresie pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego, pracy tymczasowej jest działalnością regulowaną w rozumieniu u.s.dz.g. i wymaga wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia. Wpisu do rejestru na podstawie pisemnego wniosku, złożonego przez podmiot zamierzający prowadzić agencję zatrudnienia, dokonuje marszałek województwa (art. 18e u.p.z.i.r.p.). Zgodnie z art. 18i u.p.z.i.r.p. marszałek województwa wydaje certyfikat o dokonaniu wpisu podmiotu do rejestru, uprawniający do świadczenia usług, o których mowa w art. 18 ust. 1 u.p.z.i.r.p. Wydanie certyfikatu podlega opłacie w wysokości 200 zł, stanowiącej dochód samorządu województwa, właściwego ze względu na siedzibę podmiotu (art. 18k u.p.z.i.r.p.). Dowód dokonania opłaty przedstawia się do wglądu (lub załącza kopię) wraz z wnioskiem o dokonanie wpisu do rejestru (art. 18e ust. 2 u.p.z.i.r.p.). W art. 18k ust. 2 u.p.z.i.r.p. ustawodawca zastrzegł jednocześnie, że opłata ta nie podlega zwrotowi w razie wydania przez marszałka województwa odmowy wpisu podmiotu do rejestru w przypadkach, o których mowa w art. 18l u.p.z.i.r.p. Ustawa przewiduje również zwolnienie od opłaty. Dotyczy ono sytuacji wskazanych w art. 18j u.p.z.i.r.p., a mianowicie wydania certyfikatu uwzględniającego zmiany wpisu wynika-

¹³⁹ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1065 ze zm.

jące ze zmiany danych w zakresie oznaczenia podmiotu oraz adresu siedziby podmiotu lub rodzaju świadczonych usług.

3.3. Opłata za wpis do rejestru żłobków i klubów dziecięcych

Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3¹⁴⁰ prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego jest działalnością regulowaną w rozumieniu u.s.dz.g. i wymaga wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych. Rejestr prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego (art. 27 ust. 1 u.o.dz.). Zgodnie z art. 33 u.o.dz. wpis do rejestru podlega opłacie, która stanowi dochód własny gminy. Wysokość opłaty ustala rada gminy w drodze uchwały, przy czym wysokość opłaty nie może być wyższa niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego zgodnie z przepisami o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Ustawodawca przewidział dwa zwolnienia przedmiotowe od opłat, a mianowicie zwolnione od opłat są zmiany w rejestrze oraz wykreślenie z rejestru. Zwolnieniem podmiotowym jest zaś objęta gmina. Wraz z wnioskiem o dokonanie wpisu do rejestru należy przedstawić stosowne oświadczenie, w celu potwierdzenia dokonanej opłaty (art. 28 ust. 3 u.o.dz.).

3.4. Opłata za wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia

Zgodnie z art. 39g ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym¹⁴¹ działalność gospodarcza w zakresie prowadzenia ośrodka szkolenia stanowi działalność regulowaną w rozumieniu przepisów u.s.dz.g. i wymaga uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia. Organem prowadzącym rejestr przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia jest wojewoda właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności objętej wpisem (art. 39g ust. 3 u.t.d.). Wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia dokonywany jest na wniosek przedsiębiorcy (art. 39g ust. 4 u.t.d.). Zgodnie z art. 39g ust. 9 u.t.d. dokonując wpisu, wojewoda pobiera m.in. opłatę za wpis stanowiącą dochód budżetu państwa.

W art. 39i ust. 1 u.t.d. minister właściwy do spraw transportu został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłaty za wpis przedsiębiorcy do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia. Ustawodawca zobowiązał ministra do tego, aby wydając to rozporządzenie, uwzględnił m.in. wysokość rzeczywistych kosztów związanych z prowadzeniem rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia oraz wysokość kosztów związanych z weryfikacją dokumentów. Na

¹⁴⁰ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157 ze zm.

¹⁴¹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1907 ze zm.

podstawie tego upoważnienia zostało wydane rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 1 kwietnia 2010 r. w sprawie szkolenia kierowców wykonujących przewóz drogowy¹⁴². W Rozdziale 5 rozporządzenia – zatytułowanym „Opłaty” znalazł się jedyny przepis – § 20, zgodnie z którym wysokość opłaty za wpis przedsiębiorcy do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodek szkolenia wynosi 400 zł.

3.5. Opłaty za wpisy do rejestrów i ewidencji prowadzonych na podstawie u.k.p.

Na podstawie u.k.p. pobierane są opłaty m.in. za dokonanie wpisów do różnych rejestrów i ewidencji. Przywołać można ich następujące przykłady.

Na podstawie art. 28 ust. 1 u.k.p. działalność gospodarcza w zakresie prowadzenia ośrodka szkolenia kierowców jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów u.s.dz.g. i wymaga uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców. Zgodnie z art. 28 ust. 8 i 12 u.k.p. starosta dokonuje wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców za opłatą. Opłata ta stanowi dochód powiatu. Na podstawie art. 32 ust. 1 i 2 u.k.p. minister właściwy do spraw transportu został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłaty za wpis do tego rejestru, przy czym jej wysokość nie może przekroczyć 600 zł. Zgodnie z upoważnieniem ustawowym minister został zobowiązany do uwzględnienia między innymi kosztów rzeczowych i osobowych związanych z prowadzeniem rejestru przedsiębiorców. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 7 marca 2016 r. w sprawie numeru ewidencyjnego ośrodka szkolenia kierowców i innego podmiotu prowadzącego szkolenie, wzorów dokumentów i pieczęci związanych z utworzeniem i działalnością ośrodka szkolenia kierowców oraz wysokości opłaty za wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców i opłaty za wydanie poświadczenia potwierdzającego spełnianie dodatkowych wymagań przez ośrodek szkolenia kierowców¹⁴³. Zgodnie z § 6 tego rozporządzenia wysokość opłaty za wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców wynosi 500 zł.

Na podstawie art. 115 ust. 1, 2, 6 i 8 u.k.p. wojewoda właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności objętej wpisem dokonuje na wniosek przedsiębiorcy wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki doskonalenia techniki jazdy. Wojewoda dokonuje wpisu do rejestru za opłatą. Opłata ta stanowi dochód budżetu państwa. Na podstawie art. 120 u.k.p. minister właściwy do spraw transportu został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości tej opłaty, przy czym wysokość ta nie może być większa niż 600 zł. Minister został zobowiązany do uwzględnienia w tym

¹⁴² T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 151.

¹⁴³ Dz. U. poz. 327.

zakresie wysokości rzeczywistych kosztów rzeczowych i osobowych związanych z prowadzeniem rejestru. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 16 stycznia 2013 r. w sprawie doskonalenia techniki jazdy¹⁴⁴. Zgodnie z § 4 ust. 3 rozporządzenia opłata ta wynosi 600 zł.

Zgodnie z art. 33 ust. 1, 2, 5 u.k.p. instruktorem jest osoba, która między innymi jest wpisana do ewidencji instruktorów. Ewidencję instruktorów prowadzi starosta. Wpis do tej ewidencji następuje w drodze decyzji administracyjnej za opłatą. Opłata ta stanowi dochód powiatu. W art. 40 u.k.p. minister właściwy do spraw transportu został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, m.in. wysokości tej opłaty, przy czym wysokość ta nie może przekroczyć 50 zł. Zgodnie z § 30 wydanego na tej podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 7 października 2016 r. w sprawie uzyskiwania uprawnień przez instruktorów i wykładowców, opłat oraz wzorów dokumentów stosowanych w tych sprawach, a także stawek wynagrodzenia członków komisji¹⁴⁵, opłata za wpis do ewidencji instruktorów wynosi 50 zł.

Na podstawie art. 87 ust. 1–3 i 5 u.k.p. badania psychologiczne w zakresie psychologii transportu są wykonywane przez uprawnionego psychologa – osobę, która między innymi została wpisana do ewidencji uprawnionych psychologów. Ewidencję uprawnionych psychologów prowadzi marszałek województwa. Wpisu do ewidencji dokonuje się w drodze decyzji administracyjnej, za opłatą. Opłata ta stanowi dochód samorządu województwa. W art. 90 u.k.p. minister właściwy do spraw zdrowia uzyskał upoważnienie do określenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, w drodze rozporządzenia, wysokości opłaty za wpis do ewidencji uprawnionych psychologów, przy czym wysokość ta nie może przekroczyć 50 zł. Minister został zobowiązany do uwzględnienia wysokości rzeczywistych kosztów prowadzenia ewidencji. Na podstawie § 13 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie badań psychologicznych osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, kierowców oraz osób wykonujących pracę na stanowisku kierowcy¹⁴⁶ opłata ta wynosi 40 zł.

3.6. Opłata za wpis programu do rejestru programów

Na podstawie u.r.t. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji (zgodnie z art. 5 u.r.t. organ państwowy właściwy w sprawach radiofonii i telewizji) prowadzi rejestr programów (art. 6 ust. 2 pkt 3 u.r.t.). Zgodnie z art. 41 ust. 1 u.r.t. zgłoszenia do tego rejestru wymaga program rozprowadzany oraz program telewizyjny rozpowszechniany wyłącznie w systemie teleinformatycznym. Za wpis programu do rejestru programów telewizyjnych rozpo-

¹⁴⁴ Dz. U. poz. 91.

¹⁴⁵ Dz. U. poz. 1791 ze zm.

¹⁴⁶ Dz. U. poz. 937.

wszechnianych wyłącznie w systemie teleinformatycznym i programów rozprowadzanych podmiot zgłaszający program uiszcza opłatę w wysokości 100 zł za każdy program (art. 42 ust. 1 u.r.t.). Opłata ta stanowi dochód budżetu państwa (art. 42 ust. 2 u.r.t.). Na podstawie art. 42 ust. 3 u.r.t. w zw. z art. 40 ust. 8 i 9 u.r.t. wysokość opłaty podlega waloryzacji w każdym roku o średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w poprzednim roku kalendarzowym, ogłaszany przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. W przypadku gdy wskaźnik ten ma wartość ujemną, stawki opłat nie ulegają zmianie. Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, nie później niż do dnia 31 października każdego roku, ogłasza na rok następny, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wysokość opłaty, zaokrąglając ją w górę do pełnych złotych. Zgodnie z ogłoszeniem Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 24 października 2016 r. w sprawie wysokości opłaty za wpis programu do rejestru programów telewizyjnych rozpowszechnianych wyłącznie w systemie teleinformatycznym i programów rozprowadzanych w 2017 r.¹⁴⁷ wysokość tej opłaty wynosi 105 zł za każdy program.

3.7. Opłaty rejestrowe w postępowaniu w sprawach rejestrowych statków morskich

Na podstawie ustawy z dnia 18 września 2001 r. Kodeks morski¹⁴⁸ prowadzony jest polski rejestr okrętowy. Na zasadach przewidzianych w art. 23 K.m. wpisowi do polskiego rejestru okrętowego prowadzonego przez izbę morską podlegają statki stanowiące polską własność. Za czynności rejestrowe, o których mowa w art. 23 § 1 K.m., pobiera się opłaty rejestrowe, które stanowią dochód budżetu państwa (art. 26 § 1 K.m.). Na podstawie art. 38 K.m. minister właściwy do spraw gospodarki morskiej został upoważniony do określenia w drodze rozporządzenia m.in. wysokości opłat rejestrowych, mając na uwadze przeznaczenie rejestru okrętowego. Wydane na tej podstawie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie rejestru okrętowego i postępowania rejestrowego¹⁴⁹ zawiera obszerną regulację w przedmiocie opłat rejestrowych (Dział IV Rozdział 3 „Opłaty rejestrowe”). Zgodnie z § 52 tego rozporządzenia w postępowaniu w sprawach rejestrowych ponosi się koszty postępowania rejestrowego, które obejmują opłaty rejestrowe oraz zwrot wydatków. Paragraf 53 rozporządzenia przewiduje następujące opłaty rejestrowe: stałą, stosunkową i kancelaryjną. Opłatę stałą w wysokości 50 zł pobiera się od: przyjęcia każdego zgłoszenia lub wniosku wszczynającego postępowanie albo samodzielnej części postępowania, jeżeli zgłoszenie lub wniosek nie podlega opłacie stosunkowej, od przyjęcia wniosku o wykreślenie statku z rejestru sta-

¹⁴⁷ M. P., poz. 1012.

¹⁴⁸ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 66.

¹⁴⁹ Dz. U. Nr 47, poz. 400.

łego, wniosku o wykreślenie z tego rejestru hipoteki morskiej oraz zgłoszenia lub wniosku o wpis do rejestru ograniczenia w rozporządzaniu statkiem, od złożonych środków odwoławczych, z wyjątkiem tych, które dotyczą wymiaru opłaty (§ 54 rozporządzenia). Opłatę stosunkową pobiera się w przypadkach szczegółowo określonych w § 55–59 rozporządzenia. Opłata stosunkowa jest uzależniona od wartości statku i wynosi np. 0,2% wartości statku od przyjęcia zgłoszenia lub wniosku o wpis do rejestru stałego statku o pojemności brutto powyżej 1000 jednostek i 0,1% wartości statku w odniesieniu do statków o pojemności poniżej 1000 jednostek.

Zgodnie z § 60 i 61 rozporządzenia opłatę kancelaryjną pobiera się np. za wyciągi, odpisy oraz inne dokumenty, wydawane na podstawie rejestru okrętowego. Opłata kancelaryjna wynosi 5 zł za jedną stronicę wydanego dokumentu. Jeżeli dla dokumentu nie ma ustalonego formularza, 25 wierszy tekstu liczy się za stronicę. Każdą rozpoczętą stronicę liczy się za całą. Jeżeli dokument sporządzany jest w języku obcym albo zawiera tabelę, opłatę kancelaryjną pobiera się w podwójnej wysokości. W takiej samej wysokości pobiera się opłatę za certyfikat wydany w miejsce uszkodzonego lub utraconego.

3.8. Opłata za ocenę wniosku o wpis na krajową listę chronionych oznaczeń geograficznych napojów alkoholowych

Ustawa z dnia 18 października 2006 r. o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych¹⁵⁰ reguluje instytucję krajowej listy chronionych oznaczeń geograficznych napojów alkoholowych¹⁵¹.

Oznaczenie geograficzne napoju spirytusowego wpisuje się na krajową listę chronionych oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (art. 13 u.w.n.s.). Za dokonanie oceny wniosku o wpis, zastrzeżeń do wniosku o wpis i wniosku o zmianę opisu napoju spirytusowego, zgodnie z art. 34 u.w.n.s., pobiera się (poza przypadkami wskazanymi w ustawie) opłatę. Opłata ta stanowi dochód budżetu państwa i wnosi się ją na rachunek bankowy urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rynków rolnych. Dowód wniesienia opłaty dołącza się do wniosku o wpis, zastrzeżenia do wniosku o wpis oraz wniosku o zmianę opisu napoju spirytusowego. W art. 35 u.w.n.s. minister właściwy do spraw rynków rolnych został upoważniony do tego, aby w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określić w drodze rozporządzenia, stawki opłat za czynności, o których mowa w art. 34 ust. 1 u.w.n.s., mając na względzie nakład kosztów związanych z podejmowaniem czynności przy rozpatrywaniu wniosków o wpis,

¹⁵⁰ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 822.

¹⁵¹ Oznaczeniem geograficznym napoju spirytusowego jest zgodnie z art. 13 ust. 1 u.w.n.s. nazwa odnosząca się do nazwy miejsca, miejscowości, regionu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub, w wyjątkowych przypadkach, do całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, która identyfikuje napój spirytusowy jako pochodzący z tego miejsca, miejscowości, regionu lub terytorium.

zastrzeżeń do wniosków o wpis oraz wniosków o zmianę opisu napoju spirytusowego wpisanego na listę. W wydanym na podstawie powyższego upoważnienia rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 grudnia 2006 r. w sprawie stawek opłat za dokonanie niektórych czynności związanych z rejestracją oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych¹⁵² określono stawkę opłaty za dokonanie oceny każdego z wniosków w wysokości 300 zł.

3.9. Opłata za wpis do rejestru administracyjnego polskich statków żeglugi śródlądowej

Na zasadach określonych w art. 18 u.ż.ś. statek polski podlega obowiązkowi wpisu do rejestru administracyjnego polskich statków żeglugi śródlądowej. Zgodnie z art. 19 u.ż.ś. rejestr prowadzi dyrektor urzędu żeglugi śródlądowej właściwy dla portu macierzystego statku. Wpis do rejestru następuje na podstawie pisemnego wniosku armatora. Zgodnie z art. 23 ust. 1 u.ż.ś. za wpis do rejestru i zmianę wpisu pobiera się opłaty w wysokościach określonych w załączniku do u.ż.ś. Zgodnie z tabelą zamieszczoną w załączniku stawka za wpis statku jest zróżnicowana ze względu na wielkość i rodzaj napędu statku i wynosi od 40 do 400 zł, a opłata za dokonanie zmiany wpisu 15 zł.

W art. 69 u.ż.ś. ustawodawca przyjął, że stawki opłat, określone kwotowo w załączniku do ustawy, ulegają podwyższeniu w wypadku wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych o ponad 15%, w stopniu odpowiadającym wzrostowi tych cen. Wskaźnik wzrostu cen ustala się na podstawie komunikatów Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w terminie 30 dni po upływie każdego kwartału. Stawki kwotowe opłat zaokrągla się w górę do pełnego złotego. Stawki kwotowe opłat ogłasza minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Zgodnie z art. 70 ust. 1, 2 i 4 u.ż.ś. płatnikami opłat za wpis do rejestru administracyjnego są armatorzy. Opłaty pobierają organy administracji żeglugi śródlądowej. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa.

3.10. Opłata za wpis do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą

Na podstawie art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej¹⁵³ podmiot, który zamierza wykonywać działalność leczniczą jako podmiot leczniczy, składa organowi prowadzącemu rejestr (zgodnie z art. 106 ust. 1 u.dz.l. jest to wojewoda) wniosek o wpis do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

¹⁵² Dz. U. z 2007 r., Nr 7, poz. 55.

¹⁵³ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1638 ze zm.

Na podstawie art. 105 ust. 1–3 u.d.z.l. wpis do rejestru podlega opłacie wynoszącej 10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłaty nagród z zysku za ubiegły rok, ogłaszanego, w drodze obwieszczenia, przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, obowiązującego w dniu złożenia wniosku o wpis do rejestru. Opłata jest zaokrąglana w górę do pełnego złotego. Również zmiana wpisu w rejestrze podlega opłacie stanowiącej 50% wysokości opłaty za wpis, przy czym wniosek o zmianę wpisu w rejestrze, który dotyczy wyłącznie przedstawienia dokumentu ubezpieczenia potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia, jest wolny od opłat. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa.

3.11. Opłaty związane z wpisem do krajowego rejestru odmian

Na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie¹⁵⁴ pobierany jest szereg świadczeń pieniężnych nazywanych opłatami, związanych z rejestracją, których charakter prawny nie jest jednolity.

Zgodnie z art. 5 u.n. Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych prowadzi rejestr odmian dla odmian gatunków roślin uprawnych, z wyłączeniem odmian użytkowanych w celach ozdobnych oraz winorośli. W przedmiotowej ustawie przewidziane są czynności rejestracyjne, które z kolei uwarunkowane są wcześniejszym przeprowadzeniem badań. Co ważne, czynności urzędowe (rejestracyjne) i badania podlegają odrębnym kategoriom odpłatności.

Odpłatności za czynności rejestracyjne przewidziane są w art. 16 u.n. i art. 24 u.n. Zgodnie z art. 16 ust. 1 u.n. Dyrektor Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych wydaje decyzję w sprawie wpisu odmiany do krajowego rejestru po przeprowadzeniu stosowanych badań (OWT lub WGO). Zgodnie z art. 14 u.n. przed wpisaniem odmiany do krajowego rejestru Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych przeprowadza badania odrębności, wyrównania i trwałości („badania OWT”), a przed wpisaniem odmiany roślin rolniczych badania wartości gospodarczej odmiany („badania WGO”). Zgodnie z art. 16 ust. 5–7 u.n. zgłaszający odmianę otrzymuje raport końcowy dotyczący badań OWT odmiany wpisanej do krajowego rejestru. Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych udostępnia odpłatnie jednostce, która zajmuje się urzędową rejestracją odmian lub udzielaniem ochrony prawnej do odmiany w innym państwie, raport końcowy dotyczący badań OWT. Za udostępnienie raportu końcowego, pobiera się opłatę stanowiącą dochód budżetu państwa.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 i 2 u.n. za złożenie wniosku o wpis odmiany do krajowego rejestru, za badania OWT lub WGO, za wpis do krajowego rejestru i pozostawanie odmiany

¹⁵⁴ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 633.

w krajowym rejestrze (utrzymanie odmiany) oraz za złożenie wniosku o przedłużenie okresu wpisu pobiera się opłaty. Co istotne i charakterystyczne, opłatę za utrzymanie odmiany w krajowym rejestrze wnosi się za każdy rok kalendarzowy jej utrzymywania. Za złożenie wniosku o wpisanie w krajowym rejestrze kolejnego zachowującego odmianę, o badania OWT tej odmiany i utrzymanie odmiany w krajowym rejestrze przez kolejnego zachowującego odmianę również pobiera się opłatę. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa.

Ustawodawca określił kryteria (odpowiednio dla każdej kategorii czynności odpłatnych – inne dla czynności urzędowej związanej z oceną wniosku i wpisu, inne dla badań) decydujące o wysokości tych opłat. Zgodnie z art. 24 ust. 5 i 6 u.n. opłaty te są ustalane z uwzględnieniem poniesionych kosztów oraz czasu potrzebnego na dokonanie oceny złożonego wniosku, czasu potrzebnego na przeprowadzenie badań OWT i WGO, zużycia materiałów i odczynników stosowanych przy przeprowadzaniu badań, czasu potrzebnego na przygotowanie i dokonanie wpisu odmiany do krajowego rejestru, kosztów publikowania krajowego rejestru, czasu potrzebnego na dokonanie oceny złożonego wniosku o przedłużenie wpisu oraz wysokości opłat za udostępnienie raportu końcowego stosowanych w innych państwach członkowskich. Do określenia, w drodze rozporządzenia, stawek tych opłat, a także sposobu i terminu ich uiszczania, z uwzględnieniem powyższych zasad oraz potrzeby ułatwienia terminowego ich uiszczania upoważniony został minister właściwy do spraw rolnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2015 r. w sprawie opłat związanych z badaniem odmian i prowadzeniem rejestru odmian¹⁵⁵. W akcie tym kolejny raz ustawodawca połączył odpłatność za czynności rejestracyjne i badania je poprzedzające. Z racji różnego charakteru przedmiotu świadczenia podlegającego opłacie różne są także przesłanki decydujące o wysokości opłaty. Rozporządzenie zawiera szereg szczegółowych regulacji: określa przesłanki decydujące o wysokości opłaty, np. wysokość opłat za badania uzależniona jest od grupy roślin uprawnych (§ 2 rozporządzenia); wskazuje również na cykliczność uiszczenia niektórych opłat, np. opłaty za badania uiszczane za każdy okres wegetacyjny (§ 3 rozporządzenia); wskazuje podmioty, na których ciąży obowiązek zapłaty opłaty, np. zgłaszający odmianę (§ 4 rozporządzenia); oraz terminy zapłaty – np. 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o terminie rozpoczęcia badań lub 60 dni od dnia doręczenia decyzji o wpisaniu odmiany do rejestru (§ 6 i 7 rozporządzenia). Opłaty uiszcza się na rachunek bankowy wskazany przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (§ 5 rozporządzenia).

Do rozporządzenia załączony został załącznik zawierający stawki opłat. Są to stawki kwotowe. Za czynności urzędowe związane z rejestrem (wniosek o wpis, wpis, utrzy-

¹⁵⁵ Dz. U. poz. 2169.

manie odmiany w rejestrze itd.) wynoszą one w zależności od kategorii czynności urzędowej 200 lub 500 zł. Stawki opłat za badania (tabela zamieszczona w załączniku) są zróżnicowane w zależności od tytułu opłaty (badania odrębności, wyrównania i trwałości odmiany – tytuł 1 oraz badania wartości gospodarczej odmiany – tytuł 2) oraz grupy roślin (V grup – poszczególne odmiany zostały zaliczone do grup w załączniku). Opłaty są stałe i ustalone kwotowo w wysokości od 790 do 3000 zł.

3.12. Opłata za wpis do rejestru działalności lobbingowej

Na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa¹⁵⁶ tworzy się rejestr podmiotów wykonujących zawodową działalność lobbingową. Zgodnie z art. 10 ust. 2 u.dz.l.p.s.p. rejestr ten prowadzi minister właściwy do spraw administracji publicznej w postaci bazy danych zapisanej na informatycznych nośnikach danych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne¹⁵⁷. Zgodnie z art. 11 ust. 6 u.dz.l.p.s.p. wpis do rejestru jest odpłatny, dowód wniesienia opłaty za dokonanie wpisu do rejestru lub jego kopię zgłaszający dołącza do zgłoszenia, na podstawie którego dokonuje się wpisu (art. 11 u.dz.l.p.s.p.). Opłata ta nie może przekroczyć 100 zł. Na podstawie art. 11 ust. 10 u.dz.l.p.s.p. minister właściwy do spraw administracji publicznej został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, między innymi wysokości tej opłaty. Opłata powinna być ustalona na poziomie niestanowiącym ograniczenia w zgłaszaniu zawodowej działalności lobbingowej do rejestru. Minister został również zobowiązany do kierowania się w tym zakresie potrzebą ułatwienia dokonywania zgłoszeń. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 czerwca 2011 r. w sprawie rejestru podmiotów wykonujących zawodową działalność lobbingową¹⁵⁸. Zgodnie z § 8 rozporządzenia opłata za wpis do rejestru wynosi 100 zł (a więc w wysokości maksymalnej przewidzianej w ustawie). Na podstawie § 6 ust. 3 rozporządzenia od wykreślenia z rejestru nie pobiera się opłaty.

3.13. Opłata za wpis do rejestru organizatorów wyścigów konnych

Zgodnie z art. 16 ust. 1 i 2 u.w.k. działalność w zakresie organizowania wyścigów konnych wymaga wpisu do rejestru organizatorów wyścigów konnych. Rejestr prowadzi Prezes Polskiego Klubu Wyścigów Konnych. Zgodnie z art. 3 ust. 2 u.w.k. Klub Wyścigów Konnych jest państwową osobą prawną. W art. 11 u.w.k. minister właściwy do spraw

¹⁵⁶ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 248.

¹⁵⁷ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 570.

¹⁵⁸ Dz. U. Nr 136, poz. 803.

rolnictwa uzyskał upoważnienie do określenia, w drodze rozporządzenia, między innymi wysokości opłaty za ten wpis. Minister został przy tym zobowiązany do różnicowania tej opłaty w zależności od przewidywanej liczby gonitw w ciągu roku na danym torze wyścigowym. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 września 2011 r. w sprawie wysokości opłat z tytułu organizowania wyścigów konnych oraz uczestnictwa w tych wyścigach¹⁵⁹. W załączniku do rozporządzenia – w pierwszym wierszu tabeli przewidziano opłatę za wpis do rejestru organizatorów wyścigów konnych. Opłata została określona kwotowo i zróżnicowana ze względu na przewidywaną liczbę gonitw w roku kalendarzowym na danym torze wyścigowym w 11 przedziałach ilości gonitw (pierwszy przedział – do 8 gonitw, ostatni powyżej 770 gonitw). Opłata została ustalona odpowiednio w wysokości od 3600 do 240 000 zł. Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 1 u.w.k. opłata za wpis do rejestru organizatorów wyścigów konnych stanowi dochód Polskiego Klubu Wyścigów Konnych.

3.14. Opłata od wniosku o wpis na listę rzeczników patentowych

Na podstawie art. 18 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych¹⁶⁰ prawo wykonywania zawodu rzecznika patentowego powstaje z dniem dokonania wpisu na listę rzeczników patentowych. Aktualną listę rzeczników patentowych prowadzi Urząd Patentowy. Wpisu na listę rzeczników patentowych i zmiany wpisu dokonuje się na wniosek zainteresowanego (art. 18 ust. 4 u.rz.p.). Od wniosku o wpis na listę rzeczników patentowych albo o zmianę wpisu pobiera się opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa (art. 18 ust. 4b u.rz.p.). Zgodnie z art. 18 ust. 4c u.rz.p. wysokość opłaty od wniosku o wpis na listę rzeczników patentowych nie może przekroczyć 3% kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym złożono wniosek o wpis, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹⁶¹. Na podstawie art. 26 u.rz.p. Prezes Rady Ministrów został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłat pobieranych przez Urząd Patentowy od wniosku o wpis oraz wniosku o zmianę wpisu na liście rzeczników patentowych, uwzględniając rzeczywistą wysokość kosztów związanych z dokonaniem lub ze zmianą wpisu. Zgodnie z § 4 wydanego na podstawie tego upoważnienia rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 października 2016 r. w sprawie wzoru i sposobu prowadzenia listy rzeczników patentowych,

¹⁵⁹ Dz. U. Nr 214, poz. 1272.

¹⁶⁰ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1314.

¹⁶¹ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 888 ze zm.

wzoru legitymacji rzecznika patentowego oraz wysokości opłat od wniosku o wpis lub zmianę wpisu na liście rzeczników patentowych¹⁶², opłata od wniosku o wpis na listę rzeczników patentowych jest pobierana w wysokości 2% kwoty przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym złożono wniosek o wpis, ogłoszonego na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a u.e.r. Opłata od wniosku o zmianę wpisu na liście rzeczników patentowych jest pobierana w wysokości 1% kwoty przeciętnego wynagrodzenia i jest zaokrąglana w górę z dokładnością do 1 zł.

3.15. Opłaty za wpisy do rejestrów działalności farmaceutycznej

W ustawie Pr.f. regulowane są zasady podejmowania różnego rodzaju działalności w szeroko pojętej branży farmaceutycznej. Ustawodawca przewidział również, że niektóre rodzaje działalności wymagają wpisu do rejestrów publicznych, co wiąże się z obowiązkiem zapłaty opłaty za tę czynność urzędową. Ustawa przewiduje trzy przypadki, w których powstaje obowiązek dokonania wpisu do stosownych rejestrów.

Pierwszy przypadek, uregulowany w art. 51c ust. 5 Pr.f., dotyczy odpłatności za złożenie wniosku o wpis (albo zmianę wpisu) do Krajowego Rejestru Wytwórców, Importerów oraz Dystrybutorów Substancji Czynnych. Za dokonanie tych czynności Główny Inspektor Farmaceutyczny pobiera opłaty, które stanowią dochód budżetu państwa. Zgodnie z ust. 6 tego artykułu ich wysokość wynosi za złożenie wniosku o wpis i zmianę wpisu odpowiednio 100% i 20% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

Drugi przypadek, uregulowany w art. 51k Pr.f. dotyczy odpłatności za wniosek o dokonanie wpisu do rejestru wytwórców substancji czynnych mających zastosowanie przy wytwarzaniu produktów leczniczych weterynaryjnych o właściwościach anabolicznych, przeciwwakaźnych, przeciwpasożytniczych, przeciwzapalnych, hormonalnych lub psychotropowych. Obowiązek uzyskania takiego wpisu dotyczy podmiotów podejmujących działalność gospodarczą w rozumieniu art. 2 u.s.dz.g. w zakresie wytwarzania takiej substancji. Zgodnie z ust. 7 tego artykułu za wpis do rejestru wytwórców substancji czynnych, zmianę w rejestrze i skreślenie z rejestru, dokonywane na wniosek, Prezes Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych pobiera opłaty, które stanowią dochód budżetu państwa. Opłaty te zgodnie z ust. 8 tego artykułu są ustalane w stosunku procentowym do kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Ich wysokość jest określona w ust. 9 tego artykułu, zgodnie z którym opłaty za wpis wynoszą 100%, a za zmianę wpisu i skreślenie z rejestru 20% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Spo-

¹⁶² Dz. U. poz. 1738.

sób uiszczenia opłaty określa na podstawie upoważnienia zawartego w ust. 11 tego artykułu minister właściwy do spraw zdrowia. Zgodnie z § 6 wydanego na tej podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie rejestru wytwórców substancji czynnych, które mają zastosowanie przy wytwarzaniu produktów leczniczych weterynaryjnych mających właściwości anaboliczne, przeciwważne, przeciwpasożytne, przeciwzapalne, hormonalne lub psychotropowe¹⁶³, opłatę uiszcza się w kasie lub na rachunek bankowy Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

Trzeci przypadek uregulowany jest w art. 73a ust. 2–3 Pr.f., zgodnie z którym pośrednikiem w obrocie produktami leczniczymi zarejestrowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może być podmiot posiadający miejsce zamieszkania albo siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wpisany do Krajowego Rejestru Pośredników w Obrocie Produktami Leczniczymi. Krajowy Rejestr Pośredników w Obrocie Produktami Leczniczymi prowadzi Główny Inspektor Farmaceutyczny w systemie teleinformatycznym. Zgodnie z ust. 5 tego artykułu za wpis do rejestru, Główny Inspektor Farmaceutyczny pobiera opłatę w wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, która stanowi dochód budżetu państwa.

3.16. Opłata za wniosek o wpis na listę podmiotów uprawnionych do pełnienia funkcji zewnętrznego zapewniania jakości wobec instytucji certyfikujących

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji¹⁶⁴ zewnętrzne zapewnianie jakości, walidacji i certyfikowania prowadzonych przez instytucje certyfikujące wykonuje podmiot prowadzący zorganizowaną działalność w obszarze gospodarki, rynku pracy, edukacji lub szkoleń, który został wpisany na listę podmiotów uprawnionych do pełnienia funkcji zewnętrznego zapewniania jakości wobec instytucji certyfikujących. Listę tę prowadzi minister koordynator Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Zgodnie z art. 55 ust. 1 u.z.s.k. wniosek o wpis na listę podlega opłacie w wysokości 2000 zł, którą wnosi się na rachunek bankowy wskazany przez ministra koordynatora Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji na portalu Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Opłata stanowi dochód budżetu państwa. Opłata nie podlega zwrotowi. Kwota stanowiąca wysokość opłaty podlega raz na pięć lat waloryzacji o sumę prognozowanych średniorocznych wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, określonych w ustawach budżetowych na dany rok kalendarzowy, za ostatnie pięć lat.

¹⁶³ Dz. U. poz. 480.

¹⁶⁴ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 986.

Wysokość opłaty obowiązującą w kolejnych pięciu latach ogłasza minister właściwy do spraw oświaty i wychowania co pięć lat w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

3.17. Opłata rejestrowa za wpis do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami

Zgodnie z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach¹⁶⁵ marszałek województwa prowadzi rejestr podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami. Na podstawie art. 57 ust. 1 u.o. opłacie rejestrowej podlega wpis do rejestru dla: wprowadzających sprzęt i autoryzowanych przedstawicieli, wprowadzających baterie lub akumulatory, wprowadzających pojazdy, producentów, importerów i wewnątrzwspólnotowych nabywców opakowań, wprowadzających na terytorium kraju produkty w opakowaniach, opony lub oleje smarowe.

Ustawodawca przewidział kategorię podmiotów, które nie uiszczają opłaty rejestrowej, są to przedsiębiorcy wpisani do rejestru, o którym mowa w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS)¹⁶⁶, którzy, składając wnioski o wpis do rejestru, przedłożyli informację potwierdzającą dobrowolny udział w systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) (art. 57 ust. 2 u.o.).

Podmioty, które podlegają wpisowi do rejestru uiszczają, zgodnie z art. 57 ust. 3 i 4 u.o., w terminie do końca lutego każdego roku opłatę roczną za dany rok, przy czym opłaty rocznej nie uiszcza się w roku, w którym została uiszczona opłata rejestrowa. Wysokość opłaty rejestrowej i wysokość opłaty rocznej wynosi od 50 do 2000 zł (art. 57 ust. 6 u.o.). Zgodnie z ust. 7 tego artykułu w przypadku prowadzenia przez przedsiębiorcę działalności, o której mowa w art. 50 ust. 1 u.o., w więcej niż jednym zakresie, przedsiębiorca ten uiszcza jedną opłatę rejestrową – najwyższą. Uwierzytelnioną kopię dowodu uiszczenia opłaty dołącza się do wniosku o wpis (art. 53 ust. 7 pkt 1 lit. a u.o.).

W art. 57 ust. 8 u.o. minister właściwy do spraw środowiska został upoważniony do tego, aby w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określić, w drodze rozporządzenia, wysokość stawek opłaty rejestrowej oraz opłaty rocznej. Został on zobowiązany do tego, aby wziąć pod uwagę koszty prowadzenia rejestru oraz, że opłaty te nie powinny stanowić przeszkody w uzyskaniu wpisu do rejestru albo w wykonywaniu działalności gospodarczej, zwłaszcza dla mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

¹⁶⁵ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1987.

¹⁶⁶ Dz. U. Nr 178, poz. 1060.

Zgodnie z art. 58 u.o. opłatę rejestrową i opłatę roczną wnosi się na odrębny rachunek bankowy właściwego urzędu marszałkowskiego. Wpływy z tych opłat stanowią w 50% dochód budżetu województwa i w 50% dochód budżetu państwa. Dochody te przeznacza się na prowadzenie rejestru oraz administrowanie i serwisowanie bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami. Ponadto, wpływy z tytułu opłat rejestrowych i opłat rocznych, powiększone o przychody z oprocentowania rachunków bankowych i pomniejszone o dochody budżetu województwa, marszałek województwa przekazuje w terminie do dnia 30 czerwca roku kalendarzowego następującego po roku, w którym zostały wniesione, na rachunek dochodów budżetu państwa.

4. Opłaty za wypisy, odpisy i wyciągi z ewidencji i rejestrów publicznych oraz inne formy udostępniania danych

4.1. Opłaty za odpisy i wyciągi z rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych oraz z rejestru związków uczelni publicznych

Zgodnie z art. 29 ust. 1–6 Pr.sz.w. uczelnie niepubliczne oraz związki uczelni niepublicznych uzyskują osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych prowadzonego przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Za wydawanie poświadczonych odpisów i wyciągów o danych zawartych w rejestrze jest pobierana opłata, która stanowi dochód budżetu państwa. Jej wysokość określa, wydane na podstawie art. 29 ust. 7 Pr.sz.w., rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie sposobu prowadzenia oraz szczegółowego trybu udostępniania rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych¹⁶⁷. Zgodnie z § 14 tego rozporządzenia za wydawanie odpisów pobiera się opłatę w wysokości 60 zł, a za wyciąg z rejestru 20 lub 5 zł (w zależności od rubryki rejestru, której dotyczy wyciąg). Opłaty wpłaca się na rachunek bankowy urzędu obsługującego ministra. Dokument potwierdzający dokonanie wpłaty w odpowiedniej wysokości dołącza się do wniosku o wydanie odpisu lub wyciągu.

Na podstawie art. 29a ust. 1–6 Pr.sz.w. również związek uczelni publicznych uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru związków uczelni publicznych prowadzonego przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Za wydawanie poświadczonych odpisów i wyciągów z tego rejestru jest pobierana opłata, która stanowi dochód budżetu państwa. Jej wysokość określa wydane na podstawie ust. 7 tego artykułu rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia oraz szczegółowego trybu udostępniania rejestru

¹⁶⁷ Dz. U. Nr 207, poz. 1234.

związków uczelni publicznych¹⁶⁸. Zgodnie z § 14 tego rozporządzenia za wydanie odpisu pobiera się opłatę w wysokości 60 zł, a za wydanie wyciągu 20 lub 5 zł (w zależności od rubryki rejestru, której dotyczy wyciąg). Opłatę wnosi się na rachunek bankowy urzędu obsługującego ministra, a dowód wniesienia opłaty dołącza się do wniosku o wydanie odpisu albo wyciągu.

4.2. Opłata za wypis z Rejestru Zastawów Skarbowych

Zgodnie z art. 43 § 1 O.p. tworzy się Rejestr Zastawów Skarbowych. Zgodnie z § 3 tego artykułu rejestr zastawów jest prowadzony w systemie teleinformatycznym przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej. Na podstawie art. 46c § 1 O.p. wypis z tego rejestru wydaje naczelnik urzędu skarbowego, do którego wpłynął wniosek zainteresowanego. Wypis zawiera informacje w zakresie obciążenia ruchomości lub zbywalnego prawa majątkowego zastawem skarbowym, inne niż dane, o których mowa w art. 43 § 2 pkt 4 O.p., a także informacje dotyczące wysokości zabezpieczonego zastawem skarbowym zobowiązania podatkowego lub zaległości podatkowej, oznaczenie organu, na wniosek którego wpisano zastaw skarbowy do rejestru zastawów, numer jego wniosku o wpis oraz datę powstania zastawu skarbowego. Zgodnie z § 5 tego artykułu za wydanie wypisu pobiera się opłatę stanowiącą dochód budżetu państwa w wysokości nie większej niż 50 zł. W przypadku nieuiszczenia opłaty wnioski o wydanie wypisu pozostawia się bez rozpatrzenia. W art. 46f O.p. minister właściwy do spraw finansów publicznych został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, m.in. wysokości opłaty za wydanie wypisu z rejestru zastawów przy uwzględnieniu kosztów wydania tego wypisu. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 28 czerwca 2017 r. w sprawie Rejestru Zastawów Skarbowych¹⁶⁹. Zgodnie z § 5 tego rozporządzenia opłata ta wynosi 50 zł.

4.3. Opłaty za udostępnienie danych z ewidencji ludności

Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności¹⁷⁰ reguluje między innymi zasady i sposób prowadzenia ewidencji ludności w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 1 u.e.l.). Rozdział 6 u.e.l. reguluje prawo dostępu do danych zawartych w ewidencji ludności. Dostęp do tych danych wiąże się w pewnym zakresie z odpłatnością. Ustawodawca przyjął w art. 54 u.e.l. złożoną formułę, zgodnie z którą osoby i jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 46 ust. 2 pkt 1 u.e.l. (jeśli wykażą w tym interes prawny), są zwolnione z opłat w przypadku udostępnienia z rejestru mieszkańców oraz rejestru PESEL

¹⁶⁸ Dz. U. poz. 1377.

¹⁶⁹ Dz. U. poz. 1287.

¹⁷⁰ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 657.

danych niezbędnych do sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia. Oznacza to, że w pozostałym zakresie dostęp taki jest odpłatny. Zgodnie z art. 55 u.e.l. opłaty pobrane za udostępnienie danych stanowią dochód budżetu państwa. W art. 56 u.e.l. zamieszczono upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia, w drodze rozporządzenia wysokości, sposobu i terminów uiszczania opłaty za udostępnienie tych danych. Rada Ministrów została zobowiązana w tym zakresie do uwzględnienia, że wysokość opłaty powinna być zróżnicowana w zależności od sposobu i zakresu udostępniania danych. Na podstawie tego upoważnienia zostało wydane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie opłat za udostępnianie danych z rejestrów mieszkańców, rejestru zamieszkania cudzoziemców oraz rejestru PESEL¹⁷¹. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia opłata za udostępnienie danych jednostkowych z rejestru mieszkańców, rejestru zamieszkania cudzoziemców, rejestru PESEL oraz z rejestru PESEL za pomocą urządzeń teletransmisji danych w drodze weryfikacji wynosi 0,30 zł od jednej weryfikacji. W § 3 rozporządzenia uregulowano sposób obliczania wysokości opłaty za udostępnianie danych jednostkom organizacyjnym w celach badawczych, statystycznych i badania opinii publicznej. Opłaty te są oblicza według wzoru:

$O = K \times (A + B) + M$ gdzie: O – łączna kwota opłaty za udostępnienie danych, K – współczynnik wynoszący: a) 1,0 do celów badawczych lub statystycznych, b) 1,5 do celów badania opinii publicznej, A – opłata za prace informatyczne: $A = 0,5 H_a \times Z + 0,5 H_b \times Z + 0,75 H_c \times Z + 10 H_d \times Z + H_e \times Z$, B – opłata za prace eksploatacyjne: $B = 1,5 H_f \times 10 Z + H_g \times 10 Z + 1,5 H_h \times 10 Z + 0,6 H_i \times 10 Z + 0,5 H_j \times 10 Z$, M – koszt materiałów eksploatacyjnych doliczany w przypadku, gdy przekroczy 5% wartości usługi, a poszczególne symbole oznaczają: H – liczbę godzin przeznaczonych na realizację zadania: H_a – czas trwania prac projektowych, H_b – czas opracowania dokumentacji programowej, H_c – czas trwania prac analitycznych, H_d – czas opracowania nowego programu, H_e – czas opracowania programu z gotowych modułów, H_f – czas wyboru podzbioru z bazy danych, H_g – czas przetwarzania wybranych danych, H_h – czas wykonania tablicy statystycznej, H_i – czas drukowania wykazów z wybranego podzbioru zawierającego poniżej 300 danych jednostkowych, H_j – czas drukowania wykazów z wybranego podzbioru zawierającego powyżej 300 danych jednostkowych, Z – opłatę za udostępnienie jednostkowych danych, o których mowa w § 1 pkt 1 rozporządzenia.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia opłata jest uiszczana według różnych zasad. Opłatę za udostępnienie informacji z rejestru mieszkańców, rejestru zamieszkania cudzoziemców oraz rejestru PESEL, wnosi się przed złożeniem wniosku o ich udostępnienie, zaś opłatę za udostępnianie danych z rejestru PESEL za pomocą urządzeń teletransmisji danych, w drodze weryfikacji oraz danych udostępnianych jednostkom organizacyjnym, o których

¹⁷¹ T.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1388.

mowa w § 3 wnosi się w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisemnego wezwania organu udostępniającego dane. W wezwaniu tym wskazuje się liczbę jednostkowych weryfikacji, jakie zostały wygenerowane z rejestru PESEL w danym okresie, oraz wysokość opłaty obliczonej według ustalonego wzoru. Opłaty wnosi się do kasy organu udostępniającego dane lub na jego rachunek bankowy (§ 5 rozporządzenia). Dowód uiszczenia opłaty odpowiednio załącza się do złożonego wniosku lub przekazuje się w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Dowód uiszczenia opłaty może mieć postać wydruku lub pliku potwierdzającego dokonanie operacji bankowej, generowanego elektronicznie z systemu bankowego (§ 6 rozporządzenia).

4.4. Opłata za udostępnianie materiałów z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne¹⁷² w Rozdziale 7 reguluje problematykę państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. Na podstawie art. 40a ust. 1 Pr.g.k. organy prowadzące państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny, co do zasady, udostępniają materiały zasobu odpłatnie. W art. 40a ust. 2 Pr.g.k. są jednak przewidziane wyłączenia od tego obowiązku. Zgodnie z tym przepisem opłaty nie pobiera się: za udostępnianie zbiorów niektórych danych (np. z państwowego rejestru nazw geograficznych), za dane udostępnione w postaci elektronicznej w wymienionych w tym przepisie celach określonym podmiotom (np. w celu edukacyjnym jednostkom organizacyjnym wchodzącym w skład systemu oświaty), wyodrębnionym podmiotom w pewnych szczegółowo określonych sytuacjach (np. wykonawcy prac geodezyjnych w przypadku prac geodezyjnych wykonywanych w celu realizacji określonych w ustawie zadań organów administracji geodezyjnej i kartograficznej lub Głównego Geodety Kraju, po podpisaniu umowy w sprawie udzielenia zamówienia publicznego obejmującego takie prace), oraz w innych przypadkach. Zgodnie z art. 40b ust. 2 Pr.g.k. nie pobiera się opłaty również w określonych sytuacjach za wypisy i wyrisy z operatu ewidencyjnego sporządzane i wydawane na żądanie wymienionych tam podmiotów (m.in. prokuratury, sądów, organów kontroli państwowej).

Organy prowadzące państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny pobierają opłaty za: korzystanie z usług teleinformatycznego systemu ASG-EUPOS umożliwiającego udostępnianie danych podstawowej osnowy geodezyjnej; sporządzanie i wydawanie wypisów oraz wyrisów z operatu ewidencji gruntów i budynków; uwierzytelnianie dokumentów opracowanych przez wykonawców prac geodezyjnych lub prac kartograficznych, co do zgodności tych dokumentów z danymi zawartymi w bazach danych, o których mowa w art. 4 ust. 1a oraz 1b Pr.g.k., lub z dokumentacją przekazaną przez tego wyko-

¹⁷² T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1629 ze zm.

nawcę do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego; wysłanie materiałów zasobu pod wskazany adres; udostępnianie rzeczoznawcom majątkowym do wglądu zbiorów aktów notarialnych oraz orzeczeń sądowych i decyzji administracyjnych będących podstawą wpisów w ewidencji gruntów i budynków; oraz uzgadnianie usytuowania projektowanej sieci uzbrojenia terenu (art. 40b ust. 1 Pr.g.k.).

W art. 40d Pr.g.k. uregulowano sposób obliczania opłaty za udostępnianie materiałów zasobu. Opłata ta jest iloczynem odpowiednich stawek podstawowych, liczby jednostek rozliczeniowych oraz współczynników korygujących lub sumą takich iloczynów. Wysokość stawek podstawowych w odniesieniu do odpowiednich jednostek rozliczeniowych, wysokość współczynników korygujących oraz zasady ustalania tych współczynników, a także szczegółowe zasady obliczania wysokości opłaty określa załącznik do ustawy. Opłatę pobiera się przed udostępnieniem materiałów zasobu lub przed wykonaniem czynności. Opłatę w wysokości mniejszej od 30 zł, pobiera się w wysokości 30 zł.

Załącznik do ustawy jest obszerną, skomplikowaną regulacją (23 rozbudowane punkty oraz 18 rozbudowanych tabel). Zgodnie z pkt 1 i 2 załącznika stawki podstawowe („Sp”) oraz jednostki rozliczeniowe stosowane przy ustalaniu opłat z tytułu udostępniania materiałów zasobu oraz za czynności, o których mowa w art. 40b ust. 1 pkt 2, 3, 5 i 6 Pr.g.k., określają tabele nr 1–16, zaś zasady ustalania wysokości opłaty za usługi systemu teleinformatycznego ASG-EUPOS określa tabela nr 17. Jedną z cech charakterystycznych zasad ustalania wysokości tych opłat jest to, że stosuje się współczynniki korygujące (współczynnik K uzależniony od kategorii podmiotu, któremu udostępnia się dane, CL – ze względu na cel, w jakim wykorzystywane będą dane, LR – ze względu na liczbę jednostek rozliczeniowych, SU – ze względu na sposób udostępnienia danych, PD – ze względu na przedmiot udostępnienia, AJ – gdy udostępniane są dane nieaktualne, T – udostępnianie danych za pomocą usług sieciowych). Stawki podstawowe są wyrażone kwotowo, w złotych i wynoszą przeciętnie od kilkudziesięciu groszy do kilkudziesięciu złotych.

Ustawodawca uregulował również szczegółowo w art. 40e Pr.g.k. zasady sporządzania Dokumentu Obliczenia Opłaty. Dokument ten zawiera: nazwę jednostki organizacyjnej, która wystawiła dokument; identyfikator i datę wniosku o udostępnienie materiałów zasobu albo identyfikator i datę zgłoszenia prac geodezyjnych lub prac kartograficznych; nazwy oraz liczbę jednostek rozliczeniowych udostępnianych materiałów zasobu, a także oznaczenia pozycji w odpowiedniej tabeli opłat zawartej w załączniku do ustawy; wysokość użytych do wyliczenia podstawowych stawek jednostkowych oraz współczynników korygujących; kwotę opłaty; datę wystawienia dokumentu oraz podpis organu lub upoważnionej przez niego osoby.

Zgodnie z art. 40f Pr.g.k. w przypadku sporu dotyczącego wysokości należnej opłaty, właściwy organ Służby Geodezyjnej i Kartograficznej wydaje decyzję administracyj-

ną. Wniesienie odwołania od decyzji w sprawie ustalenia wysokości opłaty za udostępnianie materiałów zasobu nie wstrzymuje udostępnienia tych materiałów, pod warunkiem uiszczenia opłaty w wysokości ustalonej w zaskarżonej decyzji. W przypadku gdy w wyniku rozpatrzenia odwołania lub ponownego rozpatrzenia sprawy na skutek wyroku sądu administracyjnego wysokość opłaty zostanie zmniejszona, nadpłata podlega zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi.

W art. 40g Pr.g.k. minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, między innymi wzoru Dokumentu Obliczenia Opłaty. Jest to rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 9 lipca 2014 r. w sprawie udostępniania materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, wydawania licencji oraz wzoru Dokumentu Obliczenia Opłaty¹⁷³.

Stawki opłat za udostępnianie materiałów zasobu, określone w załączniku do ustawy, podlegają corocznej waloryzacji w stopniu odpowiadającym wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie pierwszego półrocza roku, w którym stawki te są waloryzowane, w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, ogłaszanego komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. W przypadku gdy wskaźnik ten ma wartość ujemną, stawki opłat nie ulegają zmianie. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa ogłasza, najpóźniej do dnia 31 października każdego roku, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wysokości zwaloryzowanych stawek, które będą obowiązywały od dnia 1 stycznia następnego roku (art. 40j Pr.g.k.).

Na podstawie art. 41 Pr.g.k. wpływ z opłat za udostępnienie zbiorów danych oraz innych materiałów z zasobu centralnego oraz za czynności urzędowe związane z prowadzeniem tego zasobu; a także za udostępnianie materiałów należących do centralnego zasobu geodezyjnego i kartograficznego przez marszałków województw i starostów na zasadach określonych w art. 40h Pr.g.k. lub art. 40i Pr.g.k. są przychodami Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym, będącego państwowym funduszem celowym w rozumieniu u.f.p. Środki te są przeznaczone na dofinansowanie zadań związanych z aktualizacją i utrzymywaniem państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego oraz inne zadania wymienione w tym przepisie.

Zgodnie z art. 40h Pr.g.k. standardowe opracowania kartograficzne w postaci nieelektronicznej oraz ortofotomapa, należące do centralnego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, mogą być udostępniane przez marszałków województw i starostów, standardowe zaś opracowania kartograficzne w postaci nieelektronicznej należące do

¹⁷³ Dz. U. poz. 917.

wojewódzkiego zasobu geodezyjnego i kartograficznego mogą być udostępniane przez starostów, przy równym podziale wpływów z tytułu opłat. Podmioty te do 10. dnia każdego miesiąca, przekazują Głównemu Geodecie Kraju należną część wpływów z tytułu pobranych w poprzednim miesiącu opłat. Podobnie starostowie, do 10. dnia każdego miesiąca, przekazują właściwym marszałkom województw, należną część wpływów z tytułu pobranych w poprzednim miesiącu opłat.

Na zasadach określonych w art. 41b Pr.g.g. opłaty m.in. za czynności związane z prowadzeniem powiatowych i wojewódzkich zasobów geodezyjnych i kartograficznych są odpowiednio dochodami własnymi budżetu samorządu województwa i dochodami własnymi budżetu powiatu. Z budżetów tych finansowane są zadania związane z gromadzeniem, aktualizacją, uzupełnianiem, udostępnianiem i zabezpieczaniem zasobu geodezyjnego i kartograficznego oraz wyłączaniem materiałów z zasobu.

4.5. Opłaty za udostępnianie danych oraz dokumentacji związanej z dowodami osobistymi

Zgodnie z art. 76 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych¹⁷⁴ opłaty za udostępnianie danych oraz za udostępnianie dokumentacji związanej z dowodami osobistymi stanowią dochód budżetu państwa. Na podstawie art. 77 u.d.o. Rada Ministrów została upoważniona do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości oraz sposobu i terminów wnoszenia opłaty za udostępnianie tych danych oraz sposobów dokumentowania wniesienia opłaty. W upoważnieniu zastrzeżono jednak, że w rozporządzeniu uwzględnić należy konieczność zróżnicowania opłat w zależności od sposobu, trybu i zakresu udostępniania danych oraz bezpieczeństwo i prawidłowość ich udostępniania, przy czym opłata za każdorazowe udostępnienie danych w trybie ograniczonej teletransmisji nie może być wyższa niż 0,5% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, o którym mowa w art. 20 pkt 1 lit. a u.e.r., zaś opłata za udostępnienie danych w trybie jednostkowym oraz udostępnienie dokumentacji związanej z dowodami osobistymi nie może być wyższa niż 1% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Na podstawie powyższego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie opłat za udostępnienie danych z Rejestru Dowodów Osobistych i dokumentacji związanej z dowodami osobistymi¹⁷⁵. Zgodnie z § 2 i 3 rozporządzenia opłaty za udostępnianie poszczególnych kategorii danych zgromadzonych w Rejestrze Dowodów Osobistych zostały określone kwotowo i zróżnicowane ze względu na rodzaj danych i sposób ich udostępnienia (31 zł za dane dotyczące jednego dokumentu lub dane dotyczące jednej osoby, oraz za dokumentację związaną z jednym dowo-

¹⁷⁴ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1464.

¹⁷⁵ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 319.

dem osobistym i 0,30 zł od jednego potwierdzenia istnienia bądź nieistnienia ważnego dowodu osobistego).

Procedura zapłaty i dokumentowania zapłaty została zróżnicowana w § 4–6 rozporządzenia. Opłatę za udostępnianie danych zgromadzonych w Rejestrze Dowodów Osobistych w trybie jednostkowym oraz za udostępnienie dokumentacji wnosi się przed złożeniem wniosku o udostępnienie danych lub wniosku o udostępnienie dokumentacji. Dowód wniesienia opłaty załącza się do złożonego wniosku. Opłatę za udostępnianie danych zgromadzonych w Rejestrze Dowodów Osobistych w trybie ograniczonej teletransmisji danych wnosi się w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisemnego wezwania ministra właściwego do spraw wewnętrznych. W wezwaniu wskazuje się liczbę potwierdzeń, jakie zostały wygenerowane z Rejestru Dowodów Osobistych w danym okresie. Wezwania wysyła się nie częściej niż raz w miesiącu. Dowód wniesienia opłaty przekazuje się w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Opłaty wnosi się do kasy organu udostępniającego dane lub na jego rachunek bankowy. Dowód wniesienia opłaty może mieć postać wydruku lub potwierdzającego dokonanie operacji bankowej pliku, generowanego elektronicznie z systemu bankowego.

4.6. Opłaty za udostępnianie danych z katastru wodnego

W Rozdziale 6 Działu VI ustawy z dnia 18 lipca 2004 r. Prawo wodne¹⁷⁶ uregulowana została instytucja katastru wodnego, który jest systemem informacyjnym o gospodarowaniu wodami (art. 153 ust. 1 Pr.w.). Zgodnie z art. 155 ust. 2–4 i 7 Pr.w. kataster wodny jest udostępniany do wglądu nieodpłatnie. Wyszukiwanie informacji, sporządzanie kopii dokumentów oraz ich przesyłanie odbywa się na podstawie przepisów ustawy u.u.i.ś. Za przygotowanie i udostępnienie danych w innych formach niż wymienione (określone w art. 155 ust. 2 i 3 Pr.w.) organ administracji publicznej lub upoważniona jednostka organizacyjna pobiera opłatę, która stanowi przychód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W art. 155 ust. 5–6 Pr.w. minister właściwy do spraw gospodarki wodnej został upoważniony do określenia w drodze rozporządzenia zakresu informacji z katastru wodnego podlegających udostępnianiu za opłatą oraz wysokości tych opłat, przy czym ustawodawca wskazał, że maksymalna opłata nie może być wyższa niż 1000 zł. Co więcej, w upoważnieniu tym zastrzeżono, że minister, wydając rozporządzenie, uwzględni zasady zawarte w art. 155 ust. 2–3 Pr.w. oraz kierować się będzie uwarunkowaniami prawnymi, którym podlegają dane gromadzone w katastrze wodnym, zakresem czynności koniecznych do przygotowania danych w żądanej formie, a także możliwościami technicznymi pozwalającymi na przygotowanie i udostępnianie danych.

¹⁷⁶ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1121.

Na podstawie upoważnienia z art. 155 Pr.w. wydane zostało rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2006 r. w sprawie zakresu informacji z katastru wodnego podlegających udostępnianiu, sposobu ich przygotowania oraz wysokości opłat za ich przygotowanie i udostępnianie¹⁷⁷. Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia wysokość opłat za przygotowanie i udostępnianie informacji z katastru wodnego jest określona w załączniku do rozporządzenia. W załączniku tym opłaty zostały zróżnicowane ze względu na sposób udostępniania i rodzaj udostępnianych informacji. Wyodrębniono trzy grupy opłat. Pierwszą kategorię stanowią opłaty za przygotowanie i udostępnienie informacji kartograficznej. W tej kategorii dokonano dalszego podziału na: opłaty za przygotowanie informacji kartograficznej (określona kwotowo w wysokości od 30 do 90 zł – w zależności od tego, w jakiej skali sporządzono opracowanie), opłaty za udostępnienie informacji kartograficznej w formie wydruku w formacie od A4 do A0+ (wysokość opłaty określono kwotowo od 8 zł za stronę do 192 zł za stronę w zależności od formatu wydruku), opłaty za udostępnienie informacji kartograficznej w formie elektronicznej (wysokość opłaty ustalono kwotowo od 10 do 30 zł w zależności od rozmiaru formatu danych w MB). Kolejną kategorię stanowią opłaty za przygotowanie i udostępnienie numerycznych danych przestrzennych (warstw tematycznych). W tej kategorii wyodrębniono opłatę za przygotowanie numerycznych danych przestrzennych (warstw tematycznych) (opłata ustalona kwotowo od 10 do 250 zł w zależności od ilości wybranych obiektów), opłata za udostępnianie numerycznych danych przestrzennych w formie elektronicznej w formacie SHP (Shape file) (opłata ustalona kwotowo od 20 do 60 zł w zależności od rozmiaru formatu danych w MB). Trzecią kategorię stanowią opłaty za przygotowanie i udostępnienie danych opisowych. W tej kategorii wyróżniono opłatę za przygotowanie danych opisowych (opłata ustalona kwotowo w wysokości od 0,10 do 8 zł za jednostkę wykazu – w zależności od przedmiotu wykazu lub zestawienia), oraz opłatę za udostępnianie danych opisowych w formie wydruku w formacie A4 i A3 (opłata ustalona kwotowo w wysokości 0,30 lub 0,90 zł za stronę w zależności od formatu).

4.7. Opłata za odpisy i wyciągi z ewidencji partii politycznych

Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych¹⁷⁸ wprowadza ewidencję partii politycznych (art. 11 u.p.p.). Zgodnie z art. 18 ust. 3 u.p.p. odpisy i wyciągi z tej ewidencji podlegają opłacie, która stanowi dochód budżetu państwa. W art. 23 u.p.p. Minister Sprawiedliwości został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru i sposobu prowadzenia ewidencji partii politycznych oraz szczegółowych zasad wydawania odpisów i wyciągów, o których mowa w art. 18 u.p.p. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 lutego 2006 r. w sprawie

¹⁷⁷ Dz. U. Nr 132, poz. 927.

¹⁷⁸ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 876 ze zm.

wzoru i sposobu prowadzenia ewidencji partii politycznych oraz szczegółowych zasad wydawania odpisów i wyciągów z ewidencji i statutów tych partii¹⁷⁹. Zgodnie z § 6 ust. 2 i 3 tego rozporządzenia odpis lub wyciąg wydaje się po uiszczeniu przez wnioskodawcę należnej opłaty, chyba że został on zwolniony z ponoszenia takiej opłaty. Wysokość opłat za wydanie uwierzytelnionego odpisu i wyciągu z ewidencji i statutów partii politycznych oraz warunki zwolnienia z tych opłat określają odrębne przepisy.

4.8. Opłata za odpisy i wyciągi z rejestrów prowadzonych na podstawie u.m.o.g.z.

Na podstawie u.m.o.g.z. minister właściwy do spraw środowiska prowadzi pięć rodzajów rejestrów: Rejestr Zakładów Inżynierii Genetycznej (art. 6b u.m.o.g.z.), Rejestr Zamkniętego Użycia Mikroorganizmów Genetycznie Zmodyfikowanych (art. 15v u.m.o.g.z.), Rejestr Zamkniętego Użycia Organizmów Genetycznie Zmodyfikowanych (art. 34 u.m.o.g.z.), Rejestr Zamierzonego Uwalniania GMO do Środowiska (art. 40 u.m.o.g.z.) oraz Rejestr Produktów GMO (art. 50 u.m.o.g.z.). Regulacje w przedmiocie dostępu do informacji w nich zawartych są jednakowe. Zgodnie z wymienionymi artykułami (odpowiednio do każdego z rejestrów) dane w nich zawarte są, co do zasady jawne, a wgląd do nich jest bezpłatny. Jednakże, za sporządzanie odpisów i wyciągów z tych rejestrów jest pobierana opłata w wysokości 50 gr za stronę, która stanowi dochód budżetu państwa.

4.9. Opłaty za wypisy itp. z Krajowego Rejestru Leśnego Materiału Podstawowego

Na podstawie art. 15 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o leśnym materiale rozmnożeniowym¹⁸⁰ leśny materiał podstawowy podlega rejestracji w Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego. Na podstawie art. 17 ust. 3 i 4 u.l.m.r. za wyszukiwanie informacji, sporządzanie odpisów i wyciągów oraz ich przesyłanie minister właściwy do spraw środowiska pobiera opłatę, której wysokość nie może przewyższać planowanych kosztów związanych z wydaniem dokumentów. Opłata ta stanowi dochód budżetu państwa.

Na podstawie art. 46 ust. 2 u.l.m.r. minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za wyszukiwanie informacji w Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego, rejestrze świadectw i rejestrze dostawców, za sporządzanie odpisów i wyciągów i ich przesyłanie, a także sposób uiszczania opłat, biorąc pod uwagę, że opłaty te nie powinny stanowić przeszkody w dostępie do informacji. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia

¹⁷⁹ Dz. U. Nr 33, poz. 235.

¹⁸⁰ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 116.

14 stycznia 2004 r. w sprawie wysokości opłat za wyszukiwanie informacji w Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego, rejestrze świadectw pochodzenia leśnego materiału rozmnożeniowego i rejestrze dostawców, za sporządzanie odpisów i wyciągów i ich przesyłanie oraz sposobu uiszczania opłat¹⁸¹. Zgodnie z § 1 i 2 tego rozporządzenia pobiera się opłaty zróżnicowane ze względu na rodzaj czynności (wyszukiwanie informacji, sporządzenie odpisu, wypisu) oraz ilości informacji (0,5 lub 5 zł) lub stron wyciągu lub wypisu (3 lub 5 zł). Na podstawie § 4 tego rozporządzenia opłaty uiszcza się w drodze wpłaty w kasie lub na rachunek bankowy Biura Nasiennictwa Leśnego.

5. Opłaty za wydanie zaświadczeń i poświadczeń

5.1. Opłata za wydanie zaświadczenia o spełnieniu wymogów zdolności zawodowej przewoźnika w zakresie zarobkowego przewozu ładunków statkami żeglugi śródlądowej

Zgodnie z art. 17 u.ż.ś. działalność przewoźnika w transporcie krajowym lub międzynarodowym w zakresie zarobkowego przewozu ładunków statkami żeglugi śródlądowej może podejmować przedsiębiorca, który odpowiada wymogowi zdolności zawodowej potwierdzonemu odpowiednim zaświadczeniem albo zatrudnia co najmniej jedną osobę mającą takie zaświadczenie. Zgodnie z ust. 5 tego artykułu zaświadczenie o spełnieniu wymogu zdolności zawodowej wydaje, na pisemny wniosek zainteresowanej osoby, dyrektor urzędu żeglugi śródlądowej. Za wydanie zaświadczenia pobiera się opłatę w wysokości określonej w załączniku do ustawy (art. 17 ust. 6 u.ż.ś.). Zgodnie z wykazem opłat zamieszczonym w załączniku do ustawy (pkt II ppkt 1, 1a i 2 tabeli) od zaświadczenia o spełnieniu wymogów zdolności zawodowej pobiera się opłatę w wysokości 30 zł, za zaświadczenie o utracie zdolności zawodowej opłatę również w wysokości 30 zł, a za wtórnik zaświadczenia w wysokości 15 zł. Stawki tych opłat ulegają podwyższeniu, na zasadach określonych w art. 69 u.ż.ś., w przypadku wzrostu cen towarów i usług o ponad 15% w stopniu odpowiadającym wzrostowi tych cen. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa (art. 70 ust. 4 u.ż.ś.) i są pobierane przez organy administracji żeglugi śródlądowej (art. 70 ust. 2 u.ż.ś.). Płatnikami tych opłat są osoby fizyczne (art. 70 ust. 1 pkt 2 u.ż.ś.).

5.2. Opłata za wydanie zaświadczenia z rejestru okrętowego

W r.r.o.p.r., wydanym na podstawie upoważnienia zawartego w art. 38 K.m., w Dziale IV w Rozdziale 3 zatytułowanym „Opłaty rejestrowe” uregulowana jest m.in. opłata kancelaryjna. Zgodnie z § 60 r.r.o.p.r. opłatę kancelaryjną pobiera się między innymi za

¹⁸¹ T.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1246.

zaświadczenia wydawane na podstawie rejestru okrętowego. Na podstawie § 61 r.r.o.p.r. opłata kancelaryjna wynosi 5 zł za jedną stronicę wydane dokumentu. Jeżeli dla dokumentu nie ma ustalonego formularza, 25 wierszy tekstu liczy się za stronicę. Każdą rozpoczętą stronicę liczy się za całą. Jeżeli dokument sporządzany jest w języku obcym albo zawiera tabelę, opłatę kancelaryjną pobiera się w podwójnej wysokości.

5.3. Opłata za wydanie poświadczenia potwierdzającego dodatkowe wymagania w zakresie prawa jazdy

Na podstawie art. 31 ust. 1, 3, 8, u.k.p. przedsiębiorca prowadzący ośrodek szkolenia kierowców może wystąpić do starosty z wnioskiem o wydanie poświadczenia potwierdzającego spełnianie dodatkowych wymagań w zakresie prawa jazdy kategorii A, B, C lub D. Poświadczenie to jest wydawane za opłatą. Opłata ta stanowi dochód powiatu. Na podstawie art. 32 u.k.p. minister właściwy do spraw transportu został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłaty za wydanie poświadczenia potwierdzającego spełnianie dodatkowych wymagań przez ośrodek szkolenia kierowców, przy czym jej wysokość nie może przekroczyć 600 zł. W rozporządzeniu uwzględnia się koszty rzeczowe i osobowe związane z wydaniem poświadczenia. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało r.n.e.o.sz.k. Zgodnie z § 6 tego rozporządzenia opłata za wydanie poświadczenia potwierdzającego spełnianie dodatkowych wymagań przez ośrodek szkolenia kierowców wynosi 500 zł.

5.4. Opłaty za wydanie zaświadczenia z rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych i rejestru związków uczelni publicznych

Zgodnie z art. 29 ust. 6 Pr.sz.w. za wydawanie zaświadczeń o danych zawartych w rejestrze uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych jest pobierana opłata, która stanowi dochód budżetu państwa. Jej wysokość określa r.s.p.r.u.n. Zgodnie z § 14 tego rozporządzenia za wydawanie zaświadczenia pobiera się opłatę w wysokości 15 zł. Opłatę wpłaca się na rachunek bankowy urzędu obsługującego ministra. Dokument potwierdzający dokonanie wpłaty w odpowiedniej wysokości dołącza się do wniosku o wydanie zaświadczenia.

Na podstawie art. 29a ust. 6–7 Pr.sz.w. za wydawanie zaświadczeń z rejestru związków uczelni publicznych pobierana jest opłata, która stanowi dochód budżetu państwa. Jej wysokość określa r.s.p.r.z.u.p. Zgodnie z § 14 tego rozporządzenia za wydanie zaświadczenia o danych zawartych w rejestrze pobiera się opłatę w wysokości 15 zł. Opłatę wnosi się na rachunek bankowy urzędu obsługującego ministra, a dowód wniesienia opłaty dołącza się do wniosku o wydanie zaświadczenia o danych zawartych w rejestrze.

5.5. Opłata za wydanie zaświadczenia potwierdzającego posiadanie kwalifikacji zawodowych oraz za wydanie zaświadczenia stwierdzającego charakter działalności prowadzonej w RP

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej¹⁸² właściwy organ albo uprawniony organ, na wniosek osoby, która uzyskała w Rzeczypospolitej Polskiej prawo wykonywania zawodu regulowanego albo działalności regulowanej, wydaje zaświadczenie potwierdzające posiadanie przez tę osobę kwalifikacji zawodowych, w celu uznania tych kwalifikacji w państwie członkowskim. Za wydanie zaświadczenia pobiera się opłatę w wysokości 3% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę¹⁸³, obowiązującego w roku wydania zaświadczenia. Opłatę wnosi się na rachunek bankowy organu wydającego zaświadczenie (art. 9 ust. 2 u.z.u.k.z.). Zgodnie z art. 10 ust. 1–3 u.z.u.k.z. opłatę pobiera się również za wydanie zaświadczenia stwierdzającego charakter, okres i rodzaj działalności wykonywanej w Rzeczypospolitej Polskiej oraz zawierającego informacje o doświadczeniu zawodowym nabytym podczas wykonywania tej działalności na własny rachunek, oraz podczas zatrudnienia przy jej wykonywaniu, w tym w charakterze kierownika przedsiębiorstwa. Zaświadczenie to wydaje marszałek województwa albo inny wskazany przez niego organ, właściwy dla miejsca zamieszkania osoby składającej wniosek, a w przypadku braku miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – właściwy ze względu na ostatnie miejsce wykonywania działalności albo zatrudnienia przy jej wykonywaniu, w tym w charakterze kierownika przedsiębiorstwa. Opłata wynosi 3% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie u.m.w.p. obowiązującego w roku wydania zaświadczenia. Opłatę wnosi się na rachunek bankowy organu wydającego zaświadczenie.

5.6. Opłata za wydanie zaświadczenia potwierdzającego uprawnienia do wykonywania publicznego transportu zbiorowego

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym¹⁸⁴ po zawarciu umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego organizator (właściwa jednostka samorządu terytorialnego albo minister właściwy do spraw transportu) wydaje operatorowi (przedsiębiorca uprawniony do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie przewozu osób) zaświadczenie. Zaświadczenie to potwierdza posiadanie przez operatora uprawnień do wykonywania publicznej

¹⁸² Dz. U. z 2016 r., poz. 65.

¹⁸³ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 847.

¹⁸⁴ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1867 ze zm.

go transportu zbiorowego na danej linii komunikacyjnej, liniach komunikacyjnych lub sieci komunikacyjnej (art. 28 ust. 4 u.p.t.z.). Za wydanie zaświadczenia, wtórnika zaświadczenia oraz za zmianę zaświadczenia, właściwy organizator pobiera opłaty, które stanowią dochód właściwego organizatora, z przeznaczeniem na realizację zadań wynikających z organizacji publicznego transportu zbiorowego i określonych w art. 18 u.p.t.z. – w przypadku gdy organizatorem jest gmina (art. 28 ust. 8 i 9 u.p.t.z.). Na podstawie art. 38 u.p.t.z. minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej oraz ministrem właściwym do spraw żeglugi śródlądowej został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, między innymi wysokości opłaty za wydanie zaświadczenia, wtórnika zaświadczenia oraz zmianę zaświadczenia, która nie może być wyższa niż 1000 zł. Minister jest zobowiązany kierować się przy tym potrzebą zróżnicowania wysokości opłat za wydanie dokumentów w zależności od wysokości kosztów za czynności administracyjne związane z wydaniem tych dokumentów i wysokości kosztów związanych z organizacją publicznego transportu zbiorowego. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 lutego 2011 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie dokumentów związanych z wykonywaniem publicznego transportu zbiorowego oraz wzorów tych dokumentów¹⁸⁵. Zgodnie z § 2 rozporządzenia za wydanie zaświadczenia na wykonywanie publicznego transportu zbiorowego oraz wtórnika zaświadczenia, pobiera się opłatę w wysokości 20 zł za każdy dokument wydany na środek transportu, którym ma być wykonywany publiczny transport zbiorowy. Opłatę w wysokości 10 zł pobiera się za zmianę zaświadczenia oraz zmianę załącznika do zaświadczenia. Jeżeli zmiana załącznika do zaświadczenia jest związana ze zmianą zaświadczenia, pobiera się opłatę w wysokości 20 zł. Zgodnie z § 6 rozporządzenia opłaty te uiszcza się przy składaniu wniosku o wydanie zaświadczenia.

5.7. Opłata za wydanie zaświadczenia ADR

Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych¹⁸⁶ do kierowania pojazdem przewożącym towary niebezpieczne w przewozie drogowym, jest m.in. uprawniona osoba, która posiada ważne zaświadczenie ADR. Zgodnie z art. 23 ust. 3 u.p.t.n. zaświadczenie ADR (po przeprowadzeniu egzaminu przez właściwą komisję), wydaje marszałek województwa. Zgodnie z art. 24 ust. 1 u.p.t.n. w przypadku utraty zaświadczenia ADR, na pisemny wniosek osoby zainteresowanej, marszałek województwa wydaje wtórnik zaświadczenia ADR.

Na podstawie art. 25 ust. 1 u.p.t.n., wydając zaświadczenie ADR albo jego wtórnik, marszałek województwa m.in. pobiera opłatę za wydanie tych dokumentów. Na podsta-

¹⁸⁵ Dz. U. Nr 40, poz. 205 ze zm.

¹⁸⁶ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1834 ze zm.

wie art. 27 ust. 1 u.p.t.n. za wydanie zaświadczenia ADR dla kierowcy pojazdów należących do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej nie pobiera się opłaty.

Zgodnie z art. 31 u.p.t.n. minister właściwy do spraw transportu określa, w drodze rozporządzenia, między innymi wysokość opłaty, o której mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1 u.p.t.n., która nie może być wyższa niż 50 zł za dokument, mając na uwadze pokrycie kosztów wydawania zaświadczenia ADR i wtórnika zaświadczenia ADR, w tym pokrycie kosztów związanych z drukiem i czynnościami administracyjnymi. Na podstawie § 14 wydanego na tej podstawie rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie egzaminów dla kierowców przewożących towary niebezpieczne¹⁸⁷ opłata wynosi 50 zł. Zgodnie z § 8 ust. 1 rozporządzenia zaświadczenie ADR jest wydawane po przedłożeniu dowodu uiszczenia opłaty.

6. Opłaty od wniosku o wydanie interpretacji urzędowej

6.1. Opłaty od wniosku o wydanie interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów – ogólna zasada

W art. 10–10b u.s.dz.g. przewidziano procedurę udzielania interpretacji przepisów prawa. Zgodnie z art. 10 ust. 1 u.s.dz.g. przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Zgodnie z art. 10 ust. 6–9 u.s.dz.g. wniosek o wydanie interpretacji podlega opłacie w wysokości 40 zł, którą należy wpłacić w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku. W razie nieuiszczenia opłaty w terminie wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia. W przypadku wystąpienia w jednym wniosku o wydanie interpretacji odrębnych stanów faktycznych lub zdarzeń przyszłych pobiera się opłatę od każdego przedstawionego we wniosku odrębnego stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego. Opłatę od wniosku uiszcza się na rachunek organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej, właściwych do wydania interpretacji albo, jeżeli istnieje taka możliwość, gotówką w kasie tego organu lub jednostki. Opłata od wniosku stanowi odpowiednio dochód budżetu państwa, Narodowego Funduszu Zdrowia albo jednostki samorządu terytorialnego.

¹⁸⁷ T.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 304 ze zm.

6.2. Opłata od wniosku o wydanie interpretacji podatkowej

Instytucji interpretacji podatkowych poświęcony jest w całości Rozdział 1a Działu II O.p. Ustawodawca przewidział dwa rodzaje interpretacji – ogólne i indywidualne. W obu przypadkach pojawia się element odpłatności. Zgodnie z art. 14a § 1 O.p. minister właściwy do spraw finansów publicznych dąży do zapewnienia jednolitego stosowania przepisów prawa podatkowego przez organy podatkowe, w szczególności między innymi dokonując ich interpretacji, z urzędu lub na wniosek (interpretacje ogólne). Zgodnie z art. 14b § 1 O.p. Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej, na wniosek zainteresowanego, wydaje, w jego indywidualnej sprawie, interpretację przepisów prawa podatkowego (interpretację indywidualną). Na podstawie art. 14f § 1–2 i 3 i art. 14a § 9 w zw. z art. 14f O.p. wniosek o wydanie interpretacji indywidualnej oraz wniosek o wydanie interpretacji ogólnej podlega opłacie w wysokości 40 zł, którą należy wpłacić w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku. W przypadku wystąpienia w jednym wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej odrębnych stanów faktycznych lub zdarzeń przyszłych pobiera się opłatę od każdego przedstawionego we wniosku odrębnego stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego. Opłata ta stanowi dochód budżetu państwa.

Stosownie do swojej właściwości interpretacje indywidualne wydaje również wójt, burmistrz (prezydent miasta), starosta lub marszałek województwa (art. 14j § 1–2 O.p.). Wówczas opłata za wniosek o wydanie interpretacji indywidualnej stanowi dochód budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 14f § 2a–2b O.p. zwrot nienależnej opłaty za wydanie interpretacji indywidualnej następuje nie później niż w terminie 7 dni od dnia zakończenia postępowania w sprawie wydania interpretacji. Opłata ta podlega zwrotowi w całości (wyłącznie w przypadku wycofania wniosku) lub w odpowiedniej części (w przypadku wycofania części wniosku w odniesieniu do przedstawionego w nim odrębnego stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego, lub w przypadku uiszczenia jej w kwocie wyższej od należnej). Zgodnie z art. 14a § 8 O.p. opłata od wniosku o wydanie interpretacji ogólnej podlega zaś zwrotowi wyłącznie w przypadku wydania interpretacji ogólnej. Zwrot opłaty następuje w terminie 7 dni od dnia opublikowania interpretacji ogólnej.

Opłatę za wniosek o wydanie interpretacji ogólnej i opłatę za wniosek o wydanie interpretacji indywidualnej uiszcza się na rachunek Krajowej Informacji Skarbowej. Kwestie te regulują odpowiednio: § 3 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 17 lutego 2017 r. w sprawie wzoru wniosku o wydanie interpretacji ogólnej oraz sposobu uiszczania opłaty za wniosek¹⁸⁸ (wydanego na podstawie upoważnienia z art. 14a § 11 O.p.), oraz § 3 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 17 lutego 2017 r.

¹⁸⁸ Dz. U. poz. 352.

w sprawie wzoru wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej oraz sposobu uiszczenia opłaty za wniosek¹⁸⁹ (wydanego na podstawie upoważnienia z art. 14b § 7 O.p.).

7. Opłaty związane z wydawaniem opinii

7.1. Opłata od wniosku o wydanie opinii zabezpieczającej

W Dziale IIIa O.p. w Rozdziale 4 uregulowana została instytucja opinii zabezpieczającej. Instytucja opinii zabezpieczającej, pomimo odmiennej nazwy jest zbliżona do instytucji interpretacji podatkowej. Z formalnego punktu widzenia świadczy o tym przepis art. 119zf O.p., zgodnie z którym w sprawach nieuregulowanych w Rozdziale 4 – „Opinie zabezpieczające” stosuje się odpowiednio m.in. przepisy art. 14b § 4 i 5, art. 14c § 4, art. 14d § 2 i 3, art. 14e § 1 pkt 2 i § 2–4, art. 14f § 3, art. 14 i § 2–5, art. 14o O.p. dotyczące interpretacji podatkowych.

Procedurę uzyskania opinii zabezpieczającej oraz ochronę z niej wynikającą analizować należy w szerszym kontekście regulacji normatywnych w przedmiocie unikania opodatkowania. Zgodnie z art. 119a § 1–2 O.p. czynność dokonana przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej, nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny (unikanie opodatkowania). W takiej sytuacji skutki podatkowe czynności określa się na podstawie takiego stanu rzeczy, jaki mógłby zaistnieć, gdyby dokonano czynności odpowiedniej. Przepis art. 119a O.p. nie ma zastosowania między innymi do podmiotu, który uzyskał opinię zabezpieczającą (art. 119b § 1 pkt 2 O.p.).

Zainteresowany może zwrócić się do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej o wydanie opinii zabezpieczającej (art. 119w § 1 O.p.). Zasady składania, formę i treść wniosku o wydanie opinii zabezpieczającej regulują kolejne artykuły tego Działu O.p., w tym w art. 119zc O.p. uregulowano opłatę od wniosku o wydanie opinii zabezpieczającej. Zgodnie z § 1–3 tego artykułu wniosek o wydanie opinii zabezpieczającej podlega opłacie w wysokości 20 000 zł, którą należy wpłacić w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku. Ustawodawca przewidział również instytucję zwrotu tej opłaty. Zwrot taki następuje w przypadku wycofania wniosku (wówczas zwrot następuje w połowie) lub uiszczenia opłaty w kwocie wyższej niż należna (wówczas zwrot następuje w odpowiedniej części). Zwrot nienależnie uiszczonej opłaty następuje nie później niż w terminie 7 dni od dnia zakończenia postępowania w sprawie wydania opinii zabezpieczającej.

Na podstawie art. 119zf O.p. w zw. z art. 14f § 3 O.p. opłata ta stanowi dochód budżetu państwa.

¹⁸⁹ Dz. U. poz. 343.

7.2. Opłata od wniosku o wydanie opinii w przedmiocie działalności z zakresu telekomunikacji

W ustawie z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych¹⁹⁰ uregulowana została między innymi działalność jednostek samorządu terytorialnego w zakresie telekomunikacji oraz zasady dostępu do infrastruktury technicznej (Rozdział 2 u.w.r.u.s.t.). Na podstawie art. 3 u.w.r.u.s.t. jednostki samorządu terytorialnego mogą na zasadach określonych w tej ustawie, w celu zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, realizować zadania z zakresu telekomunikacji. Zgodnie z art. 4 ust. 1–2 i 4 u.w.r.u.s.t. jednostka samorządu terytorialnego może, przed podjęciem takiej działalności wystąpić do Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej z wnioskiem o opinię w sprawie wykonywania tej działalności. Wniosek ten zawiera projekt planu określający formę, rodzaj i zakres planowanej działalności oraz opis sytuacji na obszarze tej działalności. Wniosek taki podlega opłacie, która stanowi dochód budżetu państwa. Na podstawie art. 4 ust. 5 u.w.r.u.s.t. minister właściwy do spraw informatyzacji, po zasięgnięciu opinii Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości tej opłaty nie wyższej niż 5000 zł, uwzględniając skalę przedsięwzięcia oraz rodzaj działalności objętej planem. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2010 r. w sprawie wysokości opłaty za wniosek o opinię Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej dotyczącą wykonywania przez jednostkę samorządu terytorialnego działalności w zakresie telekomunikacji¹⁹¹. Opłaty za wydanie opinii zostały określone kwotowo. Ich wysokość została zróżnicowana ze względu na przedmiot działalności oraz skalę działalności, jakiej dotyczy opinia. Zgodnie z § 2 rozporządzenia opłata (określona kwotowo) za wniosek o opinię jest zróżnicowana między innymi ze względu na następujące kryteria: liczbę jednostek samorządu terytorialnego prowadzących działalność, planowany koszt przedsięwzięcia, rodzaj działalności (budowa, eksploatacja oraz nabywanie praw do infrastruktury telekomunikacyjnej, dostarczanie sieci telekomunikacyjnej lub zapewnianie dostępu do infrastruktury, świadczenie usług z wykorzystaniem takiej infrastruktury). Generalnie opłaty te mieszczą się w przedziale od 500 do 4500 zł. Zgodnie z § 3 rozporządzenia opłata za wniosek o opinię, gdy realizowane przedsięwzięcie obejmuje więcej niż jeden z rodzajów działalności określonych w § 1 jest zróżnicowana w zależności od tego, czy przedsięwzięcie jest realizowane przez jedną jednostkę, więcej niż jedną, ale nie więcej niż pięć i więcej niż pięć i wynosi od 3500 do 5000 zł.

¹⁹⁰ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1537 ze zm.

¹⁹¹ Dz. U. Nr 118, poz. 796.

7.3. Opłata od wniosku o wydanie opinii o celowości inwestycji polegającej na utworzeniu podmiotu leczniczego lub podmiotu wykonującego działalność leczniczą

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych¹⁹² wojewoda albo minister właściwy do spraw zdrowia wydaje opinię o celowości inwestycji polegającej na utworzeniu na obszarze województwa nowego podmiotu leczniczego lub podmiotu wykonującego działalność leczniczą (art. 95d ust. 1 u.s.o.z.). Opinię tę wydaje się na wniosek podmiotu wykonującego działalność leczniczą albo podmiotu zamierzającego wykonywać działalność leczniczą (art. 95e ust. 1 u.s.o.z.). Zgodnie z ust. 6 tego artykułu złożenie wniosku o wydanie opinii podlega opłacie w wysokości 4000 zł. Opłata stanowi dochód budżetu państwa. Potwierdzenie wniesienia opłaty dołącza się do wniosku.

7.4. Opłata za wydanie wyprzedzającej opinii dotyczącej lokalizacji obiektu jądrowego

Zgodnie z art. 36a ust. 1 i 5 Pr.a. przed wystąpieniem z wnioskiem o wydanie zezwolenia na budowę, inwestor obiektu jądrowego może wystąpić do Prezesa Agencji Atomistyki z wnioskiem o wydanie wyprzedzającej opinii dotyczącej planowanej lokalizacji obiektu jądrowego. Za wydanie wyprzedzającej opinii dotyczącej planowanej lokalizacji elektrowni jądrowej inwestor wnosi opłatę w wysokości 198 000 zł na rachunek Państwowej Agencji Atomistyki. Opłata ta stanowi dochód budżetu państwa.

8. Opłaty związane z dokumentami

8.1. Opłaty związane z dokumentem prawa jazdy i pozwolenia na kierowanie tramwajami

Na podstawie u.k.p. opłaty są pobierane za następujące czynności, które dotyczą dokumentów: wydanie prawa jazdy (na wniosek osoby zainteresowanej, w drodze decyzji administracyjnej starosty) (art. 10 ust. 1 u.k.p.), przedłużenie okresu ważności prawa jazdy określonej kategorii (art. 13 ust. 6 u.k.p.), wydanie prawa jazdy odpowiedniej kategorii na wniosek osoby posiadającej ważne krajowe prawo jazdy wydane za granicą (art. 14 ust. 1 u.k.p.), wydanie wtórnika prawa jazdy (art. 18 ust. 2 u.k.p.), wydanie międzynarodowego prawa jazdy (art. 10 ust. 2 u.k.p.), wydanie (przez starostę, na wniosek osoby zainteresowanej) pozwolenia na kierowanie tramwajem i przedłużenie okresu waż-

¹⁹² T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1793 ze zm.

ności pozwolenia na kierowanie tramwajem (art. 16 ust. 1 i 5 u.k.p.), wydanie wtórnika pozwolenia na kierowanie tramwajami (art. 18 ust. 2 u.k.p.).

Za czynności, o których mowa w art. 13 ust. 6 u.k.p., art. 14 ust. 1 u.k.p., art. 18 ust. 2 u.k.p., pobiera się opłatę, o której mowa w art. 10 ust. 1 u.k.p. Opłaty za wymienione czynności stanowią dochód powiatu (art. 16 ust. 6 u.k.p. i art. 10 ust. 6 u.k.p.).

Na podstawie art. 20 ust. 1 i 2 u.k.p. minister właściwy do spraw transportu został upoważniony do tego, aby w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określić, w drodze rozporządzenia między innymi opłatę za wydanie prawa jazdy (jej wysokość nie może przekroczyć 200 zł), międzynarodowego prawa jazdy (jej wysokość nie może przekroczyć 200 zł) oraz pozwolenia na kierowanie tramwajem (jej wysokość nie może przekroczyć 30 zł). W rozporządzeniu tym uwzględnione powinny być między innymi koszty produkcji i dystrybucji dokumentów oraz koszty rzeczowe i osobowe związane z ich wydaniem. Zgodnie z wydanym na podstawie tego upoważnienia rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami¹⁹³ opłata za wydanie prawa jazdy wynosi 100 zł; międzynarodowego prawa jazdy wynosi 35 zł, a opłata za pozwolenia na kierowanie tramwajem wynosi 30 zł.

Na podstawie art. 18a u.k.p. rada powiatu uzyskała uprawnienie, zgodnie z którym w przypadku gdy zmiana stanu faktycznego w zakresie adresu kierowcy wymagająca wydania nowego prawa jazdy lub pozwolenia na kierowanie tramwajem, spowodowana została zmianami administracyjnymi, może ona, w drodze uchwały, zmniejszyć opłatę za wydanie lub zwolnić od jej uiszczenia osoby obowiązane do ubiegania się o wydanie tych dokumentów.

8.2. Opłata za wydanie karty pojazdu, dowodu rejestracyjnego, tablic rejestracyjnych itp.

Zgodnie z art. 77 ust. 1 Pr.r.d. producent lub importer nowych pojazdów jest obowiązany wydać kartę pojazdu dla każdego pojazdu samochodowego wprowadzonego do obrotu handlowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Kartę pojazdu dla pojazdu samochodowego, innego niż wymieniony, wydaje, za opłatą właściwy w sprawach rejestracji starosta przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem pojazdów zabytkowych i pojazdów, o których mowa w art. 73 ust. 2a, 2b i 4 Pr.r.d. Właściwy starosta wydaje, za opłatą, również wtórnik karty pojazdu. Do określenia wysokości tej opłaty upoważniony został minister właściwy do spraw transportu. Minister został zobowiązany do uwzględnienia w tym zakresie znaczenia tych dokumen-

¹⁹³ Dz. U. poz. 83.

tów dla rejestracji pojazdu oraz wysokości kosztów związanych z drukiem i dystrybucją kart pojazdów oraz ich wtórników. Zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 24 marca 2016 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu oraz jej wtórnik¹⁹⁴ opłata za wydanie karty pojazdu i jej wtórnika wynosi 75 zł.

Zgodnie z art. 75 Pr.r.d. dowód rejestracyjny, pozwolenie czasowe, zalegalizowane tablice (tablica) rejestracyjne i nalepka kontrolna oraz ich wtórniki są wydawane za opłatą, którą pobiera organ dokonujący rejestracji. W wydanym na podstawie upoważnienia z art. 76 ust. 1 Pr.r.d. rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 9 maja 2016 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego, tablic (tablicy) rejestracyjnych i nalepki kontrolnej oraz ich wtórników¹⁹⁵ wysokość tych opłat została zróżnicowana w zależności od rodzaju dokumentu i wynosi od kilkunastu do 1000 zł.

8.3. Opłata za wydanie świadectwa homologacji

W art. 70h Pr.r.d. uregulowane są zasady wydawania świadectwa homologacji typu albo świadectwa homologacji sposobu montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem. Świadectwa takie są wydawane przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego. Zgodnie z ust. 2 i 6 tego artykułu wydanie lub zmiana świadectwa homologacji typu albo świadectwa homologacji sposobu montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem następuje za opłatą, przy czym jej wysokość nie może przekroczyć 1600 zł. Kopię dowodu wniesienia opłaty załącza się do wniosku o wydanie świadectwa. Podobnie, na podstawie art. 70j Pr.r.d. opłacie podlega również uznanie świadectwa homologacji typu wydanego na dany typ pojazdu przez właściwy organ innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Zgodnie z ust. 4 tego artykułu wysokość opłaty nie może przekroczyć 400 zł.

Na podstawie art. 70k Pr.r.d. opłata pobierana jest również za uznanie świadectwa homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach, wydanego na dany typ pojazdu, jeżeli wymagania techniczne stanowiące podstawę do jego wydania są równoważne wymaganiom technicznym obowiązującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w procedurze homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach. Zgodnie z ust. 4 tego artykułu wysokość opłaty nie może przekroczyć 400 zł.

Na podstawie art. 70zj Pr.r.d. wpływy z powyższych opłat stanowią przychód Transportowego Dozoru Technicznego. Zgodnie z § 2–4 wydanego na podstawie upoważnienia z art. 70zm Pr.r.d. rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie, zmianę i uzna-

¹⁹⁴ Dz. U. poz. 457.

¹⁹⁵ Dz.U. poz. 689.

nie świadectwa homologacji¹⁹⁶ wysokość opłaty jest zróżnicowana w zależności od rodzaju dokumentu i wynosi od 200 do 1600 zł.

8.4. Opłata za wydanie karty parkingowej

Na podstawie art. 8 ust. 3a Pr.r.d. kartę parkingową wydaje się m.in. osobie niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się i osobie niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16 roku życia, mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się. Kartę parkingową tym osobom wydaje, za opłatą, przewodniczący powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 u.r.z.s.z.o.n. Zgodnie z art. 8 ust. 6a Pr.r.d. opłata za wydanie karty parkingowej nie może przekroczyć 1% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszanego do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Na podstawie art. 8 ust. 6b Pr.r.d. opłata ta stanowi dochód budżetu państwa. W art. 8 ust. 9 Pr.r.d. minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego uzyskał upoważnienie do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłaty za wydanie karty parkingowej, uwzględniając koszty związane z jej produkcją i dystrybucją oraz warunki dystrybucji blankietów kart parkingowych, mając na uwadze zapewnienie sprawności i bezpieczeństwa procesu przekazywania tych kart do powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności. Zgodnie z § 1 wydanego na podstawie tego upoważnienia rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie wysokości opłaty za wydanie karty parkingowej oraz warunków dystrybucji blankietów kart parkingowych¹⁹⁷ opłata ta wynosi 21 zł.

8.5. Opłaty za wydanie dokumentów paszportowych

Ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych¹⁹⁸ reguluje zasady wydawania dokumentów paszportowych (art. 1 u.d.p.). Zgodnie z art. 7 ust. 1 i 2 u.d.p. dokument paszportowy wydaje się na wniosek osoby pełnoletniej po przedłożeniu wymaganych dokumentów, pobraniu danych biometrycznych i uiszczeniu należnej opłaty. Bez pobierania opłat wydawane są paszporty dyplomatyczne i paszporty służbowe Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Opłaty za wydanie dokumentów paszportowych stanowią dochód budżetu państwa (art. 11 ust. 2 u.d.p.).

¹⁹⁶ Dz. U. poz. 703.

¹⁹⁷ Dz. U. poz. 457.

¹⁹⁸ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 758.

Ustawodawca przewidział w art. 8 u.d.p. ulgi w opłacie za wydanie paszportu, które przysługują: emerytom, rencistom, osobom niepełnosprawnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹⁹⁹, a także współmałżonkom tych osób, pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu; osobom przebywającym w domach pomocy społecznej lub w zakładach opiekuńczych albo korzystającym z pomocy społecznej w formie zasiłków stałych; kombatanom i innym osobom, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego²⁰⁰, osobom małoletnim do czasu podjęcia ustawowo określonego obowiązku szkolnego, uczniom i studentom; członkom rodzin wielodzietnych w rozumieniu ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny²⁰¹ posiadającym ważną Kartę Dużej Rodziny. W razie zbiegu tytułów uprawniających do ulgi w opłacie za wydanie paszportu przysługuje tylko jedna ulga w opłacie. Ulga ta wynosi, co do zasady, 50% kwoty opłaty, a w przypadku członków rodzin wielodzietnych wynosi: w przypadku dzieci 75%, a w przypadku rodziców i małżonków rodziców 50% opłaty.

Na podstawie art. 9 u.d.p. nie pobiera się opłaty za wydanie paszportu od: osób, które w dniu złożenia wniosku o wydanie paszportu mają ukończone 70 lat; osób, które przebywają w domach pomocy społecznej lub w zakładach opiekuńczych albo korzystających z pomocy społecznej w formie zasiłków stałych, jeżeli ich wyjazd za granicę następuje w celu długotrwałego leczenia lub w związku z koniecznością poddania się operacji; osób, które złożyły wniosek o wymianę paszportu z powodu jego wady technicznej; żołnierzy wyznaczonych do pełnienia służby poza granicami państwa, z wyjątkiem żołnierzy zawodowych.

Na podstawie art. 10 u.d.p. opłatę za wydanie paszportu obniża się w przypadku wydania nowego paszportu przed upływem terminu ważności dotychczas posiadanego paszportu na skutek wystąpienia jednej z następujących okoliczności:

- 1) zmiany lub konieczności sprostowania danych podlegających wpisowi do paszportu, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1–3, 5 i 9 u.d.p. (nazwisko, imię (imiona), data i miejsce urodzenia, płeć, numer PESEL);
- 2) zmiany wyglądu osoby posiadającej paszport, mogącej utrudnić ustalenie jej tożsamości;
- 3) braku w dotychczas posiadanym paszporcie miejsca na umieszczenie w nim wiz lub stempli poświadczających przekroczenie granicy.

¹⁹⁹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2046 ze zm.

²⁰⁰ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1255 ze zm.

²⁰¹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 785 ze zm.

Oplatę obniżoną ustala się, odejmując od opłaty obowiązującej w dniu złożenia wniosku o nowy paszport jedną dziesiątą część opłaty za każdy pełny rok pozostający do upływu ważności dotychczas posiadanego paszportu – w przypadku paszportu z terminem ważności 10 lat lub jedną piątą – w przypadku wydania paszportu z terminem ważności 5 lat.

Zgodnie z art. 10a u.d.p. opłatę za wydanie nowego paszportu przed upływem terminu ważności dotychczas posiadanego paszportu podwyższa się o 200% w stosunku do opłaty za wydanie paszportu obowiązującej wnioskodawcę w dniu złożenia wniosku o nowy paszport, jeżeli paszport został utracony lub zniszczony z przyczyn zawinionych przez jego posiadacza. Przepisu tego nie stosuje się wobec osób, o których mowa w art. 9 pkt 1, 2 i 4 u.d.p.

Ustawa przewiduje również instytucję zwrotu opłaty. Zgodnie z art. 40 u.d.p. w przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 3 u.d.p. (jest to decyzja w przedmiocie unieważnienia dokumentu paszportowego), przysługuje zwrot opłaty paszportowej za każdy pełny rok objęty unieważnieniem paszportu. Wysokość opłaty podlegającej zwrotowi organ paszportowy ustala w drodze decyzji administracyjnej wydawanej z urzędu (wysokość opłaty podlegającej zwrotowi może być ustalona również w decyzji o unieważnieniu paszportu), przyjmując za każdy pełny rok następującą część opłaty obowiązującej w dniu wydania decyzji w tej sprawie: jedną dziesiątą (w przypadku unieważnienia paszportu z terminem ważności 10 lat), jedną piątą (w przypadku unieważnienia paszportu z terminem ważności 5 lat), jedną drugą (w przypadku unieważnienia paszportu z terminem ważności 2 lat).

Odrębnie została uregulowana kwestia opłat za paszporty wydane przez konsula (art. 12 u.d.p.). Za paszporty tego typu pobiera się opłatę w wysokości określonej w przepisach wydanych na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne²⁰².

W zakresie regulacji dotyczących wysokości opłat i ich zwrotu ustawodawca określił upoważnienie dla Rady Ministrów. Zgodnie z art. 11 u.d.p. Rada Ministrów została upoważniona do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłat za wydanie dokumentu paszportowego, trybu uiszczania tych opłat oraz trybu zwrotu opłaty w przypadku wydania decyzji o unieważnieniu dokumentu paszportowego. Ustawodawca zastrzegł, że rozporządzenie powinno w szczególności uwzględniać zróżnicowaną wysokość opłat w zależności od rodzaju dokumentu paszportowego i terminu ważności paszportu. Ponadto, opłata za wydanie dokumentu paszportowego powinna uwzględniać koszty produkcji i personalizacji tego dokumentu.

Na podstawie powyższego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 lutego 2010 r. w sprawie opłat za wydanie dokumentu paszportowego oraz ich zwrotu²⁰³. Zgodnie z § 2 i 3 tego rozporządzenia pobiera się opłaty paszportowe

²⁰² Dz. U. z 2015 r., poz. 1274 ze zm.

²⁰³ Dz. U. Nr 25, poz. 126.

w następującej wysokości: za wydanie paszportu (140 zł), za wydanie drugiego paszportu (280 zł), za wydanie paszportu osobom małoletnim (60 zł), za wydanie paszportu tymczasowego (30 zł). Rozporządzenie określa również procedurę zapłaty opłaty paszportowej. Zgodnie z § 4 rozporządzenia opłatę wpłaca się do kasy właściwego organu paszportowego lub na rachunek bankowy tego organu. Na podstawie § 5 tego rozporządzenia zwrotu opłaty w przypadku wydania decyzji o unieważnieniu dokumentu paszportowego dokonuje się w kasie organu paszportowego lub na rachunek bankowy osoby, której dokument paszportowy został unieważniony, po zwróceniu unieważnionego dokumentu paszportowego.

8.6. Opłaty za dokumenty wydawane cudzoziemcom

Dział VII ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach²⁰⁴ reguluje kwestie dotyczące dokumentów wydawanych cudzoziemcom. Zgodnie z art. 226 u.c. cudzoziemcowi mogą być wydane następujące dokumenty: karta pobytu; polski dokument podróży dla cudzoziemca; polski dokument tożsamości cudzoziemca; tymczasowy polski dokument podróży dla cudzoziemca; dokument potwierdzający posiadanie zgody na pobyt tolerowany („zgoda na pobyt tolerowany”). Dokumenty te wydaje się lub wymienia po uiszczeniu opłaty, która stanowi dochód budżetu państwa (art. 235 u.c.).

Zgodnie z art. 236 u.c. opłaty, o której mowa w art. 235 ust. 1 u.c., nie pobiera się w przypadku: wydania pierwszej karty pobytu cudzoziemcowi, który w Rzeczypospolitej Polskiej uzyskał szczególny status (status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych), gdy wydany lub wymieniony dokument zawierał wady techniczne; wydania z urzędu polskiego dokumentu tożsamości cudzoziemca małoletniemu cudzoziemcowi; wydania tymczasowego polskiego dokumentu podróży cudzoziemcowi relokowanemu lub przesiedlanemu albo w przypadku przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu; wymiany karty pobytu z powodu okoliczności, o których mowa w art. 241 pkt 5 lub 6 u.c. (przejęcia przez Rzeczpospolitą Polską odpowiedzialności za ochronę międzynarodową posiadacza karty pobytu wydanej w związku z udzieleniem zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, przejęcia przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej odpowiedzialności za ochronę międzynarodową posiadacza karty pobytu wydanej w związku z udzieleniem zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE).

Art. 237 u.c. przewiduje ulgę w opłacie za wydanie lub wymianę dokumentów, o których mowa w art. 226 u.c. Ulga taka przysługuje cudzoziemcom, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej; których celem pobytu jest pobieranie nauki w szkole ponadgimnazjalnej i szkole wyższej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; małoletnim,

²⁰⁴ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1990 ze zm.

którzy w dniu złożenia wniosku o wydanie lub wymianę karty pobytu lub dokumentu nie ukończyli 16 lat. Ulga ta polega na tym, że opłata wynosi 50% kwoty określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 239 ust. 1 u.c.

Ponadto, w przepisach dotyczących pomocy w dobrowolnym powrocie cudzoziemców, jako jedną z form pomocy państwa w dobrowolnym powrocie wskazano pokrycie opłat administracyjnych związanych m.in. z uzyskaniem dokumentów podróży (art. 335 ust. 1 pkt 2 u.c.). Jest to również swoista forma ulgi.

W art. 238 u.c. przewidziane są przesłanki podwyższenia opłaty. W przypadku zawinionej utraty lub zawinionego zniszczenia dokumentów, o których mowa w art. 226 pkt 1–3 i 5 u.c. (karta pobytu; polski dokument podróży dla cudzoziemca; polski dokument tożsamości cudzoziemca; dokument potwierdzający posiadanie zgody na pobyt tolerowany o nazwie „zgoda na pobyt tolerowany”) opłatę za wymianę tych dokumentów podwyższa się do 300% w stosunku do opłat określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 239 ust. 1 u.c.

Artykuł 239 u.c. zawiera delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych, aby w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określił, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat pobieranych w Rzeczypospolitej Polskiej za wydanie i wymianę karty pobytu, polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca, polskiego dokumentu tożsamości cudzoziemca i dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” oraz za wydanie tymczasowego polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca; a także wysokość opłat pobieranych w Rzeczypospolitej Polskiej za wymianę karty pobytu, polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca, polskiego dokumentu tożsamości cudzoziemca i dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” w przypadku zawinionej ich utraty albo zawinionego ich zniszczenia. Ustawodawca zastrzegł, że minister właściwy do spraw wewnętrznych jest zobowiązany uwzględnić jednostkowe koszty wytworzenia i wydania lub wymiany karty pobytu, polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca, polskiego dokumentu tożsamości cudzoziemca i dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” oraz wydania tymczasowego polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca; oraz zróżnicować wysokość opłat za wymianę dokumentów w przypadku zawinionej ich utraty lub zniszczenia, w zależności od ilości zdarzeń powodujących konieczność wydania nowych dokumentów. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie opłat pobieranych w Rzeczypospolitej Polskiej od cudzoziemców za wydanie i wymianę dokumentów, które mogą być wydane cudzoziemcom oraz trybu i ich uiszczania²⁰⁵. Na podstawie § 2 i 3 tego rozporządzenia wysokości opłaty są zróżnicowane ze względu na rodzaj wydawanego dokumentu i wynoszą 50 lub 100 zł. Opłatę z tytułu wydania powyższych dokumentów uiszcza się przy złożeniu wnio-

²⁰⁵ Dz. U. poz. 563.

sku o ich wydanie lub wymianę w kasie właściwego organu wydającego dokument albo na rachunek bankowy tego organu.

Zgodnie z § 4 przedmiotowego rozporządzenia dokumentami wymaganymi do uzyskania ulgi w opłacie za wydanie lub wymianę karty pobytu, polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca, polskiego dokumentu tożsamości cudzoziemca, tymczasowego polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca i dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” są:

- 1) zaświadczenie właściwego organu do spraw pomocy społecznej o korzystaniu w danym czasie ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej;
- 2) zaświadczenie potwierdzające pobieranie w danym czasie nauki w szkole ponadgimnazjalnej lub szkole wyższej;
- 3) odpis aktu urodzenia małoletniego cudzoziemca, a w przypadku niemożności jego uzyskania – dokument podróży lub inny dokument tożsamości potwierdzający wiek małoletniego cudzoziemca.

Na podstawie § 5 rozporządzenia za wymianę karty pobytu, polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca, polskiego dokumentu tożsamości cudzoziemca lub dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” w przypadku zawinionej przez cudzoziemca ich utraty lub zawinionego ich zniszczenia pobiera się opłatę w wysokości 100 lub 200 zł w zależności od rodzaju dokumentu podlegającego wymianie. W przypadku kolejnej zawinionej przez cudzoziemca utraty lub kolejnego zawinionego zniszczenia karty pobytu, polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca, polskiego dokumentu tożsamości cudzoziemca lub dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” za wymianę dokumentu pobiera się opłatę w wysokości 150 lub 300 zł w zależności od rodzaju dokumentu podlegającego wymianie.

8.7. Opłata za wystawienie dokumentu sprzedaży

Na podstawie art. 18 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o organizacji rynku rybnego²⁰⁶ przedsiębiorca wpisany do rejestru przedsiębiorców skupujących produkty rybołówstwa (uprawniony do skupu wprowadzonych do obrotu produktów rybołówstwa w rozumieniu art. 13 u.o.r.r.) jest zobowiązany do wystawiania dokumentu sprzedaży. Zgodnie z art. 19 ust. 1 i 2 u.o.r.r. dokument sprzedaży wystawia się na formularzach udostępnianych w okręgowym inspektoracie rybołówstwa morskiego. Za wydanie formularza pobiera się opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa. Zgodnie z ust. 4 tego artykułu minister właściwy do spraw rybołówstwa określa, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz sposób wnoszenia opłaty pobieranej za wydanie formularzy dokumentu sprzedaży, mając na względzie zapewnienie, aby opłata ta stanowiła równowartość kosztów wykonania tych formularzy. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 czerwca 2013 r. w sprawie opłaty za wydanie formularzy dokumen-

²⁰⁶ T.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1970 ze zm.

tu sprzedaży oraz deklaracji przejęcia²⁰⁷. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia opłatę za wydanie każdego egzemplarza formularza dokumentu sprzedaży pobiera się w wysokości 0,40 zł. Na podstawie § 3 rozporządzenia opłata jest wnoszona przed wydaniem formularza gotówką – w kasie okręgowego inspektoratu rybołówstwa morskiego albo przelewem – na rachunek bankowy okręgowego inspektoratu rybołówstwa morskiego.

8.8. Opłata za wydanie dziennika połowowego

Na podstawie art. 68 ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim²⁰⁸ kapitan wykonujący rybołówstwo komercyjne przy użyciu statku rybackiego, o którym mowa w tym przepisie, prowadzi dziennik połowowy w postaci papierowej albo elektronicznej. Na podstawie art. 69 ust. 1–4 u.r.m. dziennik połowowy w postaci papierowej wydaje, na wniosek armatora statku rybackiego, okręgowy inspektor rybołówstwa morskiego właściwy dla portu macierzystego statku. Za wydanie dziennika połowowego w postaci papierowej pobiera się opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa i jest wnoszona na, wskazany przez okręgowego inspektora rybołówstwa morskiego właściwego dla portu macierzystego statku, rachunek bankowy inspektoratu obsługującego tego inspektora. Opłata ta stanowi równowartość kosztów wykonania dziennika połowowego w postaci papierowej, przy czym nie może ona przekraczać $\frac{1}{32}$ wysokości przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej za rok poprzedzający, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie u.e.r. Minister właściwy do spraw rybołówstwa określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty, mając na względzie koszty związane z wykonaniem dziennika połowowego. Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 26 lutego 2016 r. w sprawie wysokości opłaty za wydanie dziennika połowowego w postaci papierowej²⁰⁹ opłata wynosi 100 zł.

8.9. Opłata za wydanie dokumentu rejestracyjnego statku

Na podstawie art. 39 K.m. statek stanowiący polską własność, który nie podlega obowiązkowi wpisu do rejestru okrętowego lub polskiego rejestru jachtów i nie został wpisany do któregośkolwiek z tych rejestrów, rejestruje się w urzędzie morskim właściwym dla swojego portu macierzystego. Obowiązek ten nie dotyczy statków używanych do celów sportowych lub rekreacyjnych, o długości do 5 m, nieuprawiających żeglugi międzynarodowej. Dokument rejestracyjny wydany przez urząd morski stanowi dowód polskiej przynależności statku niewpisanego do rejestru okrętowego. Za wydanie dokumen-

²⁰⁷ Dz. U. poz. 781.

²⁰⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 222 ze zm.

²⁰⁹ Dz. U. poz. 295.

tu rejestracyjnego urząd morski pobiera opłatę. Opłata stanowi dochód budżetu państwa. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej został upoważniony m.in. do określenia, w drodze rozporządzenia, trybu ustalania i wysokości opłat rejestrowych, mając na uwadze pojemność i przeznaczenie statku. W § 13, wydanego na podstawie tego upoważnienia, rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie rejestracji statków morskich w urzędach morskich²¹⁰ określony został tryb ustalania wysokości opłaty. I tak, opłaty w postępowaniu rejestracyjnym określa się w jednostkach taryfowych (j.t.). Są one zróżnicowane ze względu na rodzaj statku podlegającego rejestracji i wynoszą od 10 j.t. do 150 j.t. Wartość złotowa jednostki taryfowej stanowi równowartość 0,2 jednostki obliczeniowej, zwanej Specjalnym Prawem Ciągnięcia (SDR) – liczonej według aktualnego w dniu zarejestrowania średniego kursu walutowego podanego w tabelach kursowych Narodowego Banku Polskiego.

8.10. Opłata za wydanie dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego

Rozdział 3 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego²¹¹ reguluje procedurę przyznawania licencji doradcy restrukturyzacyjnego. Zgodnie z art. 10 ust. 1 u.l.d.r. licencję przyznaje się na wniosek osoby ubiegającej się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego, złożony nie później niż po upływie 2 lat od dnia złożenia egzaminu. Ustawodawca przewidział element odpłatności w procedurze nabywania licencji. Nie jest to jednak opłata za rozpatrzenie wniosku o przyznanie licencji lub opłata za jej przyznanie, ale opłata za wydanie dokumentu licencji. Zgodnie z art. 16 ust. 2 u.l.d.r. za wydanie dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego pobiera się opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa. W ust. 3 tego artykułu minister sprawiedliwości został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, między innymi wysokości tej opłaty w kwocie nieprzekraczającej połowy równowartości minimalnego wynagrodzenia miesięcznego za pracę i sposób jej wnoszenia, biorąc pod uwagę rzeczywiste koszty jego wydania oraz dopuszczalne możliwości uiszczania opłaty. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie wzoru dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego oraz wysokości i sposobu wnoszenia opłaty za jego wydanie²¹². Zgodnie z § 2 rozporządzenia opłata za wydanie dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego wynosi 200 zł. Opłatę tę zgodnie z § 3 rozporządzenia wnosi się na wskazany rachunek bankowy Ministerstwa Sprawiedliwości przed wydaniem dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego. W przypad-

²¹⁰ Dz. U. Nr 102, poz. 1074.

²¹¹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 883.

²¹² Dz. U. poz. 2187.

ku przedłożenia dowodu wniesienia opłaty za wydanie dokumentu licencji doradcy restryktoryzacyjnego w formie wydruku potwierdzającego dokonanie operacji bankowej, na wydruku tym zamieszcza się potwierdzoną własnoręcznym podpisem informację, że figurująca na nim kwota stanowi opłatę za wydanie dokumentu licencji doradcy restryktoryzacyjnego, jeżeli taki tytuł przelewu nie został podany w samej jego treści.

9. Oplaty od wniosków o przeprowadzenie innych czynności i postępowań

9.1. Opłata od wniosku o objęcie refundacją i ustalenie urzędowej ceny zbytu leku

W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych²¹³ uregulowany został tryb podejmowania decyzji w tej sprawie (Rozdział 5 u.r.l.). Zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 1 u.r.l. wnioskodawca w rozumieniu art. 2 pkt 27 u.r.l. może złożyć do ministra właściwego do spraw zdrowia wniosek m.in. o objęcie refundacją i ustalenie urzędowej ceny zbytu leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego. Taki wniosek i inne wymienione w art. 24 ust. 1 pkt 1,2,4,5 u.r.l. oraz jego uzupełnienie, o którym mowa w art. 31 ust. 3 u.r.l., podlegają opłacie wnoszonej na rachunek urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zdrowia (art. 32 ust. 1 u.r.l.). Dowód wniesienia opłaty załącza się do wniosku (art. 25 pkt 15 u.r.l.). Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa i żadna z nich nie może być wyższa niż 10 000 zł. Minister właściwy do spraw zdrowia określa, w drodze rozporządzenia, ich wysokość, mając na uwadze nakład pracy i poziom kosztów związanych z rozpatrywaniem wniosków, o których mowa w art. 24 ust. 1 u.r.l. Wysokość tych opłat określona została w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie wysokości opłat za złożenie wniosków w zakresie refundacji leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego lub za ich uzupełnienie²¹⁴. Zgodnie z § 2–§ 5 tego rozporządzenia wysokość opłaty jest zróżnicowana w pierwszej kolejności ze względu na przedmiot wniosku (np. objęcie refundacją i ustalenie urzędowej ceny zbytu leku). Kwoty opłaty ustalone są w wysokości 2000, 3000, 6000, 9000 zł. Opłata za kolejne wnioski, które dotyczą tych samych leków lub środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego, ale różniących się postacią, dawką, wielkością opakowania jest określona jako odpowiedni procent opłaty zapłaconej od wniosku pierwotnego (30%, 50%, 70%).

Wnioski mogą być składane drogą elektroniczną. Wiąże się to jednak z koniecznością poniesienia kolejnej opłaty. Zgodnie z art. 32a ust. 1 u.r.l. wnioskodawca składa do

²¹³ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1536 ze zm.

²¹⁴ Dz. U. Nr 274, poz. 1626.

ministra właściwego do spraw zdrowia wniosek o założenie konta w SOLR umożliwiającego za pomocą tego systemu składanie wniosków w postaci elektronicznej oraz komunikowanie się z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Założenie takiego konta podlega opłacie, a dowód jej uiszczenia dołącza się do wniosku o założenie konta (art. 32a ust. 3 u.r.l.). Opłatę za złożenie wniosku w wysokości 500 zł wnosi się na rachunek bankowy urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zdrowia. Stanowi ona dochód budżetu państwa (art. 32a ust. 5 i 6 u.r.l.).

9.2. Opłata za ocenę wniosku o objęcie ochroną nazwy wyrobu winiarskiego

W Rozdziale 6 u.w.r.w.w. uregulowane zostały zasady ochrony nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych wyrobów winiarskich. Organem właściwym do przyjmowania i merytorycznej oceny wniosku o objęcie ochroną nazwy wyrobu winiarskiego jest minister właściwy do spraw rynków rolnych (art. 52 pkt 1 u.w.r.w.w.). Minister właściwy do spraw rynków rolnych prowadzi rejestr wewnętrzny wniosków o objęcie ochroną (art. 59 ust. 1 u.w.r.w.w.). Zgodnie z art. 79 ust. 2–3 u.w.r.w.w. za dokonanie oceny wniosku o objęcie ochroną (poza wyjątkami przewidzianymi w ustawie) pobiera się opłatę w wysokości nieprzekraczającej 20% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, w roku kalendarzowym poprzedzającym złożenie tych dokumentów. Opłata ta stanowi dochód budżetu państwa. Opłatę wnosi się na rachunek bankowy urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rynków rolnych. Dowód wniesienia opłaty dołącza się do wniosku. Na podstawie art. 80 u.w.r.w.w. minister właściwy do spraw rynków rolnych został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, stawek opłat za dokonanie ocen, o których mowa w art. 79 ust. 1 u.w.r.w.w., mając na względzie zakres czynności niezbędnych do oceny wniosków. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie stawek opłat za dokonanie ocen wniosku o objęcie ochroną, zastrzeżenia do tego wniosku oraz wniosku o zatwierdzenie zmiany specyfikacji wyrobu winiarskiego²¹⁵. W § 1 rozporządzenia ustalono opłatę w wysokości 300 zł za każdą z wymienionych w jego tytule czynności.

9.3. Opłata od wniosku o włączenie kwalifikacji rynkowej do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji

Na podstawie art. 2 pkt 1 u.z.s.k. certyfikowanie w rozumieniu tej ustawy jest to proces, w wyniku którego osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, po uzyskaniu pozytywnego wyniku walidacji, otrzymuje od uprawnionego podmiotu certyfikującego dokument potwierdzający nadanie określonej kwalifikacji. Na podstawie art. 14 ust. 1 u.z.s.k. podmiot

²¹⁵ Dz. U. poz. 1190.

prowadzący zorganizowaną działalność w obszarze gospodarki, rynku pracy, edukacji lub szkoleń może wystąpić do ministra właściwego z wnioskiem o włączenie kwalifikacji rynkowej do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Zgodnie z art. 17 ust. 1 u.z.s.k. wniosek ten podlega opłacie w wysokości 2000 zł, którą wnosi się na rachunek bankowy wskazany przez ministra koordynatora Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji na portalu Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Opłata stanowi dochód budżetu państwa i nie podlega zwrotowi. Dowód wniesienia opłaty dołącza się do wniosku (art. 15 ust. 2 pkt 3 u.z.s.k.). Na podstawie art. 17 ust. 2 u.z.s.k. wysokość opłaty podlega raz na pięć lat waloryzacji o sumę prognozowanych średniorocznych wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, określonych w ustawach budżetowych na dany rok kalendarzowy, za ostatnie pięć lat. W art. 17 ust. 3 u.z.s.k. znajduje się upoważnienie dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do ogłoszenia co pięć lat w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” wysokości opłaty, obowiązującej w kolejnych pięciu latach.

9.4. Opłata od wniosku o nadanie uprawnień do certyfikowania

W Rozdziale 4 u.z.s.k. uregulowane zostały wymogi dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację i certyfikowanie kwalifikacji rynkowych włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz zasady uzyskiwania uprawnień do certyfikowania. Zgodnie z art. 41 ust. 1 u.z.s.k. minister właściwy nadaje, w drodze decyzji administracyjnej, uprawnienie do certyfikowania danej kwalifikacji rynkowej. Zgodnie z art. 43 ust. 1–3 u.z.s.k. wniosek o nadanie uprawnień do certyfikowania takiej kwalifikacji podlega opłacie. Opłatę w wysokości 10 000 zł wnosi się na rachunek bankowy wskazany przez ministra koordynatora Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji na portalu Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Opłata stanowi dochód budżetu państwa i nie podlega zwrotowi. Kwota 10 000 zł podlega raz na pięć lat waloryzacji o sumę prognozowanych średniorocznych wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, określonych w ustawach budżetowych na dany rok kalendarzowy, za ostatnie pięć lat. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania został upoważniony do tego, aby co pięć lat ogłaszać w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” wysokość tej opłaty, obowiązującą w kolejnych pięciu latach.

9.5. Opłata od wniosku o przydział uprawnień do emisji (opłata rejestracyjna)

W ustawie z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych²¹⁶ Rozdział 7 poświęcony jest przydziałowi uprawnień do emisji operatorom statków powietrznych. Zgodnie z art. 45 u.s.h.u.e.g.c. uprawnienia do emisji przydzielane

²¹⁶ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 568.

operatorom statków powietrznych w rozumieniu art. 3 pkt 14 u.s.h.u.e.g.c. są uprawnieniami do emisji lotniczych, o których mowa we wskazanych w tym artykule przepisach unijnych. Zgodnie z art. 46 ust. 1–3 u.s.h.u.e.g.c. operator statku powietrznego składa do ministra właściwego do spraw środowiska wniosek o przydział uprawnień do emisji, nie później niż na 21 miesięcy przed dniem rozpoczęcia okresu rozliczeniowego. Wniosek o przydział uprawnień do emisji podlega opłacie rejestracyjnej w wysokości 500 zł. Opłata jest wnoszona na rachunek urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska i stanowi dochód budżetu państwa. Dowód uiszczenia opłaty rejestracyjnej dołącza się do wniosku.

Na podstawie art. 47 ust. 1, 5 i 7 u.s.h.u.e.g.c. operator statku powietrznego może wystąpić z wnioskiem o przydział uprawnień do emisji z rezerwy, z której przydziela się uprawnienia do emisji dla operatorów statków powietrznych („specjalna rezerwa”). Wniosek o przydział uprawnień do emisji ze specjalnej rezerwy również podlega opłacie rejestracyjnej w wysokości 500 zł. Opłata ta jest także wnoszona na rachunek urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska i stanowi dochód budżetu państwa. Dowód wniesienia opłaty rejestracyjnej dołącza się do wniosku.

9.6. Opłaty od wniosków w postępowaniu w sprawie porozumień cenowych

W O.p. uregulowane zostało postępowanie dotyczące porozumienia w sprawach ustalenie cen transakcyjnych (Dział IIa O.p.). W procedurze tej występuje również element odpłatności. Zgodnie z art. 20a § 1 O.p. Szef Krajowej Administracji Skarbowej (organ właściwy w sprawie porozumienia) na wniosek podmiotu krajowego, uznaje porównywalność istotnych warunków ustalonych pomiędzy tym podmiotem krajowym a powiązanim z nim podmiotem lub podmiotami z warunkami, które ustaliłyby między sobą niezależne podmioty, oraz potwierdza prawidłowość wyboru metody ustalania cen transakcyjnych w uznanych przez ten organ warunkach. Zgodnie z § 2 tego artykułu organ ten, na wniosek podmiotu krajowego, uznaje porównywalność istotnych warunków ustalonych w umowie o podziale kosztów zawartej z powiązanim z nim podmiotem lub podmiotami z warunkami, jakie ustaliłyby między sobą podmioty niezależne. W powyższych sprawach wydaje się decyzje w sprawie porozumienia (art. 20a § 3 O.p.).

Na podstawie art. 20b O.p. na wniosek podmiotu krajowego, w sprawach, o których mowa w art. 20a O.p., organ właściwy w sprawie porozumienia może porozumiewać się z władzą podatkową właściwą dla podmiotu zagranicznego powiązanego z podmiotem krajowym (porozumienie dwustronne) lub władzami podatkowymi właściwymi dla podmiotów zagranicznych powiązanych z podmiotem krajowym (porozumienie wielostronne), w przypadku gdy warunki, o których mowa w art. 20a § 1 O.p., dotyczą podmiotu lub podmiotów zagranicznych.

Artykuł 20i § 5 O.p. przewiduje instytucję odnowienia decyzji w sprawie porozumienia na kolejne okresy, nie dłuższe niż 5 lat, na wniosek podmiotu krajowego, o którym mowa w art. 20a O.p., jeżeli elementy decyzji nie uległy istotnej zmianie.

Wnioski we wszystkich wymienionych sprawach na podstawie art. 20m § 1 O.p. (wnioski, o których mowa w art. 20a O.p., art. 20b O.p. oraz w art. 20i § 5 O.p.) podlegają opłacie. Opłatę wpłaca się na rachunek organu właściwego w sprawie porozumienia, w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku.

Wysokość opłaty została określona w art. 20m § 2–3 O.p. procentowo. Wynosi ona 1 procent wartości transakcji będącej przedmiotem porozumienia. Przy tym jednak dla porozumienia jednostronnego, dotyczącego wyłącznie podmiotów krajowych opłata wynosi nie mniej niż 5000 i nie więcej niż 50 000 zł. Dla porozumienia jednostronnego dotyczącego podmiotu zagranicznego opłata wynosi nie mniej niż 20 000 i nie więcej niż 100 000 zł. Dla porozumienia dwustronnego lub wielostronnego opłata wynosi nie mniej niż 50 000 i nie więcej niż 200 000 zł. Wysokość opłaty od wniosku o odnowienie decyzji stanowi odpowiednio połowę wysokości opłaty należnej od wniosku, o którym mowa w art. 20a O.p. lub art. 20b O.p. Zgodnie z § 4 tego artykułu w przypadku wystąpienia w jednym wniosku odrębnych transakcji lub przedmiotów umowy o podziale kosztów, opłatę pobiera się od każdej transakcji przedstawionej we wniosku lub każdego przedmiotu umowy o podziale kosztów.

W powyższej procedurze przewidziana jest także opłata uzupełniająca. Jeżeli w toku postępowania w sprawie zawarcia porozumienia organ właściwy w sprawie porozumienia stwierdzi, iż wartość transakcji, która może być przedmiotem porozumienia, została we wniosku podana w zaniżonej wysokości, organ ten ustala wysokość opłaty uzupełniającej, obliczonej zgodnie z art. 20m § 2 (art. 20n § 1 O.p.).

Opłaty, o których mowa w art. 20m O.p., oraz opłata uzupełniająca, o której mowa w art. 20n O.p., stanowią dochód budżetu państwa (art. 20o O.p.).

W art. 20d O.p., przewidziane zostały szczególne okoliczności zwrotu opłaty (jej połowy lub ¼) w związku z wycofaniem lub zmianą wniosku spowodowaną brakiem zgody władzy podatkowej właściwej dla podmiotu zagranicznego na zawarcie porozumienia cenowego.

9.7. Opłata od wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego

W Rozdziale 3 Działu VI ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów²¹⁷ znajduje się regulacja w przedmiocie postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji. Zgodnie z art. 94 ust. 4–5 u.o.k.k. od wniosków o wszczęcie postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji przedsiębiorcy uiszczają

²¹⁷ T.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 229.

opłaty. Jeżeli wraz ze złożonym wnioskiem nie zostanie uiszczona opłata, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wzywa wnioskodawcę do jej uiszczenia w terminie 7 dni, z pouczeniem, że nieuiszczenie opłaty spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia. Opłaty nie podlegają zwrotowi w przypadku zwrotu wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji lub umorzenia postępowania. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa. W art. 94 ust. 6 u.o.k.k. Rada Ministrów została upoważniona do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości tych opłat oraz trybu ich uiszczania, mając na uwadze, aby nie stanowiły one bariery dla przedsiębiorców w zakresie dokonywania koncentracji. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców²¹⁸. Zgodnie z § 8 tego rozporządzenia od wniosków o wszczęcie postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji przed Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przedsiębiorca uiszcza opłatę w wysokości 15 000 zł od zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców. W istocie zatem przedmiotem opłaty nie jest wniosek o wszczęcie postępowania, ale zgłoszenie zamiaru koncentracji. Opłatę tę zgodnie z § 9–10 rozporządzenia przedsiębiorca zobowiązany do dokonania zgłoszenia wpłaca w gotówce do kasy lub na rachunek bankowy urzędu skarbowego właściwego ze względu na siedzibę Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Jedna opłata od wniosku uiszczana jest również w przypadku, gdy do dokonania zgłoszenia zamiaru koncentracji zobowiązanych jest co najmniej dwóch przedsiębiorców. Przedsiębiorca występujący z wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego w sprawie koncentracji dołącza do wniosku dowód uiszczenia opłaty.

9.8. Opłata za ocenę wniosków w postępowaniu rejestracyjnym nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych i gwarantowanych tradycyjnych specjalności produktów rolnych lub środków spożywczych

Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych²¹⁹ reguluje m.in. zadania oraz właściwość organów w zakresie oceny wniosków o rejestrację nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych i gwarantowanych tradycyjnych specjalności produktów rolnych lub środków spożywczych, określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych²²⁰ (art. 1 u.r.o.n.o.p.r.). Z postępowaniem w sprawie rejestracji wiąże się odpłatność. W wyodrębnionym Rozdziale 7 u.r.o.n.o.p.r. zatytułowanym

²¹⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 80 ze zm.

²¹⁹ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1168.

²²⁰ Dz. Urz. UE L 343/1 z 14.12.2012 r.

„Oplaty”, w art. 45 przewidziane zostały opłaty za dokonanie oceny: wniosku o rejestrację, zastrzeżenia do wniosku o rejestrację; wniosku o zatwierdzenie zmiany w specyfikacji; oraz sprzeciwu, o którym mowa w art. 28 u.r.o.n.o.p.r. Oplaty te stanowią dochód budżetu państwa. Wnosi się je na rachunek bankowy urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rynków rolnych, a dowód wniesienia opłaty dołącza się do wniosku o rejestrację, zastrzeżenia do wniosku o rejestrację, wniosku o zatwierdzenie zmiany w specyfikacji oraz sprzeciwu, o którym mowa w art. 28 u.r.o.n.o.p.r. W art. 46 u.r.o.n.o.p.r. minister właściwy do spraw rynków rolnych został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, stawki opłat za te czynności, mając na względzie zakres czynności podejmowanych przy ocenie wniosków o rejestrację, zastrzeżeń do wniosków o rejestrację, wniosków o zatwierdzenie zmiany w specyfikacji oraz sprzeciwów, o których mowa w art. 28 u.r.o.n.o.p.r. Na podstawie powyższego upoważnienia wydano rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie stawek opłat za dokonanie niektórych czynności związanych z rejestracją nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych²²¹. Zgodnie z § 1 tego rozporządzenia opłata za każdą z wymienionych czynności wynosi 300 zł.

9.9. Oplaty za przeprowadzenie postępowania akredytacyjnego i wydanie certyfikatu w związku z działalnością szkół pielęgniarских i szkół położnych

W ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarки i położnej²²² uregulowane zostały między innymi zasady działania szkół pielęgniarских i szkół położnych. Prowadzenie studiów na kierunkach pielęgniarstwo lub położnictwo wymaga akredytacji (art. 59 ust. 1 u.z.p.p.). Minister właściwy do spraw zdrowia udziela akredytacji po przeprowadzeniu postępowania akredytacyjnego przez Krajową Radę Akredytacyjną Szkół Pielęgniarek i Położnych. Uzyskanie akredytacji potwierdza certyfikat wydawany przez ministra właściwego do spraw zdrowia (art. 59 ust. 2 i 6 u.z.p.p.). Przeprowadzenie postępowania akredytacyjnego i wydanie certyfikatu podlega opłatom ponoszonym przez ubiegającego się o uzyskanie akredytacji. Oplaty te stanowią dochód budżetu państwa i wnosi się je wraz z wnioskiem o akredytację (art. 59 ust. 7 u.z.p.p.). W przypadku nieuzyskania akredytacji opłata nie podlega zwrotowi (art. 59 ust. 8 u.z.p.p.). Wysokość opłat za przeprowadzenie postępowania akredytacyjnego oraz za wydanie certyfikatu na podstawie art. 60 u.z.p.p. określa w drodze rozporządzenia minister właściwy do spraw zdrowia, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych. Zgodnie z § 15 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie Krajowej Rady

²²¹ Dz. U. poz. 1956.

²²² T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1251 ze zm.

Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych²²³ opłata za przeprowadzenie postępowania akredytacyjnego wynosi 210% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłaty nagród z zysku w trzecim kwartale 2011 r., ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w drodze obwieszczenia. Opłata za wydanie certyfikatu wynosi 50% tego wynagrodzenia.

10. Opłaty za różne inne czynności urzędowe

10.1. Opłaty za czynności administracyjne określone w u.t.d.

Rozdział 8 u.t.d. zatytułowany „Opłaty” poświęcony jest w całości opłatom pobieranym na podstawie tej ustawy. Kilka opłat (np. opłata za wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia) zostało jednak uregulowanych poza tym rozdziałem. Opłaty te zostały zatem omówione w innych częściach niniejszej pracy. W Rozdziale 8 u.t.d. uregulowane zostało kilka różnych rodzajów opłat, w tym zgodnie z art. 40 u.t.d. przedsiębiorca podejmujący i wykonujący transport drogowy jest obowiązany do ponoszenia między innymi uregulowanych tam opłat za czynności administracyjne określone w u.t.d.

Zbiorną kategorię opłat określonych jako opłaty za czynności administracyjne została doprecyzowana w art. 41 u.t.d. poprzez wyliczenie, zgodnie z którym opłaty za czynności administracyjne pobiera się z tytułu:

- 1) udzielenia licencji, zmiany licencji, przedłużenia ważności licencji, wydania wypisu z licencji, wydania wtórnika licencji oraz przeniesienia uprawnień wynikających z licencji;
- 2) wydania zezwolenia, zmiany zezwolenia, przedłużenia ważności zezwolenia, wydania wypisu z zezwolenia, wydania wtórnika zezwolenia na wykonywanie przewozu regularnego, przewozu regularnego specjalnego, przewozu wahałowego lub przewozu okazjonalnego;
- 3) wydania zezwolenia na przewóz kabotażowy;
- 4) wydania zezwolenia zagranicznego;
- 5) wydania zaświadczenia lub zmiany zaświadczenia, wydania wypisu z zaświadczenia o zgłoszeniu działalności w zakresie przewozów na potrzeby własne;
- 6) wydania zezwolenia na wykonywanie międzynarodowego transportu drogowego osób na lub przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pojazdem samochodowym przeznaczonym konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą;
- 7) wydania świadectwa kierowcy lub jego zmiany oraz wydania wtórnika świadectwa kierowcy;

²²³ Dz. U. poz. 1441.

- 8) wydania formularza jazdy;
- 9) wydania certyfikatu, o którym mowa w art. 30 ust. 10 u.t.d., lub jego zmiany oraz wydania wtórnika certyfikatu;
- 10) wydania decyzji, o której mowa w art. 20a ust. 2 u.t.d.;
- 11) udzielenia zezwolenia na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego, zmiany zezwolenia na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego, wydanie wypisu z zezwolenia na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego, wydania wtórnika zezwolenia na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego oraz przeniesienia uprawnień wynikających z zezwolenia na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego.

Opłaty te pobierają organy dokonujące tych czynności, przy czym opłaty z pkt 2 i 3 pobiera jednostka, o której mowa w art. 38 ust. 2 i ust. 3 u.t.d. (jednostki wyznaczone przez ministra) (art. 40 ust. 2 i 3 u.t.d.). Na podstawie art. 40 ust. 4 u.t.d. minister właściwy do spraw transportu został uprawniony do tego, aby w celu usprawnienia procedur pobierania opłat, w drodze rozporządzenia, upoważnić, na określonych warunkach, do pobierania opłat za niektóre czynności administracyjne w międzynarodowym transporcie drogowym, o których mowa w art. 40 ust. 1 u.t.d., polskie organizacje o zasięgu ogólnokrajowym zrzeszające międzynarodowych przewoźników drogowych (minister może upoważnić, a nie upoważnia).

W art. 43 ust. 1 u.t.d. przewidziane zostało interesujące rozwiązania, zgodnie z którym od przedsiębiorców zagranicznych mogą być pobierane opłaty na zasadach wzajemności. Minister właściwy do spraw transportu w ust. 2 tego artykułu został uprawniony do tego (może, ale nie musi), aby w drodze rozporządzenia wprowadzić dla przedsiębiorców zagranicznych takie opłaty, określając ich wysokość, tryb wnoszenia oraz jednostki właściwe do ich pobierania.

W art. 44 u.t.d. przewidziana została także interesująca regulacja w przedmiocie prowizji od pobranych opłat (od 7% do 10%). Prowizja ta przysługuje podmiotom, o których mowa w art. 26 u.t.d., art. 32 u.t.d. oraz art. 43 ust. 2. u.t.d. W art. 44 ust. 2 minister właściwy do spraw transportu, został zobowiązany do określenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, w drodze rozporządzenia, wysokości stawek prowizji oraz sposobu jej pobierania i rozliczania z tymi jednostkami.

Ustawodawca przewidział również zwolnienia od opłat. Zgodnie z art. 45 ust. 1 i 2 u.t.d. przedsiębiorca wykonujący transport drogowy może być zwolniony z opłat, o których mowa w art. 43 u.t.d., w przypadku wykonywania przez niego przewozów w ramach pomocy humanitarnej, medycznej lub w przypadku klęski żywiołowej. Zwolnienie to następuje, w drodze decyzji administracyjnej, wydanej przez ministra właściwego do

spraw transportu, na zgodny wniosek przedsiębiorcy i właściwego organu państwowego lub organizacji humanitarnej.

Cechą szczególną tej grupy opłat jest zróżnicowanie w przedmiocie podziału wpływów z ich tytułu. Ustawodawca w art. 46 ust. 1 i 1a u.t.d. wyodrębnił opłaty przekazywane w całości na wyodrębniony rachunek bankowy Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad²²⁴, opłaty przekazywane w 50% na wyodrębniony rachunek bankowy Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad i w 50% do budżetu państwa²²⁵ oraz pozostałe opłaty, stanowiące odpowiednio dochód właściwej jednostki samorządu terytorialnego lub budżetu państwa. Zgodnie z art. 46 ust. 3 u.t.d. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad przekazuje kwoty pobranych opłat, w terminie pierwszych dwóch dni roboczych po zakończeniu tygodnia, w którym wpłynęły, na rachunek Krajowego Funduszu Drogowego, z przeznaczeniem na budowę i utrzymanie dróg krajowych oraz na potrzeby gromadzenia danych o drogach publicznych i sporządzania informacji o sieci dróg publicznych, oraz na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i budowy autostrad.

Niezwykle obszerna jest również regulacja w przedmiocie wysokości tych opłat. W art. 47 u.t.d. ustawodawca zamieścił upoważnienie dla ministra właściwego do spraw transportu do tego, aby ten w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określił, w drodze rozporządzenia, między innymi wysokość opłat za czynności administracyjne, o których mowa w art. 41 ust. 1 u.t.d., mając na uwadze w szczególności rodzaj udzielanych uprawnień i okres, na jaki zostaną wydane. Ustawodawca szczegółowo wskazał, że wysokość opłat ma zostać określona w zróżnicowany sposób – odpowiednio dla każdej z czynności: od wydania licencji (wysokość ustalona w zależności od okresu ważności licencji, liczby pojazdów samochodowych, na które wydaje się wypisy z licencji, zakresu transportu drogowego, rodzaju przewozów, rodzaju pojazdów – w międzynarodowym transporcie drogowym osób),

²²⁴ Wpływy uzyskane z opłat, o których mowa w art. 41 ust. 1, pkt 7-9 u.t.d. i art. 43 u.t.d., oraz wpływy z opłat z tytułu:

1) w międzynarodowym transporcie drogowym: udzielenia licencji wspólnotowej, zmiany licencji wspólnotowej, przedłużenia ważności licencji wspólnotowej, wydania wypisu z licencji wspólnotowej, wydania wtórnika licencji wspólnotowej oraz przeniesienia uprawnień wynikających z licencji wspólnotowej; wydania zezwolenia, zmiany zezwolenia, przedłużenia ważności zezwolenia, wydania wypisu z zezwolenia, wydania wtórnika zezwolenia na wykonywanie przewozu regularnego, przewozu regularnego specjalnego, przewozu wadłowego lub przewozu okazjonalnego; wydania decyzji, o której mowa w art. 20a ust. 2; wydania zezwolenia na przewóz kabotażowy; wydania zezwolenia, o którym mowa w art. 19a ust. 1; wydania zaświadczenia, zmiany zaświadczenia, wydania wypisu z zaświadczenia o zgłoszeniu działalności w zakresie międzynarodowego przewozu na potrzeby własne;

2) wydania wielokrotnego zagranicznego zezwolenia wydanego przez Międzynarodowe Forum Transportu (International Transport Forum);

3) wydania zezwolenia na wykonywanie międzynarodowego transportu drogowego osób na lub przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pojazdem samochodowym przeznaczonym konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą.

²²⁵ Wpływy uzyskane z opłat, za wydanie zezwoleń zagranicznych na wykonywanie międzynarodowego transportu drogowego rzeczy lub osób.

zezwolenia na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego (w zależności od liczby pojazdów, na które wydaje się wypisy z zezwolenia); zezwolenia (w zależności od okresu ważności zezwolenia, rodzaju zezwolenia), zaświadczenia potwierdzającego zgłoszenie przez przedsiębiorcę prowadzenia przewozów drogowych jako działalności pomocniczej w stosunku do jego podstawowej działalności gospodarczej (w zależności od zakresu przewozów, rodzajów przewozów). Ponadto, ustawodawca określił maksymalną wysokość tych opłat: z tytułu udzielenia licencji równowartość 1 000 000 euro; udzielenia zezwolenia na transport drogowy osób – równowartość 800 euro; udzielenia zezwolenia na przewóz kabotażowy – równowartość 800 euro za przewóz jednorazowy; wydania zezwolenia zagranicznego – równowartość 500 euro za wielokrotne zezwolenie roczne, a 15 euro za zezwolenie jednorazowe; wydania zezwolenia na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego – równowartość 300 euro.

Wysokość omawianych opłat reguluje obszerne (uwzględniające powyższe kryteria) rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 6 sierpnia 2013 r. w sprawie wysokości opłat za czynności administracyjne związane z wykonywaniem przewozu drogowego oraz za egzaminowanie i wydawanie certyfikatu kompetencji zawodowych²²⁶.

10.2. Opłata za otwarcie rachunku posiadania operatora

W u.s.h.u.e.g.c. znajduje się Rozdział 2 poświęcony zarządzaniu rachunkami w rejestrze Unii. Zgodnie z art. 8 ust. 3 u.s.h.u.e.g.c. prowadzący instalację w rozumieniu art. 3 pkt 7 u.s.h.u.e.g.c. jest obowiązany do posiadania w rejestrze Unii rachunku posiadania operatora, o którym mowa we wskazanych w tym artykule przepisach unijnych.

Zgodnie z art. 8 ust. 2 u.s.h.u.e.g.c. w zw. z art. 7 u.s.h.u.e.g.c. kompetencje w zakresie zarządzania zbiorem rachunków rejestru Unii ma krajowy ośrodek, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji²²⁷, a więc zgodnie z art. 4 u.s.z.e.g.c. Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 u.s.h.u.e.g.c. krajowy ośrodek – Instytut Ochrony Środowiska – otwiera w rejestrze Unii rachunki i zarządza nimi na zasadach określonych w wymienionych tam przepisach. Do wniosku o otwarcie rachunku w rejestrze Unii dołącza się m.in. dowód wniesienia opłaty za otwarcie rachunku (art. 9 ust. 4 u.s.h.u.e.g.c.). Zgodnie z art. 13 ust. 1–4 u.s.h.u.e.g.c. opłata ta wynosi 2000 zł. Ponadto, posiadacz rachunku w rejestrze Unii wnosi, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, opłatę roczną w wysokości 500 zł. Opłatę za otwarcie rachunku i opłatę roczną wnosi się na rachunek ban-

²²⁶ Dz. U. poz. 916.

²²⁷ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 286.

kowy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (jest to państwowa osoba prawna w rozumieniu u.f.p., działająca na podstawie Pr.o.ś.). Opłaty te stanowią przychód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zgodnie z art. 14 u.s.h.u.e.g.c. przekazuje on krajowemu ośrodkowi (Instytutowi Ochrony Środowiska), w terminie do dnia 14 kwietnia każdego roku, informację o wniesieniu opłaty rocznej zawierającą następujące dane: imię i nazwisko albo nazwę posiadacza rachunku oraz jego adres miejsca zamieszkania albo adres siedziby; numer rachunku w rejestrze Unii; wysokość wniesionej opłaty; datę wpływu opłaty na rachunek bankowy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W przypadku niewniesienia opłaty rocznej stosuje się wymienione w tym artykule przepisy prawa unijnego. Przywrócenie dostępu do rachunku w rejestrze Unii następuje niezwłocznie po przekazaniu krajowemu ośrodkowi dowodu wniesienia tej opłaty.

10.3. Opłata za wydanie decyzji o czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu

Zgodnie z art. 78a ust. 1–3 Pr.r.d. opłacie podlega – wydana na wniosek właściciela – decyzja starosty właściwego ze względu na miejsce ostatniej rejestracji pojazdu o czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu. Na podstawie ust. 6 tego artykułu minister właściwy do spraw transportu został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, między innymi wysokości opłat w zależności od okresu wycofania z ruchu, w wysokości nie wyższej niż 150 zł, mając na względzie koszty ponoszone przez organy administracji publicznej. Na tej podstawie wydano rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie czasowego wycofania pojazdów z ruchu²²⁸. Zgodnie z § 6 tego rozporządzenia opłata za decyzję o czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu na okres 2 miesięcy wynosi 80 zł. W przypadku wycofania pojazdu z ruchu na okres dłuższy niż 2 miesiące, ale nie dłuższy niż okres dopuszczalnego czasowego wycofania pojazdu z ruchu, o którym mowa w art. 78a ust. 4 Pr.r.d., opłatę powiększa się za każdy kolejny miesiąc czasowego wycofania pojazdu z ruchu o: 4 zł (od 3 do 12 miesiąca); 2 zł (od 13 do 24 miesiąca); 0,25 zł (od 25 do 48 miesiąca).

10.4. Opłata za przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego

W ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego²²⁹ uregulowane zostały czynności urzędowe w przedmiocie stanu cywilnego. Zgodnie z art. 85 ust. 8 Pr.a.s.c., jeżeli przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński nastąpiło na podstawie art. 85 ust. 5 Pr.a.s.c. poza urzędem stanu cywilnego pobiera się opłatę

²²⁸ Dz. U. Nr 285, poz. 2856 ze zm.

²²⁹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2064.

dodatkową, która stanowi dochód gminy. Na podstawie art. 85 ust. 11 Pr.a.s.c. minister właściwy do spraw wewnętrznych określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty dodatkowej za przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego, w którym jest właściwy kierownik tego urzędu, uwzględniając zryczałtowane koszty udziału kierownika urzędu stanu cywilnego w przyjmowaniu oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego oraz mając na uwadze, że opłata ta nie może przekroczyć 50% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a u.e.r. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 22 stycznia 2015 r. w sprawie opłaty dodatkowej za przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego²³⁰. Zgodnie z jego § 2 opłata ta wynosi 1000 zł.

10.5. Opłata za przyjęcie protestu morskiego

W art. 64 K.m. uregulowana została instytucja protestu morskiego. Zgodnie z § 1 tego artykułu, jeżeli statek, osoba na nim przebywająca lub ładunek uległy wypadkowi powodującemu znaczną szkodę albo istnieje prawdopodobieństwo, że szkoda taka nastąpiła, kapitan obowiązany jest w ciągu dwudziestu czterech godzin od chwili przybycia statku do pierwszego portu albo w ciągu dwudziestu czterech godzin od wypadku, który nastąpił w porcie, zgłosić protest morski w kraju (izbie morskiej, a w porcie, w którym nie ma izby morskiej – sądowi rejonowemu) lub za granicą (polskiemu urzędowi konsularnemu). Jeżeli nie jest to możliwe, kapitan podejmuje czynności niezbędne dla ustalenia okoliczności wypadku i zabezpieczenia dowodów w trybie przewidzianym prawem miejscowym. Zgodnie z art. 64 § 5 K.m. za przyjęcie protestu morskiego pobiera się opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa. W § 6 tego artykułu minister właściwy do spraw gospodarki morskiej został upoważniony do tego, aby w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości oraz ministrem właściwym do spraw zagranicznych, określić, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat pobieranych za przyjęcie protestu morskiego, biorąc pod uwagę wysokość innych opłat tego rodzaju. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 kwietnia 2004 r. w sprawie wysokości opłat pobieranych za przyjęcie protestu morskiego²³¹. Na podstawie § 1 tego rozporządzenia za przyjęcie protestu morskiego izby morskie albo sądy rejonowe pobierają opłatę o równowartości 250 jednostek obliczeniowych. Jednostką obliczeniową jest wartość złotowa 1 SDR – Specjalnego Prawa Ciągnięcia (SDR), liczona według cen średniego kursu walutowego podanego w tabelach kursowych Narodowego Banku Pol-

²³⁰ Dz. U. poz. 180.

²³¹ Dz. U. Nr 109, poz. 1157.

skiego. Na podstawie § 2 rozporządzenia za przyjęcie protestu morskiego polskie urzędy konsularne pobierają opłatę w wysokości określonej w Taryfie Opłat Podstawowych, stanowiącej załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie opłat konsularnych²³².

10.6. Opłaty za wydanie potwierdzenia zgłoszenia przewozu

Zgodnie z art. 30 u.p.t.z. przewóz osób w zakresie publicznego transportu zbiorowego, niebędący przewozem o charakterze użyteczności publicznej, może być wykonywany przez przedsiębiorcę po dokonaniu zgłoszenia o zamiarze wykonywania takiego przewozu do organizatora (zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 9 u.p.t.z. jest to właściwa jednostka samorządu terytorialnego albo minister właściwy do spraw transportu, zapewniający funkcjonowanie publicznego transportu zbiorowego na danym obszarze) właściwego ze względu na obszar lub zasięg przewozów i wydaniu przez tego organizatora potwierdzenia zgłoszenia przewozu. Zgodnie z art. 34 ust. 6 i 7 u.p.t.z. za wydanie potwierdzenia zgłoszenia przewozu, wtórnika potwierdzenia, wypisu z potwierdzenia oraz za zmianę potwierdzenia właściwy organizator pobiera opłaty, które stanowią dochód właściwego organizatora, z przeznaczeniem na realizację zadań wynikających z organizacji publicznego transportu zbiorowego oraz określonych w art. 18 u.p.t.z. – w przypadku gdy organizatorem jest gmina.

Na podstawie art. 38 ust. 1 i 2 u.p.t.z. minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej oraz ministrem właściwym do spraw żeglugi śródlądowej został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, między innymi wysokości opłaty za wydanie potwierdzenia zgłoszenia przewozu, wtórnika potwierdzenia, wypisu z potwierdzenia oraz zmianę potwierdzenia. Opłata ta nie może być wyższa niż 1000 zł za wydanie potwierdzenia, wtórnika potwierdzenia i zmianę potwierdzenia oraz 10 zł za wydanie wypisu z potwierdzenia. Minister jest zobowiązany kierować się w tym zakresie potrzebą zróżnicowania wysokości opłat za wydanie dokumentów w zależności od wysokości kosztów za czynności administracyjne związane z wydaniem tych dokumentów, wysokości kosztów związanych z organizacją publicznego transportu zbiorowego, rodzaju transportu, okresu ważności dokumentów oraz zasięgu wykonywanego przewozu. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało r.w.o.w.d.p.t.z. Zgodnie z § 3–§ 6 tego rozporządzenia za wydanie potwierdzenia w transporcie drogowym pobiera się opłaty w wysokości zróżnicowanej ze względu na okres ważności potwierdzenia i obszar, na jakim będzie wykonywany transport w wysokości od 100 do 900 zł. Za wydanie potwierdzenia w transporcie innym szynowym, linowym, linowo-terenowym, transporcie morskim, żegludze śródlądowej pobiera się opłaty zróżnicowane ze względu

²³² Dz. U. poz. 2237.

na okres ważności potwierdzenia w wysokości od 100 do 600 zł. Opłaty pobiera się również za zmianę załącznika do potwierdzenia w wysokości 10 zł oraz – również w wysokości 10 zł – za wydanie wtórника i wypisu z potwierdzenia. Opłaty te są uiszczane przy składaniu wniosku o wydanie odpowiednich dokumentów.

10.7. Opłata od decyzji w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu regulowanego

Na podstawie art. 14 u.z.u.k.z. opłacie podlega przeprowadzenie postępowania i wydanie decyzji w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu regulowanego albo do podejmowania lub wykonywania działalności regulowanej (decyzja w sprawie uznania kwalifikacji). Opłata ta wynosi 35% minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie przepisów u.m.w.p., obowiązującego w roku wszczęcia postępowania. Opłatę wnosi się na rachunek bankowy właściwego organu.

Organem właściwym, o którym mowa w powyższych przepisach, zgodnie z art. 6 u.z.u.k.z., jest organ, o którym mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej²³³ (minister kierujący działem administracji rządowej), albo wskazany w przepisach wydanych na podstawie art. 4a ust. 3 u.dz.a.rz. (upoważniony przez ministra organ lub jednostka organizacyjna podlegająca ministrowi albo przez niego nadzorowana, organ samorządu zawodowego, organizacja gospodarcza lub organ rejestrowy), lub na podstawie art. 33a ust. 4–6 u.dz.a.rz. (minister wyznaczony przez prezesa rady ministrów), albo wskazany w przepisach regulacyjnych.

²³³ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 888 ze zm.

Rozdział IV

Opłaty wyodrębnione ze względu na organ dokonujący czynności urzędowych

1. Opłaty konsularne

Opłaty konsularne są pobierane na podstawie Pr.k. Odrębny Dział IV „Opłaty konsularne i wydatki” poświęcony jest w części tylko tym opłatom. Artykuł 105 ust. 1 Pr.k. wprowadza ogólną zasadę, zgodnie z którą czynności wykonywane przez konsula, w tym przyjęcie i rozpatrzenie wniosku, podlegają opłatom konsularnym. Zasada ta tworzy kontekst legislacyjny, w którym osadzone są regulacje w przedmiocie opłat. Wyraźnie wyeksponowany w tym kontekście jest podmiot (konsul), którego czynności podlegają opłacie. Ustawodawca podkreślił ponadto w art. 105 ust. 4 Pr.k., że konsul pobiera opłaty konsularne za szczególny sposób wykonywania czynności. W art. 105 ust. 3 Pr.k. wymieniono następujące kategorie spraw, w których konsul pobiera opłaty. Są to sprawy: paszportowe, dotyczące obywatelstwa polskiego; wizowe, dotyczące udzielania cudzoziemcom zezwoleń na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego oraz innych dotyczących cudzoziemców; związane z wydawaniem zaświadczeń i zezwoleń; związane z uzyskiwaniem i przekazywaniem dokumentów; legalizacyjne, notarialne i związane ze sporządzaniem lub poświadczaniem tłumaczeń; dotyczące stanu cywilnego; z zakresu żegluga morskiej i śródlądowej.

Ustawodawca przewidział wyłączenia spod opłat konsularnych. W art. 112 Pr.k. wskazany został katalog czynności, które nie podlegają opłatom konsularnym. Są to między innymi wymienione w tym przepisie czynności wykonywane na rzecz obywateli polskich lub cudzoziemców, organów administracji publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej oraz sądów i prokuratur. Ponadto, zgodnie z art. 113 Pr.k. i 114 Pr.k. opłat kon-

sularnych nie pobiera się w określonych w tych przepisach sytuacjach dotyczących wydania wizy (wizy dla członków rodziny obywateli UE, wizy dyplomatyczne).

Na podstawie art. 106 ust. 1 i 2 Pr.k. do uiszczenia opłaty konsularnej jest obowiązana strona, która składa wniosek o wykonanie czynności podlegającej opłacie. Opłatę konsularną uiszcza się przed wykonaniem czynności. Opłaty te na podstawie art. 105 ust. 2 i 5 Pr.k. są wyrażone w euro oraz stanowią dochód budżetu państwa. Zgodnie z art. 107 ust. 1 i 2 Pr.k. opłatę konsularną pobiera się w walucie państwa przyjmującego. W uzasadnionych przypadkach, o ile przemawiają za tym uwarunkowania w państwie przyjmującym, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw zagranicznych, opłatę konsularną można pobierać w innej walucie niż waluta państwa przyjmującego.

W art. 118 Pr.k. minister spraw zagranicznych został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia m.in.: czynności podlegających opłatom konsularnym, wysokości tych opłat oraz sposobu ich przeliczania na walutę, w której są one pobierane, sposobu ich poboru i wnoszenia oraz dokonywania zwrotu. Uwzględnione w tym zakresie powinno być: zróżnicowanie wysokości opłat za wykonywane czynności, zwiększone koszty ich wykonywania za granicą oraz efektywny pobór tych opłat. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało r.o.k. W § 2 tego rozporządzenia przyjęto, że wysokość opłat konsularnych określa taryfa opłat konsularnych określona w załączniku do rozporządzenia. Załącznik ma formę tabeli, w której została wyróżniona kategoria czynności oraz wysokość opłaty w euro. Opłaty te wynoszą od 15 do 360 euro. W § 3 r.o.k. określone zostały zasady przeliczania opłaty określonej w taryfie opłat konsularnych na walutę, w której opłaty są pobierane. Na podstawie § 5 r.o.k. opłatę konsularną wnosi się do kasy urzędu konsularnego lub przedstawicielstwa dyplomatycznego w gotówce lub czekach potwierdzonych przez bank, przelewem lub w inny sposób na rachunek bankowy urzędu konsularnego lub przedstawicielstwa dyplomatycznego, o ile nie wiąże się to z powstaniem dodatkowych kosztów obsługi indywidualnej wpłaty.

Zgodnie z art. 108 ust. 1 i 2 Pr.k. uiszczona opłata konsularna nie podlega zwrotowi, chyba że wykonanie czynności nie zostało jeszcze rozpoczęte, a strona zażądała zaniechania jej wykonania. Nie zwraca się opłaty konsularnej za przyjęcie i rozpatrzenie wniosku.

W art. 109 Pr.k. przewidziana jest możliwość obniżenia wysokości opłaty konsularnej (w wyjątkowych sytuacjach) o 25%, 50% albo 75% opłaty albo możliwość odstąpienia od jej pobrania. Rozpatrując wniosek strony, konsul bierze pod uwagę jej sytuację materialną lub osobistą. Ponadto, szczególne okoliczności odstąpienia od pobrania opłaty konsularnej przewiduje art. 110 Pr.k. Te szczególne okoliczności dotyczą funkcjonariuszy organizacji międzynarodowych oraz osobistości życia publicznego państwa przyjmującego, a także członków przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw trzecich, zgodnie z uznanym zwyczajem międzynarodowym. Dotyczy to również

sytuacji, gdy służy to promocji języka polskiego, polskiej kultury, gospodarki, nauki, polskiego sportu, oraz promocji interesów w dziedzinie polityki zagranicznej, współpracy rozwojowej lub w innych dziedzinach ważnych z punktu widzenia interesu publicznego Rzeczypospolitej Polskiej, albo jeżeli przemawiają za tym względy humanitarne.

2. Oplaty pobierane za czynności organów administracji miar i administracji probierczej

2.1. Oplaty pobierane na podstawie Pr.m.

W ustawie z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach²³⁴ ustawodawca przyjął koncepcję, zgodnie z którą wspólnej regulacji poddane zostały opłaty za wszystkie czynności organów administracji miar i podległych im urzędów. Zgodnie z art. 10 Pr.m. organami administracji miar są: Prezes Głównego Urzędu Miar (centralny organ administracji rządowej), dyrektorzy okręgowych urzędów miar oraz naczelnicy obwodowych urzędów miar.

W Pr.m. wyodrębniony jest Rozdział 6 zatytułowany „Oplaty za czynności organów administracji miar i podległych im urzędów”. Ustawodawca wyraźnie więc umiejscawia opłaty za czynności urzędowe w kontekście kompetencji wyróżnionych organów i urzędów. Ponadto, art. 24 ust. 1 Pr.m. wyraża ogólną zasadę, zgodnie z którą czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy, określone w ustawie Pr.m. i jej przepisach wykonawczych oraz wynikające z wykonywania przez nie zadań przewidzianych w odrębnych ustawach, podlegają opłacie. Ta ogólna zasada wzmacnia kontekst podmiotowy, w którym osadzone są regulacje w przedmiocie odpłatności za czynności urzędowe. Poszerza bowiem ten kontekst również o inne niż Pr.m. akty prawne (omówione w dalszych punktach).

Zgodnie z art. 24 ust. 2 Pr.m. opłaty pobiera się między innymi za następujące czynności: wydanie, zmianę i odmowę wydania decyzji zatwierdzenia typu przyrządów pomiarowych; wydanie dowodu legalizacji; uznanie i odmowę uznania za równoważne prawnej kontroli metrologicznej w Rzeczypospolitej Polskiej odpowiedniej kontroli wykonanej przez właściwe zagraniczne instytucje metrologiczne; udzielenie, odmowę udzielenia lub zmianę upoważnienia do legalizacji pierwotnej oraz ponownej; udzielenie lub zmianę zezwolenia do wykonywania napraw lub instalacji oraz sprawdzania przyrządów pomiarowych; wydanie, zmianę i odmowę wydania decyzji o utworzeniu punktu legalizacyjnego; wzorcowanie zbiorników statków i inne (łącznie 12 punktów).

Wysokość opłat i zasady ich ustalania są zróżnicowane. Zgodnie z art. 24 ust. 2a–2c Pr.m. wysokość jednej opłaty (wskazanej w art. 24 ust. 2 pkt 12 Pr.m.) ustala Prezes

²³⁴ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 884 ze zm.

Głównego Urzędu Miar w drodze decyzji, biorąc pod uwagę zakres i czas trwania wykonywanych czynności, stawki godzinowe za czas pracy pracowników Głównego Urzędu Miar oraz koszty badań wykonywanych w celu wydania decyzji. Wysokość tej opłaty ustala się na podstawie stawki za godzinę pracy pracowników Głównego Urzędu Miar i oblicza się według tej stawki, pomnożonej przez liczbę godzin przeznaczonych na wykonanie czynności związanych z wydaniem albo odmową wydania potwierdzenia określonego w art. 111 ust. 6b ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług²³⁵. Wysokość stawki jest równa wysokości stawki godzinowej za czas pracy pracownika urzędu podległego organowi administracji miar, stanowiącej podstawę do ustalenia opłaty za czynności związane z wydaniem albo odmową wydania decyzji o zatwierdzeniu typu przyrządów pomiarowych, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 Pr.m. W innych przypadkach wysokość opłat (dotyczy to tych wymienionych w art. 24 ust. 2 pkt 1, 3 i 8–11 Pr.m.) ustala organ administracji miar w drodze decyzji, biorąc pod uwagę charakter, zakres i czas trwania wykonywanych czynności oraz obowiązujące stawki godzinowe za czas pracy pracowników administracji miar (art. 24a ust. 1 Pr.m.). W jeszcze innych przypadkach (dotyczy opłat, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 2 i 4–7 Pr.m.) wysokość opłat ustala we własnym zakresie wnioskodawca na podstawie obowiązujących stawek (art. 24a ust. 2 Pr.m.).

W art. 24a ust. 4 Pr.m. minister właściwy do spraw finansów publicznych, uzyskał upoważnienie do tego, aby w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, określić, w drodze rozporządzenia, wysokość i tryb pobierania opłat, o których mowa w art. 24 Pr.m., uwzględniając rodzaje przyrządów pomiarowych, charakter wykonywanych czynności, stopień skomplikowania i czas trwania przeprowadzanych badań i sprawdzeń oraz ich uzasadnione koszty, a także wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz dodatkowo, mając na uwadze w przypadku opłat, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 4 i 5 Pr.m.: zakres udzielanych upoważnień i zezwoleń oraz okres, na jaki upoważnienia i zezwolenia są wydawane. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2013 r. w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy²³⁶. Warto zwrócić uwagę na brzmienie tytułu tego rozporządzenia, w którym zaakcentowany został charakter świadczeń podlegających opłatom – „czynności urzędowe”. Jest to dość obszerne rozporządzenie zawierające zróżnicowane regulacje w zakresie przesłanek decydujących o wysokości opłat. W § 1 tego rozporządzenia określone zostały stawki godzinowe za czas pracy pracownika administracji miar, stanowiące podstawę do ustalenia opłat za czynności organów administracji miar i podległych im urzędów. Stawki te są zróżnicowane ze względu na rodzaj czynności podejmowanych przez te podmioty

²³⁵ T. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1221 ze zm.

²³⁶ Dz. U. poz. 808.

i wynoszą od 132 do 330 zł. W § 5 do § 11 rozporządzenia uregulowane zostały zaś odrębnie dla poszczególnych kategorii czynności (np. wydanie świadectwa legalizacyjnego, udzielenie upoważnienia do legalizacji, zezwoleń na wykonywanie instalacji, zmianę zezwolenia, wydanie decyzji na utworzenie punktu legalizacji) opłaty w wysokości zróżnicowanej ze względu na rodzaj czynności i np. zakres uprawnień z nich wynikających. Wysokość tych opłat mieści się w przedziale od 55 do 27 500 zł. W § 12 rozporządzenia przewidziana została również możliwość zwiększenia wysokości opłat uregulowanych w rozporządzeniu o dodatkowe koszty, które ewentualnie powstały podczas postępowania. Do kosztów tego typu zalicza się np. koszty związane z podróżami służbowymi pracowników. Zgodnie z § 14 rozporządzenia opłaty wnosi się na rachunek bankowy właściwego urzędu podległego organowi administracji miar albo do kasy właściwego urzędu podległego organowi administracji miar. Wnioskodawca, uiszczając opłatę, wskazuje urząd podległy organowi administracji miar, w którym złożył wniosek, oraz rodzaj czynności, za które wnosi opłatę, a w przypadku legalizacji – jako identyfikację zobowiązania – znak wniosku o dokonanie legalizacji nadany we właściwym urzędzie podległym organowi administracji miar, zawarty w potwierdzeniu przyjęcia wniosku. Szczegółowe zestawienie wysokości opłat zawiera tabela zamieszczona w załączniku do rozporządzenia.

Zgodnie z art. 24a ust. 3 Pr.m. opłaty wnosi się w różnych terminach w zależności od przedmiotu opłaty: w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku (dotyczy opłat z art. 24 ust. 2 pkt 2 i 7 Pr.m.) (w tym przypadku nieuiszczenie opłaty w terminie skutkuje zgodnie z art. 24a ust. 3a Pr.m. pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia) lub w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji (dotyczy opłat z art. 24 ust. 2 pkt 4–6 i 12 Pr.m.).

Na podstawie art. 24 ust. 4 i 5 Pr.m. opłaty uiszcza wnioskodawca (dotyczy opłat, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1–7 i 12 Pr.m.) lub podmiot kontrolowany lub nadzorowany (dotyczy opłaty, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 8–11 Pr.m.).

Wszystkie wymienione opłaty zgodnie z art. 24 ust. 3 Pr.m. stanowią dochód budżetu państwa. Zgodnie z art. 24 ust. 6 Pr.m. do ponoszenia opłat stosuje się odpowiednio przepisy Działu III O.p., z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują organom administracji miar. Na podstawie art. 24 ust. 7 Pr.m. do opłat tych nie stosuje się przepisów O.p. dotyczących odraczania terminu płatności podatku lub zapłaty zaległości podatkowej, rozkładania na raty podatku lub zapłaty zaległości podatkowej, umarzania zaległości podatkowej. Opłaty umarza się na zasadach art. 67d O.p. (art. 24 ust. 8 Pr.m.).

Co ważne, ustawodawca wyraźnie rozgraniczył opłaty pobierane za czynności organów administracji miar od wynagrodzenia za inne świadczone przez nie czynności i usługi. Zgodnie z art. 25 Pr.m. za inne czynności wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy w ramach umów cywilnoprawnych, związane z: badaniem przyrządów pomiarowych i wydawaniem certyfikatów zgodności w ramach systemu

Międzynarodowej Organizacji Metrologii Prawnej, wzorcowaniem i ekspertyzami przyrządów pomiarowych, dostarczaniem odbiorcom wzorców miar i materiałów odniesienia, udzielaniem konsultacji i prowadzeniem doradztwa technicznego w zakresie doboru i stosowania przyrządów pomiarowych, szkoleniem specjalistycznym w dziedzinie miar na rzecz jednostek i podmiotów spoza administracji miar pobiera się wynagrodzenie określone w tych umowach.

2.2. Opłaty pobierane na podstawie Pr.p.

Ustawa z dnia 1 kwietnia 2011 r. Prawo probiercze²³⁷ w odrębnym Rozdziale 5 – „Organy administracji probierczej” reguluje kompetencje oraz zasady działania administracji probierczej. Zgodnie z art. 28 Pr.p. organami administracji probierczej są Prezes Głównego Urzędu Miar oraz dyrektorzy okręgowych urzędów probierczych. Ustawodawca poświęcił w tym Rozdziale odrębny artykuł (art. 36 Pr.p.) opłatom pobieranym przez organy administracji probierczej. Przepisy dotyczące tych opłat zostały więc umiejscowione w ustawie w wyraźnym kontekście podmiotowym, a opłaty te łączy wspólna cecha – kategoria organów, za których czynności są one pobierane. Wymienione tam opłaty mają różny charakter. Część z nich odpowiada teoretycznemu rozumieniu opłat administracyjnych (opłat za czynności urzędowe). Co do charakteru prawnego części z nich można zaś mieć istotne wątpliwości, czy są to opłaty za czynności urzędowe, czy świadczenia za inne usługi tych podmiotów lub stanowiące zwrot kosztów (np. przeprowadzenie badań metali). Wśród opłat za czynności urzędowe wymienionych w art. 36 ust. 1 Pr.p. są m.in.: opłaty za wydanie świadectw badania na wniosek podmiotu zgłaszającego; dokonanie wpisu znaku imiennego do rejestru znaków imiennych; udostępnienie danych z rejestru znaków imiennych; wystawienie, na wniosek podmiotu zgłaszającego, zaświadczeń o przeprowadzonych czynnościach; wydanie decyzji o utworzeniu albo o odmowie utworzenia punktu probierczego.

Wszystkie opłaty wymienione w tym artykule stanowią dochód budżetu państwa (art. 36 ust. 2 Pr.p.). Opłaty za czynności probiercze są pobierane przy przyjmowaniu wniosku zgłoszenia znaku imiennego do rejestru znaków imiennych oraz wniosku o udostępnienie danych z rejestru znaków imiennych lub wniosku dotyczącego utworzenia punktu probierczego (art. 36 ust. 5 Pr.p.).

Na podstawie art. 36 ust. 8 Pr.p. minister właściwy do spraw finansów publicznych uzyskał upoważnienie do tego, aby po zasięgnięciu opinii Prezesa Głównego Urzędu Miar, określić, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat i tryb ich pobierania, uwzględniając w szczególności rodzaje wyrobów oraz rodzaje metali szlachetnych, z których je wykonano, a także koszty wykonywanych czynności. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozpo-

²³⁷ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 886.

rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości opłat za czynności organów administracji probierczej oraz trybu ich pobierania²³⁸. Zgodnie z § 1 tego rozporządzenia opłaty są pobierane w wysokości określonej szczegółowo w załączniku (od kilkudziesięciu groszy do 4000 zł w zależności od rodzaju czynności). Zgodnie z § 1 ust. 3–6 rozporządzenia za czynności organów administracji probierczej, co do zasady, opłaty pobiera się z góry. Organ administracji probierczej wystawia potwierdzenie uiszczenia opłaty o szczegółowo określonej w tym przepisie treści. Opłatę wnosi się na rachunek bankowy właściwego organu administracji probierczej albo do kasy urzędu.

2.3. Opłaty pobierane na podstawie u.s.t.c.

Kolejną regulacją prawną dotyczącą odpłatności za czynności organów administracji miar jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych²³⁹. Czynności administracyjne związane z tachografami wykonuje m.in. Prezes Głównego Urzędu Miar (dotyczy to spraw świadectw funkcjonalności oraz homologacji typu tachografu cyfrowego i karty – art. 3 u.s.t.c.). Zgodnie z art. 17 ust. 1 u.s.t.c. czynności wykonywane przez Prezesa Głównego Urzędu Miar lub upoważnione przez niego organy administracji miar podlegają opłacie. Jest to więc kolejna ogólna zasada dotycząca odpłatności za czynności wyodrębnionych organów. Opłatę pobiera się za wymienione w art. 17 ust. 2 u.s.t.c. czynności. Z racji charakteru tych czynności, podobnie jak w przypadku Pr.p., tylko niektóre opłaty mogą zostać zakwalifikowane do opłat za czynności urzędowe. Pozostałe mają inny charakter, mogą być zakwalifikowane jako opłaty za usługi lub zwrot kosztów. Opłaty za czynności urzędowe tych organów pobierane są za: wydanie i zmianę świadectwa homologacji typu, wydanie i zmianę zezwolenia na prowadzenie warsztatu, wydanie uprawnienia dla technika warsztatu. Opłaty te uiszcza wnioskodawca (podmiot, na wniosek którego są przeprowadzane czynności urzędowe) w terminie 14 dni od dnia doręczenia odpowiednio decyzji lub zaświadczenia (art. 17 ust. 3 u.s.t.c.). Do analizowanych opłat stosuje się odpowiednio przepisy Działu III O.p., z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują organom administracji miar (art. 17 ust. 5 u.s.t.c.).

Zgodnie z art. 17 ust. 7 u.s.t.c. w przypadku umorzenia postępowania prowadzonego przez Prezesa Głównego Urzędu Miar w sprawach, o których mowa np. w art. 6 ust. 2 u.s.t.c. (postępowanie w sprawie wydania zezwolenia), na skutek wycofania wniosku przez stronę, na której żądanie postępowanie zostało wszczęte, ponosi ona opłatę za czynności sprawdzające wykonane do momentu wycofania wniosku o wydanie zezwolenia. Zgodnie z art. 6 ust. 8 u.s.t.c., wysokość opłaty w tym przypadku ustala Prezes

²³⁸ Dz. U. poz. 998.

²³⁹ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 891.

Głównego Urzędu Miar w trybie decyzji umarzającej postępowanie, biorąc pod uwagę zakres przeprowadzonych czynności sprawdzających.

W art. 17 ust. 11 u.s.t.c. wskazana została maksymalna wysokość opłat za czynności urzędowe i zróżnicowana ze względu na ich rodzaj: wydanie lub zmianę wydania świadectwa homologacji typu, wydanie lub zmianę zezwolenia na prowadzenie warsztatu. Jest to wysokość od 2000 do 17 000 zł. Na podstawie art. 17 ust. 12 u.s.t.c. minister właściwy do spraw finansów publicznych uzyskał upoważnienie do tego, aby w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, określić, w drodze rozporządzenia, m.in. wysokość opłat za czynności, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 2–5 u.s.t.c., mając na uwadze strukturę kosztów poszczególnych czynności. Na podstawie tego upoważnienia zostało wydane rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 stycznia 2006 r. w sprawie opłat za czynności organów administracji miar wykonywane w ramach systemu tachografów cyfrowych²⁴⁰. W § 2–§ 4 tego rozporządzenia określono wysokość opłaty za czynności urzędowe: za wydanie lub zmianę świadectwa homologacji, wydanie zezwolenia na prowadzenie warsztatu (np. w zakresie instalacji i napraw oraz sprawdzania tachografów cyfrowych), zmianę zezwolenia na prowadzenie warsztatu, wydanie zaświadczenia stwierdzającego posiadanie uprawnienia technika warsztatu. Opłaty te wynoszą w zależności od rodzaju czynności od 100 do 15 000 zł.

3. Opłaty pobierane za czynności organów administracji morskiej

3.1. Opłaty pobierane na podstawie u.o.m.

Zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej²⁴¹ organami administracji morskiej są minister właściwy do spraw gospodarki morskiej – jako naczelny organ administracji morskiej oraz dyrektorzy urzędów morskich – jako terenowe organy administracji morskiej. Sam tytuł analizowanej ustawy wskazuje na kontekst systemowy tej regulacji. Ustawodawca wyraźnie podkreśla, że przedmiotem ustawy objęta jest problematyka administracji morskiej. W kompleksowej regulacji w przedmiocie działania administracji morskiej ustawodawca umiejscowił również kwestię odpłatności za czynności urzędowe jej organów.

W zakresie kompetencji organów administracji morskiej mieści się wiele czynności urzędowych. Tak np.: na podstawie art. 23 u.o.m. wydają one w drodze decyzji pozwolenie na wznoszenie lub wykorzystywanie sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń w polskich obszarach morskich, wydają pozwolenia, o których mowa w art. 26 u.o.m. na układanie i utrzymywanie kabli lub rurociągów na obszarach morskich wód wewnętrznych

²⁴⁰ Dz. U. Nr 8, poz. 46.

²⁴¹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2145 ze zm.

i morza terytorialnego, na podstawie art. 27 ust. 1 u.o.m. wydają również w drodze decyzji uzgodnienia lokalizacji oraz sposobów utrzymywania kabli lub rurociągów w wyłącznej strefie ekonomicznej.

Zgodnie z art. 27b ust. 1 u.o.m. za wydanie pozwoleń, o których mowa w art. 23 ust. 1 u.o.m. i art. 26 ust. 1 u.o.m., oraz za uzgodnienie, o którym mowa w art. 27 ust. 1 u.o.m., podmiot, któremu udzielono pozwolenia albo uzgodnienia, w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania do zapłaty, uiszcza opłatę w wysokości 1500 zł. Jeżeli wydane pozwolenie dotyczy zajęcia wyłącznej strefy ekonomicznej pod wznoszenie oraz wykorzystywanie sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń, podmiot, któremu udzielono pozwolenia, uiszcza dodatkową opłatę w wysokości stanowiącej 1% wartości planowanego przedsięwzięcia, określonej zgodnie z ust. 1b tego artykułu. Opłaty wnosi się w czterech częściach (w wysokości 10% i kolejno w trzech częściach po 30% pełnej kwoty) w terminach określonych w tym przepisie. W przypadku niewniesienia omawianych opłat we wskazanych terminach, organ właściwy do wydania pozwoleń, albo uzgodnienia stwierdza, w drodze decyzji, utratę ich ważności. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa i nie podlegają zwrotowi (art. 27b ust. 1e i 2 u.o.m.).

Odrębnie w art. 27r u.o.m. przewidziano opłatę za wydanie decyzji – pozwolenia na czasowe zajęcie morskich wód wewnętrznych lub morza terytorialnego w celu zrealizowania przedsięwzięć związanych z wykonywaniem infrastruktury transportowej, energetycznej lub służącej do uprawiania rekreacji, turystyki lub sportów wodnych. Zgodnie z ust. 4–7 tego artykułu za wydanie tego pozwolenia organ wydający pozwolenie pobiera opłatę w wysokości 250 zł. Opłata jest wnoszona w terminie 7 dni od dnia doręczenia pozwolenia. Stanowi ona dochód budżetu państwa. W przypadku niewniesienia tej opłaty w terminie, organ właściwy do wydania pozwolenia stwierdza, w drodze decyzji, utratę jego ważności.

3.2. Opłaty pobierane na podstawie K.m.

Kolejne opłaty pobierane przez administrację morską reguluje K.m. W tej kompleksowej regulacji w przedmiocie stosunków prawnych związanych z żeglugą morską (art. 1 § 1 K.m.) znalazły się również regulacje prawne w przedmiocie kompetencji organów administracji morskiej. W tym kontekście ustawodawca reguluje też odpłatność za realizowane przez nie czynności urzędowe.

W art. 182b § 1 K.m. przewidziane zostały opłaty za następujące czynności urzędowe dyrektora urzędu morskiego: za wydanie certyfikatu ubezpieczenia odpowiedzialności za szkody na osobie lub w mieniu pasażera (opłata jest pobierana w wysokości stanowiącej równowartość w złotych 30 euro) oraz za poświadczenie certyfikatu ubezpieczenia odpowiedzialności za szkody na osobie lub w mieniu pasażera (opłata jest

pobierana w wysokości stanowiącej równowartość w złotych 20 euro). Opłaty te, zgodnie z § 3 tego artykułu, stanowią dochód budżetu państwa.

Opłacie podlegają także czynności urzędowe przewidziane w art. 271b K.m. i art. 273 K.m.: wydanie certyfikatów stwierdzających posiadanie zabezpieczenia finansowego odpowiedzialności za szkodę spowodowaną zanieczyszczeniem. Zgodnie z art. 271c K.m. oraz art. 273a K.m. dyrektor urzędu morskiego pobiera opłatę za wydanie każdego z tych certyfikatów (w wysokości stanowiącej równowartość 30 euro) oraz za poświadczenie certyfikatu (w wysokości stanowiącej równowartość 20 euro).

3.3. Opłaty pobierane na podstawie u.o.ż.p.m.

Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich²⁴² do działań w zakresie ochrony żeglugi i portów obowiązane jest wiele podmiotów, w tym między innymi dyrektor urzędu morskiego. Na podstawie tej ustawy realizuje on szereg czynności administracyjnych (jego kompetencje w tym zakresie zostały rozproszone w całej ustawie). Niektóre z nich podlegają opłatom.

Opłaty pobierane na podstawie u.o.ż.p.m. zostały zbiorczo uregulowane w odrębnym Rozdziale 5 „Opłaty”. Zgodnie z art. 22 ust. 1 u.o.ż.p.m. opłatom podlegają między innymi następujące czynności urzędowe dyrektora urzędu morskiego: czynności, o których mowa w art. 12 ust. 1 u.o.ż.p.m. (międzynarodowy certyfikat ochrony statku wydawany w drodze decyzji administracyjnej), art. 13 ust. 1 u.o.ż.p.m. (tymczasowy międzynarodowy certyfikat ochrony statku wydawany w drodze decyzji administracyjnej), art. 14 ust. 1 u.o.ż.p.m. (zapis historii statku wydawany w drodze decyzji administracyjnej), art. 21 ust. 7 pkt 2 u.o.ż.p.m. (potwierdzenie zgodności obiektu portowego), oraz zatwierdzenie dokumentów, o których mowa w art. 21 ust. 4 pkt 2 u.o.ż.p.m. (plan ochrony obiektu portowego zatwierdzany w drodze decyzji), a także poprawki do tych dokumentów. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa. Wysokość tych opłat określa załącznik nr 3 do u.o.ż.p.m. (art. 22 ust. 2 u.o.ż.p.m.). Ponadto, na podstawie art. 52 ust. 2–3 i 7 u.o.ż.p.m. dyrektor urzędu morskiego wydaje świadectwo przeszkolenia w zakresie ochrony żeglugi i portów. Za wydanie świadectwa pobiera się opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa. Wysokość tej opłaty także określa załącznik nr 3 do u.o.ż.p.m.

W załączniku nr 3 do u.o.ż.p.m. uregulowana została kompleksowo wysokość wszystkich opłat pobieranych na podstawie tej ustawy. Wysokość ta została zróżnicowana ze względu na rodzaj czynności i ewentualnie następnie ze względu na pojemność brutto statku, którego czynność ta dotyczy. Wysokość opłaty została określona w j.t. – jednostkach taryfowych – wartość złotowa jednostki taryfowej stanowi równowartość 0,2 SDR

²⁴² T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 49 ze zm.

– Specjalnych Praw Ciągnięcia liczona według średniego kursu walutowego z poprzedniego tygodnia, podanego w tabelach kursowych Narodowego Banku Polskiego.

3.4. Opłaty pobierane na podstawie u.z.z.m.s.

Kolejne kompetencje organów administracji morskiej reguluje ustawa z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczania morza przez statki²⁴³. Na podstawie art. 7 ust. 3 u.z.z.m.s. dyrektor urzędu morskiego jest organem inspekcyjnym w rozumieniu tej ustawy. Zgodnie z art. 7 ust. 1 u.z.z.m.s. w celu zapewnienia przestrzegania przez statek wymagań w zakresie zapobiegania zanieczyszczaniu morza przez statki określonych w art. 6 u.z.z.m.s., statek podlega przeglądom i inspekcjom. Na podstawie art. 8 ust. 1 u.z.z.m.s. w przypadku pozytywnego wyniku przeglądów i inspekcji, organ inspekcyjny (dyrektor urzędu morskiego) wydaje statkowi międzynarodowe świadectwa. Zgodnie z art. 8 ust. 4 do 5 u.z.z.m.s. za przeprowadzenie inspekcji oraz wystawienie lub potwierdzenie świadectw pobiera się opłaty określone w załączniku do ustawy, z tym że nie pobiera się opłat za inspekcję doraźną. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa. Załącznik, w którym ustalone zostały opłaty za przeprowadzenie inspekcji i wystawienie lub potwierdzenie międzynarodowych świadectw, jest bardzo rozbudowany. Opłaty są pobierane w wysokości od kilku do kilkudziesięciu tysięcy złotych w zależności od rodzaju czynności oraz rodzaju i pojemności statku.

4. Opłaty pobierane za czynności Urzędu Patentowego

Na podstawie art. 259 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej²⁴⁴ Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej jest centralnym organem administracji rządowej w sprawach z zakresu własności przemysłowej. Kompleksowa regulacja, jaką jest Pr.w.p., określa kompetencje tego Urzędu, w tym w kontekście tych kompetencji również zakres odpłatności za czynności urzędowe przez niego realizowane.

W Pr.w.p. wyodrębniono Tytuł V – „Opłaty, rejestry, dokumenty i ogłoszenia urzędowe”. W Tytule tym Dział I „Opłaty” poświęcony jest wyłącznie opłatom. Ponadto, poza tym Działem, ustawodawca odnosi się do opłat w innych przepisach. Wśród opłat uregulowanych w Pr.w.p. znajdują się również opłaty pobierane za czynności urzędowe Urzędu Patentowego.

Urząd Patentowy m.in. wydaje: decyzję o udzieleniu patentu (art. 52 Pr.w.p.), decyzję o udzieleniu prawa z rejestracji wzoru przemysłowego (art. 111 Pr.w.p.), decyzję o udzieleniu prawa z rejestracji na oznaczenie geograficzne (art. 182 Pr.w.p.), decyzję o udzieleniu prawa z rejestracji topografii (art. 203 Pr.w.p.) oraz udziela prawa ochron-

²⁴³ T.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 434 ze zm.

²⁴⁴ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 776.

nego na znak towarowy (art. 147 Pr.w.p.). Wszystkie te czynności są przeprowadzane pod warunkiem uiszczenia opłaty. W razie nieuiszczenia opłaty w wyznaczonym terminie, Urząd Patentowy stwierdza wygaśnięcie odpowiednich decyzji.

Zgodnie z art. 222 ust. 1 Pr.w.p. Urząd Patentowy pobiera opłaty jednorazowe oraz opłaty okresowe w związku z ochroną wynalazków, produktów leczniczych, produktów ochrony roślin, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa (art. 222 ust. 2 Pr.w.p.). W ust. 3 tego artykułu Rada Ministrów uzyskała upoważnienie ustawowe do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowych zasad ustalania, uiszczania i wysokość opłat, uwzględniając podział na jednoroczne lub kilkuletnie okresy ochrony. Ustawodawca zastrzegł, że opłaty te nie mogą prowadzić do nadmiernego i nieuzasadnionego ograniczenia dostępności procedur w zakresie uzyskiwania i utrzymywania ochrony. Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 sierpnia 2001 r. w sprawie opłat związanych z ochroną wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych²⁴⁵. W § 3 tego rozporządzenia wskazano, że opłaty te ustala się z uwzględnieniem poszczególnych przedmiotów własności przemysłowej, podziału na opłaty jednorazowe i okresowe, kosztów ponoszonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w związku z postępowaniem o udzielenie patentu lub prawa ochronnego, oraz wskaźnika inflacji. Na podstawie § 5 rozporządzenia opłaty, co do zasady, uiszcza się na rachunek Urzędu Patentowego gotówką, przelewem lub przekazem pocztowym. Opłaty należne z różnych tytułów uiszcza się oddzielnie. Wysokość opłat została określona kwotowo w załącznikach (w zapisie tabelarycznym) do rozporządzenia. Są to kwoty od kilkudziesięciu do kilku tysięcy złotych.

W art. 223 ust. 1–4 Pr.w.p. określone zostały zasady zapłaty opłaty jednorazowej. Opłaty jednorazowe za zgłoszenia, wnioski, oświadczenia i inne czynności przewidziane w ustawie powinny być uiszczane z góry, o ile ustawa lub rozporządzenie, o którym mowa w art. 222 ust. 3 Pr.w.p., nie przewiduje uiszczenia opłaty na wezwanie Urzędu Patentowego w określonym terminie. Opłata ta może być również uiszczona w ciągu jednego miesiąca od daty doręczenia wezwania Urzędu Patentowego. Jeżeli w wyniku złożonego wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy decyzja lub postanowienie Urzędu Patentowego zostało uchylone, opłata uiszczona od tego wniosku podlega zwrotowi. W razie nieuiszczenia w terminie opłat, które powinny być uiszczone z góry, Urząd Patentowy wzywa do wniesienia tych opłat w terminie 14 dni. W razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu, postępowanie wszczęte w wyniku dokonania zgłoszenia lub złożenia wniosku podlega umorzeniu bądź czynność uzależniona od opłaty zostaje zaniechana.

²⁴⁵ Dz. U. Nr 90, poz. 1000 ze zm.

W art. 224 Pr.w.p. przewidziane zostały odrębne terminy do uiszczenia opłaty jednorazowej za ochronę lub opłaty za pierwszy okres ochrony, określonej w decyzji o udzieleniu patentu, prawa ochronnego lub odpowiednio prawa z rejestracji. Termin ten wynosi trzy miesiące od daty doręczenia wezwania. Jednocześnie zgłaszający może uiścić opłatę za dalsze rozpoczęte okresy ochrony lub opłatę wymaganą do przedłużenia ochrony na okresy rozpoczęte przed tym terminem. Opłaty za dalsze okresy ochrony są uiszczane z góry, nie później niż w dniu, w którym upływa poprzedni okres ochrony. Opłaty okresowe mogą być uiszczone w ciągu jednego roku przed tym terminem. Opłaty te podlegają zwrotowi, jeżeli przed tym terminem udzielone prawo zostanie unieważnione lub wygaśnie. Opłaty za okresy ubiegłe i za okres bieżący nie podlegają zwrotowi. Opłaty te można uiszczać również w terminie sześciu miesięcy po upływie terminu ich zapłaty przy równoczesnym uiszczeniu opłaty dodatkowej w wysokości 30% opłaty należnej. Termin ten nie podlega przywróceniu. W razie udzielenia patentu dodatkowego pobiera się za ochronę wynalazku opłatę jednorazową. Jeżeli patent dodatkowy stanie się patentem, pobiera się opłaty okresowe, poczynając od okresu ochrony następującego po ustaniu patentu głównego, w wysokości, jaka przypadłaby za ten okres i dalsze okresy ochrony wynalazku stanowiącego przedmiot patentu głównego. W przypadku wydania decyzji o udzieleniu dodatkowego prawa ochronnego, jeżeli upływa lub upłynął okres, na jaki udzielony był patent podstawowy, należna opłata za ochronę może być uiszczona w ciągu 3 miesięcy od otrzymania decyzji.

Artykuł 225 ust. 1 Pr.w.p. przewiduje możliwość przywrócenia terminu do uiszczenia opłat, o którym mowa w art. 223 ust. 2 Pr.w.p. lub art. 224 ust. 1 Pr.w.p. Przywrócenie następuje na wniosek zgłaszającego, jeżeli w ciągu dwóch miesięcy od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu, nie później jednak niż w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym termin ten upłynął, uprawdopodobni on, że uchybienie nastąpiło bez jego winy. Jednocześnie ze złożeniem takiego wniosku zgłaszający powinien uiścić zaległą opłatę.

Przewidziana jest również możliwość zwolnienia od opłat i odroczenia terminu zapłaty. Zgodnie z art. 226 ust. 1–3 Pr.w.p. w przypadku gdy zgłaszający wykaże, że nie jest w stanie ponieść w pełnej wysokości opłaty za zgłoszenie wynalazku, wzoru użytkowego, znaku towarowego lub wzoru przemysłowego, Urząd Patentowy, na wniosek zgłaszającego, zwalnia go częściowo od tej opłaty. Pozostała część opłaty nie może być niższa niż 20% opłaty należnej. Tak też postępuje Urząd Patentowy wówczas, gdy wnioskodawca wykaże, że nie jest w stanie ponieść w pełnej wysokości opłaty od wniosku o wydanie decyzji w postępowaniu spornym oraz od wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. W tej jednak sytuacji może dokonać zwolnienia całkowitego lub częściowego.

Na podstawie art. 226 ust. 4 Pr.w.p. na uzasadniony wniosek zgłaszającego, wniesiony przed upływem wyznaczonego terminu, termin do uiszczenia opłat, może być przez Urząd Patentowy odroczony, nie dłużej jednak niż o 6 miesięcy. Odroczony termin nie

ulega przywróceniu. Zarówno w przedmiocie zwolnienia, jak i odroczenia Urząd Patentowy wydaje postanowienia (art. 226 ust. 5 Pr.w.p.).

Urząd Patentowy na podstawie art. 227 Pr.w.p. pobiera jednorazową opłatę za zamieszczenie w „Wiadomościach Urzędu Patentowego” informacji o udzieleniu patentu, dodatkowego prawa ochronnego, prawa ochronnego, prawa z rejestracji oraz za publikację tych części zgłoszenia, które podlegają publikacji, a także za wydanie dokumentu stwierdzającego udzielenie prawa (opłata za publikację). Zgłaszający obowiązany jest uiścić opłatę po otrzymaniu decyzji o udzieleniu prawa, w terminie trzech miesięcy od doręczenia wezwania. Urząd Patentowy wstrzyma wydanie dokumentu patentowego, dodatkowego świadectwa ochronnego, świadectwa ochronnego lub świadectwa rejestracji do dnia uiszczenia opłaty za publikację, o której mowa w art. 227 Pr.w.p. (art. 227¹ Pr.w.p.).

5. Opłaty pobierane za czynności Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego

Kompleksowa regulacja jaką jest Pr.r.d., uwzględnia między innymi również działalność właściwych organów i podmiotów w związku z dopuszczeniem pojazdów do ruchu (art. 1 ust. 1 pkt 2 Pr.r.d.). Między innymi ustawodawca reguluje kompetencje Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego oraz w kontekście tych kompetencji reguluje odpłatność za jego czynności administracyjne. Na podstawie wielu przepisów rozproszonych w Pr.r.d. wskazać można m.in. następujące kompetencje tego organu realizowane za odpłatnością:

1. Wydanie, w drodze decyzji administracyjnej, świadectwa dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu (art. 70zu ust. 1 Pr.r.d.). Decyzja ta jest wydawana za opłatą, przy czym jej wysokość nie może przekroczyć 800 zł.
2. Dopuszczenie jednostkowe pojazdu (w drodze decyzji administracyjnej) za opłatą, której wysokość nie może przekroczyć 800 zł (art. 70zo ust. 1 Pr.r.d.).
3. Uznanie, w drodze decyzji administracyjnej, dopuszczenia jednostkowego pojazdu udzielonego na dany pojazd przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej (art. 70zp ust. 1 i 2 Pr.r.d) za opłatą, której wysokość nie może przekroczyć 800 zł.
4. Zezwolenie na dopuszczenie do obrotu nowego typu przedmiotu wyposażenia lub części, nieobjętego procedurą homologacji (udzielone w drodze decyzji administracyjnej) (art. 70ze ust. 2 Pr.r.d.) za opłatą, której wysokość nie może przekroczyć 160 zł.

Wszystkie wymienione opłaty stanowią przychód Transportowego Dozoru Technicznego (art. 70zj Pr.r.d. i art. 70zr Pr.r.d.). Ich wysokość (w większości maksymalną wskazaną w ustawie) regulują rozporządzenia wykonawcze wydane na podstawie upoważnień ustawowych dla ministra właściwego do spraw transportu zawartych w art. 70zx Pr.r.d. i art. 70zs Pr.r.d.

6. Opłaty pobierane za czynności Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego

W ustawie z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze²⁴⁶ Dział II „Administracja lotnictwa cywilnego” poświęcony jest kompetencjom organów tworzących administrację lotnictwa cywilnego. Są to: minister właściwy do spraw transportu oraz Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego. W Dziale tym Rozdział 2a „Opłata lotnicza i wpłata lotnicza” poświęcony jest między innymi opłatom lotniczym. Odpłatność za czynności urzędowe została więc osadzona wyraźnie w kontekście systemowym (świadczy o tym m.in. tytuł i przedmiot regulacji Działu II Pr.l.) dotyczącym podmiotu, który te czynności realizuje.

W art. 26a Pr.l. wymienione zostały czynności podejmowane przez Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego podlegające opłatom lotniczym. Analiza art. 26a Pr.l. prowadzi do wniosku, że opłaty lotnicze pobierane są za czynności o zróżnicowanym charakterze prawnym: za czynności urzędowe, czynności nadzorcze i egzaminacyjne. Jedynie w pewnej części opłaty lotnicze można więc zakwalifikować do opłat administracyjnych w rozumieniu przyjętym w przedmiotowych badaniach. I tak, opłaty pobiera się z tytułu następujących czynności urzędowych Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego (a na podstawie art. 26n Pr.l. również za czynności podmiotów upoważnionych przez Prezesa Urzędu na podstawie art. 22 ust. 3 Pr.l. lub art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego²⁴⁷):

1. czynności wykonywanych w związku z wydawaniem uprawnień wynikających z zezwoleń, promes, certyfikatów, świadectw, zaświadczeń, licencji oraz innych dokumentów określonych w Pr.l., przepisach wykonawczych, przepisach prawa Unii Europejskiej oraz przepisach międzynarodowych;
2. udzielenia koncesji, zezwoleń, promes, licencji, świadectw, upoważnień, zaświadczeń i innych dokumentów określonych w Pr.l., przepisach wykonawczych, przepisach prawa Unii Europejskiej oraz przepisach międzynarodowych.

²⁴⁶ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 959 ze zm.

²⁴⁷ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1257.

Wymienione czynności podlegają opłatom lotniczym, o ile nie są objęte obowiązkiem opłaty pobieranej przez EASA (Europejską Agencję Bezpieczeństwa Lotniczego) albo uiszczenia wpłaty, o której mowa w art. 26d Pr.l. (wpłata lotnicza).

Opłaty za wymienione czynności stanowią dochód budżetu państwa (art. 26m ust. 2 Pr.l.). Zgodnie z art. 26a ust. 2–4 Pr.l. stawki opłat lotniczych określa załącznik nr 6 do Pr.l., z zastrzeżeniem art. 26i Pr.l. Wysokość stawek opłat wskazana w załączniku podlega waloryzacji w każdym roku o średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w poprzednim roku kalendarzowym, ogłaszany przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. W przypadku gdy wskaźnik ten ma wartość ujemną, stawki opłat nie ulegają zmianie. Na podstawie tego wskaźnika minister właściwy do spraw transportu ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie do dnia 15 lutego danego roku, w drodze obwieszczenia, stawki, zaokrąglając je w górę do pełnych złotych.

Załącznik do Pr.l. w zakresie dotyczącym opłat zawiera obszerną tabelę, w której wyróżniono kategorie czynności i wysokość opłaty wyrażoną w złotych. Cały załącznik w zakresie opłat składa się z tabel i wyodrębnionych w nich części, części zaś dzielą się na kolejne kategorie czynności. Opłat za czynności urzędowe dotyczy tabela nr 1: Wykaz czynności urzędowych i wysokość stawki opłaty lotniczej za koncesje, zezwolenia, promesy, licencje, certyfikaty, świadectwa, zaświadczenia i inne dokumenty (część I: Koncesje i zezwolenia, część II: Licencje i świadectwa kwalifikacji, część III: Certyfikaty, świadectwa, zaświadczenia i inne dokumenty) oraz częściowo tabela nr 2: Wykaz egzaminów na licencje i świadectwa kwalifikacji oraz wysokość stawek opłaty lotniczej związanej z egzaminami (część II – Zaświadczenia oraz poświadczenie zgodności dokumentu z oryginałem). Wysokość opłat za te czynności jest wyrażona w stałych kwotach w złotych i kształtuje się na poziomie kilkuset lub kilku tysięcy złotych (wyższa w przypadku koncesji).

W pewnym uogólnieniu przyjąć można, że opłaty lotnicze są pobierane od podmiotów występujących o dokonanie czynności lub wydanie dokumentów (art. 26a ust. 6 Pr.l.).

W art. 26b ust. 1 Pr.l. przewidziane zostało interesujące rozwiązanie, a mianowicie opłata w wysokości stawki zerowej. Zgodnie z tym przepisem Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego określa, na zasadzie wzajemności, w stosunku do obcego przewoźnika lotniczego opłatę lotniczą za zezwolenia na wykonywanie przewozu lotniczego w wysokości stawki zerowej, w przypadku gdy odpowiednie przepisy w państwie ustanowienia tego przewoźnika taką opłatę przewidują, a polscy przewoźnicy nie są zobowiązani do jej uiszczenia.

Artykuł 26i Pr.l. i art. 26j Pr.l. przewidują możliwość zwiększenia opłaty lotniczej o dodatkowe koszty postępowania. Są to dodatkowe wydatki bezpośrednio związane z daną czynnością urzędową, poniesione przez Urząd Lotnictwa Cywilnego, w szczególności np. z tytułu kosztów wynagrodzenia powołanych ekspertów lub biegłych; kosztów

gromadzenia dowodów, przeprowadzania specjalistycznych badań i ekspertyz naukowych. Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego informuje niezwłocznie wnioskodawcę o możliwości powstania podczas dokonywania czynności urzędowej dodatkowych kosztów postępowania oraz o szacowanej wysokości tych kosztów. W terminie 7 dni wnioskodawca informuje Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego o akceptacji tych kosztów. W przypadku braku akceptacji uznaje się, że wnioskodawca cofnął wniosek. Obowiązek zwrotu przez wnioskodawcę kosztów dodatkowych, o których mowa w art. 26i Pr.l., powstaje z chwilą doręczenia przez Prezesa Urzędu dokumentu obciążającego wnioskodawcę powstałymi kosztami dodatkowymi. Wpłatę z tytułu zwrotu kosztów dodatkowych wnosi się w terminie 30 dni od dnia powstania obowiązku zwrotu tych kosztów.

Opłatę lotniczą wnosi się na rachunek bankowy Urzędu Lotnictwa Cywilnego lub poprzez wpłatę do kasy Urzędu. Uiszczając opłatę, wnioskodawca lub podmiot nadzorowany wskazuje rodzaj czynności, za które wnosi opłatę (art. 26k ust. 1 i 2 Pr.l.). Opłatę lotniczą za czynności urzędowe wnosi się z chwilą złożenia wniosku o dokonanie danej czynności urzędowej. Opłatę lotniczą za niektóre czynności urzędowe (np. związane z wydaniem zezwolenia pojedynczego upoważniającego do wykonania dziesiątego i kolejnych lotów w danym sezonie rozkładowym na określonych trasach lub obszarach przewoźnikowi z państwa trzeciego do lub z Rzeczypospolitej Polskiej) wnosi się w terminie 7 dni od dnia wpłynięcia wniosku o wydanie zezwolenia – pod rygorem niewydania zezwolenia albo zgody na kolejne loty w danym sezonie rozkładowym (art. 26e ust. 1 i 2 Pr.l.).

Opłatę lotniczą za czynności urzędowe wykonywane na wniosek uiszcza się bez względu na ich wynik. Jeżeli wnioskowana czynność urzędowa nie odbędzie się lub zostanie przerwana z przyczyn, za które odpowiedzialny jest wnioskodawca, zobowiązany jest on do zwrotu kosztów poniesionych przez Urząd Lotnictwa Cywilnego. Nie pobiera się jednak opłaty lotniczej za czynności urzędowe wykonane w wyniku postępowania wszczętego z urzędu (art. 26h ust. 1–3 Pr.l.). W art. 26l ust. 1–3 Pr.l. ustawodawca przewidział jednak instytucję zwrotu opłaty lotniczej. Opłata ta na wniosek podlega zwrotowi w przypadku, gdy została pobrana nienależnie lub w wysokości wyższej od należnej. W przypadku pobrania opłaty wyższej od należnej zwrotowi podlega kwota pobrana nienależnie. Nie jest przy tym opłatą pobraną nienależnie opłata wniesiona za czynność urzędową polegającą na wydaniu dokumentu, jeśli strona nie przyjęła prawidłowo sporządzonego dokumentu. W przypadku nieprzyjęcia prawidłowo sporządzonego dokumentu opłata lotnicza nie podlega zwrotowi. Zwrot opłaty nie przysługuje, jeżeli zachodzi konieczność powtórzenia czynności urzędowej w całości lub w części.

Ściągnięcie należności z tytułu opłat lotniczych następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji²⁴⁸ (art. 26m

²⁴⁸ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1201.

ust. 1 Pr.l.). W zakresie nieuregulowanym w Pr.l. do opłat tych stosuje się odpowiednio przepisy O.p. Uprawnienia organów podatkowych określone w tych przepisach przysługują Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego (art. 26m ust. 3 Pr.l.).

7. Opłaty pobierane za czynności Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego

W ustawie z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym²⁴⁹, wyodrębniony został Rozdział 3 „Prezes Urzędu Transportu Kolejowego” poświęcony w całości statusowi i kompetencjom tego podmiotu. W Rozdziale tym odrębny artykuł (art. 16 u.t.k.) poświęcony został odpłatności za czynności urzędowe tego organu. Przepisy dotyczące odpłatności za czynności urzędowe zostały więc osadzone w wyraźnym kontekście systemowym dotyczącym podmiotu realizującego te czynności (świadczy o tym przede wszystkim tytuł i przedmiot regulacji Rozdziału 3 u.t.k.).

Zgodnie z art. 16 ust. 1 u.t.k. czynności wykonywane przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego określone w art. 13 ust. 1a pkt 1–3 i 5 oraz ust. 2 pkt 1–3a, 7 i 8–9 u.t.k. są odpłatne. Przepis ten odsyła do określonego w art. 13 u.t.k. katalogu kompetencji tego organu. Odpłatne są zatem następujące czynności:

- 1) wydawanie, przedłużanie ważności, zmiana i cofanie autoryzacji bezpieczeństwa, certyfikatów bezpieczeństwa i świadectw bezpieczeństwa, o których mowa w art. 17d u.t.k. i art. 17e u.t.k., oraz prowadzenie i aktualizacja rejestrów tych dokumentów;
- 2) wydawanie, przedłużanie ważności, zawieszanie, przywracanie i cofanie licencji maszynisty, aktualizacja danych zawartych w licencji maszynisty, wydawanie wtórników licencji maszynisty oraz prowadzenie i aktualizacja rejestru tych dokumentów;
- 3) pełnienie funkcji organu certyfikującego określonego w art. 3 ust. 2 lit c rozporządzenia Komisji (UE) nr 445/2011 z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie systemu certyfikacji podmiotów odpowiedzialnych za utrzymanie w zakresie obejmującym wagony towarowe oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 653/2007²⁵⁰;
- 4) nadzór nad ośrodkami szkolenia i egzaminowania maszynistów oraz kandydatów na maszynistów oraz podmiotami uprawnionymi do przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych oraz orzekania w celu sprawdzenia spełnienia wymagań zdrowotnych, fizycznych i psychicznych, niezbędnych do uzyskania licencji maszynisty oraz świadectwa maszynisty, a także zachowania ich ważności;
- 5) wydawanie zezwoleń na dopuszczenie do eksploatacji podsystemów strukturalnych składających się na system kolei;

²⁴⁹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1727 ze zm.

²⁵⁰ Dz. Urz. UE L 122/22 z 11.05.2011 r.

- 6) wydawanie zezwoleń na dopuszczenie do eksploatacji pojazdów kolejowych zgodnych z technicznymi specyfikacjami interoperacyjności oraz pojazdów kolejowych niezgodnych z TSI;
- 7) wydawanie, odmowa wydania i cofanie świadectw dopuszczenia do eksploatacji typu oraz prowadzenie i aktualizacja rejestru tych świadectw;
- 8) autoryzacja jednostek oceniających zgodność ubiegających się o notyfikację;
- 9) nadawanie i zmiana europejskich numerów pojazdów kolejowych (EVN 64), wyrejestrowywanie pojazdów kolejowych oraz dokonywanie zmian pozostałych danych rejestrowych w krajowym rejestrze pojazdów kolejowych;
- 10) prowadzenie spraw związanych z rozpatrywaniem wniosków o odstępstwa, przekazywanie Komisji Europejskiej dokumentów niezbędnych do otrzymania odstępstw, o których mowa w art. 25f u.t.k.;
- 11) wydawanie decyzji stwierdzających, czy niezbędne jest uzyskanie nowego zezwolenia na dopuszczenie do eksploatacji dla podsystemu strukturalnego po modernizacji.

Oplaty pobierane z tytułu tych czynności stanowią dochód budżetu państwa (art. 16 ust. 3 u.t.k.). Ich wysokość określa minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych na podstawie upoważnienia z art. 16 ust. 4 u.t.k. Minister jest zobowiązany uwzględnić w tym zakresie pracochłonność czynności odpłatnych, a także tryb pobierania opłat. Przede wszystkim jednak ich wysokość musi mieścić się w granicach wysokości maksymalnej określonych w art. 16 ust. 2 u.t.k. W przepisie tym maksymalna wysokość opłat została zróżnicowana ze względu na przedmiot czynności podlegającej opłacie i wyrażona jako równowartość w złotych kwot określonych w euro (od 2000 do 30 000 euro). Na podstawie tego upoważnienia wydane zostało rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 19 kwietnia 2017 r. w sprawie czynności wykonywanych przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, za które pobierane są opłaty, oraz wysokości tych opłat i trybu ich pobierania²⁵¹. W rozporządzeniu tym zamieszczony został załącznik w formie tabeli, gdzie adekwatnie do każdej czynności przewidziana została wysokość opłaty w pięciu przedziałach odpowiadających pracochłonności. Pracochłonność wyrażona została zaś jako czas przeznaczony na wykonanie czynności. Przewidziane zostały następujące przedziały (odpowiadające pracochłonności): do 10 godzin, od 11 do 30 godzin, 31 do 40 godzin, 41 do 50 godzin, opłata maksymalna – ponad 50 godzin. Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia opłaty uiszcza się na rachunek bankowy Urzędu Transportu Kolejowego, a dowód ich uiszczenia załącza się do wniosku.

Odrębnie od uregulowanych zbiorczo opłat za czynności Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego np. w art. 50 ust. 1–5 u.t.k. przewidziana została opłata za udzielenie licencji. Z tytułu udzielenia licencji i licencji tymczasowej pobiera się opłatę w wysokości nie wyż-

²⁵¹ Dz. U. poz. 901.

szej niż równowartość w złotych 2000 euro, ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu udzielenia licencji. Opłatę tę uiszcza się jednorazowo lub ratalnie. Opłata jest pobierana przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego i stanowi dochód budżetu państwa. Do opłaty tej stosuje się przepisy u.p.e.a. w zakresie egzekucji obowiązków o charakterze pieniężnym. Minister właściwy do spraw transportu ponownie został upoważniony do tego, aby w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określić, w drodze rozporządzenia, wysokość i sposób uiszczania tej opłaty z uwzględnieniem kosztów nie wyższych niż uzasadnione koszty udzielenia licencji i kontroli jej wykonania. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 22 października 2009 r. w sprawie opłaty za udzielenie licencji i licencji tymczasowej na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie transportu kolejowego²⁵². Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia opłata ta stanowi równowartość w złotych kwoty 1750 euro i 175 euro odpowiednio za udzielenie licencji i licencji tymczasowej. Na podstawie § 4 i 5 rozporządzenia opłata uiszcza się w terminie 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o udzieleniu licencji albo licencji tymczasowej, informującego o dacie udzielenia licencji albo licencji tymczasowej i wysokości opłaty. Opłatę uiszcza się na rachunek bankowy Urzędu Transportu Kolejowego.

8. Opłaty pobierane za czynności Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Lekowych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych

8.1. Opłaty pobierane na podstawie u.p.b.

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych²⁵³ określa zgodnie z jej art. 1 m.in. warunki udostępniania na rynku i stosowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produktów biobójczych, na które zostało wydane pozwolenie na obrót. Zgodnie z art. 3 u.p.b. organem właściwym w tych sprawach jest Prezes Urzędu Rejestracji Produktów Lekowych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

W u.p.b. Rozdział 7 „Opłaty” poświęcony został opłatom pobieranym za czynności Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Lekowych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. Ustawodawca wyraźnie wiąże więc pobór opłat z kompetencjami organu uprawnionego do przeprowadzania czynności urzędowych podlegających tym opłatom.

Zgodnie z art. 44 ust. 1 u.p.b. za czynności Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Lekowych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych podejmowane w zakresie dotyczącym wykonywania przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

²⁵² Dz. U. Nr 196, poz. 1515.

²⁵³ Dz. U. poz. 1926.

(UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych²⁵⁴ pobiera się opłaty. Opłatom zgodnie z ust. 2 tego artykułu podlegają następujące czynności urzędowe tego organu:

- 1) ocena kompletności wniosku o przeprowadzenie wymienionych tam czynności (np. o wydanie pozwolenia lub zezwolenia);
- 2) ocena merytoryczna wniosków, o których mowa w pkt 1;
- 3) czynności dokonywane w różnych postępowaniach (np. dotyczących udzielenia lub odnowienia pozwolenia);
- 4) doradztwo w zakresie odpowiedzialności i obowiązków, o których mowa w art. 81 ust. 2 rozporządzenia nr 528/2012;
- 5) złożenie wniosku np. o wydanie lub zmianę pozwolenia na obrót.

Opłaty są uiszczane na rachunek bankowy Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych i stanowią dochód budżetu państwa (art. 44 ust. 4 u.p.b.). Maksymalna wysokość poszczególnych opłat nie może być wyższa niż 3 765 000 zł, przy czym maksymalna wysokość opłaty jest zróżnicowana ze względu na rodzaj czynności i wynosi od 100 do 3 750 000 zł (art. 44 ust. 10 u.p.b.). W art. 44 ust. 11 u.p.b. minister właściwy do spraw zdrowia został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości oraz sposobu naliczania tych opłat, przy uwzględnieniu m.in. rzeczywistych kosztów poszczególnych czynności oraz konieczności sprawnego zapewnienia wykonywania tych czynności. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie opłat za czynności związane z dopuszczeniem produktu biobójczego do obrotu²⁵⁵. W § 2 rozporządzenia przyjęto koncepcję, zgodnie z którą opłaty są naliczane w stosunku procentowym do kwoty bazowej. Ustalono dwie kwoty bazowe: 600 000 zł („kwota bazowa A”) oraz 50 000 zł („kwota bazowa B”) – kwoty właściwe dla wyodrębnionych kategorii czynności. Szczegółowy sposób naliczania opłat regulują załączniki do rozporządzenia zawierające tabele, w których została wskazana wysokość opłaty jako procent kwot bazowych, zróżnicowana (w zależności od rodzaju czynności podlegającej opłacie) ze względu na ocenę kompletności wniosku i ocenę merytoryczną wniosku. Zgodnie z art. 16 ust. 9 u.p.b. Prezes Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych pozostawia wniosek bez rozpatrzenia, jeżeli wnioskodawca nie uiszczy opłaty w terminie wskazanym w art. 16 ust. 7 lub 8 u.p.b.

²⁵⁴ Dz. Urz. UE L 167/1 z 27.06.2012 r.

²⁵⁵ Dz. U. poz. 2192.

8.2. Opłaty pobierane na podstawie u.w.m.

Ustawa z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych²⁵⁶ reguluje szereg procedur związanych z wyrobami medycznymi. W całej tej ustawie rozproszone są kompetencje Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, w tym przewidziane zostały odrębne rozdziały dotyczące jego kompetencji (Rozdział 10 „Decyzje Prezesa Urzędu”, Rozdział 8 „Nadzór nad wyrobami”). Odpowiednio w całej u.w.m. rozproszone są przepisy dotyczące odpłatności za różne czynności administracyjne tego organu. I tak, opłaty pobierane są za:

- 1) Złożenie wniosku o wydanie pozwolenia na prowadzenie badania klinicznego albo o wydanie pozwolenia na wprowadzenie zmian w badaniu klinicznym (art. 44 ust. 2 u.w.m.). Zgodnie z art. 44 ust. 2 i 3 u.w.m. do wniosku dołącza się potwierdzenie uiszczenia opłaty za złożenie wniosku. Opłata ta stanowi dochód budżetu państwa. Jej wysokość nie może być wyższa niż siedmiokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie u.m.w.p. (w przypadku wniosku o wydanie pozwolenia na prowadzenie badania klinicznego) lub stanowi połowę tej kwoty (w przypadku wniosku o wydanie pozwolenia na wprowadzenie zmian w badaniu klinicznym).
- 2) Złożenie zgłoszenia, o którym mowa w art. 58 ust. 1–2a u.w.m., oraz złożenie zgłoszenia zmiany danych objętych zgłoszeniem, o którym mowa w art. 58 ust. 1–2a u.w.m. (art. 66 u.w.m.). Opłata za te czynności stanowi dochód budżetu państwa. Zgodnie z ust. 2 tego artykułu wysokość opłaty za złożenie zgłoszenia, o którym mowa w art. 58 ust. 1–2a u.w.m. nie może być wyższa niż 1400 zł; a za złożenie zgłoszenia zmiany danych objętych zgłoszeniem, o którym mowa w art. 58 ust. 1–2a u.w.m. jest równa połowie tej kwoty.
- 3) Złożenie wniosku o wydanie zaświadczenia potwierdzającego, że wskazany w nim wyrób w dniu wydania zaświadczenia jest lub mógł być wprowadzany do obrotu i do używania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwanego „świadcstwem wolnej sprzedaży” (art. 67 ust. 1 i 2 u.w.m.). Opłata za tę czynność stanowi dochód budżetu państwa. Jej wysokość nie może być wyższa niż minimalne wynagrodzenie za pracę określone na podstawie przepisów u.m.w.p. Potwierdzenie uiszczenia opłaty dołącza się do wniosku o wydanie tego świadectwa (art. 67 ust. 3 u.w.m.).

Wysokość opłat (w granicach wysokości maksymalnych wskazanych w przywołanych przepisach u.w.m.) pobieranych za wymienione czynności Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych regulują rozporządzenia wykonawcze wydane na podstawie upoważnień ustawowych dla ministra właściwego do spraw zdrowia przewidzianych w art. 50 i 67 u.w.m.

²⁵⁶ T.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 211.

Rozdział V

Ocena systemowa szczególnych opłat administracyjnych w polskim porządku prawnym

1. Miejsce szczególnych opłat administracyjnych w systemie prawa

W pierwszej kolejności szczególne opłaty administracyjne poddać należy analizie z punktu widzenia miejsca regulacji prawnych w przedmiocie tych opłat (poszczególnych aktów prawnych) w polskim porządku prawnym, a następnie miejsca tych regulacji w poszczególnych aktach prawnych. Jest to zatem pierwsze, podstawowe i najbardziej ogólne spojrzenie na regulacje prawne dotyczące szczególnych opłat administracyjnych w polskim porządku prawnym.

Analiza z punktu widzenia umiejscowienia regulacji w przedmiocie szczególnych opłat administracyjnych w polskim porządku prawnym dowodzi w pierwszej kolejności, że opłaty te uregulowane są w obszarze prawa publicznego, co stanowi jeden z argumentów (ale nie przesądzający) na potwierdzenie publicznoprawnego charakteru tych świadczeń²⁵⁷ i osadza je w sferze świadczeń publicznych, o których mowa w art. 84 Konstytucji RP.

Podkreślić należy także kolejną prawidłowość, że szczególne opłaty administracyjne są uregulowane w prawie powszechnie obowiązującym. Jedynie wyjątkowo (w przypadku dwóch opłat uwzględnionych w niniejszej pracy) jednostki samorządu terytorialnego uzyskały kompetencje do kreowania wysokości wpływów z tytułu tej kategorii opłat. Jest to kompetencja rady gminy do ustalenia w drodze uchwały opłaty pobieranej za wpis do rejestru żłobków i klubów dziecięcych na podstawie u.o.dz. oraz uprawnienie wyini-

²⁵⁷ Na temat koncepcji swoistego testu kontekstu normatywnego, zgodnie z którym stosowanie przepisów dotyczących opłat publicznych wymaga przeprowadzenia ich wykładni systemowej w kontekście innych regulacji z zakresu prawa publicznego D. Antonów, *Oplata skarbowa w polskim...*, s. 205-206.

kające z u.k.p. dla rady powiatu, która w przypadku gdy zmiana stanu faktycznego w zakresie adresu kierowcy wymagająca wydania nowego prawa jazdy lub pozwolenia na kierowanie tramwajem, spowodowana została zmianami administracyjnymi może, w drodze uchwały, zmniejszyć opłatę za wydanie lub zwolnić od jej uiszczenia osoby obowiązane do ubiegania się o wydanie tych dokumentów.

Kolejną wyraźnie zauważalną prawidłowością jest to, że opłaty te uregulowane są w aktach prawa administracyjnego (wyjątkowo prawa podatkowego) – w przeważającej większości przypadków²⁵⁸ – w aktach zaliczanych do materialnego prawa administracyjnego²⁵⁹. Szczególne znaczenie ma przy tym cecha charakterystyczna materialnego prawa administracyjnego, a mianowicie jego szeroki zakres przedmiotowy. Prawo to wkracza w szereg różnych dziedzin życia społecznego, politycznego, gospodarczego, kulturalnego itd.²⁶⁰ Odpowiednio, również pojawia się odpłatność za działania administracji w tych zróżnicowanych sferach²⁶¹, co przesądza o zróżnicowaniu opłat administracyjnych pod względem istoty merytorycznej czynności, za które są one pobierane oraz celów tych opłat. Odwołując się do istoty szczegółowego prawa administracyjnego, rozumianego jako regulacje prawne dotyczące różnych pól aktywności administracji publicznej, różnych dziedzin życia publicznego, na które oddziałuje administracja²⁶², zauważyć można, że przepisy dotyczące opłat administracyjnych umiejscowione są w aktach prawnych regulujących między innymi stosunki z zakresu prawa gospodarczego, górniczego, geologicznego, geodezyjnego, kartograficznego, atomowego, wodnego, farmaceutycznego, ruchu drogowego, konsularnego, aktów stanu cywilnego, lotniczego, własności przemysłowej, budowlanego, energetycznego, o miarach, przepisów z zakresu ewidencji ludności, ochrony środowiska (w tym ochrony środowiska morskiego), transportu drogowego, rybołówstwa i wielu innych.

²⁵⁸ Do nielicznych przypadków opłat uregulowanych w aktach prawnych, które w całości lub w przeważającej części zaliczane są do kategorii przepisów proceduralnych, należą np. opłaty za wydanie interpretacji podatkowych uregulowane w przepisach O.p.

²⁵⁹ Materialne prawo administracyjne jest definiowane jako „zespół norm prawa administracyjnego, wiążących bezwzględnie, obligatoryjnych, zawartych w źródłach prawa powszechnie obowiązującego, adresowanych do jednostek (osób i innych podmiotów niepodporządkowanych organizacyjnie administracji publicznej), których treścią jest wyznaczenie sytuacji prawnej adresatów poprzez określenie ich praw i powinności oraz warunków i przesłanek ich zaistnienia, i które to normy oddziaływać mogą w swych treściach bezpośrednio (wprost, z mocy prawa) bądź poprzez ich konkretyzację w procesie stosowania prawa, tj. w drodze stosowanych działań (przede wszystkim wydawania aktów administracyjnych, ale także i podejmowania czynności materialnotechnicznych) upoważnionych podmiotów administracyjnych; w tym drugim przypadku treść norm prawoadministracyjnych obejmuje również określenie właściwego podmiotu administracyjnego”, J. Jagielski [w:] *System Prawa Administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, t. 7. *Prawo administracyjne materialne*, Warszawa 2012, s. 33-34.

²⁶⁰ J. Jagielski, *op. cit.*, s. 34.

²⁶¹ Np. ochrony środowiska, gospodarki wodnej, stanu cywilnego, podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

²⁶² J. Jagielski, *op. cit.*, s. 44.

Opłaty administracyjne, najogólniej mówiąc, są więc uregulowane w aktach prawnych, które określają administracyjnoprawną sytuację jednostki (jej uprawnienia i obowiązki), a więc jej sytuację względem państwa i reprezentujących go podmiotów. Są to akty prawne, które regulują istotę merytoryczną czynności podlegających opłatom²⁶³ lub nawet istotę merytoryczną działalności²⁶⁴, wartości²⁶⁵ itp., które stanowią przedmiot tych czynności. Istotną grupę stanowią akty prawne regulujące kompleksowo określone kategorie spraw, wśród których mieszczą się również kompetencje wyodrębnionych organów, w tym odpłatność za ich czynności²⁶⁶.

Podstawą poboru szczególnych opłat administracyjnych są przepisy rangi ustawowej²⁶⁷. Podkreślić należy, że wśród tych ustaw znajdują się ustawy, których tytuły rozpoczynają się od wyrazów: „Kodeks”²⁶⁸, „Prawo”²⁶⁹, „Ordynacja”²⁷⁰ pisane dużą literą, co stanowi zgodnie z § 19 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”²⁷¹ formę rzeczowego określenia przedmiotu ustaw wyczerpująco regulujących obszerną dziedzinę spraw. Niewątpliwie uwzględnić należy ten fakt przy ocenie zasadności umiejscowienia przepisów dotyczących opłat w tych aktach prawnych. Z ich istoty wynika bowiem jednolita, kompleksowa regulacja rozległej dziedziny stosunków społecznych. W przypadku Kodeksów jest to gałąź prawa, a w przypadku ustaw zatytułowanych Prawo są to stosunki społeczne wykraczające poza jedną gałąź prawa²⁷². Oznacza to, że przepisy dotyczące szczególnych opłat administracyjnych z tytułu różnych czynności urzędowych w sprawach objętych regulacją tych kategorii aktów prawnych dopełniają ich kompleksowego charakteru. Ustawodawca daje więc wyraz wyższości lub pierwszeństwa potrzeby kompleksowej regulacji w przedmiocie niektórych spraw (np. spraw objętych regulacją Pr.f. lub Pr.k.) przed potrzebami związanymi z uporządkowaniem prawa daninowego.

²⁶³ Np. opłata za wydanie dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego uregulowana jest w u.l.d.r., a więc w ustawie, która reguluje istotę czynności urzędowej (wydanie licencji) podlegające opłacie.

²⁶⁴ Np. opłata za wpis do rejestru działalności lobbingowej uregulowana jest w u.dz.l.p.s.p., a więc w ustawie, która reguluje istotę działalności, której dotyczy czynność urzędowa polegająca na wpisie do rejestru takich działalności.

²⁶⁵ Np. opłata za zezwolenie na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi uregulowana jest w u.w.t.p.a. Jest to więc ustawa, która reguluje ochronę szczególnej wartości, jaką jest trzeźwość i opłata stanowi w kontekście tej ustawy instrument ochrony tej wartości.

²⁶⁶ Np. opłaty za czynności Urzędu Patentowego pobierane na podstawie Pr.w.p.

²⁶⁷ Np. na podstawie art. 105 ust. 3 Pr.k. czynności wykonywane przez konsula podlegają opłatom konsularnym.

²⁶⁸ K.m.

²⁶⁹ Np. Pr.f. – łącznie w badaniach uwzględniono 17 takich aktów prawnych.

²⁷⁰ Np. O.p.

²⁷¹ T.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 283 ze zm.

²⁷² S. Wronkowska, [w:] S. Wronkowska, M. Zieliński, *Komentarz do zasad techniki prawodawczej*, Warszawa 2012, s. 64.

Powszechna jest tendencja, że w ustawach, na podstawie których pobierane są opłaty, przewidziane jest upoważnienie do wydania rozporządzenia regulującego wysokość opłaty²⁷³, zasady jej zapłaty²⁷⁴ lub nawet szczegółowe elementy konstrukcji²⁷⁵. Zauważyć przy tym można, że wysokość i zasady zapłaty są najczęściej regulowane właśnie w aktach wykonawczych – w rozporządzeniach wydawanych na podstawie upoważnień ustawowych. Upoważnienia te są delegowane na rzecz wielu podmiotów – głównie ministrów (rządziej Rady Ministrów) właściwych w sprawach, których dotyczą czynności urzędowe podlegające opłacie. Najczęściej, z racji właściwości rzeczowej kompetencje te są powierzane ministrom właściwym w sprawach: rolnictwa i rozwoju wsi, infrastruktury i budownictwa, spraw wewnętrznych i administracji, finansów, zdrowia, transportu, budownictwa, gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej.

Zauważyć należy także, że żadnej z omawianych opłat nie został poświęcony w całości odrębny akt prawny rangi ustawowej. Jedynie niektóre rozporządzenia wydawane na podstawie upoważnień ustawowych zostały poświęcone w całości niektórym elementom konstrukcji tych opłat i (lub) procedury ich zapłaty.

Kolejną kwestią zasługującą na ocenę systemową jest umiejscowienie przepisów dotyczących opłat w konstrukcji poszczególnych aktów prawnych. W tej kwestii tendencje są różne. W niewielu przypadkach przepisy stanowiące podstawę poboru opłaty oraz określające jej konstrukcję prawną, znajdują się w rozdziałach wyodrębnionych w strukturze ustawy²⁷⁶ lub rozporządzenia²⁷⁷, lub w działach wyodrębnionych w ustawie²⁷⁸. W tytułach tych rozdziałów lub działów ustawodawca posługuje się najczęściej nazwą „opłata”²⁷⁹, lub wskazuje nazwę własną konkretnej opłaty – np. opłaty konsularne²⁸⁰. Niekiedy ustawodawca poświęca opłacie odrębny artykuł lub artykuły w ustawie²⁸¹. Często jest jednak tak, że regulacje dotyczące opłat są umiejscowione przy okazji regulacji dotyczących czynności urzędowych podlegających opłacie – jako kolejne ustępy w artykułach poświęconych czynnościom urzędowym. Przepisy te dość często bywają niezbyt wyraźnie wyeksponowane, co wskazuje na ich uzupełniającą rolę względem przepisów kompetencyjnych określających zakres czynności urzędowych podejmowanych przez po-

²⁷³ Np. na podstawie art. 201 ust. 4 Pr.o.ś. minister właściwy do spraw środowiska został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłaty rejestracyjnej.

²⁷⁴ Np. rozporządzenie wykonawcze wydane na podstawie upoważnienia zawartego w art. 77 u.d.o.

²⁷⁵ Np. na podstawie 118 Pr.k. minister spraw zagranicznych został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, między innymi czynności wykonywanych przez konsula, podlegających opłatom konsularnym – a więc przedmiotu tych opłat.

²⁷⁶ Np. Rozdział 6 u.g.h., Rozdział 8 u.t.d., Rozdział 6 Pr.m., Rozdział 5 u.o.ż.p.m.

²⁷⁷ Np. Rozdział 5 r.s.k.w.p.d.

²⁷⁸ Np. Dział IV Pr.k.

²⁷⁹ Np. w u.r.o.n.o.p.r. wyodrębniony został Rozdział 7 zatytułowany „Opłaty”.

²⁸⁰ Np. w Pr.k. Dział IV „Opłaty konsularne i wydatki”.

²⁸¹ Np. art. 36 Pr.p.

szczególne organy administracji publicznej²⁸². W związku z tym, bywa, że regulacje dotyczące różnych opłat są rozproszone w całej ustawie²⁸³. Ma to miejsce nawet wówczas, gdy w ustawie został wyodrębniony rozdział poświęcony opłatom (poza tym rozdziałem znajdują się pojedyncze artykuły dotyczące opłat²⁸⁴).

Zauważyć należy, że w bardzo wielu przypadkach ustawodawca korzysta z rozwiązania polegającego na umieszczeniu bardzo rozbudowanych przepisów dotyczących opłat (zwłaszcza ich stawek lub zasad obliczenia) w załącznikach do aktów prawnych²⁸⁵ oraz korzysta z zapisów tabelarycznych²⁸⁶.

Na ocenę miejsca szczególnych opłat administracyjnych w porządku prawnym składa się również aspekt ilościowy, a mianowicie ilość opłat administracyjnych oraz liczebność regulacji prawnych w przedmiocie poszczególnych opłat administracyjnych. Przeprowadzone badania dowodzą znacznej ilości takich opłat (w pracy przedstawiono ich kilkadziesiąt). Jest to zatem stosunkowo liczna, jeśli nie najliczniejsza grupa danin publicznych, i jak można przypuszczać, najliczniejsza, jeśli nie dominująca grupa opłat publicznych. Liczebności tej towarzyszy rozproszenie w ponad stu aktach prawnych. Jeśli zaś chodzi o ocenę obszerności regulacji prawnych w przedmiocie poszczególnych opłat, to niewątpliwie cechą dominującą są zauważalne dysproporcje w tym zakresie pomiędzy poszczególnymi opłatami. W przypadku niektórych opłat ustawodawca przewidział rozbudowane (niekiedy kompleksowe) regulacje prawne²⁸⁷, wzbogacane o tabele lub skomplikowane wzory (algorytmy) służące obliczeniu należnej opłaty²⁸⁸. W innych przypadkach regulacje te są fragmentaryczne lub wręcz szczątkowe²⁸⁹.

Podkreślić warto, że regulacje w przedmiocie szczególnych opłat administracyjnych mają różny charakter, który określić można jako ogólny lub szczegółowy. Jako szczegółowe traktować należy te regulacje, które dotyczą konstrukcji prawnej poszczególnych opłat. Ogólne to zaś te, które odnoszą się do grupy opłat – tworzą ogólną zasadę dotyczącą opłat. W tej kategorii wskazać należy m.in. przepisy dotyczące odpłatności za

²⁸² Np. na podstawie art. 14f O.p. i art. 14a § 9 O.p. w zw. z art. 14f O.p. opłacie podlega wniosek o wydanie interpretacji indywidualnej i interpretacji ogólnej.

²⁸³ Np. opłaty pobierane na podstawie u.g.t. lub Pr.r.d.

²⁸⁴ Np. opłaty w Pr.w.p.

²⁸⁵ Np. w kwestii wysokości opłaty do załącznika odsyła art. 15 ust. 7 u.ż.ś.

²⁸⁶ Np. wysokość opłat przedstawiona w tabelach r.w.o.r.

²⁸⁷ Np. rozbudowane regulacje w przedmiocie opłat pobieranych za zezwolenia, pozwolenia i zgody wydawane na podstawie Pr.f.

²⁸⁸ Np. wzór obliczenia opłaty rejestracyjnej przewidziany w r.w.o.r.

²⁸⁹ Np. na podstawie jedynego przepisu dotyczącego tej kwestii – art. 18 ust. 3 u.p.p. odpisy i wyciągi z ewidencji partii politycznych podlegają opłacie, która stanowi dochód budżetu państwa.

udzielenie koncesji²⁹⁰, odpłatności za wpis do rejestru działalności regulowanej²⁹¹, zasady ustalania opłat za udzielenie koncesji w drodze przetargu w wysokości nie niższej niż opłata skarbową²⁹² oraz zasadę, zgodnie z którą czynności organów administracji miar i podległych im urzędów określone w Pr.m. i jej przepisach wykonawczych oraz wynikające z wykonywania przez nie zadań przewidzianych w odrębnych ustawach podlegają opłacie²⁹³.

Przy okazji regulacji w przedmiocie szczególnych opłat administracyjnych ustawodawca niekiedy określa ich relację względem ogólnej opłaty administracyjnej – opłaty skarbowej. Relacje te mają różny charakter. Jest to np. relacja konkurencyjności opłaty skarbowej względem opłat pobieranych za udzielenie koncesji²⁹⁴ (dotyczy to wszystkich koncesji). Podobnie jest, jeśli chodzi o opłaty za wpis do rejestru działalności regulowanej²⁹⁵. W obu tych przypadkach ustawodawca przyjmuje ogólną zasadę, że czynności te podlegają opłacie skarbowej, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej, a więc chyba że jest przewidziana inna opłata – szczególna opłata administracyjna. Innym rozwiązaniem jest pojawiające się w różnych ustawach zastrzeżenie, że dana czynność nie podlega opłacie skarbowej²⁹⁶. Oba rozwiązania dowodzą, że ustawodawca dostrzega relacje pomiędzy ogólną opłatą administracyjną (opłatą skarbową) i szczególnymi opłatami administracyjnymi.

W nielicznych przypadkach dostrzec można również relacje systemowe zachodzące pomiędzy różnymi szczególnymi opłatami administracyjnymi. Tak np. ustawodawca pobiera na podstawie u.d.p. szczególną opłatę administracyjną za wydanie dokumentu paszportowego, z tym jednak zastrzeżeniem, że za paszporty wydawane przez konsula pobiera się opłatę w wysokości określonej w przepisach wydanych na podstawie Pr.k.²⁹⁷.

Regulacje ogólne w przedmiocie opłat, regulacje określające relacje pomiędzy szczególną opłatą administracyjną i ogólną opłatą administracyjną oraz relacje pomiędzy różnymi szczególnymi opłatami administracyjnymi łączy wspólny cel. Analizując te rozwiązania legislacyjne, można mieć bowiem wrażenie, że ustawodawca podejmuje działania zmierzające do porządkowania zbioru opłat administracyjnych poprzez kreowanie relacji systemowych łączących te świadczenia. W tych nielicznych zabiegach legislacyjnych upatrywać należy działań zmierzających do kreowania systemu opłat administracyjnych.

²⁹⁰ Zgodnie z art. 62 u.s.dz.g. za udzielenie koncesji lub jej zmianę pobiera się opłatę skarbową, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

²⁹¹ Art. 64 u.s.dz.g. stanowi, że taki wpis podlega opłacie skarbowej, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

²⁹² Art. 53 u.s.dz.g.

²⁹³ Art. 24 Pr.m.

²⁹⁴ Zgodnie z art. 62 u.s.dz.g. za udzielenie koncesji lub jej zmianę pobiera się opłatę skarbową, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

²⁹⁵ Art. 64 u.s.dz.g. stanowi, że taki wpis podlega opłacie skarbowej, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

²⁹⁶ Np. zezwolenia i decyzje na podstawie art. 9² ust. 15 u.w.t.p.a. nie podlegają opłacie skarbowej.

²⁹⁷ Art. 12 u.d.p.

Należy mieć świadomość, że motywacją do takich działań była najprawdopodobniej potrzeba uporządkowania stanu prawodawstwa w innym obszarze niż prawo daninowe (np. w sferze nabywania koncesji), niemniej jednak dają one zaczątek dla działań zmierzających do kreowania relacji systemowych w obszarze odpłatności za czynności administracyjne, które niewątpliwie warto kontynuować.

Analiza szczególnych opłat administracyjnych generuje również wnioski dotyczące ich nazewnictwa. Spojrzenie systemowe na całość regulacji prawnych w przedmiocie tych danin pozwala na następujące refleksje. Przede wszystkim, podkreślić należy aktualność i prawdziwość powszechnego poglądu o częstej rozbieżności nazwy i charakteru prawnego daniny publicznej. Dowodzą tego świadczenia opisane w rozdziale II, które choć przypominają opłaty administracyjne, to w istocie stanowią inne formy odpłatności związane z działalnością administracji publicznej. Uwaga ta dotyczy także rozbieżności nazwy opłaty za czynności urzędowe i jej przedmiotu – o czym dalej.

Zgodnie z przyjętą metodologią przedmiotowych badań wszystkie analizowane daniny łączy podstawowy element ich nazwy – „opłata”. W większości przypadków ustawodawca poprzestaje jedynie na tym elemencie i w sposób opisowy doprecyzowuje przedmiot opłaty (zazwyczaj poprzez formułę „opłata za”²⁹⁸ lub „opłata od”²⁹⁹). Bardzo rzadko tworzy odrębne nazwy własne dla opłat. Wskazać można następujące przykłady takich nazw: opłaty konsularne³⁰⁰, opłaty lotnicze³⁰¹ i opłaty rejestrowe³⁰². Niekiedy ustawodawca tworzy również nazwy dla różnych grup opłat administracyjnych lub ich wyodrębnionych kategorii. W tym zakresie wskazać można następujące nazwy: opłaty za czynności administracyjne³⁰³, opłaty stałe, stosunkowe i kancelaryjne³⁰⁴ (jako podział opłat na trzy kategorie), opłaty kancelaryjne³⁰⁵, opłata administracyjna (jako ogólna zbiorowa kategoria)³⁰⁶, opłaty za czynności urzędowe³⁰⁷, opłaty za czynności organów³⁰⁸.

Ocena formalna szczególnych opłat administracyjnych (dotycząca techniki legislacyjnej w przedmiocie tych opłat) stanowić może podstawę do oceny o charakterze me-

²⁹⁸ Np. opłata za wydanie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych pobierana na podstawie u.r.t.

²⁹⁹ Np. opłata od wniosku o wpis na listę rzeczników patentowych pobierana na podstawie u.rz.p.

³⁰⁰ Pobierane na podstawie Pr.k.

³⁰¹ Pobierane na podstawie Pr.l.

³⁰² Np. opłata pobierana na podstawie K.m.

³⁰³ Np. w u.t.d. ustawodawca posługuje się w art. 47 pojęciem opłat za czynności administracyjne.

³⁰⁴ Taki podział opłat przewiduje K.m.

³⁰⁵ Pobierane na podstawie r.r.o.p.r.

³⁰⁶ Takie pojęcie pojawia się w u.c. – zgodnie z art. 335 u.c. jedną z form pomocy państwa dla cudzoziemców jest pokrycie opłat administracyjnych.

³⁰⁷ Tytuł r.o.cz.u.o.a.m. („w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy”).

³⁰⁸ Tytuł r.o.cz.a.m.s.t.c. („w sprawie opłat za czynności organów administracji miar wykonywane w ramach systemu tachografów cyfrowych”).

rytorycznym. Ocena taka ma niezwykle istotne znaczenie z punktu widzenia teorii opłat. Stanowi ona podstawę do sformułowania twierdzeń na temat obowiązującego stanu prawnego (a więc faktycznego stanu prawodawstwa, a nie stanu postulowanego, czy kreowanego przez teorię opłat) w kwestii przypuszczalnych kryteriów decydujących o wyodrębnieniu szczególnych opłat administracyjnych względem ogólnej opłaty administracyjnej. Nie dotyczy więc ona kwestii podstawowej – powodów decyzji ustawodawcy o poborze opłat za poszczególne czynności urzędowe, lecz dotyczy kwestii rodzaju tych opłat.

Przyjmując na wstępie racjonalność działania prawodawcy, oraz pozostawiając poza rozważaniami kwestie uwarunkowań historycznych (pewną tradycję prawodawczą dotyczącą np. opłat konsularnych), poczynić można następujące obserwacje. Analiza różnorodności szczególnych opłat administracyjnych wskazuje na dwie dość wyraźne tendencje. Pierwsza tendencja (dominująca) wskazuje, że ustawodawca zdecydował się na pobór szczególnych opłat administracyjnych za różne czynności urzędowe najprawdopodobniej ze względu na szczególny charakter tych czynności lub ich istotę merytoryczną (sferę stosunków społecznych, których one dotyczą). Regulacje w przedmiocie tych opłat administracyjnych są umiejscowione w kontekście (obok regulacji, w związku z regulacją) istoty czynności urzędowej, która stanowi przedmiot opłaty³⁰⁹. Przykłady tych opłat przeanalizowano w rozdziale III. Szczególny charakter czynności urzędowych uzasadniający pobór odrębnej opłaty za ich przeprowadzenie bywa jednak pozorny. Można wskazać bowiem przykłady pewnych czynności, które rzeczywiście mają status wyjątkowych w sferze działalności administracji publicznej³¹⁰, w przeważającej mierze są to jednak czynności urzędowe o charakterze powtarzalnym w tym sensie, że są przeprowadzane przez wiele różnych organów administracji publicznej, na podstawie różnych ustaw. Są to np. różnego rodzaju akty przyzwalające (koncesje, zezwolenia), zaświadczenia, wpisy do rejestrów itp. Niezależnie od tego, jaki organ wydaje np. zezwolenie lub co – jakie uprawnienia są przedmiotem tego zezwolenia, z punktu widzenia istoty czynności urzędowej stanowiącej akt przyzwalający, zezwolenia te zachowują swój jednolity charakter. Ustawodawca decyduje się jednak na pobór szczególnej opłaty za jego wydanie – szczególnej w tym sensie, że zezwolenie to nie podlega (podobnie jak wiele innych zezwoleń) opłacie skarbowej. Można więc mieć wrażenie, że kryterium decydującym o takim wyróżnieniu jest chęć zaakcentowania (wyeksponowania) szczególnego charakteru treści takiej czynności oraz kwestie formalne polegające na umiejscowieniu przepisów dotyczących od-

³⁰⁹ Np. na podstawie art. 28 ust. 8 u.k.p. starosta dokonuje wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców za opłatą. Opłata za tę czynność urzędową została więc uregulowana przy okazji (łącznie z) istotą czynności urzędowej stanowiącej przedmiot opłaty, a więc czynności polegającej na dokonaniu wpisu do powyższego rejestru.

³¹⁰ Taki walor można by przypisać wydaniu ogólnej interpretacji podatkowej, która jest czynnością typową dla prawa podatkowego, należącą wyłącznie do kompetencji ministra finansów oraz uregulowaną w jednym akcie prawnym – w O.p.

płatności za daną czynność w akcie prawnym, w którym ta czynność jest uregulowana. Z perspektywy treści tego aktu prawnego kwestia odpłatności za realizację czynności urzędowej stanowi jeden z elementów procedury przeprowadzania takich czynności, a bywa, że ma wręcz marginalne znaczenie (zarówno ze względu na fragmentaryczny charakter regulacji, jak i niewielką wysokość opłaty). Niewątpliwie jednak w przypadku tej kategorii szczególnych opłat administracyjnych są one umiejscowione w porządku prawnym w wyraźnym kontekście przedmiotowym, o czym świadczy konstrukcja przepisów, w których ustawodawca wskazuje czynność urzędową, za którą pobiera się opłatę (np. „wydanie zezwolenia podlega opłacie”, „za wydanie zaświadczenia pobiera się opłatę”).

Drugim, rzadszym rozwiązaniem, jest powiązanie odpłatności z kompetencjami wyodrębnionych podmiotów. W tym przypadku ustawodawca wskazuje na opłatę administracyjną bardziej jako na odpłatność za czynności pewnych wyodrębnionych podmiotów, niż odpłatność za konkretne czynności urzędowe. Regulacje w przedmiocie szczególnych opłat administracyjnych są wówczas osadzone wyraźniej w kontekście podmiotowym (w kontekście kompetencji podmiotu realizującego te czynności, często w działach i rozdziałach aktów prawnych poświęconych statusowi i kompetencjom organów i urzędów) i tak eksponowany jest ten właśnie podmiot sfery administracji publicznej i jego właściwość rzeczowa. Ta grupa opłat została wyodrębniona w rozdziale IV. Podobnie, jak w przypadku czynności urzędowych, tak również w przypadku niektórych podmiotów realizujących te czynności można mieć wątpliwości co do ich szczególnej pozycji w strukturze administracji publicznej. O ile szczególnie status konsula jako organu administracji publicznej za granicą nie budzi w tym zakresie wątpliwości, to już wyróżnienie odpłatności za czynności dyrektorów niektórych urzędów centralnych może być wątpliwe. Przypuszczać można, że również i w tym przypadku zaważyła istota merytoryczna czynności podlegających opłacie, a więc właściwość rzeczowa tych podmiotów. Niemniej jednak ustawodawca posługuje się formułami, w których akcentuje rolę tego podmiotu, wskazując na odpłatność za jego czynności urzędowe (np. „czynności wykonywane przez konsula podlegają opłatom”³¹¹, „czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar podlegają opłatom”³¹²). Rozwiązanie takie pozwala przyjąć, że w tym przypadku być może to pozycja organu administracji publicznej stanowi kryterium poboru szczególnej opłaty administracyjnej. Kontekst podmiotowy oznacza, że opłata administracyjna uregulowana jest w przepisach właściwych w przedmiocie kompetencji wyodrębnionych organów administracji publicznej. Wówczas, zasadniczy przedmiot regulacji stanowi wyodrębniony organ administracji publicznej oraz jego kompetencje. Przy tej okazji ustawodawca w sposób kompleksowy reguluje katalog czynności urzędowych

³¹¹ Art. 105 ust. 1 Pr.k.

³¹² Art. 24 ust. 1 Pr.m.

realizowanych przez ten podmiot, za które pobiera się opłatę³¹³. Zauważyć jednak należy różne tendencje prawodawcze w tym zakresie. Nieliczne są przypadki, gdy ustawodawca reguluje w jednym akcie prawnym opłaty za wszystkie czynności urzędowe danego podmiotu³¹⁴. Czasami opłaty za czynności niektórych podmiotów są uregulowane w różnych aktach prawnych³¹⁵. Brak jest również jednolitej tendencji, jeśli chodzi o redakcję przepisów dotyczących odpłatności za czynności wyodrębnionych podmiotów. Niekiedy ustawodawca dokonuje pewnej syntezy czynności urzędowych realizowanych przez dany podmiot i wprowadza jednolite przepisy dotyczące odpłatności za wszystkie te czynności³¹⁶. Wówczas bardzo wyraźnie widoczne jest wyodrębnienie odpłatności za czynności urzędowe ze względu na podmiot ich dokonujący (jego szczególną pozycję ustrojową). Ustawodawca nie jest w tym jednak konsekwentny, gdyż przepisy dotyczące opłat pobieranych za czynności urzędowe niektórych organów bywają często rozproszone w akcie prawnym przy okazji regulacji w przedmiocie różnych czynności urzędowych należących do kompetencji tego podmiotu³¹⁷.

Reasumując, w oparciu o kryterium kontekstu ustawowego, w jakim ustawodawca umiejscowił przepisy dotyczące szczególnych opłat administracyjnych, przyjąć można, że przesłanki ich wyodrębnienia względem ogólnej opłaty administracyjnej wynikają z istoty merytorycznej czynności urzędowej podlegającej opłacie (kryterium przedmiotowe) lub z pozycji organu przeprowadzającego te czynności (kryterium podmiotowe). Z racji wątpliwości co do tego szczególnego charakteru zarówno czynności, jak i pozycji organu zaznaczyć należy, że twierdzenia powyższe formułowane są jedynie w oparciu o kontekst systemowy przepisów dotyczących analizowanych opłat. Niezależnie od tych refleksji nie można oprzeć się wrażeniu, że istotne znaczenie w kwestii wyodrębnienia tych opłat miało dążenie do kompleksowej regulacji w przedmiocie określonych sfer działalności administracji publicznej, w tym procedury przeprowadzania czynności urzędowych, z odpłatnością łącznie. Dotyczy to zwłaszcza opłat umiejscowionych w ustawach zatytułowanych jako Kodeks lub Prawo.

³¹³ Np. opłaty konsularne, opłaty za czynności Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

³¹⁴ Szczególnym i rzadkim przykładem takiego rozwiązania są opłaty konsularne.

³¹⁵ Tytułem przykładu wskazać należy opłaty za czynności administracji morskiej pobierane na podstawie trzech ustaw: u.o.m., K.m. oraz u.o.ż.p.m.

³¹⁶ Np. zgodnie z art. 16 ust. 1 u.t.k. wymienione w tym przepisie czynności urzędowe wykonywane przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego (poprzez odesłanie do innych przepisów regulujących te czynności) są odpłatne. Podobnie zgodnie z art. 24 ust. 1 Pr.m. czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy określone w tej ustawie i jej przepisach wykonawczych oraz wynikające z wykonywania przez nie zadań przewidzianych w odrębnych ustawach podlegają opłacie.

³¹⁷ Tak np. opłaty za czynności Urzędu Patentowego zostały uregulowane w wyodrębnionym rozdziale Pr.w.p. i dodatkowo (poza tym rozdziałem) w różnych odrębnych przepisach tej ustaw. Zupełne rozproszenie zauważyć można na przykładzie opłat za czynności Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego pobieranych na podstawie Pr.r.d.

2. Kategorie czynności urzędowych podlegających szczególnym opłatom administracyjnym

Niezależnie z jakich powodów ustawodawca zdecydował o obciążeniu czynności urzędowych odpłatnością w formie szczególnych opłat administracyjnych, czynności te w jego ocenie nadają się do tego, aby były realizowane odpłatnie. Analiza szczególnych opłat administracyjnych pozwala również na pewne refleksje na temat cech tych czynności.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że z racji istoty opłat administracyjnych przedmiotem każdej z nich jest czynność urzędowa (zespół czynności) administracji publicznej. Inaczej mówiąc, opłaty te są pobierane w związku z uruchomieniem przez jednostkę działań organów administracji publicznej w celu zaspokojenia zindywidualizowanego i skonkretyzowanego interesu tej jednostki. Efekty takich pożądanых działań są różne, co wynika z różnej właściwości rzeczowej organów administracji publicznej oraz celów, przedmiotu i procedur właściwych dla realizacji poszczególnych zadań publicznych. Wynika to z przepisów prawa materialnego właściwych w przedmiocie istoty merytorycznej poszczególnych czynności urzędowych.

Po drugie, wspólną cechą dla wszystkich opłat administracyjnych jest również to, że są one pobierane za czynności podejmowane na wniosek. Opłaty te stanowią zatem odpłatność za czynności organów administracji publicznej, podejmowane na wyraźne żądanie jednostki, w jej indywidualnej sprawie. Nie jest to więc odpłatność za realizację zadań publicznych na rzecz ogółu. Wnioskowy charakter czynności podlegających opłatom administracyjnym ustawodawca podkreśla, przyjmując, że opłacie podlega określona czynność przeprowadzana na wniosek³¹⁸ lub też, że opłacie podlega wniosek o przeprowadzenie czynności³¹⁹. Niezależnie od przyjętej formuły, w przypadku każdej takiej opłaty ustawodawca wskazuje, że odpłatność wynika z uruchomienia działań administracji z wyraźnej woli zainteresowanych podmiotów. Taka ich wola i potrzeba uzasadnia i uruchamia działanie podmiotów reprezentujących państwo na ich rzecz i w tym właśnie upatrywać można uzasadnienia poboru odpłatności. Czynności i postępowania wszczęte z urzędu nie powinny podlegać opłacie. Można w związku z tym wskazać przykład takiego zastrzeżenia uczynionego przez ustawodawcę³²⁰.

³¹⁸ Np. opłacie podlega na podstawie u.z.u.k.z. wydanie na wniosek zaświadczenia potwierdzającego posiadanie kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, opłacie podlega na podstawie u.k.p. wydanie na wniosek osoby zainteresowanej międzynarodowego prawa jazdy.

³¹⁹ Np. opłacie na podstawie u.n. podlega złożenie wniosku o wpis do krajowego rejestru odmian, opłacie podlega na podstawie O.p. wniosek o wydanie opinii zabezpieczającej, opłatę pobiera się za złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na podstawie u.p.n.

³²⁰ Np. na podstawie art. 26h ust. 3 Pr.l. opłat lotniczych nie pobiera się za czynności urzędowe wykonane w wyniku postępowania wszczętego z urzędu.

Kolejna refleksja dotyczy kategorii podmiotów, których czynności podlegają opłatom administracyjnym. Adekwatnie do tego, jak szeroką gałęzią prawa jest prawo administracyjne, tak szeroki i zróżnicowany (przede wszystkim pod względem właściwości rzeczowych i statusu prawnego) jest katalog podmiotów realizujących czynności podlegające tym opłatom. Jest wśród nich większość podmiotów zaliczanych do podmiotów administracji lub podmiotów administrujących³²¹, w tym jednak przede wszystkim są to centralne organy administracji państwowej (głównie ministrowie i centralne organy administracji rządowej), w mniejszym stopniu organy jednostek samorządu terytorialnego i inne organy. Są to przede wszystkim: ministrowie³²², wojewodowie³²³, wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast³²⁴, starostowie³²⁵, marszałkowie województw³²⁶, Prezes Państwowej Agencji Atomistyki³²⁷, Prezes Polskiego Klubu Wyścigów Konnych³²⁸, Komendant Wojewódzkiej Policji³²⁹, Główny Inspektor Farmaceutyczny³³⁰, dyrektorzy urzędów żeglugi śródlądowej³³¹, dyrektor Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych³³², Szef Krajowej Administracji Skarbowej³³³, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego³³⁴, kierownicy urzędów stanu cywilnego³³⁵, konsulowie³³⁶, organy administracji miar³³⁷, organy administracji morskiej³³⁸,

³²¹ Na temat pojęcia, cech i klasyfikacji podmiotów administracji lub podmiotów administrujących szerzej [w:] *System Prawa Administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, t. 6. *Podmioty administrujące*, Warszawa 2011.

³²² Np. opłaty za zezwolenia na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości powyżej 18%, które wydaje na podstawie u.w.t.p.a. minister właściwy do spraw gospodarki, opłaty od wniosku o wpis na krajową listę chronionych oznaczeń geograficznych napojów alkoholowych prowadzoną przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych na podstawie u.w.n.s., opłata za wpis do rejestru działalności lobbingsowej dokonywany przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej na podstawie u.dz.l.p.s.p.

³²³ Np. opłata za wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia dokonywany przez wojewodę na podstawie u.t.d.

³²⁴ Np. opłata pobierana za wpis do rejestru żłobków i klubów dziecięcych prowadzonego na podstawie u.o.dz. przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

³²⁵ Np. opłaty pobierane za wydanie przez starostę zezwolenia na podstawie u.k.p.

³²⁶ Np. opłaty za zezwolenia na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 18% wydawane na podstawie u.w.t.p.a. przez marszałka województwa, opłata za wpis do rejestru podmiotów prowadzących agencję zatrudnienia dokonywany na podstawie u.p.z.i.r.p.

³²⁷ Opłaty od wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności w przedmiocie elektrowni jądrowych na podstawie Pr.a.

³²⁸ Opłaty za wydanie pozwolenia i licencji na podstawie u.w.k.

³²⁹ Np. opłaty za wydanie licencji na wykonywanie działalności detektywistycznej na podstawie u.u.d.

³³⁰ Np. opłata za wydanie zgody na podstawie Pr.f.

³³¹ Opłaty za wpis do rejestru administracyjnego polskich statków żeglugi śródlądowej pobierane na podstawie u.ż.ś.

³³² Np. opłata za złożenie wniosku o wpis do rejestru na podstawie u.n.

³³³ Np. opłaty od wniosku o wydanie interpretacji podatkowej pobierane na podstawie O.p.

³³⁴ Np. opłata za wydanie przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego świadectwa homologacji na podstawie ustawy Pr.r.d.

³³⁵ Np. opłata za przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego na podstawie Pr.a.s.c.

³³⁶ Opłaty konsularne pobierane na podstawie Pr.k.

³³⁷ Np. opłaty pobierane za czynności realizowane na podstawie Pr.m.

³³⁸ Np. opłaty pobierane za czynności urzędowe na podstawie u.o.m.

Urząd Patentowy³³⁹, Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego³⁴⁰, Prezes Urzędu Transportu Kolejowego³⁴¹, Prezes Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych³⁴². W niektórych przypadkach ustawodawca posłużył się ogólnym określeniem, np. organy koncesyjne³⁴³, organy zezwalające (wydające zezwolenie)³⁴⁴.

Czynności urzędowe podlegające szczególnym opłatom administracyjnym są zróżnicowane pod względem treści, jak i formy i odpowiadają w najszerszym ujęciu wszelkim formom prawnym działania administracji publicznej. Odwołując się do struktury rozdziału III i IV (gdzie czynności te zostały wskazane z nazwy) można podjąć próbę ich klasyfikacji oraz oceny. Zauważyć można, że w większości są to te same rodzaje czynności urzędowych, które znalazły się w zakresie przedmiotowym opłaty skarbowej.

Zdecydowanie największą część stanowią czynności urzędowe o charakterze przyzwalającym: koncesje, zezwolenia, pozwolenia, zgody, licencje, wpisy do rejestrów, ewidencji i na listy, czynności certyfikacyjne i akredytacyjne, oceny i wydawanie świadectw. Niezależnie od nadanej im nazwy łączy je skutek w postaci przyzwolenia na podejmowanie określonych rodzajów czynności (działalności, aktywności). Przeprowadzenie tych czynności warunkuje legalne działania w różnych sferach, w zdecydowanej większości w sferze gospodarczej.

Drugą dużą grupę stanowią czynności urzędowe, które, najogólniej mówiąc, wiążą się z udzieleniem i (lub) potwierdzeniem urzędowym różnego rodzaju informacji, wiadomości specjalnych lub danych. Do tej grupy zaliczyć można (także niezależnie od nadanej nazwy) czynności urzędowe polegające na wydaniu wypisów z ewidencji i rejestrów oraz inne formy udostępniania danych, wydawanie zaświadczeń, urzędowe udzielenie informacji i interpretacji. Czynności te również łączy skutek w postaci pozyskania określonych wiadomości (informacji, danych) wraz z ich urzędowym potwierdzeniem oraz możliwość posługiwania się tymi informacjami i ochrona z tego wynikająca. Te czynności urzędowe dotyczą różnych sfer, zarówno sfery gospodarczej, jak i spraw obywatelskich.

Kolejno wyróżnić można grupę opłat za czynności polegające na wydaniu różnego rodzaju dokumentów. W tym przypadku również czynności te i dokumenty dotyczą sfery gospodarczej lub sfery spraw obywatelskich.

Pozostałe opłaty pobierane są za różnego rodzaju czynności (zespół czynności, postępowania) o zróżnicowanym, niejednorodnym charakterze. Stąd trudno dla nich stworzyć większą, jednorodną kategorię.

³³⁹ Np. opłaty za czynności urzędowe pobierane na podstawie Pr.w.p.

³⁴⁰ Np. opłaty za czynności urzędowe realizowane na podstawie Pr.l.

³⁴¹ Np. opłaty za czynności urzędowe realizowane na podstawie u.t.k.

³⁴² Np. opłaty pobierane za czynności urzędowe na podstawie u.p.b.

³⁴³ Dotyczy wszystkich opłat za udzielenie koncesji.

³⁴⁴ Np. marszałek województwa jako organ wydający zezwolenie na podstawie u.w.t.p.a.

Analizując czynności, za które pobierane są opłaty administracyjne, dostrzeżono ich odmienny charakter prawny i dość dowolne połączenie w ramach jednej ustawy, rozdziału, a nawet artykułu. Tytułem przykładu wskazać można koncepcje normatywne odpłatności za różne czynności na gruncie Pr.p, u.s.t.c. czy Pr.l. Jak zauważono przy okazji analizy tych ustaw we wcześniejszych fragmentach, ustawodawca wyodrębnił w nich regulacje (lub ich grupy) dotyczące opłat za pewne czynności. Różnice w charakterze tych czynności przesądzają odpowiednio o odmiennym charakterze pobieranych za nie świadczeń nazwanych opłatami. Analiza przedmiotu opłat pobieranych na podstawie przywołanych przykładowo aktów prawnych wskazuje, że tylko niektóre z nich odpowiadają teoretycznej koncepcji opłaty administracyjnej. Inne stanowią zaś zwrot kosztów, odpłatność za usługę, opłaty egzaminacyjne lub szkoleniowe, albo inne świadczenie. Opłaty administracyjne w rozumieniu przyjętym w niniejszej pracy są więc niejednokrotnie uwikłane w szersze regulacje w przedmiocie różnych form świadczeń pieniężnych pozostających w związku z działalnością administracji publicznej.

Dokonując próby klasyfikacji czynności urzędowych podlegających w polskim porządku prawnym szczególnym opłatom administracyjnym, ponownie należy dokonać zastrzeżenia dotyczącego nazwy. Jak już sygnalizowano wcześniej wielokrotnie, przyjęte jako kryterium uporządkowania opłat w rozdziale III i IV nadane im nazwy nie przesądzają o ich charakterze prawnym. Jako przykład wskazać można np. opłatę rejestracyjną. Brzmienie nazwy tej opłaty sugeruje, że jej przedmiotem jest czynność rejestracyjna. Tymczasem opłata rejestracyjna jest w istocie pobierana np. za wydanie dokumentu rejestracyjnego statku³⁴⁵, czy za wydanie pozwolenia³⁴⁶.

Analiza szczególnych opłat administracyjnych pozwala, oprócz nazwy i rodzaju czynności urzędowych, ocenić również sfery życia gospodarczego i społecznego, których dotyczą czynności podlegające opłatom. Chodzi więc o istotę merytoryczną tych czynności. W ocenie ustawodawcy są to najwyraźniej takie czynności, które stanowią (z których wynika) zindywidualizowane, wymierne świadczenie na rzecz jednostki, realizowane w ramach zadań publicznych należących do kompetencji określonych organów administracji publicznej. Analiza czynności urzędowych podlegających szczególnym opłatom administracyjnym wskazuje, że istotą takich świadczeń są najczęściej uprawnienia, w tym zwłaszcza uprawnienia do podejmowania różnego rodzaju aktywności, które dla jednostki generują korzyści, zaś z punktu widzenia państwa i społeczeństwa generują nie tylko koszty związane z działalnością administracji publicznej, ale również ryzyka, straty i koszty w sferze środowiska naturalnego, zdrowia i życia publicznego, bezpieczeństwa państwa i społeczeństwa itp. I tak, opłaty te są

³⁴⁵ Pobierana na podstawie K.m.

³⁴⁶ Opłata rejestracyjna za wydanie pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji powodującej znaczne zanieczyszczenie środowiska pobierana na podstawie Pr.o.ś.

pobierane w przeważającej mierze za czynności warunkujące podejmowanie i prowadzenie różnego rodzaju działalności zarobkowej³⁴⁷, w tym zwłaszcza działalności istotnej z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa (w różnych aspektach: np. bezpieczeństwa energetycznego, bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym i powietrznym, ochrony bezpośredniej)³⁴⁸, zdrowia ludzkiego (m.in. działalność związana z wyrobami farmaceutycznymi i medycznymi, niektórymi spożywczymi, opieką medyczną, substancjami chemicznymi, opieką weterynaryjną), zdrowia społecznego (m.in. działalność związana z produkcją i obrotem wyrobami alkoholowymi i winiarskimi, działalność w branży gier hazardowych), stanu środowiska naturalnego (m.in. działalność generująca odpady, zanieczyszczenia środowiska – zwłaszcza morskiego) i innych podobnych dóbr i wartości³⁴⁹. Zazwyczaj są to sfery działalności, które wiążą się z najwyższymi przychodami, są więc istotne z punktu widzenia gospodarczego.

Drugą kategorię stanowią zaś czynności, które związane są z szeroko pojętymi sprawami obywatelskimi – warunkują legalne funkcjonowanie jednostki w państwie i dotyczą prostych spraw życia codziennego (obowiązki ewidencyjne, rejestracyjne, akty stanu cywilnego, zdo-bywanie dokumentów itp.)³⁵⁰. Pozostają one w wyraźnej mniejszości. Opłaty za te czynności są pobierane w niższej wysokości, mają więc zazwyczaj niewielkie znaczenie fiskalne.

3. Konstrukcja prawna szczególnych opłat administracyjnych

Kolejnym kryterium oceny systemu szczególnych opłat administracyjnych jest kryterium konstrukcji prawnej tych opłat. Zgodnie z ustaleniami poczynionymi w rozdziale I konstrukcja prawna opłat wzorowana jest na konstrukcji prawnej podatku.

Podstawowym wnioskiem wynikającym z przeprowadzonej analizy jest brak jednolitych standardów regulacji prawnych w przedmiocie konstrukcji tych opłat. Różny jest zakres regulacji poszczególnych elementów tej konstrukcji, zwłaszcza w niewielu przypadkach przewidziane są jej elementy fakultatywne.

³⁴⁷ Np. opłaty pobierane za czynności (koncesje, zezwolenia itp.) na podstawie: u.s.dz.g., u.ż.ś, u.l.d.r., u.u.d., u.w.p.p., u.w.n.s., u.dz.l., u.dz.l.p.s.p.

³⁴⁸ Np. opłata za wydanie licencji na wykonywanie działalności detektywistycznej pobierana na podstawie u.u.d., opłata za koncesje wydawane na działalność z branży energetycznej na podstawie Pr.e., opłata za wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności w przedmiocie elektrowni jądrowych na podstawie Pr.a.

³⁴⁹ Np. opłaty za wydanie zezwoleń, pozwoleń i zgód w branży farmaceutycznej wydawanych na podstawie Pr.f., opłata za wydanie zezwolenia na urządzenie gier hazardowych pobierana na podstawie u.g.h., opłaty rejestracyjne za wydanie pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji powodującej znaczne zanieczyszczenie środowiska pobierana na podstawie Pr.o.ś.

³⁵⁰ Np. opłaty pobierane na podstawie u.d.p. za wydanie paszportów, opłaty pobierane na podstawie u.k.p. za wydanie prawa jazdy, opłaty pobierane na podstawie u.c. za wydanie dokumentów cudzoziemcom (np. za wydanie dokumentu podróży), opłata za wydanie karty parkingowej i opłata za wydanie dowodu rejestracyjnego pobierane na podstawie Pr.r.d., opłaty za udostępnienie danych z ewidencji ludności pobierane na podstawie u.e.l., opłata od przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego pobierana na podstawie Pr.a.s.c.

Jedynym elementem konstrukcji prawnej opłat, który w sposób wyraźny lub dorozumiany został w przypadku każdej opłaty określony w ustawie (w nielicznych przypadkach w rozporządzeniach) jest przedmiot opłaty. Przedmiot ten jest dla wszystkich opłat wspólny w tym sensie, że są to czynności urzędowe organów administracji publicznej świadczone na wniosek. Czynności te są zaś zróżnicowane co do rodzaju i treści merytorycznej. Ustawodawca nie określa jednak przedmiotu opłaty wprost poprzez zwrot: „przedmiotem opłaty jest”, ale korzysta ze zwrotów takich jak np.: „udzielenie zezwolenia lub zgody podlega opłacie”³⁵¹, „za wydanie zezwolenia pobierane są opłaty”³⁵², „podmiot [...] uiszcza [...] opłaty za udzielenie zezwoleń”³⁵³, „zezwoleństwo wydaje się po uiszczeniu opłaty”³⁵⁴, „licencji udziela się po uiszczeniu opłaty”³⁵⁵, „rozpatruje wniosek [...] po uiszczeniu przez wnioskodawcę opłaty”³⁵⁶, „czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy [...] podlegają opłacie”³⁵⁷ itp. Zauważyć więc można, że w przepisach kształtujących przedmiot opłaty na plan pierwszy wysuwa się czynność urzędowa lub (i) jej treść merytoryczna (ewentualnie zakres kompetencji określonego organu), a nie opłata za nią pobierana. Stosowane przez ustawodawcę zwroty takie, jak „pobiera się za” kreują związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy uiszczoną opłatą i zrealizowaną czynnością urzędową. Kreują więc one stosunek odpłatności.

Kolejną zauważalną prawidłowością jest brak (w większości przypadków) literalnie wskazanego podmiotu, na którym ciąży obowiązek zapłaty opłaty. W przeważającej większości przypadków podmiot, na którym ciąży obowiązek zapłaty opłaty, jest określony w sposób dorozumiany, jako ten, który podejmuje (inicjuje) czynności proceduralne zmierzające do przeprowadzenia czynności urzędowych w jego interesie i na jego rzecz. Zazwyczaj jest to podmiot, który występuje z wnioskiem lub zgłoszeniem o przeprowadzenie czynności urzędowych – wnioskodawca³⁵⁸. Często podmiot ten jest wskazany w sposób bardzo dorozumiany, np. poprzez przepis, zgodnie z którym do wniosku załącza się dowód uiszczenia opłaty³⁵⁹. Niekiedy podmiot ten jest określony jako ten, na rzecz

³⁵¹ Np. opłata za wydanie zezwolenia lub zgody na podstawie art. 26 u.g.t.

³⁵² Np. opłata za wydanie zezwolenia na obrót i sprzedaż napojów alkoholowych pobierana na podstawie art. 9² u.w.t.p.a.

³⁵³ Np. opłaty za udzielenie zezwolenia na urządzenia gier hazardowych pobierane na podstawie art. 68 u.g.h.

³⁵⁴ Opłata za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego pobierana na podstawie art. 64a Pr.r.d.

³⁵⁵ Np. opłata za wydanie licencji w zakresie przewozu osób i pośrednictwa pobierana na podstawie art. 8 u.t.d.

³⁵⁶ Np. Prezes Państwowej Agencji Atomistyki rozpatruje wniosek o wydanie zezwolenia na podstawie art. 39 ust. 2 Pr.a. po uiszczeniu opłaty.

³⁵⁷ Art. 24 ust. 1 Pr.m.

³⁵⁸ Np. opłatę za wydanie zezwolenia na podstawie Pr.a. uiszcza wnioskodawca.

³⁵⁹ Np. opłaty za odpisy, wyciągi i zaświadczenia z rejestru związków uczelni publicznych pobierane na podstawie Pr.sz.w.

którego została przeprowadzona czynność urzędowa, np. ten, który otrzymuje koncesję³⁶⁰, ubiegający się o uzyskanie akredytacji³⁶¹ itp.

W przypadku niektórych opłat ustawodawca wskazuje osobę płatnika, przy tym jednak wykładnia systemowa i celowościowa przepisów ustawy dowodzi, że płatnik jest w rzeczywistości podmiotem, na którym ciąży obowiązek zapłaty opłaty. Nie jest to zaś płatnik w rozumieniu przepisów O.p.³⁶².

W odniesieniu do problematyki podmiotów, na których ciąży obowiązek zapłaty opłaty warto zwrócić uwagę na wyjątkowy przypadek, gdy opłata jest pobierana od cudzoziemców, ale wyłącznie na zasadach wzajemności³⁶³. Na danym podmiocie ciąży zatem obowiązek zapłaty opłaty, ale pod określonym warunkiem – na zasadach wzajemności.

Wykładnia systemowa przepisów regulujących konstrukcję szczególnych opłat administracyjnych w zakresie ich przedmiotu (por. uwagi dotyczące cech czynności urzędowych podlegających opłatom administracyjnym) i podmiotu, na którym ciąży obowiązek ponoszenia tych opłat, wskazuje na dominującą grupę podmiotów obciążonych tymi opłatami. W przeważającej mierze są to przedsiębiorcy, a więc profesjonalisci, którzy w celach zarobkowych podejmują różnego rodzaju aktywności wymagające dopełnienia stosownych procedur przed organami reprezentującymi państwo. W niewielkim stopniu (zarówno pod względem liczebności, jak i wysokości) opłaty te obciążają obywateli w związku z ich normalnym, legalnym funkcjonowaniem w społeczeństwie poza sferą gospodarczą³⁶⁴. Przypuszczać zatem można, że motywem poboru większości opłat administracyjnych jest korzystanie z działalności organów administracji publicznej powołanych do realizacji zadań publicznych na rzecz ogółu społeczeństwa w sprawach indywidualnych związanych z podjęciem profesjonalnej działalności zarobkowej (w większości wysoko dochodowej).

Szczególnie dużo uwagi ustawodawca przywiązuje do kwestii wysokości opłat. Te przepisy wśród regulacji w przedmiocie konstrukcji prawnej szczególnych opłat administracyjnych są najbardziej rozbudowane. Stwierdzić wręcz można, że elementem konstrukcji najbardziej eksponowanym jest właśnie wysokość opłat. Regulacje te mają zróżnicowany charakter. Są to: proste przepisy podające kwotę opłaty³⁶⁵, rozbudowane taryfy stawek³⁶⁶, wzory obliczenia wysokości opłaty³⁶⁷, czy wreszcie (jeśli nie przede wszystkim), przepisy zawierające upoważnienie do wydania aktów wykonawczych, za-

³⁶⁰ Np. opłatę wnosi przedsiębiorca, który uzyskał koncesję na podstawie Pr.g.g.

³⁶¹ Taki podmiot ponosi opłatę za postępowanie akredytacyjne na podstawie u.z.p.p.

³⁶² Np. płatnikiem opłaty za wydanie pozwolenia na uprawianie żeglugi na podstawie u.ż.ś. jest armator.

³⁶³ Opłaty za czynności administracyjne określone w u.t.d.

³⁶⁴ Powyższa uwaga potwierdza tezy dotyczące wpływu ciężaru z tytułu opłat administracyjnych na podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej. Na ten temat np. D. Antonów, *Opłata skarbową od wydania...*; eadem, *Opłaty na gruncie ustawy...*; eadem, *Influence of stamp duty...*

³⁶⁵ Np. na podstawie art. 18k u.p.z.i.r.p. opłata za wydanie certyfikatu wynosi 200 zł.

³⁶⁶ Np. tabela stawek opłat zamieszczona w u.n.

³⁶⁷ Np. wzór obliczenia opłaty rejestracijnej przewidziany w r.w.o.r.

wierające niekiedy bardzo obszerne wytyczne adresowane do podmiotów wydających te akty, co do kryteriów, zgodnie z którymi powinna być ustalana wysokość opłaty³⁶⁸. Wysokość opłaty, jaką należy uiścić za daną czynność urzędową, najczęściej wynika z ustawy lub z rozporządzenia. Odosobnionym przypadkiem jest możliwość ustalenia wysokości opłaty w drodze uchwały rady gminy³⁶⁹. Jako przykład wyjątku wskazać należy również wysokość opłat ustalaną w drodze przetargu³⁷⁰, lub ustalaną w koncesji³⁷¹ lub w innej decyzji³⁷² oraz opłaty, których wysokość jest corocznie ogłaszana w określonej formie i trybie³⁷³.

Jeśli chodzi o elementy fakultatywne w konstrukcji prawnej szczególnych opłat administracyjnych, to występują one raczej rzadko. Niemniej jednak odnaleźć można wyłączenia obowiązku z tytułu opłaty³⁷⁴ i zwolnienia (zarówno podmiotowe, jak i przedmiotowe)³⁷⁵ od opłat. Nie zawsze ustawodawca nazywa je wprost wyłączeniami, lub zwolnieniami, stąd zazwyczaj trudno jest jednoznacznie stwierdzić, czy dany element konstrukcji jest wyłączeniem, czy zwolnieniem. Występują także ulgi od opłat³⁷⁶. Ustawodawca posługuje się również instytucją obniżenia opłaty³⁷⁷ i jej podwyższenia³⁷⁸. Przewidziane zostały swoiste ulgi w realizacji obowiązku z tytułu opłat, a mianowicie odstąpienie od pobrania opłaty³⁷⁹ lub odroczenie zapłaty³⁸⁰. Wszystkie te elementy są uregulowane w aktach powszechnie obowiązujących (ustawach i rozporządzeniach). Jako wyjątek w tej kwestii wskazać warto możliwość wprowadzenia zwolnienia w drodze uchwały rady powiatu³⁸¹.

³⁶⁸ Np. upoważnienie ustawowe w tym zakresie zamieszczone w art. 35 u.w.n.s.

³⁶⁹ Opłata za wpis do rejestru żłobków i klubów dziecięcych pobierana na podstawie u.o.dz.

³⁷⁰ Art. 62 u.s.dz.g. – ogólna zasada dotycząca opłat za koncesje.

³⁷¹ Np. opłata za wydanie koncesji na podstawie Pr.g.g.

³⁷² Np. decyzje wydaje się w przypadku sporu co do wysokości opłaty za udostępnienie materiałów z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego pobieranej na podstawie Pr.g.k. lub w sprawie opłat lotniczych pobieranych na podstawie Pr.l.

³⁷³ Np. wysokość opłaty za wpis programu do rejestru programów pobieranej na podstawie u.r.t. jest ogłaszana przez przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji nie później niż do 31 października każdego roku na rok następny w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

³⁷⁴ Np. wyłączenia od opłaty za udostępnienie materiałów z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego na podstawie Pr.g.k., wyłączenia od opłat paszportowych przewidziane w u.d.p., wyłączenia od opłat pobieranych na podstawie u.c., wyłączenia od opłat konsularnych na podstawie Pr.k.

³⁷⁵ Np. zwolnienia od opłaty za wpis do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia na podstawie u.p.z.i.r.p., zwolnienie od opłaty za wpis do ewidencji żłobków i klubów dziecięcych pobieranej na podstawie u.o.dz., zwolnienia od opłaty za udostępnienie danych z ewidencji ludności pobieranej na podstawie u.e.l.

³⁷⁶ Np. ulgi od opłat paszportowych przewidziane w u.d.p., ulgi w opłatach pobieranych na podstawie u.c.

³⁷⁷ Np. rada powiatu została upoważniona na podstawie u.k.p. do tego, aby w drodze uchwały zmniejszyć opłatę za wydanie prawa jazdy oraz pozwolenia na kierowanie tramwajami, obniżenia opłat paszportowych przewidziane w u.d.p., obniżenie opłat konsularnych na podstawie Pr.k.

³⁷⁸ Podwyższenia opłat paszportowych przewidziane w u.d.p.

³⁷⁹ Np. opłaty konsularne pobierane na podstawie Pr.k.

³⁸⁰ Np. odroczenie zapłaty opłaty pobieranej na podstawie Pr.w.p.

³⁸¹ Rada powiatu została upoważniona na podstawie u.k.p. do tego, aby w drodze uchwały wprowadzić zwolnienie od opłaty za wydanie prawa jazdy oraz pozwolenia na kierowanie tramwajami.

Ustawodawca dość obszernie reguluje zasady zapłaty opłat. Sposób zapłaty opłat wynika najczęściej z ustawy³⁸² lub z rozporządzenia³⁸³, ale bywa, że z decyzji administracyjnej³⁸⁴. W zasadzie jednolicie opłaty administracyjne są uiszczane gotówką lub w sposób bezgotówkowy. Różne są zaś zasady i terminy zapłaty opłaty oraz zasady dokumentowania tej zapłaty. Po pierwsze, wyróżnić można opłaty uiszczane jednorazowo³⁸⁵, w ratach (np. w równych rocznych ratach)³⁸⁶, lub alternatywnie – jednorazowo lub w ratach³⁸⁷. Występuje również opłata roczna³⁸⁸ oraz alternatywnie opłata jednorazowa lub okresowa³⁸⁹.

Szczególnie rozbudowane i zróżnicowane są terminy zapłaty opłaty oraz zasady dokumentowania zapłaty³⁹⁰. Wskazać można następujące rozwiązania: opłaty wnoszone przed dokonaniem czynności³⁹¹, opłaty wnoszone przed złożeniem wniosku – do wniosku dołącza się dowód wniesienia opłaty – czynność jest dokonywana po uiszczeniu opłaty³⁹², opłaty wnoszone w określonym terminie od chwili wykonania czynności (np. od dnia, w którym koncesja stała się ostateczna³⁹³), opłaty wnoszone po otrzymaniu wezwania do uiszczenia opłaty po dokonaniu czynności³⁹⁴, opłaty wpłacane z chwilą złożenia wniosku lub w określonym terminie liczonym od chwili złożenia wniosku z zastrzeżeniem, że w razie nieuiszczenia opłaty w terminie wniosek pozostanie bez rozpatrzenia³⁹⁵, lub że w razie nie uiszczenia opła-

³⁸² Np. sposób zapłaty opłaty za wydanie koncesji na podstawie Pr.g.g.

³⁸³ Np. r.o.k.

³⁸⁴ Np. sposób uiszczenia opłaty za udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych na podstawie u.r.t. określa się na podstawie wniosku w decyzji o udzieleniu koncesji.

³⁸⁵ Np. opłata za wydanie koncesji na podstawie Pr.g.g.

³⁸⁶ Np. opłata za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pobierana na podstawie u.w.t.p.a.

³⁸⁷ Np. opłatę za udzielenie na podstawie u.r.t. koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych uiszcza się jednorazowo lub w równych ratach rocznych. W przypadku rozłożenia na raty ustala się opłatę prolongacyjną.

³⁸⁸ Np. opłata rejestrowa za wpis do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami pobierana na podstawie u.o.

³⁸⁹ Np. opłaty przewidziane w Pr.w.p.

³⁹⁰ Np. na podstawie rozporządzenia wykonawczego wydanego na podstawie u.l.d.r. w przypadku przedłożenia dowodu wniesienia opłaty za wydanie dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego, w formie wydruku potwierdzającego dokonanie operacji bankowej, na wydruku tym zamieszcza się potwierdzoną własnoręcznym podpisem informację, że figurująca na nim kwota stanowi opłatę za wydanie dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego, jeżeli taki tytuł przelewu nie został podany w samej jego treści.

³⁹¹ Np. opłata za wydanie licencji na wykonywanie usług detektywistycznych na podstawie u.u.d. wydaje się po okazaniu dowodu zapłaty opłaty, opłaty za wydanie zezwolenia na podstawie u.w.t.p.a. są uiszczane przed wydaniem zezwolenia.

³⁹² Np. opłata za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego na podstawie Pr.r.d., opłata od wniosku o wpis na krajową listę chronionych oznaczeń geograficznych napojów alkoholowych pobierana na podstawie u.w.n.s., opłata z wpis do rejestru działalności lobbingsowej pobierana na podstawie u.dz.l.p.s.p.

³⁹³ Np. opłata za wydanie koncesji na podstawie Pr.g.g.

³⁹⁴ Np. opłata za udostępnienie danych z ewidencji ludności pobierana na podstawie u.e.l, niektóre opłaty za udostępnianie danych pobierane na podstawie u.d.o., opłaty pobierane na podstawie u.o.m.

³⁹⁵ Np. w ten sposób jest uiszczana w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku opłata od wniosku o wydanie interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów pobierana na podstawie u.s.dz.g., opłata od wniosku o przeprowadzenie postępowania antymonopolowego pobierana na podstawie u.o.k.k.

ty wygasa decyzja³⁹⁶. Pomimo różnych rozwiązań, we wszystkich przypadkach ustawodawca wskazuje na charakter odpłatny stosunków łączących organ wykonujący czynność urzędową i podmiot, na którym ciąży obowiązek z tytułu opłaty. Zapłata jest dokonywana przed realizacją wnioskowanej czynności lub ewentualnie po, jednak z zastrzeżeniem utraty korzyści wynikającej z czynności na wypadek nieuiszczenia opłaty. Rozwiązanie to uznać należy za środek służący zagwarantowaniu odpłatnego charakteru tych opłat.

Ustawodawca w przypadku niektórych opłat odnosi się do kwestii ich zwrotu³⁹⁷. Widoczne są w tym zakresie dwie tendencje. Niekiedy wprost przesądza on, że opłata nie podlega zwrotowi (podając przy tym okoliczności, kiedy zwrot ten nie przysługuje)³⁹⁸, lub w inny sposób podkreśla, że uchylenie lub cofnięcie czynności nie powoduje uchylenia obowiązku uiszczenia opłaty³⁹⁹. Występują jednak również opłaty, które w niektórych przypadkach podlegają zwrotowi. Częstą przesłanką zwrotu jest niedokonanie czynności urzędowej⁴⁰⁰, lub jeżeli podmiot nie korzysta z uprawnień wynikających z czynności⁴⁰¹, albo zażądał on zaniechania czynności⁴⁰². Czasami ustawodawca przewiduje prawo do zwrotu opłaty, przy czym przesłanki tego zwrotu wskazują, że w istocie jest to uprawnienie do zwrotu nadpłaty opłaty⁴⁰³. Instytucja zwrotu opłaty stanowi instrument gwarantujący odpłatny charakter opłat, stąd niewątpliwie różne zasady obowiązujące w tej kwestii w odniesieniu do poszczególnych opłat administracyjnych w istotnym stopniu wpływają na ocenę ich charakteru prawnego i powinny być uwzględniane w poświęconych im badaniach szczegółowych⁴⁰⁴.

³⁹⁶ Np. w razie nie uiszczenia opłaty na podstawie Pr.w.p. Urząd Patentowy stwierdza wygaśnięcie decyzji o udzieleniu patentu.

³⁹⁷ Np. zwrot opłaty za wydanie licencji na podstawie art. 14a ust. 4 u.t.d.

³⁹⁸ Np. opłata za wpis do rejestru zatrudnienia podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia na podstawie u.p.z.i.r.p., opłata za wniosek o wpis na listę podmiotów uprawnionych do pełnienia funkcji zewnętrznego zapewnienia jakości wobec instytucji certyfikujących pobierana na podstawie u.z.s.k., opłata od wniosku o włączenie kwalifikacji rynkowej do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji pobierana na podstawie u.z.s.k., zwrotowi, pomimo zwrotu wniosku, nie podlega opłata od wniosku o przeprowadzenie postępowania antymonopolowego pobierana na podstawie u.o.k.k.

³⁹⁹ Np. w przypadku uchylenia lub cofnięcia koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych na podstawie u.r.t. opłata w zakresie, w jakim nie została uiszczona, staje się wymagalna.

⁴⁰⁰ Np. opłata za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego na podstawie Pr.r.d. podlega zwrotowi w przypadku nie wydania zezwolenia.

⁴⁰¹ Np. na podstawie u.t.d. jeśli wykonywanie transportu zostało zawieszone, to na zasadach i w wysokości przewidzianej w tej ustawie opłata podlega zwrotowi, zwrotowi na podstawie O.p. podlega opłata od wniosku o wydanie interpretacji podatkowej w przypadku wycofania wniosku (dot. interpretacji indywidualnej), zwrot opłaty za wydanie paszportu pobieranej na podstawie u.d.p. następuje w przypadku jego unieważnienia.

⁴⁰² Np. opłaty konsularne pobierane na podstawie Pr.k.

⁴⁰³ Np. opłata od wniosku o wydanie opinii zabezpieczającej pobierana na podstawie O.p. podlega zwrotowi w przypadku wycofania wniosku (wówczas opłata jest zwracana w połowie) lub uiszczenia opłaty w kwocie wyższej od należnej.

⁴⁰⁴ Na temat znaczenia instytucji zwrotu opłaty dla oceny jej charakteru odpłatnego szerzej D. Antonów, *Opłata skarbowa w polskim...*, s. 385 i n.

Zwrócić wreszcie należy uwagę na istotny problem dotyczący procedury właściwej w sprawach tych opłat. Ustawodawca praktycznie pomija ten niezwykle istotny problem, co często jest podnoszone w doktrynie⁴⁰⁵. Wskazać można rzadkie przykłady, gdy ustawodawca wprost przesądza, że w odniesieniu do opłaty zastosowanie mają przepisy O.p.⁴⁰⁶ lub (oraz) u.p.e.a.⁴⁰⁷.

4. Wysokość szczególnych opłat administracyjnych

Problematyka dotycząca wysokości szczególnych opłat administracyjnych jest niezwykle ważna i zasługuje na odrębne omówienie przy okazji analizy systemu tych opłat w polskim porządku prawnym. Rozważania w powyższym zakresie stanowią punkty wyjścia dla oceny znaczenia fiskalnego tych danin.

Wśród opłat administracyjnych zauważalna jest ich znaczna różnorodność także w zakresie ich wysokości. Składa się na to kilka kwestii: to, czy są pobierane w wysokości stanowiącej kwotę opłaty, czy też wysokość jest ustalana według określonej stawki, charakter stawek (stawki kwotowe, procentowe, stałe, zmienne), waluta, wysokość, oraz kryteria decydujące o wysokości i jej zróżnicowaniu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że wśród opłat występują zarówno takie, które są pobierane w wysokości stanowiącej kwotę opłaty⁴⁰⁸ (stała kwota za czynność urzędową), jak i takie, których wysokość ustalana jest poprzez zastosowanie stawek procentowych lub kwotowych. Ustawodawca posługuje się niekiedy pojęciem taryfy opłat⁴⁰⁹. Stawki opłat mają charakter kwotowy⁴¹⁰ lub procentowy (np. procent wartości przedsię-

⁴⁰⁵ W doktrynie zwraca się uwagę na problem procedury właściwej w przedmiocie opłat i zakresu zastosowania przepisów O.p. do opłat publicznych. Na ten temat np. A. Huchla, *Świadczenia do których stosuje się Ordynację podatkową* [w:] *Księga jubileuszowa Profesora Marka Mazurkiewicza. Studia z dziedziny prawa finansowego, prawa konstytucyjnego i ochrony środowiska*, red. R. Mastalski, Wrocław 2001; J. Siemieniako, E. Wróblewska, *Problemy związane z kwestią stosowania ordynacji podatkowej w odniesieniu do opłat* [w:] *Opłaty samorządowe w Polsce. Problemy praktyczne*, red. G. Liszewski, Białystok 2010; A. Ciągiewicz-Miśta, A. Talik, *Podatki i opłaty w przedmiocie nadzoru regionalnych izb obrachunkowych*, „Finanse Komunalne” 2011, nr 6; R. Mikosz, *Ordynacja podatkowa a opłaty w prawie geologicznym i górnictwie*, „Głosa” 2003, nr 3; D. Antonów, *Uchwała rady gminy w sprawie opłaty skarbowej...*

⁴⁰⁶ Np. do opłaty za wydanie koncesji na podstawie Pr.g. stosuje się odpowiednie przepisy O.p. dotyczące zobowiązań podatkowych, przy tym uprawnienia organów podatkowych przysługują wierzycielom tej opłaty. W zakresie określonym w tych ustawach przepisy O.p. mają również zastosowanie m.in. do opłat pobieranych na podstawie Pr.m., u.s.t.c. oraz Pr.l.

⁴⁰⁷ Np. ustawa ta ma zastosowanie do opłat pobieranych na podstawie Pr.l. i u.t.k.

⁴⁰⁸ Np. opłaty za czynności Urzędu Patentowego pobierane na podstawie Pr.w.p., opłata za wydanie zaświadczenia z rejestru związków uczelni publicznych pobierana na podstawie Pr.sz.w., opłata od wniosku o przydział uprawnień do emisji pobierana na podstawie u.s.h.u.e.g.c.

⁴⁰⁹ Np. taryfa opłat konsularnych określona w r.o.k.

⁴¹⁰ Np. opłata za wpis programu do rejestru programów pobierana na podstawie u.r.t. wynosi 100 zł za każdy program, a za wpis programu do rejestru programów telewizyjnych rozpowszechnianych wyłącznie w systemie teleinformatycznym i programów rozprowadzanych wynosi 105 zł za każdy program.

wzięcia⁴¹¹, procent wartości transakcji⁴¹², procent liczony od innej wartości⁴¹³), często mają charakter zmienny i uzależnione są od wielu różnych kryteriów różnicujących wysokość opłat – o czym dalej. Wysokość niektórych opłat ustalana jest ponadto w oparciu o obliczenie skomplikowanego wzoru (algorytmu)⁴¹⁴ lub jako pewien procent opłaty za inne czynności urzędowe⁴¹⁵.

W odniesieniu do wysokości opłat administracyjnych (niezależnie od sposobu ustalenia tej wysokości), można sformułować ogólną refleksję o różnym ich znaczeniu fiskalnym. Są one pobierane w wysokościach stanowiących znaczną rozpiętość: od kilkudziesięciu groszy⁴¹⁶ do kilku milionów złotych⁴¹⁷. Z całą pewnością zaprzeczyć należy więc powszechnemu pogładowi o symbolicznej wysokości wszelkich opłat administracyjnych. Zauważalna jest przy tym tendencja, że najwyższe opłaty są pobierane z tytułu czynności urzędowych przyzwalających na podejmowanie i prowadzenie różnego rodzaju działalności gospodarczej (koncesji, zezwoleń, pozwoleń, licencji, wpisów do rejestrów). Jest to przy tym działalność, która generuje potencjalnie najwyższe dochody lub (i jednocześnie) generuje pewne ryzyka lub szkody dla państwa (w sferze gospodarczej, przyrodniczej lub społecznej). Najniższe opłaty pobierane są za czynności urzędowe w sprawach obywatelskich (warunkujące legalne funkcjonowanie jednostki w państwie), za udostępnianie danych z różnych rejestrów, baz i list, wydanie dokumentów oraz za wydawanie wypisów z ewidencji i rejestrów⁴¹⁸.

Opłaty są głównie wyrażone i pobierane w walucie polskiej (w złotych). Są jednak wyjątki – opłaty pobierane w wysokości stanowiącej równowartość w złotych

⁴¹¹ Np. opłaty pobierane za czynności administracji morskiej na podstawie u.o.m.

⁴¹² Np. opłata w postępowaniu o ustalenie cen transakcyjnych pobierane na podstawie O.p.

⁴¹³ Np. opłaty za wpis do rejestru statków pobierane na podstawie K.m. są pobierane między innymi jako opłaty stosunkowe obliczane od wartości statku, procent wynagrodzenia uzgodnionego w umowie o budowę statku, procent wartości hipoteki morskiej.

⁴¹⁴ Np. opłata rejestracyjna za wydanie pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji powodującej znaczne zanieczyszczenie środowiska pobierana na podstawie Pr.o.ś., opłata za udostępnienie materiałów z państwowego zasobu geodezyjnego pobierana na podstawie Pr.g.k., opłata za udostępnienie danych z ewidencji ludności pobierana na podstawie u.e.l.

⁴¹⁵ Np. opłata za zmianę wpisu w rejestrze podmiotów wykonujących działalność leczniczą pobierana na podstawie u.dz.l. jest pobierana w wysokości 50% wysokości opłaty za wpis, opłata od wniosku o objęcie refundacją i ustalenie urzędowej ceny leku (pobierana na podstawie u.r.l.) od kolejnych takich wniosków jest pobierana w wysokości stanowiącej odpowiedni procent opłaty zapłaconej od wniosku pierwotnego.

⁴¹⁶ Np. opłata za udostępnienie danych z ewidencji mieszkańców (0,30 zł od jednej weryfikacji), opłata w wysokości 0,40 zł pobierana za każdy egzemplarz dokumentu sprzedaży pobierana na podstawie u.o.r.r.

⁴¹⁷ Np. opłaty za czynności Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych mogą być pobierane na podstawie u.p.b.w. maksymalnej wysokości 3 765 000 zł, opłaty od wniosków o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności w przedmiocie elektrowni jądrowych są pobierane na podstawie Pr.a. w wysokości 1 900 000, 2 000 000, 5 000 000 zł.

⁴¹⁸ Np. opłata w wysokości 21 zł za wydanie karty parkingowej pobierana na podstawie Pr.r.d., opłata w wysokości 15 zł za wydanie zaświadczenia z rejestru związków uczelni publicznych pobierana na podstawie Pr.sz.w.

kwoty określonej w euro⁴¹⁹ i opłata wyrażona w euro pobierana w walucie innego państwa⁴²⁰. Ustawodawca korzysta czasami z rozwiązania polegającego na tym, że wysokość opłaty jest ustalana w oparciu o różne wartości, np.:

- jako procent kwoty bazowej (ustawodawca wskazuje wówczas wysokość kwoty bazowej⁴²¹;
- wysokość określoną w j.t. (jednostkach taryfowych) – wartość złotową jednostki taryfowej stanowi równowartość 0,2 SDR – Specjalnych Praw Ciągionych, liczona według średniego kursu walutowego z poprzedniego tygodnia podanego w tabelach kursowych Narodowego Banku Polskiego⁴²²;
- procent minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie przepisów u.m.w.p.⁴²³;
- procent przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a u.e.r.⁴²⁴;
- równowartość jednostek obliczeniowych – wartość złotowa 1 SDR Specjalnego Prawa Ciąglenia, liczona według cen średniego kursu walutowego podanego w tabelach kursowych Narodowego Banku Polskiego⁴²⁵.

W przypadku kilku opłat ustawodawca przewidział mechanizmy waloryzacji ich wysokości⁴²⁶, co świadczy o próbie aktualizowania ciężaru publicznoprawnego z tego tytułu względem zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej.

⁴¹⁹ Opłata za czynności urzędowe Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego pobierana na podstawie u.t.k., opłaty pobierane na podstawie K.m., opłata za wydanie zezwolenia lub zgody pobierana na podstawie u.g.t.

⁴²⁰ Opłaty konsularne na podstawie Pr.k. wyrażone w euro pobierane są w walucie państwa przyjmującego lub ewentualnie (na zasadach przewidzianych w Pr.k.) w walucie innego państwa.

⁴²¹ Np. opłaty za czynności Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych są na podstawie u.p.b. pobierane w stosunku procentowym do kwoty bazowej (kwota A – 600 000, kwota B – 50 000 zł).

⁴²² Np. opłaty za czynność administracji morskiej pobierane na podstawie u.o.ż.p.m., opłata za wydanie dokumentu rejestracyjnego statku pobierana na podstawie K.m. (od 10 j.t. do 150 j.t.), opłata za wydanie zezwolenia i certyfikatu na wykonywanie prac podwodnych, pobierana na podstawie u.w.p.p. (od 20–1350 j.t.).

⁴²³ Np. opłata w wysokości 35% takiego wynagrodzenia jest pobierana za wydanie decyzji w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych na podstawie u.z.u.k.z. nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, opłata za wydanie zaświadczenia potwierdzającego posiadanie kwalifikacji zawodowych, pobierana na podstawie u.z.u.k.z. (3% tego wynagrodzenia), opłaty za wpis do rejestrów działalności farmaceutycznej, za wydanie zezwoleń, pozwoleń, i zgód pobierane na podstawie Pr.f.

⁴²⁴ Np. opłata (w maksymalnej wysokości nie przekraczającej 50% tego wynagrodzenia) od przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego pobierana na podstawie usta- wy P.r.a.s.c., opłata od wniosku o objęcie ochroną (maksymalnie 20% tego wynagrodzenia) pobierana na podstawie u.w.r.w.w., opłata za wydanie dziennika połowowego (maksymalnie $\frac{1}{32}$ wysokości tego wynagro- dzenia) pobierana na podstawie u.r.m., opłata za wydanie karty parkingowej pobierana na podstawie Pr.r.d. (maksymalnie 1% tego wynagrodzenia), opłata za udostępnienie danych oraz dokumentacji związanej z do- wodami osobistymi pobierana na podstawie u.d.o. (maksymalnie 0,5% tego wynagrodzenia).

⁴²⁵ Np. opłata za przyjęcie protestu morskiego (w wysokości 250 jednostek obliczeniowych) pobierana na podstawie K.m.

⁴²⁶ Np. opłaty pobierane za czynności Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego na podstawie Pr.l., za czyn- ności Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego pobierane na podstawie Pr.r.d., opłata od wniosku

Szczególnie interesujące i wartościowe dla badań nad opłatami w polskim porządku prawnym są przesłanki decydujące o ich wysokości oraz kryteria różnicujące tę wysokość. Ustawodawca definiuje te kryteria i przesłanki przy okazji zamieszczonych w ustawach upoważnień do wydania aktów wykonawczych w przedmiocie wysokości opłat. Analiza regulacji prawnych dotyczących opłat administracyjnych wskazuje na następujące kryteria i przesłanki, które w ocenie ustawodawcy decydują o wysokości opłat i ich zróżnicowaniu:

- rodzaj czynności urzędowej⁴²⁷;
- nakład pracy i poziom kosztów związanych z wykonaniem czynności urzędowej⁴²⁸;
- zakres i rodzaj czynności podejmowanych przez organ⁴²⁹;
- stopień skomplikowania czynności⁴³⁰;
- koszty przeprowadzenia czynności⁴³¹, w tym koszty wydania dokumentów⁴³²;
- pracochłonność czynności rozumiana jako czas przeznaczony na wykonanie czynności⁴³³;
- efektywność pobierania opłat⁴³⁴;

o włączenie kwalifikacji rynkowej do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji pobierana na podstawie u.z.s.k.. Inne opłaty waloryzowane to np. opłata za wniosek o wpis na listę podmiotów uprawnionych do pełnienia funkcji zewnętrznego zapewnienia jakości wobec instytucji certyfikujących, pobierana na podstawie u.z.s.k., która podlega waloryzacji raz na 5 lat o sumę prognozowanych średniorocznych wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, określonych w ustawach budżetowych na dany rok kalendarzowy, za ostatnie 5 lat. Opłata za wpis do rejestru administracyjnego polskich statków żeglugi śródlądowej pobierana na podstawie u.ż.ś. określona w załączniku do tej ustawy ulega podwyższeniu w wypadku wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych o ponad 15% w stopniu odpowiadającym wzrostowi tych cen.

⁴²⁷ Np. opłaty pobierane na podstawie u.p.b.

⁴²⁸ Np. opłaty za czynności urzędowe pobierane na podstawie u.w.m.

⁴²⁹ Np. opłata od wniosku o objęcie ochroną pobierana na podstawie u.w.r.w.w.

⁴³⁰ Np. opłaty pobierane za czynności Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego na podstawie Pr.l.

⁴³¹ Np. opłaty pobierane na podstawie art. 50 u.t.k., opłaty za czynności Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego pobierane na podstawie Pr.r.d., opłaty konsularne pobierane na podstawie Pr.k. (ich wysokość powinna uwzględniać zwiększone koszty wykonania czynności urzędowych za granicą), opłata od przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego pobierana na podstawie Pr.a.s.c. (powinna uwzględniać zryczałtowane koszty udziału kierownika urzędu stanu cywilnego), opłata za wydanie decyzji o wycofaniu pojazdu z ruchu pobierana na podstawie Pr.r.d., opłata za wpis do rejestrów prowadzonych na podstawie u.k.p. (wysokość powinna uwzględniać koszty rzeczowe i osobowe związane z prowadzeniem rejestru przedsiębiorców).

⁴³² Np. opłata za wydanie dziennika połowowego (koszt wydania dziennika połowowego) pobierana na podstawie u.r.m., opłata za wystawienie dokumentu sprzedaży pobierana na podstawie u.o.r.r. (koszty wykonania formularza), opłata za wydanie karty pojazdu, dowodu rejestracyjnego, tablic rejestracyjnych pobierana na podstawie Pr.r.d. (koszt druku i dystrybucji kart pojazdów), opłata za dokumenty wydane cudzoziemcowi pobierana na podstawie u.c. (m.in. powinna uwzględniać jednostkowy koszt wytworzenia i wydania lub wymiany karty pobytu), opłata za wydanie dokumentów paszportowych pobierana na podstawie u.d.p. (powinna uwzględniać m.in. koszty produkcji i personalizacji tego dokumentu).

⁴³³ Np. opłaty pobierane za czynności urzędowe Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego na podstawie u.t.k.

⁴³⁴ Np. opłaty konsularne pobierane na podstawie Pr.k.

- cechy przedmiotu (urządzenia)⁴³⁵, miejsca⁴³⁶, działalności lub przedsięwzięcia, których dotyczy czynność urzędowa⁴³⁷;
- postulat, aby opłata nie prowadziła do nadmiernego i nieuzasadnionego ograniczenia dostępności do określonych procedur⁴³⁸ lub nie stanowiła bariery w zakresie podejmowania określonych działań⁴³⁹;
- okres ważności wydanych aktów przyzwalających oraz zakres wynikających z nich uprawnień⁴⁴⁰;
- znaczenie (wartość) czynności podlegającej opłacie dla podmiotu wnoszącego opłatę⁴⁴¹;
- wysokość innych opłat tego samego rodzaju⁴⁴²;

⁴³⁵ Np. opłaty za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdów nienormatywnych pobierane na podstawie Pr.r.d. (m.in. zróżnicowanie wysokości opłaty ze względu na wymiar, masę i nacisk osi pojazdu).

⁴³⁶ Np. opłata za wydanie koncesji na podstawie Pr.g.g. (m.in. wysokość uzależniona od wielkości powierzchni terenu objętego działalnością wydobywczą albo ilości wydobytej kopaliny).

⁴³⁷ Np. rodzaj sprzętu lotniczego lub lotniska, których dotyczy czynność Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego, od których są pobierane opłaty na podstawie Pr.l., pojemność statku, którego dotyczy czynność administracji morskiej na podstawie u.o.ż.p.m., opłata od wniosku o wydanie opinii w przedmiocie działalności telekomunikacyjnej pobierana na podstawie u.w.r.u.s.t. (powinna uwzględniać skalę przedsięwzięcia oraz rodzaj działalności), opłata za wpis do rejestru organizatorów wyścigów konnych pobierana na podstawie u.w.k. (zróżnicowana w zależności od przewidywanej liczby gonitw w ciągu roku na danym torze wyścigowym), opłaty za wydanie zezwolenia na podstawie u.w.t.p.a. (zróżnicowane m.in. ze względu na zawartość alkoholu w napoju, obrót roczny, miejsce prowadzenia obrotu, wartość sprzedaży, to, czy przedsiębiorca rozpoczyna, czy kontynuuje działalność), opłata za wydanie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych pobierana na podstawie u.r.t. (m.in. ustalana przy uwzględnieniu czasu emisji reklam, liczby mieszkańców w zasięgu programów).

⁴³⁸ Np. opłaty za czynności Urzędu Patentowego pobierane na podstawie Pr.w.p.

⁴³⁹ Np. opłata od wniosku o przeprowadzenie postępowania antymonopolowego pobierana na podstawie u.o.k.k. (jej wysokość nie może stanowić bariery dla przedsiębiorców w zakresie dokonywania koncentracji), opłata rejestrowa za wpis do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami pobierana na podstawie u.o. (opłata ta nie powinna stanowić przeszkody w uzyskaniu wpisu do rejestru albo w wykonywaniu działalności gospodarczej, zwłaszcza dla mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców), opłata za wypis z Krajowego Rejestru Leśnego Materiału Podstawowego pobierana na podstawie u.l.m.r. nie powinna stanowić przeszkody w dostępie do informacji, opłata za wpis do rejestru działalności lobbingsowej pobierana na podstawie u.dz.l.p.s.p. (powinna być ustalona na poziomie niestanowiącym ograniczenia w zgłaszaniu zawodowej działalności lobbingsowej, ustalając jej wysokość minister powinien kierować się potrzebą ułatwienia dokonywania zgłoszeń).

⁴⁴⁰ Np. wysokość opłaty za wydanie potwierdzenia zgłoszenia przewozu pobierane na podstawie u.p.t.z. powinna być zróżnicowana ze względu na okres ważności potwierdzenia i obszar, na jakim będzie wykonywany transport, opłata za wydanie decyzji o wycofaniu pojazdu z ruchu pobierana na podstawie Pr.r.d. (w zależności od okresu wycofania pojazdu z ruchu), opłaty za czynności administracyjne (w zakresie czynności przyzwalających – w zależności od okresu, na jaki zostały wydane) pobierane na podstawie u.t.d., opłata za wydanie dokumentów paszportowych pobierana na podstawie u.d.p. (powinna uwzględniać m.in. zróżnicowaną wysokość w zależności od rodzaju dokumentu paszportowego i terminu ważności paszportu), opłaty za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdów nienormatywnych pobierane na podstawie Pr.r.d. (m.in. zróżnicowanie ze względu na okres, na jaki jest wydawane zezwolenie).

⁴⁴¹ Np. opłata za wydanie karty pojazdu, dowodu rejestracyjnego, tablic rejestracyjnych pobierana na podstawie Pr.r.d. (znaczenie tych dokumentów dla rejestracji pojazdu).

⁴⁴² Np. opłata za przyjęcie protestu morskiego pobierana na podstawie K.m.

- wysokość opłaty w państwach członkowskich Unii Europejskiej o zbliżonym produkcie krajowym brutto na jednego mieszkańca⁴⁴³;
- negatywna postawa jednostki generująca dodatkowe koszty administracji publicznej⁴⁴⁴.

Wszystkie powyższe kryteria i przesłanki zostały wymienione w ustawie. Stanowią one swoistą formę „uzasadnienia” wysokości opłat. Przyjęta w tej kwestii technika legislacyjna niewątpliwie wyróżnia regulacje w przedmiocie opłat za czynności urzędowe na tle regulacji w przedmiocie innych danin.

Regulacje w powyższym zakresie pozwalają na sformułowanie wniosków natury ogólnej, dotyczących celów opłat administracyjnych. I tak, stwierdzić można, że opłaty te stanowią po części formę zwrotu nakładów poniesionych przez państwo w związku z realizacją zadań na rzecz i w indywidualnym interesie jednostki. Ustawodawca dąży przy tym do kreowania wysokości odpłatności adekwatnie do kosztów osobowych i rzeczowych z tym związanych. Opłaty te częściowo nawiązują również do korzyści, jakie jednostka czerpie z podlegających opłacie czynności urzędowych. W tym przypadku ustawodawca dąży do zachowania pewnej adekwatności ciężaru z tytułu opłaty względem zakresu (skali) tych potencjalnych korzyści. Daje on również wyraz temu, że opłaty te nie powinny stanowić bariery w dostępie do administracji publicznej (ich wysokość powinna więc być w tym zakresie wyważona). Jeśli jednak obywatel generuje konieczność podjęcia działań administracji publicznej ze względu na swoją naganną postawę (np. ze względu na zaniedbanie obowiązków), ustawodawca przesądza, że powinien on uiścić wyższą opłatę. Taką też wyższą opłatę pobiera się za czynności urzędowe, które kreują uprawnienia dla działań jednostki, mogących w dalszej perspektywie generować zagrożenia lub szkody dla społeczeństwa, gospodarki, środowiska i w innych podobnych sferach.

Przedstawione kryteria decydujące o wysokości poszczególnych opłat mogą być również przydatne dla badań nad relacją tej wysokości względem świadczenia, za które jest ona pobierana. Ustawodawca dość obszernie i szczegółowo określa przesłanki, które powinny być brane pod uwagę w procesie prawodawczym przy ustalaniu wysokości poszczególnych opłat. Przyjmując np., że za wydanie zaświadczenia pobierana jest opłata odpowiadająca nakładowi pracy organu, a opłata ta wynosi 200 zł, należałoby oczekiwać, że ta kwota faktycznie odpowiada nakładowi pracy. Jest to jednak założenie bardzo pozorne, a nawet niedopuszczalne. Po pierwsze, wytycznym co do wysokości opłat nie

⁴⁴³ Opłata związana z dopuszczeniem do obrotu produktu leczniczego pobierana na podstawie Pr.f.

⁴⁴⁴ Np. opłaty za wydanie dokumentów cudzoziemcowi pobierane na podstawie u.c. powinny być zróżnicowane w przypadku zawinionej ich utraty lub zniszczenia, w zależności od liczby zdarzeń powodujących konieczność wydania nowych dokumentów.

towarzyszy uniwersalna standaryzacja czasu i nakładu pracy administracji publicznej⁴⁴⁵. Ponadto, z racji istoty opłat (zwłaszcza ich rozróżnienia względem instytucji zwrotu kosztów) oraz danin publicznych w ogólności, nie można oczekiwać równowartości tych świadczeń, a jedynie zachowania racjonalnej, uzasadnionej (odpowiedniej) wysokości opłaty względem świadczenia państwa⁴⁴⁶. Przesłanki zdefiniowane przez ustawodawcę traktować więc można jedynie w kategoriach zabiegów (dość częstych i czasami wnikliwych), zmierzających do zachowania i wykazania takiej właśnie relacji.

5. Podział wpływów z tytułu szczególnych opłat administracyjnych

Analiza regulacji prawnych w przedmiocie szczególnych opłat administracyjnych dowodzi, że w przeważającej większości opłat ustawodawca wskazuje beneficjenta wpływów z ich tytułu. Literalnie wskazuje, że „opłata stanowi dochód”⁴⁴⁷ określonego beneficjenta, rzadziej, że „stanowi przychód”⁴⁴⁸. Nieliczne są przypadki, gdy ustawodawca milczy na ten temat⁴⁴⁹. Przyjąć wówczas najwyraźniej należy, zgodnie z ogólną zasadą, że wszystkie opłaty niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów stanowią dochód budżetu państwa⁴⁵⁰.

Podział wpływów z tytułu szczególnych opłat administracyjnych jest bardzo złożony, a grono ich beneficjentów jest znaczne i bardzo zróżnicowane. Niewątpliwie wymaga to uwzględnienia na etapie rozważania ewentualnych procesów unifikacji opłat administracyjnych⁴⁵¹.

Zauważyć należy, że w większości, analizowane opłaty stanowią dochód budżetu państwa⁴⁵². Opłaty, które stanowią dochód budżetu państwa, są przy tym również opła-

⁴⁴⁵ Pomimo że ustawodawca czasami próbuje dokładnie ustalić stopień zaangażowania administracji publicznej, np. poprzez szczegółowe wyliczenia godzin pracy nad poszczególnymi czynnościami – np. opłaty pobierane za czynności Dyrektora Urzędu Transportu Kolejowego.

⁴⁴⁶ Na temat relacji wysokości opłaty i wartości świadczenia (problem ekwiwalentności) w odniesieniu do opłat publicznych D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, s. 493 i n.

⁴⁴⁷ Np. opłata za wydanie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych pobierana na podstawie u.r.t.

⁴⁴⁸ Np. opłaty za udostępnianie materiałów z państwowego centralnego zasobu geodezyjnego i kartograficznego pobierane na podstawie Pr.g.k.

⁴⁴⁹ Np. opłata za wpis do rejestru działalności lobbingsowej pobierana na podstawie u.dz.l.p.s.p.

⁴⁵⁰ E. Kornberger-Sokołowska, *op. cit.*, s. 23.

⁴⁵¹ Na ten temat D. Antonów, *Opłata skarbową w polskim...*, s. 532 i n.

⁴⁵² Np. opłata za udzielenie koncesji na prowadzenie kasyna pobierana na podstawie u.g.h., opłata od wydania zezwolenia na działalność w przedmiocie środków odurzających pobierana na podstawie u.p.n., opłata od pozwolenia na uprawianie żeglugi śródlądowej pobierana na podstawie u.ż.ś., opłaty pobierane za wydanie zezwoleń, pozwoleń i zgód na działalność w branży farmaceutycznej na podstawie Pr.f., opłata za wydanie świadectw statkom na podstawie u.z.z.m.s., opłaty konsularne pobierane na podstawie Pr.k.

tami o najwyższej wysokości⁴⁵³. Można więc przyjąć z dużym uproszczeniem, że szczególne opłaty administracyjne w przeważającej części zasilają budżet państwa.

W dalszej kolejności opłaty te stanowią dochody lub przychody innych budżetów i podmiotów – w zasadzie wszystkich potencjalnych beneficjentów danin publicznych wymienionych w art. 5 ust. 2 pkt 1 u.f.p. w zw. z art. 9 u.f.p. I tak, opłaty te stanowią dochód: gminy⁴⁵⁴, powiatu⁴⁵⁵, samorządu województwa⁴⁵⁶, państwowych osób prawnych (Polskiego Klubu Wyścigów Konnych⁴⁵⁷), państwowych jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną (np. Narodowego Funduszu Zdrowia⁴⁵⁸). W kilku przypadkach ustawodawca wskazuje beneficjenta opłaty w sposób ogólny jako jednostkę samorządu terytorialnego⁴⁵⁹.

Opłaty administracyjne stanowią również przychody: państwowych funduszy celowych (np. Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym⁴⁶⁰, Krajowego Funduszu Drogowego⁴⁶¹) i państwowych osób prawnych (np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁴⁶², Transportowego Dozoru Technicznego⁴⁶³)⁴⁶⁴.

Wśród opłat występują takie, z których wpływy są dzielone pomiędzy różnych beneficjentów na zasadach i w wielkości określonej procentowo w ustawie. Tak np. podział taki

⁴⁵³ Np. opłaty od wniosków o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności w przedmiocie elektryczności jądrowych pobierane na podstawie Pr.a. w wysokości 1 900 000 lub 2 000 000 zł.

⁴⁵⁴ Np. opłaty za wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pobierane na podstawie u.w.t.p.a., opłata za wpis do rejestru żłobków i klubów dziecięcych pobierana na podstawie u.o.dz.

⁴⁵⁵ Np. opłaty za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego pobierane na podstawie Pr.r.d., opłaty za wydanie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym i inne opłaty pobierane na podstawie u.k.p., opłaty za udostępnianie przez starostów zbiorów danych i materiałów z centralnego zasobu lub zasobów wojewódzkich pobierane na podstawie Pr.g.k.

⁴⁵⁶ Np. opłata za wpis do rejestru podmiotów prowadzących agencję zatrudnienia i wydanie certyfikatu na podstawie u.p.z.i.r.p., opłata za wpis do ewidencji uprawnionych psychologów pobierana na podstawie u.k.p., opłaty za udostępnianie zbiorów danych i materiałów z zasobów wojewódzkich pobierane na podstawie Pr.g.k.

⁴⁵⁷ Opłaty za wydanie pozwolenia lub licencji na podstawie u.w.k.

⁴⁵⁸ Opłata od wniosku o wydanie interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów na podstawie u.s.dz.g.

⁴⁵⁹ Opłata od wniosku o wydanie interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów na podstawie u.s.dz.g., opłata od wydania interpretacji podatkowej przez wójta, burmistrza, lub prezydenta miasta na podstawie O.p.

⁴⁶⁰ Opłaty za udostępnianie materiałów z państwowego zasobu centralnego geodezyjnego i kartograficznego na podstawie Pr.g.k.

⁴⁶¹ Np. opłaty za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego pobierane na podstawie Pr.r.d.

⁴⁶² Opłaty za udostępnianie danych z katastru wodnego na podstawie Pr.w.

⁴⁶³ Opłaty pobierane na podstawie Pr.r.d.

⁴⁶⁴ Niektóre opłaty stanowiące daniny publiczne, na poziomie regulacji szczegółowych są klasyfikowane jako przychody. W doktrynie zwraca się uwagę na problem braku wyraźnego rozgraniczenia na gruncie art. 5 u.f.p. świadczeń publicznych zaliczanych do danin publicznych (zwłaszcza w zakresie kategorii: inne świadczenia pieniężne, których obowiązek ponoszenia na rzecz państwa, jednostek samorządu terytorialnego, państwowych funduszy celowych oraz innych jednostek sektora finansów publicznych wynika z odrębnych ustaw), innych dochodów należnych na podstawie odrębnych ustaw oraz przychodów jednostek sektora finansów publicznych pochodzących z prowadzonej przez nie działalności oraz pochodzących z innych źródeł. Na ten temat szerzej B. Kucia-Guściora, *op. cit.*, s. 123, E. Kornberger-Sokołowska, *op. cit.*, s. 26; J. M. Salachna, [w:] *System prawa finansowego*, t. II, *Prawo finansowe sektora finansów publicznych*, red. E. Ruśkowski, Warszawa 2010, s. 105-106.

dokonywany jest pomiędzy gminą i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (odpowiednio 60% i 40%)⁴⁶⁵, pomiędzy gminą, powiatem, województwem i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (odpowiednio 60%, 15%, 15% i 10%)⁴⁶⁶, pomiędzy budżetem państwa i budżetem województwa (po 50%)⁴⁶⁷.

Występują też przypadki, gdy ustawodawca nie tylko wskazuje beneficjenta opłaty, ale również wyznacza kierunki wydatkowania wpływów z opłat. Tak np. wpływy z opłat są przeznaczane na realizację zadań związanych z profilaktyką alkoholową⁴⁶⁸, budowę i przebudowę dróg krajowych, drogowych obiektów inżynierskich i przepraw promowych oraz na zakup urządzeń do ważenia pojazdów⁴⁶⁹, aktualizację i utrzymywanie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego⁴⁷⁰, prowadzenie rejestru oraz administrowanie i serwisowanie baz danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami⁴⁷¹, a także są przeznaczane i rozdysponowywane zgodnie z zasadami, trybem i warunkami określonymi w art. 17 u.n.r.k.⁴⁷².

⁴⁶⁵ Opłata za wydanie koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż pobierana na podstawie Pr.g.g. (60% dochód gminy, 40% dochód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).

⁴⁶⁶ Opłata za wydanie koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż w zakresie węglowodorów pobierana na podstawie Pr.g.g.

⁴⁶⁷ Opłaty rejestrowe za wpis do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami na podstawie u.o.

⁴⁶⁸ Opłaty za wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pobierane na podstawie u.w.t.p.a.

⁴⁶⁹ Opłaty za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego pobierane na podstawie Pr.r.d. gromadzone przez Krajowy Fundusz Drogowy.

⁴⁷⁰ Opłaty za udostępnienie zbiorów danych oraz innych materiałów z zasobu centralnego na podstawie Pr.g.k.

⁴⁷¹ Opłaty rejestrowe pobierane na podstawie u.o.

⁴⁷² Dotyczy to opłat za wydanie zezwolenia lub zgodny na podstawie u.g.t.

Zakończenie

Badania nad szczególnymi opłatami administracyjnymi w polskim porządku prawnym należy ostatecznie podsumować, formułując następujące wnioski.

Przed wszystkim, stwierdzić należy, że w polskim porządku prawnym nie występuje jedna ogólna danina publiczna pobierana za wszystkie czynności urzędowe organów administracji publicznej. System opłat administracyjnych nie jest więc w pełni zunifikowany. Obok ogólnej opłaty administracyjnej – opłaty skarbowej – pobieranych jest wiele opłat za czynności urzędowe przeprowadzane na wniosek przez różne organy administracji publicznej. Dostrzega się przy tym nieliczne rozwiązania zmierzające do uporządkowania relacji zachodzących pomiędzy poszczególnymi opłatami oraz pomiędzy nimi i ogólną opłatą administracyjną. Rozwiązania tego typu, zamieszczone w przepisach regulujących konstrukcje szczególnych opłat administracyjnych, traktować można w kategoriach kreowania relacji systemowych zachodzących pomiędzy tymi świadczeniami.

Liczne regulacje prawne w przedmiocie szczególnych opłat administracyjnych są rozproszone w obszarze prawa publicznego – głównie materialnego prawa administracyjnego. Zaznaczyć należy przy tym, że żadnej opłacie nie został poświęcony odrębny akt prawny rangi ustawowej. Oznacza to, że na regulacje prawne w przedmiocie szczególnych opłat administracyjnych składają się działy, rozdziały, grupy artykułów lub pojedyncze artykuły, a nawet ustępy w artykułach, rozproszone w różnych aktach prawnych (ustawach i rozporządzeniach). Rozproszenie regulacji prawnych w przedmiocie opłat administracyjnych poszerza zakres prawa daninowego o akty prawne, a nawet pojedyncze przepisy lub ich grupy z zakresu innych działów prawa, w części, w jakiej dotyczą opłat administracyjnych. Stwierdzić więc należy, że niezależnie od sposobu umieszczenia przepisów dotyczących szczególnych opłat administracyjnych w aktach prawa administracyjnego, taka ich lokalizacja kreuje złożoną naturę tych świadczeń pieniężnych, będącą syntezą ich cech jako danin publicznych oraz ich celów i przedmiotów wynikających z prawa administracyjnego.

Zasadniczy przedmiot aktów prawnych, w których uregulowana jest konstrukcja prawna opłat administracyjnych, nie dotyczy tych opłat. Konstrukcja opłat, a więc przepisy daninowe osadzone są w tych aktach najczęściej w następujących kontekstach sys-

temowych. W większości ustawodawca określa konstrukcję (lub jej elementy) opłaty pobieranej za czynności urzędowe przy okazji regulacji prawnej w przedmiocie tych czynności. Można więc mieć wrażenie, że przepisy dotyczące tej opłaty znalazły się w danym akcie prawnym ze względu na potrzebę łącznej (kompleksowej) regulacji w przedmiocie treści i procedury przeprowadzania określonych czynności urzędowych, z odpłatnością za te czynności włącznie. W niektórych przypadkach regulacje opłatowe osadzone zostały zaś w kontekście regulacji dotyczących kompetencji określonych organów administracji publicznej. W tym przypadku wydaje się, że prawodawca dążył do kompleksowej regulacji kompetencji tych właśnie podmiotów, dostrzegając najprawdopodobniej ich szczególny status ustrojowy. W kontekście powyższych spostrzeżeń można przypuszczać, że wymienione przesłanki (szczególny charakter czynności podlegającej opłacie lub szczególny status organu realizującego tę czynność) mogły zadecydować o kreowaniu szczególnej opłaty administracyjnej. Przypuszczenie to odpowiadałoby założeniom teorii opłat w tym zakresie. Niemniej jednak, zasadne wydaje się przyjęcie także innego argumentu związanego z potrzebą porządkowania i kompleksowej regulacji niektórych działów prawa administracyjnego lub szerszego zakresu niektórych spraw. Zauważono bowiem, że część opłat jest pobierana na podstawie aktów prawnych zatytułowanych „Kodeks” lub „Prawo” i to ich miejsce regulacji uważać należy również za istotne. Wydaje się, że ustawodawca poświęcił przejrzystość, kompleksowe ujęcie i jednolite standardy regulacji konstrukcji prawnej danin publicznych, jakimi są opłaty administracyjne, na rzecz kompleksowej regulacji w obszarze różnych spraw ze sfery prawa administracyjnego. O ile koncepcja ta wydaje się być racjonalna, o tyle nie można jednak nadać jej znaczenia przesadzającego. Wystarczy bowiem podnieść argument o czynnościach urzędowych uregulowanych w Pr.a.s.c., które w większości podlegają opłacie skarbowej (ogólnej opłacie administracyjnej), a jedna czynność (przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza siedzibą urzędu stanu cywilnego), przeprowadzana również na podstawie Pr.a.s.c., podlega zaś na podstawie tej ustawy szczególnej opłacie administracyjnej. Ten chociażby jeden przykład dowodzi braku konsekwencji prawodawcy oraz podważa racjonalność jego działań w tym zakresie. Świadczy o dość swobodnym kreowaniu opłat z tytułu różnych czynności urzędowych organów administracji publicznej. Przeprowadzona analiza systemowa wskazuje na zasadność podjęcia dalszych badań szczegółowych nad poszczególnymi opłatami administracyjnymi w kontekście możliwości przeprowadzenia zmian legislacyjnych w tym zakresie.

Takie badania konieczne byłyby w pierwszej kolejności na potrzeby oceny zasadności utrzymania poszczególnych opłat w polskim porządku prawnym lub ewentualnie włączenia czynności urzędowych objętych tymi opłatami w zakres przedmiotowy opłaty skarbowej, w ramach koncepcji unifikacji opłat administracyjnych. Kierując się np. kry-

terium złożoności konstrukcji opłaty, zaproponować można, że opłaty pobierane za pojedyncze czynności urzędowe (np. gdy ustawodawca w danym akcie prawnym przewidział jedną opłatę), których koncepcja normatywna nie jest zbyt rozbudowana, a wręcz można mieć wrażenie, że jest niepełna, mogłyby zostać włączone w zakres przedmiotowy ogólnej opłaty administracyjnej. Jako propozycję takich opłat wskazać można np. opłatę za wpis do rejestru działalności lobbingsowej lub opłaty za odpisy i wyciągi z ewidencji partii politycznych. W przypadku takich opłat o znikomym znaczeniu fiskalnym na rozważenie zasługuje ponadto zasadność ich utrzymywania w porządku prawnym.

Analiza systemu szczególnych opłat administracyjnych pozwala również na sformułowanie wniosków na temat konstrukcji prawnej tych opłat. Co do zasady, ich konstrukcja wzorowana jest na konstrukcji prawnej podatków. Wykazują one jednak znaczne zróżnicowanie w tym zakresie. Stwierdzić należy brak jednolitej, kompleksowej koncepcji konstrukcji tych opłat, a tym samym brak jednolitej, spójnej koncepcji normatywnej opłat publicznych w zakresie szczególnych opłat administracyjnych. Widoczne jest to zwłaszcza, jeśli porównaniu podda się stopień szczegółowości regulacji w przedmiocie ich konstrukcji. W przypadku niektórych opłat uregulowane normatywnie zostały jedynie najważniejsze elementy ich konstrukcji (przedmiot i wysokość) i to czasami w sposób dorozumiany. Dowodzą tego również np. różne koncepcje w przedmiocie zwrotu opłaty. Jest to zaś instytucja ważna – gwarantująca odpłatny charakter tych danin. Zauważalne są także deficyty regulacji w przedmiocie zagadnień proceduralnych. Powyższe spostrzeżenia skłaniają do sformułowania wniosku o potrzebie weryfikacji systemu opłat administracyjnych w celu uzupełnienia (doprecyzowania) lub – być może – ujednolicenia ich konstrukcji prawnej. Postulować należy w związku z tym podjęcie szczegółowych badań nad konstrukcją i charakterem prawnym poszczególnych z nich. Badania te mogłyby ujawnić, w jakim zakresie potrzebne i możliwe jest uzupełnienie lub ujednolicenie ich konstrukcji prawnej. Wynika to bowiem w dużej mierze z istoty merytorycznej czynności urzędowych podlegających tym opłatom.

Wnioski dotyczące unifikacji oraz uzupełnienia lub ujednolicenia systemu opłat administracyjnych w Polsce mogą być rozważane i realizowane równolegle. Idee unifikacji i ujednolicenia koncepcji opłaty administracyjnej w polskim porządku prawnym, oceniane z perspektywy szczególnych opłat administracyjnych, nie stanowią bowiem postulatu całkowitej rewizji i zupełnych zmian w systemie tych opłat, opartych wyłącznie na jednym z dwóch wskazanych rozwiązań. Traktować je należy jako koncepcję racjonalizacji – uproszczenia i ujednolicenia tego systemu, ale w granicach możliwości wynikających z cech tych opłat i ich konstrukcji. W związku z powyższym postulować należy uwzględnienie w ewentualnych działaniach prawodawczych podobieństw i różnic zachodzących pomiędzy opłatami, wynikających z ich cech wskazanych i omówionych

w rozdziale V niniejszej monografii. Istotne są zwłaszcza różne koncepcje poszczególnych elementów konstrukcji prawnej tych opłat (np. różna koncepcja zwrotu opłaty, zwolnień, obniżek lub podwyższenia opłaty), a także niejednolity podział wpływów z tytułu tych opłat i zróżnicowane kryteria decydujące o ich wysokości. To te cechy przesadzają o możliwościach rewizji (określają granice i możliwe kierunki takiej rewizji) systemu opłat administracyjnych – ich unifikacji lub ujednolicenia ich konstrukcji. Tak np. pogłębionych badań wymagałaby m.in. możliwości unifikacji opłat, których wysokość ustalana jest w oparciu o złożone parametry i wzory rachunkowe lub grup opłat uregulowanych w ustawach zatytułowanych „Prawo” lub „Kodeks” (z racji kompleksowego charakteru regulacji tych aktów prawnych).

Finalnie stwierdzić należy, że badania systemowe nad szczególnymi opłatami administracyjnymi, których efekty zostały przedłożone w niniejszej monografii, pełnić mogą dwojaką rolę.

Po pierwsze, określają kształt systemu szczególnych opłat administracyjnych w polskim porządku prawnym, wyznaczając tym samym zakres merytoryczny ewentualnych działań prawodawczych, zmierzających do unifikacji lub ujednolicenia konstrukcji opłat administracyjnych. Cechy tych opłat ocenione z perspektywy systemowej i uporządkowane w rozdziale V wskazują na potrzebę, ewentualne kierunki i zakres możliwych zmian prawodawczych (np. wskazują na specyfikę ich przedmiotu, różny stopień szczegółowości regulacji konstrukcji prawnej, różne zasady realizacji obowiązku zapłaty tych opłat, deficyty regulacji prawnych w przedmiocie procedury właściwej w sprawach ich dotyczących), ale i potencjalne trudności związane z tymi zmianami (zwłaszcza problematyka przesłanek kształtujących wysokość tych opłat lub podziału wpływów z ich tytułu). W związku z powyższym, podkreślić należy zasadnicze znaczenie efektu przeprowadzonych badań, jakim jest przekrojowa, systemowa analiza cech szczególnych opłat administracyjnych.

Po drugie, analiza systemowa szczególnych opłat administracyjnych stanowić może punkt wyjścia dla dalszych badań teoretycznych zarówno tego systemu, jak i poszczególnych opłat lub ich grup. Przyjęta koncepcja klasyfikacji opłat administracyjnych według możliwie najogólniejszego kryterium (ze względu na charakter czynności lub podmiot przeprowadzający czynność) ujawnia możliwości dalszych, bardziej szczegółowych ich klasyfikacji (np. ze względu na beneficjenta opłat, organ, którego czynności podlegają opłacie, lub treść merytoryczną czynności urzędowych albo działu prawa, w którym opłaty te są uregulowane). Umieszczenie poszczególnych opłat w pewnym ich systemie oraz wskazanie tendencji charakterystycznych dla tego systemu omówionych w rozdziale V stanowić może doskonałą podstawę dla dalszych badań szczegółowych nad charakterem prawnym poszczególnych z nich (być może nawet do dyskusji na temat prawidłowości ich zaliczenia w rozdziale III lub IV do określonej kategorii opłat za czynności

urzędowe). Analiza systemowa szczególnych opłat administracyjnych jest wreszcie formą weryfikacji poglądów teorii opłat ukształtowanych na podstawie założeń teoretycznych lub już nieobowiązujących rozwiązań normatywnych. Wnioski wynikające z tej analizy stanowić więc mogą wkład w badania teoretyczne nad tymi daninami oraz podstawę do formułowania założeń teorii opłat w zgodzie z rozwiązaniami przyjętymi na gruncie aktualnego polskiego porządku prawnego.

Wykaz aktów prawnych

1. Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.
2. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 445/2011 z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie systemu certyfikacji podmiotów odpowiedzialnych za utrzymanie w zakresie obejmującym wagony towarowe oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 653/2007, Dz. Urz. UE L 122/22 z 11.05.2011 r.
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych, Dz. Urz. UE L 167/1 z 27.06.2012 r.
4. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych, Dz. Urz. UE L 343/1 z 14.12.2012 r.
5. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1257.
6. Ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 66.
7. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 201 ze zm.
8. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1629 ze zm.
9. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1332.
10. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 220 ze zm.
11. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1260 ze zm.
12. Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 776.
13. Ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 576 ze zm.
14. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.
15. Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 884 ze zm.
16. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2142 ze zm.
17. Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 959 ze zm.
18. Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1489 ze zm.
19. Ustawa z dnia 18 lipca 2004 r. – Prawo wodne, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1121.

20. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1842 ze zm.
21. Ustawa z dnia 9 stycznia 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1131 ze zm.
22. Ustawa z dnia 1 kwietnia 2011 r. – Prawo probiercze, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 886.
23. Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2064.
24. Ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne, Dz. U. z 2015 r., poz. 1274 ze zm.
25. Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1201.
26. Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i o hipotecę, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1007.
27. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 ze zm.
28. Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1261.
29. Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1255 ze zm.
30. Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2145 ze zm.
31. Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1414.
32. Ustawa z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczania morza przez statki, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 434 ze zm.
33. Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1068.
34. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 876 ze zm.
35. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2046 ze zm.
36. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1373.
37. Ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 888 ze zm.
38. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 888 ze zm.
39. Ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 678.
40. Ustawa z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1127 ze zm.
41. Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej, t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1458 ze zm.
42. Ustawa z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 194.
43. Ustawa z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1314.
44. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o leśnym materiale rozmnożeniowym, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 116.

45. Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie modyfikowanych, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 806 ze zm.
46. Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 556.
47. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1764.
48. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1907 ze zm.
49. Ustawa z dnia 21 grudnia 2001 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1604 ze zm.
50. Ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 847.
51. Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1727 ze zm.
52. Ustawa z dnia 17 października 2003 r. o wykonywaniu prac podwodnych, t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1389 ze zm.
53. Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2041 ze zm.
54. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1077 ze zm.
55. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1221 ze zm.
56. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1570 ze zm.
57. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1065 ze zm.
58. Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1829 ze zm.
59. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1793 ze zm.
60. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1168.
61. Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 570.
62. Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1000.
63. Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 248.
64. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1480.
65. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 783.
66. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 891.
67. Ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 758.

68. Ustawa z dnia 18 października 2006 r. o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 822.
69. Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1827 ze zm.
70. Ustawa z dnia 17 listopada 2006 r. o systemie oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa, Dz. U. Nr 235, poz. 1700 ze zm.
71. Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 229 ze zm.
72. Ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 883.
73. Ustawa z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 49 ze zm.
74. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1405.
75. Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o organizacji rynku rybnego, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1970 ze zm.
76. Ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 43 ze zm.
77. Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 286.
78. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1870 ze zm.
79. Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 471 ze zm.
80. Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1537 ze zm.
81. Ustawa z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 211.
82. Ustawa z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1464.
83. Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 657.
84. Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1867 ze zm.
85. Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 978.
86. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157 ze zm.
87. Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1203 ze zm.
88. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1638 ze zm.
89. Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1536 ze zm.
90. Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 859.
91. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ek zarządzania i audytu (EMAS), Dz. U. Nr 178, poz. 1060.
92. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnej, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1251 ze zm.

93. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 281 ze zm.
94. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1834 ze zm.
95. Ustawa z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 633.
96. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1987.
97. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1990 ze zm.
98. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 785 ze zm.
99. Ustawa z dnia 19 grudnia 2014 r. o rybołówstwie morskim, Dz. U. z 2015 r., poz. 222 ze zm.
100. Ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 568 ze zm.
101. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych, Dz. U. poz. 1926.
102. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Dz. U. z 2016 r., poz. 65.
103. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 986.
104. Ustawa z dnia 25 lutego 2016 r. o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, Dz. U. poz. 352.
105. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1398.
106. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 maja 1998 r. w sprawie wysokości i sposobu pobierania przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki corocznych opłat wnoszonych przez przedsiębiorstwa energetyczne, którym została udzielona koncesja, Dz. U. Nr 60, poz. 387 ze zm.
107. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 sierpnia 2001 r. w sprawie opłat związanych z ochroną wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych, Dz. U. Nr 90, poz. 1000 ze zm.
108. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, Dz. U. z 2016 r., poz. 283 ze zm.
109. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie wysokości i trybu wnoszenia opłaty za wydanie licencji detektywa, Dz. U. Nr 186, poz. 1557.
110. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie rzeczoznawców do spraw sanitarnohigienicznych, Dz. U. Nr 210, poz. 1792.
111. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie rejestru okrętowego i postępowania rejestrowego, Dz. U. Nr 47, poz. 400.
112. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 stycznia 2004 r. w sprawie wysokości opłat za wyszukiwanie informacji w Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego, rejestrze świadectw pochodzenia leśnego materiału rozmnożeniowego i rejestrze dostawców, za sporządzanie odpisów i wyciągów i ich przesyłanie oraz sposobu uiszczania opłat, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1246.
113. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 kwietnia 2004 r. w sprawie wysokości opłat pobieranych za przyjęcie protestu morskiego, Dz. U. Nr 109, poz. 1157.
114. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie rejestracji statków morskich w urzędach morskich, Dz. U. Nr 102, poz. 1074.

115. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie czasowego wycofania pojazdów z ruchu, Dz. U. Nr 285, poz. 2856 ze zm.
116. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 stycznia 2006 r. w sprawie opłat za czynności organów administracji miar wykonywane w ramach systemu tachografów cyfrowych, Dz. U. Nr 8, poz. 46.
117. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 lutego 2006 r. w sprawie wzoru i sposobu prowadzenia ewidencji partii politycznych oraz szczegółowych zasad wydawania odpisów i wyciągów z ewidencji i statutowych tych partii, Dz. U. Nr 33, poz. 235.
118. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2006 r. w sprawie zakresu informacji z katastru wodnego podlegających udostępnianiu, sposobu ich przygotowania oraz wysokości opłat za ich przygotowanie i udostępnianie, Dz. U. Nr 132, poz. 927.
119. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 grudnia 2006 r. w sprawie stawek opłat za dokonanie niektórych czynności związanych z rejestracją oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych, Dz. U. z 2007 r. Nr 7, poz. 55.
120. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie wysokości opłat za udzielenie zezwolenia na prowadzenie punktu aptecznego oraz za zmianę zezwolenia na prowadzenie punktu aptecznego, Dz. U. Nr 150, poz. 1072.
121. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 grudnia 2007 r. w sprawie wysokości opłaty za udzielenie zezwolenia na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej produktów leczniczych weterynaryjnych, Dz. U. Nr 242, poz. 1777.
122. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2008 r. w sprawie wysokości opłaty za udzielenie zezwolenia na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej, Dz. U. Nr 171, poz. 1064.
123. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 22 października 2009 r. w sprawie opłaty za udzielenie licencji i licencji tymczasowej na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie transportu kolejowego, Dz. U. Nr 196, poz. 1515.
124. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 lutego 2010 r. w sprawie opłat za wydanie dokumentu paszportowego oraz ich zwrotu, Dz. U. Nr 25, poz. 126.
125. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 1 kwietnia 2010 r. w sprawie szkolenia kierowców wykonujących przewóz drogowy, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 151.
126. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2010 r. w sprawie wysokości opłaty za wniosek o opinię Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej dotyczącą wykonywania przez jednostkę samorządu terytorialnego działalności w zakresie telekomunikacji, Dz. U. Nr 118, poz. 796.
127. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie opłat za udostępnienie danych z rejestrów mieszkańców, rejestru zamieszkania cudzoziemców oraz rejestru PESEL, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1388.
128. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 lutego 2011 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie dokumentów związanych z wykonywaniem publicznego transportu zbiorowego oraz wzorów tych dokumentów, Dz. U. Nr 40, poz. 205 ze zm.
129. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie wysokości oraz sposobu pobierania opłaty za wydanie zgody na wytwarzanie produktów leczniczych terapii zaawansowanej, Dz. U. Nr 144, poz. 864.
130. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 czerwca 2011 r. w sprawie rejestru podmiotów wykonujących zawodową działalność lobbingową, Dz. U. Nr 136, poz. 803.

131. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 września 2011 r. w sprawie wysokości opłat z tytułu organizowania wyścigów konnych oraz uczestnictwa w tych wyścigach, Dz. U. Nr 214, poz. 1272.
132. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie sposobu prowadzenia oraz szczegółowego trybu udostępniania rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych, Dz. U. Nr 207, poz. 1234.
133. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie opłat za udostępnienie danych z Rejestru Dowodów Osobistych i dokumentacji związanej z dowodami osobistymi, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 319.
134. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie wysokości opłat za złożenie wniosków w zakresie refundacji leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego lub za ich uzupełnienie, Dz. U. Nr 274, poz. 1626.
135. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie egzaminów dla kierowców przewożących towary niebezpiecznie, t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 304 ze zm.
136. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki morskiej z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego, Dz. U. poz. 366.
137. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 maja 2012 r. w sprawie wzorów dokumentów przedkładanych w związku z badaniem klinicznym produktu leczniczego oraz w sprawie wysokości i sposobu uiszczania opłat za złożenie wniosku o rozpoczęcie badania klinicznego, Dz. U. poz. 491.
138. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości opłat za czynności organów administracji probierczej oraz trybu ich pobierania, Dz. U. poz. 998.
139. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie Centralnej Ewidencji Badań Klinicznych w zakresie badanych produktów leczniczych weterynaryjnych, Dz. U. poz. 1363.
140. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych, Dz. U. poz. 1441.
141. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie wysokości opłat za udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych oraz sposobu ich wyliczania, Dz. U. poz. 1370.
142. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami, Dz. U. poz. 83.
143. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 16 stycznia 2013 r. w sprawie doskonalenia techniki jazdy, Dz. U. poz. 91.
144. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 maja 2013 r. w sprawie kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne, t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 140.
145. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2013 r. w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy, Dz. U. poz. 808.
146. Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie, zmianę i uznanie świadectwa homologacji, Dz. U. poz. 703.

147. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 czerwca 2013 r. w sprawie opłaty za wydanie formularzy dokumentu sprzedaży oraz deklaracji przejęcia, Dz. U. poz. 781.
148. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie opłat pobieranych w Rzeczypospolitej Polskiej od cudzoziemców za wydanie i wymianę dokumentów, które mogą być wydane cudzoziemcom oraz trybu i ich uiszczania, Dz. U. poz. 563.
149. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie opłat za wydanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego, Dz. U. poz. 861 ze zm.
150. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie wysokości opłaty za wydanie karty parkingowej oraz warunków dystrybucji blankietów kart parkingowych, Dz. U. poz. 843.
151. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie badań psychologicznych osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, kierowców oraz osób wykonujących pracę na stanowisku kierowcy, Dz. U. poz. 937.
152. Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 9 lipca 2014 r. w sprawie udostępniania materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, wydawania licencji oraz wzoru Dokumentu Obliczenia Opłaty, Dz. U. poz. 917.
153. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie wysokości opłat rejestracyjnych, Dz. U. poz. 1183.
154. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia oraz szczegółowego trybu udostępniania rejestru związków uczelni publicznych, Dz. U. poz. 1377 ze zm.
155. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców, Dz. U. z 2015 r., poz. 80 ze zm.
156. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 22 stycznia 2015 r. w sprawie opłaty dodatkowej za przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego, Dz. U. poz. 180.
157. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie rejestru wytwórców substancji czynnych, które mają zastosowanie przy wytwarzaniu produktów leczniczych weterynaryjnych mających właściwości anaboliczne, przeciwważakne, przeciwpasożytnicze, przeciwzapalne, hormonalne lub psychotropowe, Dz. U. poz. 480.
158. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu ustalania i uiszczania opłat związanych z dopuszczeniem do obrotu produktu leczniczego, Dz. U. poz. 958.
159. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lipca 2015 r. w sprawie sposobu ustalania i uiszczania opłat związanych z dopuszczeniem do obrotu produktu leczniczego weterynaryjnego, Dz. U. poz. 988.
160. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie wysokości oraz sposobu pobierania opłat za złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na wytwarzanie lub import produktu leczniczego albo o zmianę zezwolenia na wytwarzanie lub import produktu leczniczego, Dz. U. poz. 986.
161. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2015 r. w sprawie opłat związanych z badaniem odmian i prowadzeniem rejestru odmian, Dz. U. poz. 2169.
162. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie wzoru dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego oraz wysokości i sposobu wnoszenia opłaty za jego wydanie, Dz. U. poz. 2187.

163. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie opłat za czynności związane z dopuszczeniem produktu biobójczego do obrotu, Dz. U. poz. 2192.
164. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie opłat konsularnych, Dz. U. poz. 2237.
165. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie wysokości opłaty za sporządzenie kopii oraz odpisu dokumentów, Dz. U. poz. 2182 ze zm.
166. Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 26 lutego 2016 r. w sprawie wysokości opłaty za wydanie dziennika połowowego w postaci papierowej, Dz. U. poz. 295.
167. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 7 marca 2016 r. w sprawie numeru ewidencyjnego ośrodka szkolenia kierowców i innego podmiotu prowadzącego szkolenie, wzorów dokumentów i pieczęci związanych z utworzeniem i działalnością ośrodka szkolenia kierowców oraz wysokości opłaty za wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców i opłaty za wydanie poświadczenia potwierdzającego spełnianie dodatkowych wymagań przez ośrodek szkolenia kierowców, Dz. U. poz. 327.
168. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 24 marca 2016 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu oraz jej wtórnik, Dz. U. poz. 457.
169. Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 9 maja 2016 r. w sprawie wysokości opłat za wydanie dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego, tablic (tablicy) rejestracyjnych i nalepki kontrolnej oraz ich wtórników, Dz. U. poz. 689.
170. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie stawek opłat za dokonanie ocen wniosku o objęcie ochroną, zastrzeżenia do tego wniosku oraz wniosku o zatwierdzenie zmiany specyfikacji wyrobu winiarskiego, Dz. U. poz. 1190.
171. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 7 października 2016 r. w sprawie uzyskiwania uprawnień przez instruktorów i wykładowców, opłat oraz wzorów dokumentów stosowanych w tych sprawach, a także stawek wynagrodzenia członków komisji, Dz. U. poz. 1791 ze zm.
172. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 października 2016 r. w sprawie wzoru i sposobu prowadzenia listy rzeczników patentowych, wzoru legitymacji rzeczownika patentowego oraz wysokości opłat od wniosku o wpis lub zmianę wpisu na liście rzeczników patentowych, Dz. U. poz. 1738.
173. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie stawek opłat za dokonanie niektórych czynności związanych z rejestracją nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych, Dz. U. poz. 1956.
174. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 17 lutego 2017 r. w sprawie wzoru wniosku o wydanie interpretacji ogólnej oraz sposobu uiszczania opłaty za wniosek, Dz. U. poz. 352.
175. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 17 lutego 2017 r. w sprawie wzoru wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej oraz sposobu uiszczenia opłaty za wniosek, Dz. U. poz. 343.
176. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 19 kwietnia 2017 r. w sprawie czynności wykonywanych przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, za które pobierane są opłaty, oraz wysokości tych opłat i trybu ich pobierania, Dz. U. poz. 901.
177. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 28 czerwca 2017 r. w sprawie Rejestru Zastawów Skarbowych, Dz. U. poz. 1287.

178. Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 10 września 1999 r. w sprawie trybu wydawania opinii interpretacyjnych według obowiązujących standardów klasyfikacyjnych, Dz. Urz. GUS z 1999 r., Nr 9, poz. 89.
179. Ogłoszenie Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 24 października 2016 r. w sprawie wysokości opłaty za wpis programu do rejestru programów telewizyjnych rozpowszechnianych wyłącznie w systemie teleinformatycznym i programów rozprowadzanych w 2017 r., M. P., poz. 1012.
180. Ogłoszenie Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 24 października 2016 r. w sprawie wysokości opłat za udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych w 2017 r., M. P., poz. 1011.

Literatura

1. Adam L., Mazurkiewicz M., *Oplaty*, [w:] *System instytucji prawno-finansowych PRL*, red. M. Weralski, t. III, *Instytucje budżetowe*, Wrocław 1985.
2. Adam L., *Podatki i opłaty w kapitalizmie*, Warszawa 1962.
3. Antonów D., *Cechy danin publicznych w polskim systemie prawa*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio G, Ius” 2016, vol. 63, no 1.
4. Antonów D., *Cele opłat publicznych*, [w:] *Instytucje prawnofinansowe w warunkach kryzysu gospodarczego*, red. nauk. W. Miemiec, K. Sawicka, Warszawa 2014.
5. Antonów D., *Charakter prawny opłat publicznych na przykładzie opłaty skarbowej*, „Wrocławsko-Lwowskie Zeszyty Prawnicze” 2012, nr 3.
6. Antonów D., *Charakter prawny opłaty reklamowej*, „Finanse Komunalne” 2017, nr 1–2.
7. Antonów D., *Influence of stamp duty on undertaking and running economic activity*, „Ekonomia i Prawo. Economics and law” 2017, vol. 16, Issue 1.
8. Antonów D., *Oplata skarbowa od pełnomocnictwa w świetle orzecznictwa sądowego: wybrane problemy*, „Przegląd Radcowski” 2013, nr 1.
9. Antonów D., *Oplata skarbowa od wydania zezwolenia (pozwolenia, koncesji)*, [w:] *Podatkowy slalom przedsiębiorcy*, „Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Studia Finansowoprawne” 2014, nr 3, red. P. Borszowski, A. Huchla.
10. Antonów D., *Oplata skarbowa jako dochód własny gminy*, [w:] „Prawo i Administracja dla Regionu” nr 1, red. P. Borszowski, R. Kowalczyk, Wałbrzych 2014.
11. Antonów D., *Oplata skarbowa w polskim porządku prawnym*, Warszawa 2017.
12. Antonów D., *Oplata skarbowa w systemie prawa PRL na przykładzie ustawy z dnia 13 grudnia 1957 roku o opłacie skarbowej*, „Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem” 2014, t. 36, nr 3.
13. Antonów D., *Oplaty na gruncie ustawy o publicznym transporcie zbiorowym: wybrane problemy*, [w:] *Finanse samorządowe po 25 latach samorządności – diagnoza i perspektywy*, red. nauk. W. M. Miemiec, Warszawa 2015.
14. Antonów D., *Oplaty publiczne na gruncie prawa unijnego – wybrane problemy*, [w:] *Prawo finansowe wobec wyzwań XXI wieku*, red. nauk. J. Gliniecka, A. Drywa, E. Juchniewicz, T. Sowiński, Warszawa 2015.
15. Antonów D., *Oplaty publiczne w działalności gospodarczej na przykładzie branży transportu drogowego*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia” 2016, vol. 50, no 1.

16. Antonów D., *Oplaty w systemie dochodów jednostek samorządu terytorialnego*, [w:] *Problemy pravotvorčestva i pravoprimerenija v gosudarstvah Central'noj i Vostočnoj Evropy: sbornik naučnyh statej*, red. N. V. Sil'čenko, Minsk 2012.
17. Antonów D., *Pojęcie opłaty administracyjnej w polskim języku prawnym i prawniczym*, [w:] *XXV lat przeobrażeń w prawie finansowym i prawie podatkowym: ocena dokonań i wnioski na przyszłość*, red. Z. Ofiarski, Szczecin 2014.
18. Antonów D., *Pojęcie opłaty w polskim języku prawnym*, [w:] *Księga jubileuszowa ku czci Profesor Krystyny Sawickiej. Gromadzenie i wydatkowanie środków publicznych. Zagadnienia finansowoprawne*, red. W. Miemiec, Wrocław 2017.
19. Antonów D., *Realizacja zobowiązania podatkowego z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa*, „Przegląd Radcowski” 2014, nr 2.
20. Antonów D., *Świadczenia pieniężne związane z działalnością administracji publicznej*, [w:] *Jednostka wobec działań administracji publicznej*, red. naukowa E. Ura, E. Feret, S. Pieprzny, Rzeszów 2016.
21. Antonów D., *Uchwała rady gminy w sprawie opłaty skarbowej jako przedmiot nadzoru regionalnych izb obrachunkowych*, „Finanse Komunalne” 2012, nr 4.
22. Bień-Kacała A., *Zasada władztwa daninowego w Konstytucji RP z 1997 r.*, Toruń 2005.
23. Bogucki S., Dumas A., Presnarowicz P., Winiarski K., *Oплата skarbowa. Komentarz dla praktyków*, Gdańsk 2015.
24. Borodo A., *Polskie prawo finansowe. Zarys ogólny*, Toruń 2005.
25. Borszowski P., Małecka A., *Ustawa o opłacie skarbowej. Komentarz*, Warszawa 2014.
26. Brzeziński B., *Wprowadzenie do prawa podatkowego*, Toruń 2008.
27. Chmielnicki P., *Zakłady administracyjne w Polsce. Ustrój wewnętrzny*, Warszawa 2008.
28. Ciągiewicz-Miśta A., Talik A., *Podatki i opłaty w przedmiocie nadzoru regionalnych izb obrachunkowych*, „Finanse Komunalne” 2011, nr 6.
29. Dębowska-Romanowska T., *Prawo finansowe. Część konstytucyjna wraz z częścią ogólną*, Warszawa 2010.
30. Dobosz P., *Zasady i tryb ustalania, wymierzania oraz egzekwowania opłat i kosztów w postępowaniu przed organami administracji publicznej (korelacja pomiędzy humanitaryzmem a legalizmem)*, „Casus” 1999, nr 4.
31. Drwiłło A., *Oplaty jako dochody niepodatkowe*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, red. E. Ruśkowski, C. Kosikowski, Warszawa 2003.
32. Etel L., *Oплата administracyjna za wpis do ewidencji działalności gospodarczej*, „Przegląd Podatkowy” 2001, nr 6.
33. Fedorowicz Z., *Instytucje finansowe*, Warszawa 1964.
34. Fleszer D., *Zasady pobierania opłat za udostępnianie informacji publicznej*, „Casus” 2011, nr 3.
35. Gajl N., *Finanse i prawo finansowe*, Warszawa 1980.
36. Gliniecka J., *Oplaty publiczne w Polsce. Analiza prawna i funkcjonalna*, Bydgoszcz – Gdańsk 2007.
37. Gliniecka J., *Oplaty publiczne*, [w:] *System prawa finansowego*, t. III *Prawo daninowe*, red. L. Etel, Warszawa 2010.
38. Głąbiński S., *Wykład nauki skarbowości*, Lwów 1984.
39. Hansmeyer K. H., D. Fürst, *Die Gebühren*, Stuttgart – Berlin – Köln – Mainz 1968.

40. Harasimowicz J., *Finanse i prawo finansowe*, Warszawa 1980.
41. Huchla A., *Świadczenia do których stosuje się Ordynację podatkową*, [w:] *Księga jubileuszowa Profesora Marka Mazurkiewicza. Studia z dziedziny prawa finansowego, prawa konstytucyjnego i ochrony środowiska*, red. R. Mastalski, Wrocław 2001.
42. Jagielski J. [w:] *System Prawa Administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, t. 7. *Prawo administracyjne materialne*, Warszawa 2012.
43. Jaśkiewiczowa J., *Elementy podatkowe opłat publicznych w Polsce*, [w:] *Studia podatkowe i budżetowe*, red. Z. Jaśkiewicz, Toruń 1964.
44. Juchniewicz E., *Pojęcie podatku jako jeden z głównych elementów konstytucyjnych przepisów podatkowych*, [w:] *Konstytucyjne uwarunkowania tworzenia i stosowania prawa finansowego i podatkowego*, red. P.J. Lewkowicz, J. Stankiewicz, Białystok 2010.
45. Kirchhof F., *Die Höhe der Gebühr*, Berlin 1981.
46. Klat-Wertelecka L., [w:] E. Klat-Górska [et al.], *Oplaty w prawie administracyjnym*, Wrocław 2013.
47. Konieczny F., *Dzieje administracji w Polsce*, Wilno 1924.
48. Kornberger-Sokołowska E., [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Komentarz*, red. W. Misiąg, Warszawa 2017.
49. Kosikowski C., *Naprawa finansów publicznych w Polsce*, Białystok 2011.
50. Kosikowski C., *Nowa ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, Warszawa 2010.
51. *Koszty i opłaty w postępowaniach administracyjnych i postępowaniu sądowno-administracyjnym*, red. A. Trela, M. Swora, Warszawa 2007.
52. Krzywoń A., *Podatki i inne daniny publiczne w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2011.
53. Kucia-Guściora B., [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, red. P. Smoleń, Warszawa 2014.
54. Kurowski L., *Prawo finansowe*, Warszawa 1955.
55. Kurowski L., *Wstęp do nauki prawa finansowego*, Warszawa 1976.
56. Mastalski R., *Prawo podatkowe*, Warszawa 2016.
57. Mączyński D., [w:] *Koszty i opłaty w postępowaniach administracyjnych i postępowaniu sądowno-administracyjnym*, red. A. Trela, M. Swora, Warszawa 2007.
58. Mikosz R., *Ordynacja podatkowa a opłaty w prawie geologicznym i górnictwie*, „Głosa” 2003, nr 3.
59. Ofiarski Z., *Ustawy: o opłacie skarbowej, o podatku od czynności cywilnoprawnych. Komentarz*, Warszawa 2009.
60. Owsiak S., *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, Warszawa 2001.
61. Rau K.H., *Grundsätze der Finanzwissenschaft*, [w:] *Lehrbuch der politischen Oekonomie*, t. 3, Heidelberg 1864.
62. Salachna J.M., [w:] *System prawa finansowego*, t. II *Prawo finansowe sektora finansów publicznych*, red. E. Ruśkowski, Warszawa 2010.
63. Siemieniako J., Wróblewska E., *Problemy związane z kwestią stosowania ordynacji podatkowej w odniesieniu do opłat*, [w:] *Oplaty samorządowe w Polsce. Problemy praktyczne*, red. G. Liszewski, Białystok 2010.
64. Skwarło R., *Ustawa o opłacie skarbowej. Komentarz*, Warszawa 2008.

65. Supernat J., *Instrumenty działania administracji publicznej. Studium z nauki administracji*, Wrocław 2003.
66. *System Prawa Administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, t. 5. *Prawne formy działania administracji*, Warszawa 2013.
67. *System Prawa Administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, t. 6. *Podmioty administrujące*, Warszawa 2011.
68. *System Prawa Administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, t. 7. *Prawo administracyjne materialne*, Warszawa 2012.
69. Tabernacka M., *Prawne zasady korzystania z obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej*, Warszawa 2013.
70. *Uniwersalny słownik języka polskiego*, red. S. Dubisz, t. 1, t. 4, Warszawa 2003.
71. Wronkowska S., Zieliński M., *Komentarz do zasad techniki prawodawczej*, Warszawa 2012.
72. Ziemiński K.M., *Indywidualny akt administracyjny jako forma prawna działania administracji*, Poznań 2005.

Orzecznictwo i pisma urzędowe

1. Uchwała 5 sędziów NSA z dnia 6 maja 2003 r., sygn. akt FPK 11/02, ONSA 2003/3, poz. 92.
2. Wyrok NSA z dnia 15 maja 2013 r., sygn. akt II GSK 359/12, Lex nr 1328168.
3. Wyrok NSA z dnia 30 września 2015 r., sygn. akt II FSK/2049/13, Lex nr 1986327.
4. Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 1 grudnia 2010 r., sygn. akt I SA/Gd 811/10, CBOSA.
5. Wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 30 listopada 2011 r., sygn. akt II SA/Rz 773/11, Lex nr 1101484.
6. Wyrok WSA w Opolu z dnia 10 kwietnia 2013 r., sygn. akt I SA/Op 106/13, Lex nr 1309942.
7. Pismo Urzędu Miasta w Biłgoraju z dnia 20 marca 2007 r. Opłata skarbową w sprawach komunikacyjnych, Fn.3120/2/p/2007, www.mofnet.gov.pl. [dostęp z dnia 30.06.2017].

Dobrosława Antonów, doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Finansowego na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, wykładowca na Podyplomowych Studiach Podatkowych tego Uniwersytetu. Autorka monografii *Wykładnia prawa podatkowego po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej* (2009), *Opłata skarbową w polskim porządku prawnym* (2017) oraz kilkudziesięciu innych publikacji z zakresu problematyki prawa podatkowego i prawa finansowego, w tym między innymi cyklu artykułów z zakresu problematyki opłat publicznych.

Ważny aspekt przygotowanej monografii należy wywodzić [...] z nietuzinkowości wybranego tematu, który wynika z faktu, że inni piśzący traktują tę problematykę raczej wybiórczo i powierzchownie bez całościowego omówienia.

[...] praca została przygotowana w sposób niebudzący zastrzeżeń merytorycznych i według własnej koncepcji Autorki. W jej treści daje się zauważyć znajomość charakteryzowanej problematyki, która tworzy, z jednej strony, uzasadnioną podstawę dla formułowania wniosków także krytycznych, z drugiej zaś, wskazuje na rozagę w tym względzie. Spostrzeżenia Pani dr Dobrosławy Antonów są cenne i konstruowane samodzielnie przy wykorzystaniu obowiązujących aktów normatywnych, literatury przedmiotu, jak i orzecznictwa sądowego. Przy tym odważnie formułuje własne wnioski, co czyni opracowanie dodatkowo ciekawym i inspirującym.

Z recenzji dr hab. Elżbiety Feret, prof. UR